

**X Міжвузівська науково-практична  
Інтернет-конференція:  
«Економіка та аграрний  
сектор України в умовах  
глобальних  
трансформацій:  
наука, освіта,  
виробництво»**



**X Міжвузівська науково-практична інтернет-конференція:  
Економіка та аграрний сектор України в умовах глобальних трансформацій: наука, освіта, виробництво**

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ  
«РІВНЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ  
БІОРЕСУРСІВ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

# **ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ**

**X Міжвузівська науково-практична  
Інтернет-конференція:  
«Економіка та аграрний сектор України в  
умовах глобальних трансформацій:  
наука, освіта, виробництво»**

**Рівне 2025**

**Головний редактор**

**Василь ЦАРУК** – директор Відокремленого структурного підрозділу «Рівненського фахового коледжу Національного університету біоресурсів і природокористування України», доктор економічних наук, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

**Заступники головного редактора:**

**Людмила БАЛДИЧ** – заступник директора з навчальної роботи, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист;

**Вадим ЛЮЛЬЧИК** – кандидат сільськогосподарських наук, методист коледжу;

**Ірина МАРТИНОВА** – завідувач економічного відділення, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

**Редакційна колегія:**

**Віктор ПОЗАНХОВСЬКИЙ** – голова циклової комісії економічних дисциплін, к.е.н, доцент, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

**Алла ГНАТЮК** – к.е.н, доцент, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

**Оксана КОНОНЧУК** – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

**Любов МАТВІЙЧУК** – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

**Ірина БОНДАРЧУК** – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

**Ірина ЧЕРНЕГА** – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

**Людмила ПРОНЧУК** – спеціаліст вищої категорії;

**Оксана ЧЕРНАЧУК** – спеціаліст вищої категорії;

**Марія ЦАРУК** – викладач економічних дисциплін

**Вікторія МОЦНЮК** – спеціаліст I категорії.

УДК 33(477):[001+37+338.4]

**ЕКОНОМІКА ТА АГРАРНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: наука, освіта, виробництво:** матеріали Х Міжвузівської наук.-практ. Інтернет-конф., (м. Рівне, 26 листопада 2025 р.): тези доповідей. Рівне : ВСП «РФК НУБіП України», 2025. 290с.

До збірника увійшли тези доповідей учасників Х Міжвузівської науково-практичної Інтернет-конференції «ЕКОНОМІКА ТА АГРАРНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: наука, освіта, виробництво». Публікації відображають результати наукових пошуків авторів, присвячені висвітленню актуальних питань, пов'язаних з розвитком сучасної освіти та професійних трендів у підготовці фахівців з економіки та управління; трансформації обліку, аудиту й оподаткування в економіці та аграрному секторі України; фінансів, банківської справи, страхування та становлення фондового ринку; підприємництва та торгівлі в контексті викликів і перспектив; менеджменту, маркетингу та розвитку людського капіталу; застосування інформаційних технологій в обліку, управлінні та бізнес-аналітиці; а також геодезії та землеустрою, з акцентом на раціональне використання земельних ресурсів. Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться окресленою проблематикою.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей.

Розглянуто і схвалено до друку та поширення через мережу Інтернет засіданням циклової комісії економічних дисциплін ВСП «РФК НУБіП України» (протокол від 28 листопада 2025 р. № 4).

© ВСП «РФК НУБіП України», 2025



## ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	10
----------------	----

### СЕКЦІЯ I

#### «ОСВІТНІ ТА ПРОФЕСІЙНІ ТRENДИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ»

Грицюк Ю.	Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти.....	12
Лапавчук М.	Професійна мобільність як вимога сучасного ринку праці.....	15
Маратович К.	Формування та розвиток корпоративної культури організації в військовий час.....	18
Матвійчук Л.	Роль навчальної мотивації у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців з обліку та оподаткування.....	22
Пастушенко Н.	Інноваційні підходи у підготовці управління кадрами в економіці та бізнесі.....	26
Шур А.	Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку..	29

### СЕКЦІЯ II

#### «ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБЛІКУ, АУДИТУ Й ОПОДАТКУВАННЯ В ЕКОНОМІЦІ ТА АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ»

Глушук В.	Нововведення в бухгалтерському обліку та їх вплив на ефективність управління підприємством.....	34
Дерело М.	Сучасні інструменти цифровізації бухгалтерського обліку та аудиту: досвід і перспективи для аграрного бізнесу.....	38
Кожарко С.	Цифровізація бухгалтерського обліку.....	42
Конончук А.	Бухгалтерський облік як основа формування стратегії сталого розвитку підприємств України.....	46



Конончук А.	Трансформація фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів (МСФЗ) на аграрних підприємствах.....	49
Конончук О.	Спрощена система оподаткування для сільськогосподарських виробників: переваги та недоліки.....	52
Кохан А.	Статистичне моделювання ефективності цифрових маркетингових каналів для підприємств торгівлі.....	54
Левченко Ю.	Роль бухгалтерського обліку у формуванні фінансової стабільності підприємств аграрного сектору.....	57
Лютко І.	Цифровий аудит – контроль у режимі реального часу.....	60
Медведюк І.	Бухгалтерський облік у сфері малого бізнесу: проблеми і перспективи розвитку.....	65
Микулич В.	Криптовалюта в Україні: сучасні тенденції, правове регулювання та перспективи розвитку.....	67
Нагорнюк І.	Роль бухгалтерії в забезпеченні фінансової безпеки підприємства.....	72
Нагорнюк І.	Сутність фінансової спроможності аграрних підприємств.....	75
Нагорнюк І.	Цифрові двійники (digital twins) у фінансовому плануванні та аудиті сільськогосподарських підприємств.....	78
Олійник В.	Сучасні тенденції автоматизації бухгалтерського обліку.....	82
Петрук В.	Цифрові технології у бухгалтерському обліку: тенденції 2025 року.....	84
Прончук А.	Автоматизація облікових процесів на підприємствах: нові можливості та ризики.....	87
Томашевська М.	Автоматизація бухгалтерського обліку: можливості для малого бізнесу.....	89



Форет К.	Місцеві податки та збори: роль у формуванні бюджетів громад.....	92
Фрунзе Г.	Розвиток електронного документообігу в обліку та оподаткуванні аграрних підприємств.....	94
Фрунзе Г.	Вплив ризик-орієнтованого аудиту на підвищення якості фінансового контролю аграрних підприємств.	96
Хомич О.	Фінансування інноваційної діяльності підприємств в умовах воєнної економіки України.....	98
Шевчук Т.	Хмарні облікові системи: зручність чи ризик для безпеки?.....	100

### СЕКЦІЯ III

#### «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ФОНДОВОГО РИНКУ»

Воронко М.	Перехід українського бізнесу від «1С: Бухгалтерія» до вітчизняних програм як шлях до безпеки та розвитку економіки.....	106
Денисенко В.	Страховий стаж зберігаємо вчасно.....	109
Дерело С.	Аналіз фінансових ресурсів аграрних підприємств...	112
Климчук А.	Вплив грошово-кредитної політики НБУ на економічний розвиток країни.....	114
Климчук А.	Бюджетна політика України в умовах економічної нестабільності.....	117
Лук'янчук О.	Підприємницькі ризики та способи їх мінімізації в умовах нестабільності.....	121
Подубинська О.	Фінанси, банківська справа, страхування та розвиток фондового ринку.....	123
Поліщук А.	Роль бухгалтерського обліку у забезпеченні фінансової стійкості банківських установ.....	125
Романовська А.	Роль державних фінансів у забезпеченні економічної стабільності країни.....	127



Романовська А.	Банківська система та її роль у фінансовому забезпеченні економіки.....	130
Сахнюк А.	Інноваційні технології у фінансовому секторі.....	134
Семенюк А.	Роль банків у забезпеченні економічної стабільності	137
Соломай Д.	Податкова політика України у воєнний час: виклики та вплив на економічний розвиток.....	140
Струс П.	Страховий ринок як елемент фінансової безпеки держави.....	144
Хомич Д.	Методичні підходи щодо оцінки фінансового стану підприємства.....	147
Хомич Д.	Вплив глобальних економічних змін на фінансову нестабільність в Україні.....	151

#### СЕКЦІЯ IV

#### «ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

Гамера С.	Інноваційні напрями розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.....	155
Кохан А.	Розвиток електронної комерції в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи.....	156
Левченко Ю.	Роль електронної комерції у формуванні сучасного ринку товарів і послуг.....	160
Лук'яничук О.	Підприємницькі ризики та способи їх мінімізації в умовах нестабільності.....	163
Нагорнюк І.	Сутність фінансової спроможності аграрних підприємств.....	165
Новак Є.	Мерчандайзинг як інструмент підвищення продажів.	169
Парана О.	Торгівля в сучасних економічних умовах.....	172
Прончук Л.	Брендування аграрної продукції та агромаркетинг в умовах війни.....	174



Томашевська М.	Розвиток підприємництва в Україні: проблеми та перспективи.....	177
Федорчук А.	Еволюція попиту та інновації у сегменті безалкогольних напоїв.....	180
Форет К.	Захист прав споживачів – основні правові аспекти...	183

## **СЕКЦІЯ V**

### **«МЕНЕДЖМЕНТ, МАРКЕТИНГ ТА РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ»**

Басиста Е.	Маркетингові стратегії в період глобальної турбулентності: трансформація поведінки споживачів та роль цифрових інструментів.....	187
Боровець А.	Маркетинг сталого розвитку: екотренди та соціальна відповідальність.....	190
Голік А.	Синергія менеджменту, маркетингу та розвитку людського капіталу як ключовий фактор конкурентоспроможності сучасного підприємства...	193
Гоч В.	Інтеграція маркетингових стратегій у систему менеджменту підприємства .....	196
Журик А.	Взаємозв'язок менеджменту, маркетингу та людського потенціалу в сучасній економіці.....	199
Кицель К.	Екологічний менеджмент як інструмент сталого розвитку підприємства.....	202
Кондратюк А.	Управління талантами: методи мотивації та утримання сильних працівників.....	206
Котик С.	Розвиток людського капіталу як запорука успішного менеджменту в сучасних умовах.....	210
Мартинюк О.	Взаємозв'язок менеджменту, маркетингу та людського потенціалу в сучасній економіці.....	212
Микитюк А.	Вплив соціальних мереж на формування бренду роботодавця на сучасному ринку праці.....	214



Петрук П.	Тайм-менеджмент як інструмент підвищення ефективності.....	217
Руда Д.	Вплив штучного інтелекту на управління людським капіталом та фінансовими інструментами.....	220
Сад Н.	Вплив штучного інтелекту на розвиток менеджменту та маркетингу.....	223
Федорчук А.	Роль лідерства в управлінні сучасним підприємством.....	226
Цимбалюк Х.	Маркетинг майбутнього: персоналізація, дані та поведінкові інсайти споживачів.....	228
Черначук О.	Гнучкі моделі зайнятості як чинник підвищення фінансової стабільності та управлінської ефективності підприємства.....	232

## СЕКЦІЯ VI

### «ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОБЛІКУ, УПРАВЛІННІ ТА БІЗНЕС-АНАЛІТИЦІ»

Бондарчук І.	Облік і оподаткування в цифровій економіці.....	236
Глушук В.	Застосування технології блокчейн для підвищення прозорості обліку та аудиту.....	239
Дерело С.	Застосування штучного інтелекту для оптимізації бухгалтерських процесів.....	242
Дікал А.	Впровадження сучасних інформаційних технологій у бухгалтерський облік та управлінські процеси.....	245
Маратович К.	Блокчейн у сучасному цифровому світі.....	248
Стацюк Д.	Кібербезпека в бухгалтерії: як захистити фінансові дані від кіберзагроз.....	252
Фрунзе Г	Використання інформаційних технологій у бізнес-аналітиці аграрних підприємств.....	255
ХомичД.	Бухгалтерський облік як інформаційна система: економічне та соціальне значення.....	257



Черняк І.	Впровадження інформаційних технологій в аграрний сектор України в умовах глобальних трансформацій: науково-практичний аспект.....	260
Шур А.	Штучний інтелект в бухгалтерському обліку: можливості та ризики.....	265

## СЕКЦІЯ VII

### «ГЕОДЕЗІЯ ТА ЗЕМЛЕУСТРІЙ: РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЛІ І ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ»

Баранчук А.	Сучасні виклики топографо-геодезичної діяльності в Україні.....	270
Дворська Л.	Екологічний аудит сільськогосподарського землекористування.....	273
Коваль І.	Цифрові технології та їх вплив на управління земельними ресурсами в Україні.....	277
Колядюк Д.	Принципи та критерії управління земельними ресурсами.....	280
Лісовець О.	Відновлення деградованих земель : органічні та біотехнологічні підходи.....	284
Мазепа Н.	Вплив економічного розвитку та інфраструктурних проектів на інвестиційну привабливість земельних ресурсів регіонів.....	287



## ПЕРЕДМОВА

*«Освіта має давати не лише знання, а й уміння думати та створювати нове.  
Учні повинні вчитись аналізувати, запитувати й шукати рішення.  
Майбутнє економіки залежить від того, наскільки якісно ми готуємо молодь.  
Без нового покоління освічених людей інновації неможливі»  
Білл Гейтс, співзасновник Microsoft*

Україна переживає один із найскладніших етапів своєї новітньої історії. Повномасштабна війна та запровадження воєнного стану істотно змінюють економічну динаміку, структуру аграрного виробництва, умови ведення бізнесу та функціонування освітньої сфери. Водночас саме в таких умовах зростає роль науки, освіти та практично орієнтованих досліджень, покликаних забезпечити стійкість економіки, підтримку аграрного сектору та розробку ефективних інструментів для післявоєнної відбудови.

X Міжвузівська науково-практична Інтернет-конференція «ЕКОНОМІКА ТА АГРАРНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: наука, освіта, виробництво» має на меті об'єднати фахівців, науковців, педагогів і представників виробничої сфери для всебічного обговорення викликів, що постають перед Україною в умовах воєнної та економічної турбулентності. У центрі уваги – пошук шляхів модернізації економічних процесів, удосконалення освітніх практик, оптимізації аграрного виробництва, зміцнення інституційної спроможності та формування інноваційних підходів до управління ресурсами в умовах глобальних змін.

Матеріали конференції охоплюють широкий спектр проблематики, згрупованої за тематичними напрямками: освітні та професійні тренди підготовки фахівців у сфері економіки та управління; трансформація обліку, аудиту й оподаткування в економіці та аграрному секторі України; фінанси, банківська справа, страхування та розвиток фондового ринку; підприємництво, торгівля та біржова діяльність: виклики та перспективи; менеджмент, маркетинг та розвиток людського капіталу; інформаційні технології в обліку, управлінні та бізнес-аналітиці; геодезія та землеустрій: раціональне використання землі і просторовий розвиток територій.

За програмно-реєстраційними даними у конференції взяли участь 88 здобувачів фахової передвищої та вищої освіти, науковців, фахівців-практиків.

Учасниками конференції стали представники наукових спільнот таких областей і міст України, як: ВСП «РФК НУБіП України» м. Рівне (економічне відділення, відділення інформаційних технологій, відділення загальноосвітньої підготовки, земельно-правове відділення); ВСП «Фаховий коледж геодезії та землеустрою Поліського національного університету», с. Ярунь, Звягельський р-н, Житомирська обл.; Відокремлений структурний підрозділ «Бережанський фаховий коледж НУБіП України», м. Бережани, Тернопільська обл.

Представлені дослідження спрямовані на формування актуальних наукових і практичних рекомендацій, що сприятимуть зміцненню аграрного сектору, розвитку економіки та підвищенню стійкості України до сучасних викликів. Упевнені, що результати конференції стануть цінним внеском у формування стратегій відбудови та модернізації держави, а також поглиблять співпрацю між наукою, освітою та виробництвом.

Висловлюємо щирі вдячність всім учасникам конференції.

*Любов МАТВІЙЧУК,  
викладач-методист*



# ОСВІТНІ ТА ПРОФЕСІЙНІ ТРЕНДИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

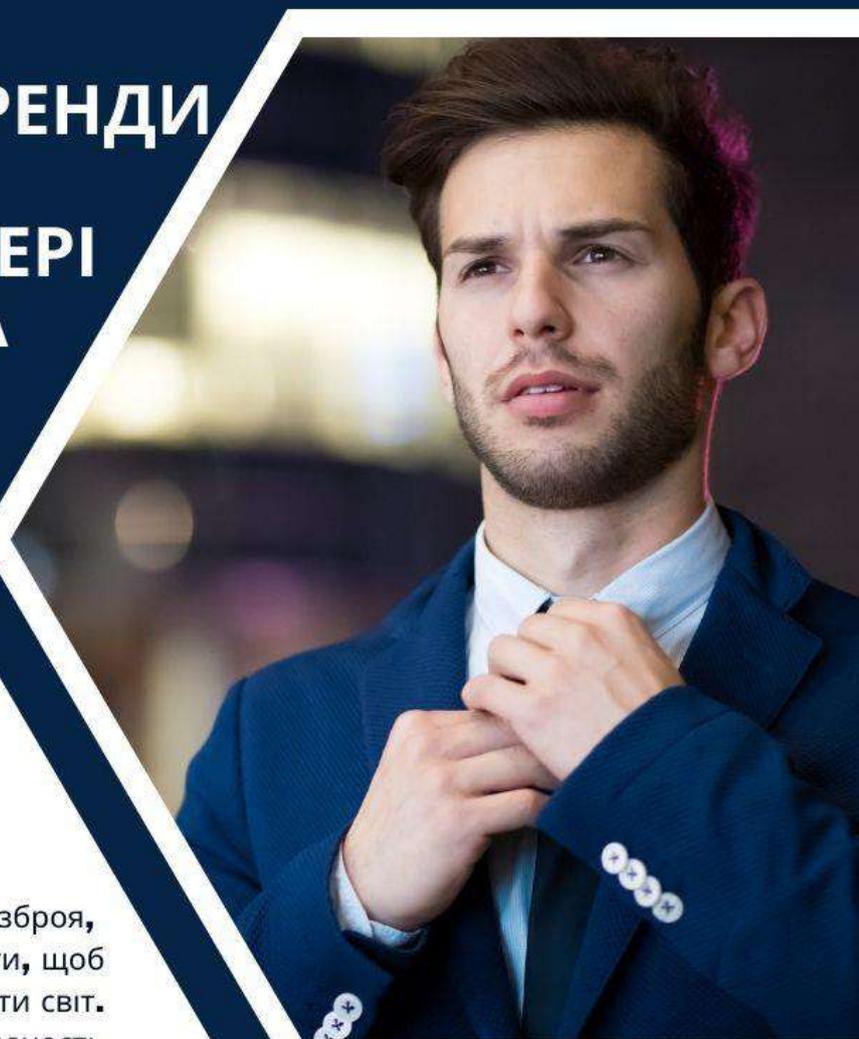
## СЕКЦІЯ I

«Освіта – найпотужніша зброя,  
яку ви можете використати, щоб  
змінити світ.

Вона руйнує бар'єри бідності.  
Вона відкриває можливості для  
кожної людини.

Вона створює нації, що здатні  
творити власне майбутнє

Нельсон Мандела



## ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

*Грицюк Ю. В.,  
здобувач освіти 2 курсу,  
спеціальності «Підприємство та торгівля»  
Науковий керівник: Мартинова І.М.,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасний розвиток економічних систем є неможливим без інновацій.

Інновація – це результат системної діяльності, спрямованої на реалізацію досягнень науково-технічного прогресу та їх удосконалень, що забезпечує підвищення ефективності та отримання конкурентних переваг. Вони оточують нас скрізь, змушуючи реагувати на привнесені ними зміни. В умовах глобалізації в процесах інноваційного розвитку залучені економічні суб'єкти всіх рівнів – від окремої особистості до держав та їх об'єднань. Це обумовлює необхідність постійного запровадження новітніх підходів до ринкової поведінки, методів управління та його функціонального забезпечення. Відтак, питання управління розвитком економічних систем в умовах інноваційної економіки є актуальними протягом останніх десятиріч й залишатимуться актуалізованими й надалі.

Інноваційна економіка ґрунтується на впровадженні інновацій, безперервному технологічному удосконалюванні, виробництві та експортуванні високотехнологічної продукції з високою доданою вартістю. Основою такої економіки є новітні технології. Від інших видів економік її відрізняє те, що основну частину прибутку створює інтелект вчених, новаторів, розвиток інформаційної сфери, а не просте матеріальне виробництво, характерне для індустріальної економіки або висока концентрація фінансів, властива для капіталу.

Інновації виникли поряд з людиною розумною, яка на перших етапах розвитку суспільства навчилася добувати вогонь, робити зброю, обробляти землю.

Йозеф Шумпетер – перший економіст, який ввів перші інновації в економіку. За його словами, інновація – це не просто нововведення, а нова функція виробництва, «нова комбінація. Державна інноваційна політика – це комплекс економічних організаційно-правових та інших заходів держави, спрямованих на впровадження результатів науково-технічного прогресу у виробництво, стимулювання і підтримку інноваційних процесів в економіці. Згідно із Законом «Про інноваційну діяльність, головною метою державної інноваційної політики визначено створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енергоресурсозберігаючих технологій, виробництва й реалізації нових видів конкурентоздатної продукції.

Інноваційна економіка є ризиковою. Інноваційна активність та інноваційний розвиток супроводжуються численними ризиками, які є реакцією зовнішнього та внутрішнього середовища на продуковані інновації. Відтак все більшої актуальності набувають питання економічної безпеки та безпекоорієнтованого управління економічними суб'єктами та системами.

Основою масових інновацій і інноваційної економіки є накопичений високоякісний і прогресивний людський капітал. Сучасна інноваційна економіка вважається новою економічною формацією, що поміняє індустріальну економіку.

З погляду економіки, наданий момент, питання інноваційного розвитку є актуальними для науковців різних поглядів, адже лише завдяки спільній роботі досягається ефект синергії – отримуються необхідні результати у вигляді ефективних заходів досягнення економічного та соціального зростання в державі.



На думку економічних науковців, до складу інноваційної економіки входить три складових: економіка інформації, економіка інтелектуальної власності та економіка новацій.

Економіка інформації – це новий напрям в економічній науці, який вивчає економічні процеси виробництва і використання інформації, суспільного руху інформаційних потоків, які відбуваються в економічних системах і організаціях, а також економічні закони, котрим підкоряється динаміка цих процесів.

Економіка інтелектуальної власності – це напрям в економічній науці, який вивчає теорію і практику функціонування ринкових структур і механізмів взаємодії суб'єктів економічної діяльності, пов'язаних з інтелектуальною власністю, організаційні форми та правові основи інтелектуального бізнесу, методи ціноутворення та оцінки вартості інтелектуального продукту, система сучасного обліку, фінансових відносин та процедури укладання відповідних угод щодо інтелектуального продукту.

Економіка новацій – це нова галузь знань, яка вивчає теорію і практику перетворення наукового продукту в матеріальну продукцію. Процес перетворення творчого продукту в продукцію - багатоступеневий процес, в якому приймають участь як автор ідеї, так і той, хто займається бізнесом, проектуванням виробництвом, ринком збуту тощо. В поєднанні можливостей різнопланових спеціалістів для реалізації нової технології чітко проглядається необхідність поєднання індивідуальної і соціальної складових. Ось чому в умовах розвитку економіки новацій відкритий і зрозумілий діалог взаємодії, суспільства, держави і окремої людини починає відігравати значну роль.

Інноваційна економіка може існувати і розвиватися лише в суспільстві знань, в суспільстві, в якому отримання і використання знань визначається не тільки міркуваннями економічної доцільності, але і тим, що знання в різних формах входять в повсякденне життя звичайних людей.



Отже, ми можемо зробити висновок : що інноваційна економіка дала поштовх до початку розвитку економіки, почала розвивати теоретичні та практичні аспекти. Також на базі науково-методологічних досліджень взаємодії економічної і соціальної систем, а також аналізу цивілізаційно-технологічного розвитку суспільства запропоновано узагальнений підхід до побудови національної інноваційної системи. Нове розуміння сутності інноваційної системи може слугувати основою оновленого змісту підготовки кадрів у сфері інтелектуальної власності, трансферу технологій та інноваційної діяльності.

### **Література:**

1. Старостенко Г.Г., Онишко С.В., Поснова Т.В. Національна Економіка. – 2008. 136 с.
2. За редакцією д.е.н., доц. Л. О. Волощук д.е.н., проф. Є. І. Масленнікова. Інноваційна Економіка -2019. 10 с.
3. Пархоменко О.В., Пархоменко А.В. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності 2011. 2с.

## **ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ВИМОГА СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ**

*Маргарита ЛАПВЧУК,  
здобувач освіти 3 курсу, 31-М групи  
спеціальності «Менеджмент»  
Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасний ринок праці зазнає динамічних трансформацій, які зумовлені глобалізаційними процесами, впровадженням цифрових технологій, автоматизацією та зміною структури економіки. Відповідно, вимоги до працівників суттєво зросли, оскільки однієї вузькоспеціалізованої кваліфікації тепер недостатньо. У таких умовах ключовою детермінантою конкурентоздатності стає професійна



мобільність, що відображає здатність особи швидко пристосовуватися до вимог нових професій, технологічних процесів і форм зайнятості.

Професійна мобільність охоплює можливість змінювати вид діяльності, опановувати нові компетентності, переходити між галузями, а також розширювати функціональні обов'язки. Сучасний ринок праці формує попит на фахівців, які можуть не лише виконувати конкретні операції, а й орієнтуватися у цифровому середовищі, володіти навичками комунікації, критичного мислення, творчого підходу та самоорганізації. Саме тому концепція безперервного навчання стає основою професійної стійкості працівника.

Особливого значення професійна мобільність набуває в контексті цифрової трансформації економіки, коли значна частина традиційних посад скорочується або змінює зміст. Зростає потреба у перекваліфікації, освоєнні суміжних професій та здатності працювати в умовах невизначеності. Розвиток дистанційних форм зайнятості відкриває нові можливості для тих, хто готовий адаптуватися й інвестувати у власний розвиток. Водночас відмова від професійної мобільності може призвести до втрати конкурентоспроможності, обмеження можливостей кар'єрного росту та ризику професійного безробіття.

Розвиток професійної мобільності залежить від низки факторів. По-перше, важливу роль відіграє рівень освіти та готовність до самонавчання. По-друге, впливають особистісні характеристики – гнучкість мислення, відкритість до нового, комунікабельність. По-третє, важливим є організаційне середовище, яке має стимулювати внутрішню ротацію кадрів, тренінги, доступ до платформ цифрового навчання. Велику роль відіграє й державна політика, спрямована на підтримку перекваліфікації, розвиток центрів зайнятості та партнерства між закладами освіти й підприємствами.

Попри те, що професійна мобільність створює низку викликів для працівника, зокрема підвищення рівня конкуренції та необхідність



постійного оновлення знань, вона водночас формує широкі можливості кар'єрного розвитку, забезпечує стабільність зайнятості та сприяє ефективному використанню людського потенціалу. Для підприємств важливими перевагами є підвищення гнучкості кадрової політики та впровадження інновацій.

Отже, професійна мобільність є об'єктивною вимогою сучасного ринку праці та одним із головних чинників формування конкурентоздатного працівника. Її розвиток можливий за умови активної участі як державних інституцій, так і самих працівників, які мають підтримувати власну кваліфікацію на сучасному рівні. Саме гнучкість, здатність до постійного навчання та готовність до змін забезпечують професійну стійкість у майбутньому, де технологічні процеси та світова економіка продовжують активно видозмінюватися.

### Література:

1. Сушенцева Л., Сушенцев О. Вплив професійної мобільності на конкурентоздатність фахівця на сучасному ринку праці. *«Молодий вчений»*. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis\\_nbuv/cgiirbis\\_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE\\_FILE\\_DOWNLOAD=1&Image\\_file\\_name=PDF/molv\\_2016\\_4\\_139.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/molv_2016_4_139.pdf) (дата звернення: 09.11.2025).
2. Шегда А. А. Роль професійної мобільності працівників у забезпеченні інноваційного розвитку. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5ddd0950-188f-43d1-bd3d-e8e250cf2495/content> (дата звернення: 09.11.2025).



## ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ОРГАНІЗАЦІЇ В ВІЙСЬКОВИЙ ЧАС

*Ксенія МАРАТОВИЧ,  
здобувач освіти 3 курсу, 31-О групи  
спеціальності «Облік та оподаткування»  
Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Війна ставить перед організаціями надзвичайні виклики: невизначеність, ризики для життя співробітників, перебої в ланцюгах постачання, масові евакуації та постійний стрес. У таких умовах корпоративна культура перестає бути «декоративною» частиною бренду – вона стає механізмом виживання, адаптації й моральної стійкості колективу. У цій статті я розгляну, що означає корпоративна культура в умовах війни, які її ключові елементи, як її цілеспрямовано формувати та підтримувати, а також наведу практичні рекомендації й приклади з досвіду українських компаній. Джерела, використані при написанні, наведені наприкінці – обов’язково перегляньте їх для глибшого вивчення.

Що таке корпоративна культура в умовах війни? Корпоративна культура – це сукупність цінностей, норм і звичок, які визначають, як співробітники взаємодіють між собою та зовнішнім світом

В умовах війни ця система набуває окремих рис: пріоритет безпеки людей, гнучкість у прийнятті рішень, підсилена комунікація, соціальна відповідальність компанії перед працівниками та громадою. Дослідження показують, що саме культура визначає, наскільки організація здатна зберегти операційну діяльність і мотивацію персоналу у кризу. Чому корпоративна культура критично важлива під час війни:

1. Сприяє виживанню організації. Культура швидкого прийняття рішень, довіри й автономії дозволяє командам діяти, коли центральні процеси порушені.



2. Підтримує мораль і психологічну стійкість співробітників. Лідерство, яке демонструє турботу, ясність і прозорість, знижує паніку й вигорання.

3. Покращує репутацію й соціальну ліцензію. Компанії, що допомагають співробітникам і громаді, підсилюють довіру клієнтів і партнерів. Досвід України 2022–2024 показав, що чимала частина ІТ-сектору та стартапів зберегла операційну спроможність завдяки чітким цінностям та практикам підтримки працівників.

Ключові елементи «воєнної» корпоративної культури:

1. Цінність людського життя і безпека. Це не декларація – це практики: евакуаційні плани, фінансова підтримка під час періодів вимушеної паузи, страхування, доступ до медичної/психологічної допомоги.

2. Прозора і часта комунікація. Регулярні оновлення від керівництва (навіть якщо відповідь – «ми ще не все знаємо») створюють відчуття контролю й передбачуваності

3. Децентралізація повноважень і автономія команд. Коли інструкції неможливо отримати вчасно, команди з довірою й чіткими цінностями можуть приймати рішення локально.

4. Гнучкі HR-політики. Погодження віддаленої роботи, адаптивні графіки, спеціальні виплати, політика щодо військкомату/військової служби тощо.

5. Підтримка психічного здоров'я. Доступ до психологів, груп підтримки, навчання керівників розпізнавати вигорання.

Як формувати й трансформувати культуру під час війни – покроковий план

1) Визначити та артикулювати «чіткі цінності воєнного часу»: оновіть місію і цінності так, щоб вони відображали пріоритети безпеки, підтримки співробітників і соціальної відповідальності. Це має бути коротко, конкретно й доступно для кожного працівника.



2) Лідерство як «інституційний тримач»: керівники повинні активно демонструвати поведінку, очікувану від всіх: відкритість, готовність до складних рішень, турбота. Підтримка «психологічного утримання» через прозорі повідомлення і видимі дії – одна з головних ролей керівництва.

3) Комунікація – частіша, простіша, двостороння: встановіть регулярні короткі брифінги, канали для термінових повідомлень, «гарячі лінії» з HR. Заохочуйте зворотний зв'язок і реальні приклади дій.

4) Підтримка безпеки і логістики: складіть та відрепетируйте плани евакуації, точки збору, альтернативні офіси/хости, резервні способи зв'язку й збереження даних. У IT-секторі, наприклад, багато компаній попередньо формували резервні робочі локації та платили зарплатню заздалегідь, що зберігало довіру працівників.

5) Гнучкі HR-практики і фінансова підтримка: розгляньте фонди допомоги співробітникам, компенсації за евакуацію, підтримку родин. Надавайте можливість коротких перерв без втрати позиції чи соцпакету.

6) Тренінги і алгоритми поведінки в кризі: навчайте персонал базовим навичкам: перша допомога, цифрова безпека, робота в умовах перебоїв з інтернетом, психологічна перша допомога для колег. Це підвищує впевненість і знижує хаос.

7) Підтримка спільнот і соціальна відповідальність: компанії можуть координувати волонтерські ініціативи, донати, логістичну допомогу. Це формує відчуття спільної мети й підсилює внутрішню згуртованість. Конкретні практики – чекліст для керівника (коротко).

Оновити місію/цінності з акцентом на безпеку й відповідальність. Створити кризову комунікаційну стратегію (регулярні брифінги + термінові канали). Запустити фонд підтримки співробітників (аварійні виплати). Перевірити резервні локації, бекапи даних і альтернативні канали зв'язку. Надати доступ до психологічної допомоги та навчань.

Під час повномасштабного вторгнення українські IT-компанії і стартапи швидко адаптувалися: організовували евакуації, облаштовували



спільні коворкінги в безпечніших регіонах, задалегідь забезпечували виплати зарплат, а також брали участь у волонтерських та державних проєктах. Ці дії були не лише тактичними – вони віддзеркалювали цінності компаній та допомогли зберегти довіру працівників і клієнтів. Можливі ризики та як їх мінімізувати «Культурне лицемірство» – коли декларації не підтверджуються діями. Мінімізується конкретними політиками та фінансовою відданістю (фонди, виплати, ресурси).

Вигорання лідерів – постійний стрес у керівників. Потрібні ротації, супервізія й психологічна підтримка. Нерівномірне застосування політик – дискримінація або нерівність у підтримці співробітників підбивають культуру; важлива прозорість і чіткі критерії. У військовий час корпоративна культура перестає бути лише «економічним інструментом» – вона стає основою, яка визначає, чи виживе організація, збережеться її людський капітал і репутація. Формування культури, що базується на захисті людей, прозорій комунікації, автономії команд і соціальній відповідальності, – це стратегічна інвестиція, яка повертається у вигляді стійкості, лояльності працівників і довіри ринку. Дії важливіші за слова: оновіть політики, відпрацюйте сценарії й дайте людям відчуття безпеки та сенсу.

### **Література:**

1. Гончарук, І. В. Корпоративна культура підприємства: сутність, структура, розвиток. – Київ: КНЕУ, 2021. 212 с.  
<https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/27863/7016.pdf?isAllowed=y&sequence=3>



УДК: 378.147:657(045)

## **РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ**

*Любов МАТВІЙЧУК,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасний етап розвитку економіки України, інтеграція в європейський освітній простір і зростання вимог до професійної діяльності фахівців у сфері обліку та оподаткування підкреслюють потребу в підвищенні якості їхньої фахової підготовки. Одним із вирішальних чинників, що забезпечує результативність професійної освіти здобувачів спеціальності «Облік та оподаткування», є навчальна мотивація, яка визначає рівень їхньої активності, самостійності, відповідальності та прагнення до постійного професійного зростання [3].

Нині, коли обсяги іноземних інвестицій в українську економіку зростають, а міжнародні стандарти фінансової звітності активно впроваджуються у практику, попит на бухгалтерів на ринку праці постійно збільшується. Особливо високо цінуються сертифіковані спеціалісти, які здобули кваліфікацію за міжнародними програмами (ACCA, ACCA (DipIFR), CAP, CIPA, IFA, IFA (DipIFR), CIMA, CMA, IFA) та мають відповідну атестацію. Вимоги до таких фахівців передбачають глибокі теоретичні знання в галузі бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності й аудиту, професійної етики, фінансового та управлінського обліку, а також умінь організовувати бухгалтерські процеси [1].

Навчальна мотивація здобувачів освіти класифікується за такими основними групами:

– пізнавальні мотиви – прагнення отримувати нові знання й підвищувати власну ерудованість;



- широкі соціальні мотиви – бажання самоствердитися в суспільстві та підвищити соціальний статус через навчання;
- прагматичні мотиви – намір отримувати гідну винагороду за професійну діяльність;
- професійно-ціннісні мотиви – розширення можливостей для працевлаштування на перспективну та змістовну роботу;
- естетичні мотиви – задоволення від освітнього процесу, розкриття особистих здібностей і талантів;
- статусно-позиційні мотиви – бажання здобути авторитет у суспільстві або зайняти певну посаду;
- комунікативні мотиви – розширення кола спілкування завдяки зростанню інтелектуального рівня та новим знайомствам;
- традиційно-історичні мотиви – вплив суспільних стереотипів, що сформувалися впродовж тривалого часу;
- навчально-пізнавальні мотиви – орієнтація на способи отримання знань і опанування конкретних дисциплін;
- мотиви соціального й особистісного престижу – прагнення забезпечити бажане становище в суспільстві;
- неусвідомлені мотиви – здобуття освіти під впливом інших осіб без особистої зацікавленості чи розуміння змісту навчання [2].

У структурі мотивації переплітаються як зовнішні, так і внутрішні мотиви.

Фактори, що визначають вибір майбутньої професії, поділяються на дві основні групи:

- внутрішні – особистісні переконання, інтереси, досвід та індивідуальні схильності;
- зовнішні – фінансові міркування, кар'єрні перспективи, умови праці та співвідношення витрат і доходів [3].

Навчальна мотивація є провідним чинником у формуванні високого рівня професійної підготовки бухгалтерів і фахівців з оподаткування,



оскільки визначає готовність здобувачів докладати інтелектуальних зусиль, активно засвоювати нові знання та досягати академічних і професійних результатів.

Внутрішня мотивація ґрунтується на особистісних переконаннях і цілях, зокрема на щирому прагненні здобувати знання, розвиватися та реалізовувати свій потенціал. Такі студенти отримують задоволення від навчального процесу й орієнтуються на формування високого рівня професійної компетентності. Зовнішня мотивація, навпаки, формується під впливом зовнішніх стимулів – оцінок, похвали, матеріальних винагород або санкцій. Наприклад, прагнення отримати високу оцінку чи позитивний відгук викладача є проявом зовнішньої мотивації. Обидва види мотивації важливі, однак внутрішня вважається більш стійкою, оскільки забезпечує глибшу залученість у навчання та довготривале прагнення до розвитку [2].

Навички саморегуляції – уміння контролювати навчальний процес, подолати прокрастинацію й раціонально розподіляти зусилля – суттєво підвищують якість професійної підготовки. Викладачі можуть сприяти їх формуванню завдяки структурованим завданням, навчанню методам тайм-менеджменту, постановці реалістичних цілей та систематичному зворотному зв'язку. Такі освітні практики, як ведення навчальних планів, самостійне опрацювання матеріалів, участь у додаткових проєктах, сприяють розвитку у здобувачів відповідальності за результати власної діяльності [2].

Розвиток навичок самоконтролю, наполегливості та академічної доброчесності не лише підвищує успішність здобувачів, а й покращує якість підготовки майбутніх спеціалістів. Значний вплив на мотивацію здійснюють особливості освітнього середовища та методи викладання.

Сучасні педагогічні підходи в підготовці фахівців з обліку й оподаткування зосереджуються на академічному партнерстві – активній взаємодії між викладачем і студентом. Така співпраця передбачає обговорення навчальних питань, врахування думок здобувачів, заохочення



ініціативності. Унаслідок цього формується не лише професійна компетентність, а й soft skills – здатність до комунікації, командної роботи, критичного мислення, що посилюється мотивуючим навчальним середовищем. Важливою складовою є також академічна підтримка – відкритість викладачів до консультацій, наставництво старших студентів або випускників і обмін досвідом [2].

Підтримувальне освітнє середовище охоплює також матеріально-технічні умови: сучасні аудиторії, комп'ютеризовані класи, доступ до професійних інформаційних баз, що демонструє студентам значущість їхнього навчання і перспективність обраного фаху. Використання інноваційних методів навчання є дієвим засобом підвищення мотивації та якості підготовки. До таких методів належать активні й інтерактивні технології, які перетворюють студента на активного учасника освітнього процесу: ситуаційні кейси, рольові та імітаційні ігри, командні проєкти, дискусії, peer-to-peer-навчання, цифрові симуляції, моделювання, партнерське навчання, а також практика наставництва, за якої старші студенти підтримують молодших [2].

Гейміфікація навчання – інтеграція ігрових елементів (змагання, рейтинги, бали, нагороди) – сьогодні розглядається як один із ефективних інструментів підвищення зацікавленості студентів. Методи на кшталт мозкового штурму чи інших інтерактивних ігор створюють атмосферу співпраці, у якій кожен учасник відчувається вільним у висловленні ідей [2].

Таким чином, заклади освіти, адаптуючись до сучасних викликів, мають приділяти особливу увагу формуванню мотивації студентів спеціальності «Облік та оподаткування». Адже мотивований випускник – це не лише знавець теорії, а й творчий, активний, здатний до безперервного професійного розвитку фахівець. Розвиток стійкої навчальної мотивації повинен стати невід'ємною частиною освітнього процесу підготовки майбутніх бухгалтерів та податківців, що сприятиме



підвищенню якості їхньої професійної підготовки та конкурентоспроможності на ринку праці.

### Література:

1. Гнат'єва Т., Замлинська О. Роль сучасних обліково-аналітичних та репутаційних інструментів у формуванні компетенцій фахівця облікової індустрії. *Економічний вісник Причорномор'я*. 2025. № 7. DOI: <https://doi.org/10.37000/ebbsl.2025.07.01> (дата звернення: 08.11.2025).

2. Ліпський Р.В. Мотивація до навчання як чинник підвищення якості підготовки фахівців з обліку та оподаткування. *Ефективна економіка*. 2025. № 8. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.8.52> (дата звернення: 08.11.2025)

3. Шевчук, Т., Кравчук, Г. (2025). Мотивація – ключовий аспект успішної професійної підготовки управлінців. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2025. № 28(2). С. 145-151. DOI: <https://doi.org/172551> (дата звернення: 08.11.2025).

УДК 005.591.6

## ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ПІДГОТОВЦІ УПРАВЛІННЯ КАДРАМИ В ЕКОНОМІЦІ ТА БІЗНЕСІ

*Наталія ПАСТУШЕНКО,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Економіка та бізнес швидко змінюються через глобалізацію, розвиток цифрових технологій і нові інновації. У таких умовах старі методи підготовки економістів і менеджерів уже не завжди відповідають потребам ринку праці. Зараз потрібні фахівці, які мають не тільки теоретичні знання, а й практичні навички, розуміються на комп'ютерах і цифрових системах, вміють аналізувати інформацію та швидко приймати правильні управлінські рішення.



Кейс-метод, як один із способів інтерактивного навчання, застосовується під час викладання дисциплін кафедри економічної теорії та економічної кібернетики. Використання кейсів дозволяє студентам навчитися аналізувати конкретні ситуації, порівнювати різні варіанти рішень, обирати оптимальний та скласти план його реалізації. Окрім розвитку аналітичного мислення, метод ситуаційних вправ сприяє формуванню професійних компетенцій, дозволяючи впроваджувати компетентнісний підхід у підготовці майбутніх спеціалістів. Крім того, кейс-методи виконують роль засобу перевірки знань, допомагають виділяти головне серед другорядного, виховують відповідальність у прийнятті рішень і формують необхідні навички у процесі навчання [1].

В умовах ринкової економіки в Україні особливого значення набувають питання практичного використання сучасних форм і методів управління персоналом, що дозволяють підвищити економічну і соціальну ефективність будь-якого підприємства. Актуальність теми полягає в тому, що запроваджені на сьогодні форми та методи управління персоналом, організаційні структури, спрямовані на стимулювання підприємництва та розвиток ринкових відносин підприємств, часто є недостатньо ефективними та не досягають поставлених цілей. Вирішити цю проблему допоможе чітко розроблена кадрова політика підприємства [2].

Розвиток виробничих і управлінських підходів сприяє вдосконаленню процесів управління персоналом. На багатьох підприємствах впроваджується активна і гнучка система управління кадрами, яка включає методи підбору, навчання та професійного розвитку, забезпечення робочими місцями, ротацію працівників та планування кар'єрного росту.

Застосування інновацій у роботі з персоналом, оцінці ефективності, організації праці, адаптації нових співробітників та підвищенні кваліфікації створює умови для розкриття потенціалу працівників і підвищення їхньої залученості. Варто зазначити, що технології мотивації



та залучення кадрів є передовим світовим досвідом, який успішно використовується у кадровій політиці компаній. Збільшення рівня залученості персоналу стає важливим чинником підвищення ефективності підприємства та розвитку галузі.

Інноваційна політика у сфері управління персоналом створює сприятливі умови праці, а також забезпечує можливість кар'єрного росту і необхідну ступінь впевненості в завтрашньому дні.

Інноваційне управління кадрами ґрунтується на наступних вихідних положеннях:

- необхідність тісного взаємозв'язку стратегії розвитку компанії з плануванням персоналу.
- оцінка ступеня впливу витрат на роботу з кадрами на економічні показники виробництва;
- формування необхідної кількості компетенцій, професійних навичок для ефективної роботи на ринку праці [3].

Отже, сучасна економіка та динаміка бізнесу вимагають підготовки спеціалістів, які володіють не лише теоретичними знаннями, а й практичними навичками, здатні аналізувати ситуації та швидко приймати рішення. Використання інтерактивних методів навчання, таких як кейс-методи, дозволяє студентам набувати необхідного досвіду, розвивати аналітичне мислення та професійні компетенції.

Одночасно впровадження сучасних підходів у управлінні персоналом на підприємствах сприяє ефективнішій організації роботи, розвитку навичок працівників та підвищенню їхньої зацікавленості й мотивації. Поєднання інновацій в освіті та практичних кадрових рішеннях формує висококваліфікованих фахівців, які готові адаптуватися до змін, ефективно працювати у конкурентному середовищі та підтримувати розвиток організацій.

### **Література:**



1. Стрельніков В.Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі: модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МІПК ПУЕТ / В.Ю. Стрельніков, І.Г. Брітченко. – Полтава: ПУЕТ, – 309 с.

2. Денисенко М. П., Будякова, О. Ю. Кадрова політика як основа формування інноваційної стратегії управління персоналом підприємств. Вчені записки Університету «КРОК». №4 (52). С. 231-238

3. Лебедева І.Ю. Удосконалення інноваційного розвитку кадрового потенціалу / І.Ю. Лебедева // Збірник статей Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова, – С. 12-15.

## СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

*ШУР Ангеліна  
здобувач освіти 2 курсу, 21-0 групи  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Бухгалтерський облік у сучасних умовах зазнає суттєвих змін. Його розвиток визначається впливом цифрових технологій, глобалізаційних процесів та нових вимог до прозорості фінансової інформації. Сьогодні бухгалтер перестає бути просто виконавцем облікових операцій і стає стратегічним партнером керівництва, який забезпечує якісну інформацію для управлінських рішень.

### 1. Трансформація ролі бухгалтера

Традиційне уявлення про бухгалтера як про фахівця, який лише веде рахунки, поступово відходить у минуле. Сучасний бухгалтер – це аналітик, консультант і стратегічний радник. Його завдання полягає не лише у фіксації фактів господарської діяльності, а й у плануванні, прогнозуванні та оцінці фінансових результатів.

Завдяки розвитку програмних засобів та інформаційних систем бухгалтер отримує доступ до великої кількості даних і може глибше аналізувати стан бізнесу.

### 2. Цифровізація та автоматизація обліку



Однією з найпомітніших тенденцій є повна цифровізація бухгалтерського процесу. Сучасні програмні продукти, такі як BAS, SAP тощо, дозволяють автоматично формувати первинні документи, звіти, проводити аналітику та контроль.

Бухгалтерський облік в умовах цифрової економіки потребує гнучкості облікового процесу і відповідних знань від працівників бухгалтерії при впровадженні та використанні інформаційних систем і технологій нового покоління з метою формування своєчасної, достовірної інформації про діяльність підприємства. [2]

Важливим напрямом стала хмарна бухгалтерія, що забезпечує віддалений доступ до баз даних, спільну роботу кількох користувачів і швидкий обмін інформацією.

Активно розвивається електронний документообіг: електронні накладні, рахунки-фактури, цифрові підписи, онлайн-звітність до податкових органів. Це робить облік оперативним, точним і зручним.

Теорія і практика бухгалтерського обліку змінюється в сучасних умовах для інтеграції з ІТ-технологіями. Розвиток бухгалтерського обліку у зв'язку з оцифруванням соціально-економічних відносин пов'язаний, насамперед, із впровадженням ІТ-засобів та технологій, що прагнуть подолати недоліки існуючої системи бухгалтерського аналізу та контролю [4].

### 3. Використання штучного інтелекту

Інноваційні технології, зокрема штучний інтелект, поступово інтегруються у бухгалтерські системи. Вони здатні автоматично обробляти банківські виписки, розпізнавати скановані документи, перевіряти звітність на помилки та навіть прогнозувати фінансові результати .

Це звільняє бухгалтера від рутинної роботи, зменшує кількість технічних помилок і дозволяє зосередитися на аналітичних завданнях.

Основні напрямки використання ШІ в бухгалтерському обліку:



- Визначення та автоматичне введення фінансових транзакцій (виписка рахунків, реєстрація операцій, обробка платіжних доручень).

- Використання алгоритмів для автоматичного формування звітності та аналізу даних.

- Прогнозування та аналіз (використання ШІ для аналізу великих обсягів фінансових даних з метою передбачення трендів та оптимізації фінансових стратегій. ШІ може виявляти аномалії у фінансових звітах, що дозволяє вчасно виявляти помилки або навіть шахрайство).

- Роботи-помічники для бухгалтерів (chatbots та virtual assistants). Віртуальні помічники для консультацій з питань обліку, автоматизації рутинних операцій, взаємодії з програмами. [3]

#### 4. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ)

У зв'язку з глобалізацією бізнесу все більшого значення набуває гармонізація стандартів обліку.

Впровадження МСФЗ (IFRS) дає змогу уніфікувати правила ведення обліку, забезпечити прозорість і порівнянність фінансової звітності [1].

Для українських підприємств це відкриває можливість залучати іноземних інвесторів, виходити на міжнародні ринки та покращувати корпоративне управління.

#### 5. Поширення нефінансової та ESG-звітності

Сучасне суспільство вимагає від бізнесу не лише фінансових результатів, але й соціальної відповідальності. Тому поширюється практика ESG-звітності, де відображаються екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності компанії. Такі звіти демонструють вплив підприємства на довкілля, умови праці, етичні стандарти та сталість розвитку. Це формує довіру споживачів, інвесторів і суспільства загалом.

Поширення нефінансової та ESG-звітності передбачає зростання добровільного звітування компаній за показниками довкілля, соціальної сфери та управління (ESG), а також введення законодавчих вимог для великих підприємств щодо подання звітності зі сталого розвитку. Ця



практика поширюється через зацікавленість інвесторів, партнерів та суспільства у прозорості та підзвітності компаній, а також через потребу в системному діалозі зі стейкхолдерами [4].

#### 6. Кібербезпека та захист бухгалтерських даних

Перехід на електронний формат обліку вимагає високого рівня безпеки. Питання кіберзахисту стає пріоритетним: застосовуються системи резервного копіювання, антивірусний захист, багаторівневі паролі та обмеження доступу. Бухгалтер має не лише вміти працювати з даними, а й забезпечити їхню конфіденційність і збереження.

Кібербезпека та захист бухгалтерських даних передбачають захист цифрової інформації від несанкціонованого доступу шляхом впровадження технічних та організаційних заходів, таких як використання складних паролів, двофакторної аутентифікації, регулярні оновлення ПЗ, резервне копіювання даних та навчання персоналу. Для захисту критично важливої інформації застосовують антивірусні програми, шифрування, механізми розмежування доступу та шифрування файлів.

Сучасний бухгалтерський облік переходить від паперових журналів до цифрових аналітичних систем, від технічної функції до управлінського інструмента. Тенденції розвитку галузі вимагають від фахівців гнучкості, технічної грамотності та стратегічного мислення.

#### Література:

1. Боярова, О., Гапончук, Я. «Система бухгалтерського обліку в Україні та прогнозування тенденцій її розвитку». *Актуальні проблеми економіки*. № 10, 2025, с. 287-299. DOI 10.58423/2786-6742/2025-10-287-299.
2. Кудлаєва Н. В., Костах Т. В., Михалків А. А. Вплив цифрових технологій на трансформацію системи бухгалтерського обліку в Україні. *Актуальні питання економічних наук*. 2025, № 7.
3. Олійник О.В., Захаров Д.М. Виклики та перспективи ESG звітності: аналіз теоретичних і практичних аспектів. *Економіка, управління та адміністрування*. №3, 2024. – с. 67-73. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2024-3\(109\)-67-73](https://doi.org/10.26642/jen-2024-3(109)-67-73)
4. Шендригоренко М., Лядська В. Проблеми та перспективи розвитку обліку в умовах цифрової економіки. 2022.





**ТРАНСФОРМАЦІЯ  
ОБЛІКУ,  
АУДИТУ Й  
ОПОДАТКУВАННЯ  
В ЕКОНОМІЦІ  
ТА АГРАРНОМУ  
СЕКТОРІ  
УКРАЇНИ**



Податки – це ціна, яку ми платимо за цивілізоване суспільство.

Адам Сміт

## **НОВОВВЕДЕННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**

*ГЛУЩУК Валентин*  
*здобувач освіти 2 курсу, 21-0 групи*  
*спеціальності «Облік і оподаткування»*  
*Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК,*  
*викладач-методист*  
*ВСП «РФК НУБіП України»*

Бухгалтерський облік є невід’ємною складовою системи управління підприємством, адже саме на основі його даних приймаються управлінські, фінансові та стратегічні рішення. У сучасних умовах глобальної цифровізації економіки виникає потреба у трансформації традиційних методів ведення обліку, що обумовлює появу нововведень, спрямованих на підвищення ефективності, прозорості та достовірності фінансової інформації.

Сучасна економічна діяльність характеризується динамічними змінами у законодавстві, технологіях та бізнес-середовищі, що зумовлює необхідність адаптації бухгалтерського обліку до нових викликів. Основними напрямками оновлення є автоматизація облікових процесів, впровадження хмарних технологій, цифрових систем документообігу, інтеграція з управлінськими платформами, а також застосування штучного інтелекту для обробки фінансових даних.

Одним із ключових нововведень є використання хмарних технологій у бухгалтерському обліку. Хмарні сервіси, такі як BAS ERP, M.E.Doc, SAP, Xero, QuickBooks, надають можливість вести облік у реальному часі, що сприяє оперативності управління фінансами. Завдяки хмарним рішенням забезпечується синхронізація даних між підрозділами підприємства, зменшуються витрати на IT-інфраструктуру та підвищується безпека зберігання інформації.

Іншим важливим напрямом є розвиток електронного документообігу. Відмова від паперових носіїв і перехід до електронних форматів суттєво спрощують процес обробки бухгалтерських документів,



знижують ризики втрати інформації та підвищують прозорість господарських операцій. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» закріпив правові основи такого переходу, а електронний підпис забезпечує юридичну значущість електронних документів.

Варто відзначити, що автоматизація бухгалтерського обліку дає змогу скоротити людський фактор у виконанні рутинних операцій. Програмні продукти нового покоління використовують аналітичні алгоритми, які автоматично здійснюють проведення, формування звітності, контроль за залишками та витратами. Це зменшує ймовірність помилок, сприяє економії часу та підвищує продуктивність праці бухгалтерів.

Значного поширення набуває використання штучного інтелекту та машинного навчання у сфері бухгалтерського обліку. Інтелектуальні системи здатні прогнозувати фінансові результати, виявляти нетипові операції, оцінювати ризики шахрайства та пропонувати рекомендації щодо оптимізації витрат. Такі можливості значно розширюють функції бухгалтерії – від фіксації операцій до активної участі у процесах управління.

Не менш важливим напрямом є впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Перехід на МСФЗ дозволяє підвищити довіру інвесторів, забезпечити прозорість фінансової інформації та полегшити порівняння результатів діяльності підприємств на міжнародному рівні. Українське законодавство активно гармонізується з міжнародними нормами, що підтверджується реформами у сфері аудиту та фінансової звітності.

У 2020–2025 роках у бухгалтерському обліку України відбулося кілька важливих змін, зокрема вдосконалення електронної звітності до ДПС, автоматизація взаємодії з контролюючими органами та запровадження електронних сервісів для підприємців. Це дало змогу



підвищити ефективність комунікації між бізнесом і державою, мінімізувати помилки та зменшити витрати часу на адміністрування податків.

Окремої уваги заслуговує інтеграція бухгалтерського обліку з ERP-системами (Enterprise Resource Planning). Такі системи дозволяють об'єднати фінансовий облік, складський облік, управління персоналом і планування виробництва в єдиному інформаційному просторі. Це сприяє підвищенню аналітичних можливостей підприємства та забезпечує комплексне бачення його фінансово-господарської діяльності.

Крім технологічних аспектів, особливого значення набуває питання кібербезпеки бухгалтерської інформації. Зі зростанням обсягу електронних даних зростають і ризики несанкціонованого доступу, витоку або знищення інформації. Підприємства впроваджують сучасні механізми захисту – багаторівневу аутентифікацію, шифрування даних, регулярне резервне копіювання. Безпека фінансових даних стає стратегічним елементом системи внутрішнього контролю.

Суттєво змінюється й роль бухгалтера у цифрову епоху. Сучасний фахівець має не лише знати принципи обліку, а й володіти аналітичними навичками, розуміти ІТ-процеси, орієнтуватися у фінансовому прогнозуванні. Бухгалтер перетворюється на аналітика, який не лише фіксує дані, а й формує пропозиції для підвищення ефективності управління підприємством. Така еволюція професії підкреслює необхідність безперервного навчання та підвищення кваліфікації.

Цифрова трансформація бухгалтерського обліку має і певні виклики. Серед основних проблем – відсутність єдиних стандартів для цифрових рішень, обмежена кількість спеціалістів з цифрових навичок, а також потреба у модернізації законодавчої бази. Водночас державна політика у сфері цифровізації економіки передбачає створення сприятливих умов для впровадження нових технологій, що позитивно впливає на розвиток бухгалтерського обліку.



У перспективі можна очікувати подальшу автоматизацію звітності, застосування блокчейну для фіксації фінансових операцій, впровадження смарт-контрактів і використання штучного інтелекту у внутрішньому аудиті. Ці нововведення забезпечать ще більшу прозорість, точність і швидкість облікових процесів.

Отже, нововведення у сфері бухгалтерського обліку є фундаментальною основою підвищення ефективності управління підприємством. Вони сприяють оптимізації витрат, забезпечують своєчасність прийняття управлінських рішень і формують довіру до фінансової інформації. Розвиток цифрових технологій відкриває нові можливості для вдосконалення облікових процесів, що є запорукою конкурентоспроможності підприємств у сучасному економічному середовищі.

#### **Література:**

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-XIV від 16.07.1999 (зі змінами станом на 2025 р.).
2. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» №851-IV від 22.05.2003 (зі змінами).
3. International Financial Reporting Standards (IFRS). IFRS Foundation, 2023.
4. Гавриленко Н. І., Кулик О. В. Сучасні тенденції цифровізації бухгалтерського обліку в Україні. Економічний форум. 2023. №2.
5. Марчук Л. П. Інноваційні технології в обліку і контролі: тенденції та перспективи розвитку. Бухгалтерський облік і аудит. 2024. №5.
6. Василенко І. М. Використання хмарних технологій у системі бухгалтерського обліку підприємства. Фінанси і кредит. 2022. №10.



УДК 657:004.9(477)

## СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АУДИТУ: ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ

*Марія ДЕРЕЛО*  
*здобувач освіти 3 курсу, 31-0 групи*  
*спеціальності «Облік і оподаткування»*  
*Науковий керівник: Любов МАТВІЙЧУК,*  
*викладач-методист*  
*ВСП «РФК НУБіП України»*

Модернізація бухгалтерського обліку та аудиту в Україні в контексті розвитку інформаційного потенціалу цифрової економіки є надзвичайно актуальною проблемою сучасності. Це зумовлено стрімким технологічним прогресом і цифровою трансформацією, які істотно впливають на всі сфери діяльності, зокрема на облік і аудит.

Новітні технології радикально змінюють бізнес-середовище, активно застосовуються в різних секторах економіки для створення додаткової цінності і відкриваючи нові можливості. Аграрний сектор, як важлива складова глобальної економіки, також відчуває на собі вплив цих перетворень [1].

Цифровізація підприємств аграрної сфери є неминучим етапом розвитку, адже впровадження цифрових технологій у виробництво сприяє підвищенню його продуктивності, рентабельності та ефективності. Водночас це забезпечує структуровану та оперативну інформацію для всіх учасників бізнес-процесів, що дозволяє ухвалювати зважені управлінські рішення [2].

Серед ключових переваг цифрової трансформації бухгалтерського обліку та аудиту можна виокремити:

1. Підвищення ефективності: цифрові інструменти автоматизують рутинні операції, скорочуючи час обробки даних і підготовки звітності, що покращує результативність роботи бухгалтерських відділів і прискорює доступ до необхідної інформації.



2. Точність обліку: автоматизовані системи мінімізують ризики помилок, пов'язаних із ручним введенням даних, що забезпечує точніше відображення фінансових операцій і формування достовірної звітності.

3. Доступність даних: цифрові облікові системи функціонують у віддаленому режимі, що дає змогу здійснювати роботу онлайн, забезпечуючи швидкий обмін інформацією між підрозділами та партнерами.

4. Аналітичні можливості: сучасні цифрові системи дозволяють проводити глибокий аналіз фінансових показників, формувати деталізовані звіти, виявляти тенденції та приймати стратегічні рішення на основі об'єктивних даних.

5. Зменшення витрат: автоматизація облікових і аудиторських процесів скорочує витрати на їх виконання, звільняючи ресурси для інших важливих напрямів діяльності [2].

Функціонування цифрового бухгалтерського обліку забезпечується за допомогою спеціальних програм, зокрема «BAS Бухгалтерія» та її аналогів. Інтеграція «BAS Бухгалтерії» з CRM-системами (Customer Relationship Management) відкриває нові можливості для управлінської та облікової діяльності, автоматизуючи процеси формування документів, бухгалтерських проводок, звітних форм і реєстрів [3].

На сучасному етапі аграрні підприємства дедалі активніше впроваджують автоматизовані системи обліку, як-от 1С:Агро, BAS Аграрний облік, AgroOffice, які дозволяють здійснювати детальний контроль за витратами, урожайністю, рухом продукції та фінансовими результатами [1].

Особливістю бухгалтерського обліку в аграрній сфері є сезонний характер виробництва, наявність біологічних активів та державної підтримки, що вимагає спеціального підходу до формування фінансової звітності.



Серед поширених цифрових інструментів для аудиту підприємств в Україні можна виокремити:

1. «Мобіт 365» – система для автоматизації аудиторських перевірок і моніторингу господарських процесів із урахуванням специфіки бізнесу.

2. «Power BI» та «Excel» – аналітичні інструменти, що сприяють підвищенню ліквідності, рентабельності й ефективності управління фінансами, зокрема дебіторською заборгованістю, закупівлями та продажами.

3. Автоматизоване робоче місце аудитора – програмне забезпечення, що забезпечує автоматизацію розрахунків заробітної плати та управління персоналом.

4. «Ваш фінансовий аналітик 2» – програма для автоматизації фінансового аналізу на основі бухгалтерської звітності.

5. «Audit XP Аудит звітності» – інструмент для комплексного автоматичного аналізу звітності підприємства.

6. «ІТ Аудит» – програмний продукт, який охоплює планування аудиту, формування вибірок і має інтеграцію з 1С, що досі широко використовується на українських підприємствах [2].

Суттєве значення для підприємств мають доступ до блокчейну, великих даних, хмарних технологій та штучного інтелекту, які суттєво впливають на ефективність управлінських рішень.

Технологія блокчейн, що асоціюється передусім із фінансовою сферою, має великий потенціал у бухгалтерському обліку та аудиті, адже дозволяє створювати постійний цифровий запис даних, забезпечує синхронний доступ до бази для всіх користувачів, підвищує швидкість і надійність операцій, а також гарантує безпеку завдяки децентралізованому зберіганню інформації.

Одним із перспективних напрямів використання блокчейну є смарт-контракти, які фіксують умови угоди у вигляді програмного коду та



виконуються автоматично без людського втручання. Однак для їх повноцінного впровадження необхідно вдосконалити нормативно-правову базу.

Хмарні технології у бухгалтерському обліку та аудиті мають як переваги, так і недоліки. До їхніх основних переваг належать економічність (зменшення початкових витрат завдяки включенню оновлень, підтримки та консультацій у вартість послуги), високий рівень безпеки (дані зберігаються на захищених серверах, регулярно створюються резервні копії) і зручність використання (доступ із будь-якого місця, мобільність, можливість повернення до історичних даних) [2].

Водночас серед недоліків можна відзначити залежність від інтернет-з'єднання, ймовірність технічних збоїв чи втрати доступу до сервісу, а також ризики, пов'язані зі зміною політики провайдера або з витоком конфіденційних даних унаслідок порушень безпеки. Користувачі також обмежені версіями програмного забезпечення, які надає провайдер [3].

Дослідження застосування штучного інтелекту в бухгалтерському обліку дає змогу визначити основні напрями його використання: управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, кодування рахунків, контроль витрат, управління грошовими потоками, інвентаризація, формування звітів, аудит і податкові розрахунки. Використання ШІ не лише автоматизує процеси, але й підвищує їх точність та ефективність [2].

Отже, цифрова трансформація бухгалтерського обліку та аудиту сприяє отриманню більш точної, оперативної та достовірної інформації про фінансову діяльність підприємств, підвищує прозорість, довіру з боку інвесторів і партнерів, а також оптимізує роботу фахівців, підвищуючи їх продуктивність у сучасних конкурентних умовах.

### **Література:**

1. Поліщук О. М., Михайловина С. О., Матрос О. М., Ратушна О. П. Особливості використання діджиталізації в аграрному секторі економіки



України. *Агросвіт*. 2025. № 6. С. 98-105. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.6.98> (дата звернення 10.11.2025).

2. Онешко С. В., Дроздова О. Г., Іванова Н. А. Щодо зростання інформаційного потенціалу цифрового економічного простору: модернізація бухгалтерського обліку та аудиту в Україні. *Академічні Візії*. 2023. № 21. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8143112> (дата звернення 10.11.2025).

3. Феденко Д. Візуальні конфігуратори як чинник розвитку бухгалтерського обліку в цифровому середовищі. *Економіка та суспільство*. 2025. № 78. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-74> (дата звернення 10.11.2025).

УДК 657.1.339.7

## ЦИФРОВІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

**Софія КОЖАРКО**  
*здобувач освіти 3 курсу, 32-0 групи  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Любов МАТВІЙЧУК,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

У сучасному світі цифровізація стала невід'ємною частиною розвитку всіх сфер економічної діяльності. Зокрема, суттєвих змін зазнала й система бухгалтерського обліку. Використання цифрових технологій дозволяє підприємствам ефективніше вести бухгалтерський облік, скорочувати витрати часу на обробку інформації, підвищувати точність розрахунків та якість управлінських рішень.

Цифровізація бухгалтерського обліку – це процес упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у всі етапи облікової діяльності, від збору первинних даних до складання фінансової звітності. Вона є важливим елементом модернізації економіки та забезпечує прозорість і контроль фінансових потоків на підприємствах [2].



Цифровізація бухгалтерського обліку – це не просто автоматизація окремих операцій, а комплексне перетворення системи обліку через використання сучасних технологій, програмного забезпечення та інтернет-сервісів.

Її основна мета – забезпечити швидкий і точний облік господарських операцій, спростити доступ до фінансових даних і створити умови для ефективного управління ресурсами підприємства.

Завдяки цифровізації бухгалтери можуть працювати з великими обсягами інформації, формувати звіти в реальному часі, обмінюватися даними з контролюючими органами та банками без паперових документів. Це сприяє не лише підвищенню продуктивності праці, але й зменшенню ризику людських помилок.

Окреслимо основні напрями цифровізації бухгалтерського обліку.

1. Автоматизація облікових процесів. Використання спеціалізованого програмного забезпечення (наприклад, 1С:Підприємство, BAS, SAP, QuickBooks, Херо) дозволяє вести бухгалтерський облік у режимі реального часу. Програми автоматично формують проводки, звіти, податкові декларації, що суттєво зменшує навантаження на бухгалтера.

2. Впровадження електронного документообігу. Сучасні підприємства дедалі частіше відмовляються від паперових документів, переходячи на електронні рахунки, накладні та акти. Це дозволяє скоротити витрати на друк, зберігання та пересилання документів, а також підвищує оперативність їх обробки.

3. Використання хмарних технологій. Хмарні сервіси надають можливість вести бухгалтерський облік з будь-якого місця, де є доступ до Інтернету. Це особливо актуально для малого бізнесу та дистанційної роботи бухгалтерів.

4. Інтеграція бухгалтерських систем із банками та державними органами. Електронна взаємодія з банками дозволяє автоматично завантажувати виписки, а зв'язок із системами податкової служби –



подавати звітність онлайн, що значно економить час і зменшує ризики помилок.

5. Використання технологій штучного інтелекту та аналітики. Сучасні цифрові системи здатні аналізувати великі масиви фінансових даних, прогнозувати тенденції, виявляти ризики та підказувати оптимальні рішення для управління фінансами підприємства [2].

Перевагами цифровізації бухгалтерського обліку є:

- підвищення точності облікових даних. Автоматичне введення та перевірка інформації знижують імовірність помилок, властивих ручному обліку;

- економія часу та ресурсів. Обробка даних відбувається швидше, що дозволяє бухгалтерам більше часу приділяти аналітичній роботі та плануванню;

- прозорість і контроль. Усі господарські операції фіксуються в електронному вигляді, що спрощує перевірку діяльності підприємства як внутрішнім аудитом, так і контролюючими органами;

- можливість віддаленої роботи. Цифрові системи дозволяють бухгалтерам виконувати свої обов'язки з будь-якої точки світу, що особливо важливо під час надзвичайних ситуацій або карантинних обмежень;

- інтеграція з іншими бізнес-процесами. Бухгалтерія може працювати в єдиній системі з відділами продажу, логістики, кадрів, що забезпечує повну синхронізацію інформації на підприємстві [1].

Окрім того поряд з цифровізацією бухгалтерського обліку можуть виникати відповідні проблеми та ризики, а саме:

- кібербезпека. Зростання кількості електронних операцій збільшує ризик витоку або зламу фінансових даних. Тому підприємствам необхідно приділяти велику увагу захисту інформації;



- недостатній рівень цифрових навичок у бухгалтерів. Не всі фахівці мають достатню підготовку для роботи з новітніми технологіями, що вимагає постійного навчання та підвищення кваліфікації;

- вартість упровадження нових технологій. Для невеликих компаній витрати на програмне забезпечення, технічну підтримку та навчання персоналу можуть бути значними;

- залежність від технічних засобів і стабільності мережі Інтернет. У разі збою систем або відсутності зв'язку робота бухгалтерії може тимчасово зупинитися [1].

У майбутньому цифровізація бухгалтерського обліку на нашу думку лише посилюватиметься. Очікується активне впровадження таких технологій, як:

- штучний інтелект (AI) – для автоматичного розпізнавання документів, прогнозування фінансових результатів;
- блокчейн – для забезпечення прозорості й надійності фінансових операцій;
- роботизація процесів (RPA) – для повної автоматизації рутинних облікових завдань [2].

Такі інновації сприятимуть перетворенню бухгалтера з виконавця на фінансового аналітика та радника керівництва. Його роль у стратегічному управлінні підприємством зростатиме.

Таким чином, цифровізація бухгалтерського обліку – це необхідний крок на шляху до сучасної, ефективної та конкурентоспроможної економіки. Вона дозволяє підприємствам адаптуватися до нових умов ринку, підвищити точність і швидкість обробки фінансових даних, покращити контроль за ресурсами та прозорість діяльності.

Разом із тим, цей процес потребує постійного вдосконалення цифрової грамотності фахівців, забезпечення інформаційної безпеки та гнучкого підходу до впровадження нових технологій.



Майбутнє бухгалтерського обліку – за інтелектуальними цифровими системами, які поєднують автоматизацію, аналітику й людський професіоналізм.

### Література:

1. Коваль О. В., Лишак О. М. Цифровізація бухгалтерського обліку в Україні. *Ефективна економіка*. 2024. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.67> (дата звернення 10.11.2025).

2. Кузьменко О. П., Багрій К. Л., Мельянова Л. В. Розвиток бухгалтерського обліку в контексті глобальних цифрових трансформацій. *Ефективна економіка*. 2024. № 8. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.60> (дата звернення 10.11.2025).

## БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

*Анна КОНОНЧУК*  
*здобувач освіти 2 курсу, 21-О групи,*  
*спеціальності «Облік і оподаткування»*  
*Науковий керівник: Оксана ЧЕРНАЧУК,*  
*Викладач економічних дисциплін*  
*ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасні умови господарювання в Україні, зокрема економічні наслідки війни, глобальні виклики та курс на євроінтеграцію, актуалізують потребу у формуванні нових стратегічних підходів до управління підприємствами. Одним із таких напрямів є впровадження принципів сталого розвитку, які передбачають збалансований розвиток економічної, екологічної та соціальної складових діяльності.

У цьому контексті бухгалтерський облік виступає ключовим інформаційним інструментом для оцінки ефективності діяльності підприємств, прийняття стратегічних управлінських рішень і забезпечення прозорості бізнесу.



Мета дослідження – визначити роль бухгалтерського обліку у формуванні стратегії сталого розвитку підприємств України та запропонувати напрями його вдосконалення відповідно до сучасних вимог.

Сталий розвиток підприємства – це стратегічний підхід, який забезпечує гармонійне поєднання економічної ефективності, екологічної безпеки та соціальної відповідальності. Згідно з міжнародними практиками (зокрема, GRI Standards та ESG-звітністю), успішні компанії інтегрують показники сталого розвитку у свої фінансові та управлінські системи обліку.

Для України цей підхід стає дедалі актуальнішим, адже саме прозора фінансова інформація є основою для відновлення довіри інвесторів і партнерів у післявоєнний період.

Бухгалтерський облік є базою для формування фінансових і нефінансових показників, необхідних для планування та реалізації стратегії сталого розвитку. Він забезпечує [4, с. 21]:

- об'єктивну оцінку використання ресурсів та ефективності інвестицій у «зелені» технології;
- контроль соціальних і екологічних витрат (наприклад, витрат на утилізацію відходів, енергозбереження, охорону праці);
- інформаційну підтримку для складання звітності ESG та інтегрованих звітів підприємств;
- аналітичну базу для ухвалення управлінських рішень, спрямованих на підвищення довгострокової стійкості бізнесу.

Серед українських компаній, які активно впроваджують принципи сталого розвитку, можна виокремити «МХП», «Нова Пошта», «ДТЕК», які здійснюють екологічну модернізацію виробництва, енергоефективні проекти та соціальні ініціативи.

Для прикладу, «Нова Пошта» звітує про скорочення викидів CO<sub>2</sub> та інвестиції у цифровізацію, що знаходить відображення у бухгалтерських показниках витрат на енергоощадні технології. Це демонструє, як облік



може бути не лише механізмом контролю, а й інструментом стратегічного розвитку.

Для ефективного відображення сталого розвитку у звітності підприємств України доцільно [3, с. 28]:

- інтегрувати показники ESG у систему управлінського обліку;
- удосконалити методику обліку екологічних і соціальних витрат;
- розробити рекомендації щодо складання нефінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів;
- активніше впроваджувати цифрові технології обліку та аналітики для підвищення прозорості даних.

Бухгалтерський облік відіграє ключову роль у формуванні стратегії сталого розвитку підприємств, оскільки забезпечує достовірну інформацію для стратегічного планування, контролю та оцінки результатів діяльності.

У сучасних умовах відновлення економіки України саме інноваційний, аналітичний і соціально відповідальний підхід до обліку сприятиме підвищенню ефективності бізнесу, довірі інвесторів і поступовому переходу до сталого розвитку на національному рівні.

#### **Література:**

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 року № 996-14-ВР. Дата оновлення: 03.09.2024. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.10.25).

2. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ) IASB; Список, Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. Редакція від 12.03.2013. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929\\_010#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text) (дата звернення: 20.10.25).

3. Поліщук С. Підкореговано дві бухгалтерські методрекомендації // *Бухгалтерський облік і аудит*. – №4, 2024. – С. 25–30.

4. Костюк В. Роль бухгалтерського обліку у забезпеченні сталого розвитку підприємств // *Фінанси України*. – 2023. – №7. – С. 18–22.



УДК 657.1:338.43

## ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ (МСФЗ) НА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*Анна КОНОНЧУК,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-О групи  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Ірина БОНДАЧУК,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасні умови господарювання аграрних підприємств України характеризуються активними процесами інтеграції у світову економіку, розширенням міжнародних ринків збуту та залученням іноземних інвестицій. У цих умовах особливої актуальності набуває трансформація фінансової звітності відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Це не лише вимога часу, а й інструмент забезпечення прозорості, довіри інвесторів та підвищення конкурентоспроможності аграрного бізнесу.

Впровадження МСФЗ дозволяє забезпечити [1, с. 82]:

- порівнянність фінансової інформації українських агропідприємств із міжнародними компаніями;
- доступність до інвестиційних ресурсів завдяки підвищенню прозорості звітності;
- ефективність управлінських рішень, заснованих на достовірних даних про фінансовий стан підприємства.

Для аграрного сектору, який характеризується сезонністю виробництва, біологічними активами та високим рівнем природних ризиків, застосування МСФЗ забезпечує більш реалістичне відображення вартості активів і результатів діяльності.

Основними стандартами, які мають найбільше значення для агропідприємств є [2]:



- МСБО 41 «Сільське господарство», що регламентує оцінку біологічних активів за справедливою вартістю;
- МСФЗ 16 «Оренда», який змінює підхід до обліку орендованих земельних ділянок;
- МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», який впливає на оцінку дебіторської заборгованості та кредитів;
- МСБО 2 «Запаси», що встановлює правила оцінки готової продукції та незавершеного виробництва.

Процес трансформації передбачає перекласифікацію активів, зобов'язань і капіталу відповідно до вимог МСФЗ, а також перерахунок фінансових результатів із використанням справедливої вартості.

Попри очевидні переваги, аграрні підприємства стикаються з низкою труднощів [4, с. 89]:

- нестача кваліфікованих кадрів, які володіють знаннями з МСФЗ;
- відсутність повної інформаційної бази для визначення справедливої вартості біологічних активів;
- висока вартість консалтингових і аудиторських послуг;
- технічні обмеження в облікових програмах, що не завжди підтримують формат звітності за МСФЗ.

Для подолання цих проблем необхідно розвивати освітню та методичну підтримку, впроваджувати цифрові рішення для обліку та формувати державну політику гармонізації фінансової звітності з європейськими стандартами.

Впровадження МСФЗ в аграрному секторі сприяє [3, с. 22]:

- підвищенню інвестиційної привабливості українського агробізнесу;
- удосконаленню системи управління фінансами на підприємствах;
- зростанню прозорості та довіри до фінансових результатів;



- розширенню можливостей експорту та партнерства з міжнародними компаніями.

Трансформація фінансової звітності відповідно до МСФЗ — це не просто технічний процес, а глибока зміна філософії фінансового управління на аграрних підприємствах. Вона формує нову якість звітності, підвищує ефективність управлінських рішень і забезпечує інтеграцію українського аграрного сектору у світовий економічний простір.

Успішне впровадження МСФЗ стане запорукою сталого розвитку аграрного виробництва, зміцнення фінансової стабільності підприємств і підвищення їх конкурентоспроможності на глобальному ринку.

### Література:

1. Барановська Т. В., Кузьмін О. Є. Трансформація фінансової звітності в контексті імплементації МСФЗ на підприємствах аграрного сектору України // *Економіка АПК*. — 2021. — №7. — С. 78–86.
2. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ) *IASB*; Список, Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. Редакція від 12.03.2013. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929\\_010#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text) (дата звернення: 20.10.25).
3. Легенчук С. Ф. Методичні підходи до трансформації фінансової звітності в системі МСФЗ // *Бухгалтерський облік і аудит*. — 2022. — №10. — С. 19–27.
4. Кужельний М. В., Лінник В. Г. Проблеми впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності на підприємствах України // *Економіка і держава*. — 2022. — №5. — С. 88–93.



УДК 631.1:336.22

## СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИКІВ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

*Оксана КОНОНЧУК,  
спеціаліст вищої категорії,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Аграрний сектор є стратегічною галуззю економіки України, що формує значну частку ВВП, валютних надходжень та забезпечує продовольчу безпеку держави. В умовах економічної нестабільності та глобальних викликів важливим завданням держави є створення сприятливих умов для діяльності сільськогосподарських підприємств, зокрема – через ефективну систему оподаткування.

Одним із ключових механізмів підтримки аграрного бізнесу є спрощена система оподаткування, яка дозволяє зменшити податкове навантаження, спростити облік і звітність, підвищити рівень легалізації господарської діяльності.

Відповідно до Податкового кодексу України [1], сільськогосподарські товаровиробники можуть застосовувати спрощену систему оподаткування четвертої групи. Вона передбачає сплату єдиного податку, розмір якого визначається виходячи з нормативної грошової оцінки землі, що перебуває у власності або користуванні підприємства.

Переваги спрощеної системи для аграріїв [4, с. 104]:

1. Стабільність податкових платежів. Єдиний податок IV групи не залежить від обсягів реалізації продукції чи прибутку, що дозволяє планувати фінансові ресурси.
2. Спрощення обліку і звітності. Мінімізуються витрати на бухгалтерський супровід і адміністративні процедури.
3. Підтримка малих і середніх виробників. Система стимулює розвиток фермерських господарств, що працюють у сільських громадах.



4. Зменшення ризику ухилення від сплати податків. Прозора структура розрахунку єдиного податку полегшує контроль і підвищує довіру до податкової системи.

Недоліки спрощеної системи [3, с. 61]:

1. Обмежені можливості для великих аграрних холдингів. Для масштабних підприємств така система є менш вигідною через неможливість врахування реальних витрат.

2. Залежність від якості земельної оцінки. Занижена нормативна оцінка може створювати нерівні умови для платників податків у різних регіонах.

3. Відсутність стимулів до інноваційного розвитку. Через фіксований характер податку підприємства не зацікавлені в підвищенні ефективності виробництва.

4. Ризик зловживань. Частина великих компаній використовує дрібні фермерські господарства для оптимізації податків.

Спрощена система оподаткування відіграє значну роль у розвитку аграрного сектору України, забезпечуючи фінансову стабільність та сприяючи легалізації дрібного бізнесу. Водночас існує потреба у вдосконаленні механізмів диференціації ставок, оновленні нормативної грошової оцінки землі та посиленні контролю за дотриманням критеріїв належності до IV групи.

У перспективі реформування податкової системи важливо забезпечити баланс між податковою підтримкою аграріїв і фінансовими інтересами держави, що сприятиме сталому розвитку сільського господарства.

#### **Література:**

1. Податковий Кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення: 05.10.2025. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 05.11.25).



2. Міністерство фінансів України. Лист щодо застосування спрощеної системи оподаткування в аграрному секторі // *Офіційний вісник України*. — 2023. — №12. — С. 45–48.

3. Лещенко Н. І. Проблеми функціонування спрощеної системи оподаткування у сільському господарстві України // *Облік і фінанси*. — 2020. — №4 (90). — С. 58–64.

4. Мельник В. М., Карпова В. В. Ефективність спрощеної системи оподаткування для аграрних підприємств // *Економіка і держава*. — 2022. — №9. — С. 102–107.

УДК 311:658.8

## **СТАТИСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЦИФРОВИХ МАРКЕТИНГОВИХ КАНАЛІВ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ**

*Анастасія КОХАН,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи,  
спеціальності «Підприємництво та торгівля»  
Науковий керівник: Марія ЦАРУК,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасний етап розвитку економіки характеризується інтенсивним переходом бізнесу у цифровий простір, особливо для підприємств торговельного сектору. Зростання конкуренції та диверсифікація маркетингових каналів вимагають від підприємців застосування точних кількісних методів для оцінки ефективності маркетингових інвестицій.

Традиційні підходи до оцінки маркетингу, що ґрунтуються на інтуїції та загальних показниках, втрачають свою актуальність у зв'язку з необхідністю швидкого прийняття управлінських рішень в умовах динамічного ринкового середовища.

Мета дослідження полягає у розробці цілісного методичного підходу до статистичного моделювання ефективності цифрових маркетингових каналів для підприємств торговельного сектору, що базується на



комплексному застосуванні сучасних статистичних методів та дозволяє оптимізувати бюджетні призначення між різними каналами просування з метою максимізації маркетингового ROI та підвищення загальної ефективності маркетингової діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети було використано комплекс сучасних статистичних методів, що дозволяють всебічно проаналізувати ефективність маркетингових каналів. Основними методами дослідження виступили:

1. **Кореляційний аналіз** - для виявлення тісноти зв'язку між витратами на різні маркетингові канали та основними результативними показниками діяльності підприємства.
2. **Множинний регресійний аналіз** - для побудови прогностичної моделі залежності обсягу продажів від інвестицій у різні цифрові канали комунікації.
3. **Кластерний аналіз (к-середніх)** - для сегментації клієнтської бази за поведінковими ознаками з метою подальшої персоналізації маркетингових комунікацій та підвищення конверсії.
4. **Дисперсійний аналіз (ANOVA)** - для виявлення статистично значущих відмінностей у ефективності різних маркетингових каналів та інструментів просування.

На першому етапі дослідження було проведено кореляційний аналіз, який виявив сильний позитивний зв'язок між витратами на таргетовану рекламу в соціальних мережах та обсягом онлайн-продажів (коефіцієнт кореляції  $r=0,87$ ). Помірний зв'язок виявлено для контекстної реклами ( $r=0,63$ ), тоді як для email-маркетингу кореляція виявилася значно слабшою ( $r=0,42$ ).

На основі отриманих даних була побудована множинна регресійна модель для прогнозування щомісячного обсягу продажів ( $Y$ ), яка має наступний вигляд:

$$Y = 125\,000 + 45,8 * X_1 + 28,3 * X_2 + 15,1 * X_3 + \varepsilon, (1)$$



де:

- $X_1$  – бюджет на таргетовану рекламу в Instagram (грн);
- $X_2$  – бюджет на контекстну рекламу (грн);
- $X_3$  – бюджет на email-маркетинг (грн).

Отримана модель демонструє високу пояснювальну здатність (коефіцієнт детермінації  $R^2 = 0,89$ ), що свідчить про її адекватність та можливість використання для практичних цілей [2, с. 245]. Аналіз стандартизованих коефіцієнтів ( $\beta$ -коефіцієнтів) виявив, що найбільший вплив на обсяг продажів має канал Instagram ( $\beta_1 = 0,52$ ), тоді як email-маркетинг ( $\beta_3 = 0,18$ ) має підтримуючий характер.

Для підвищення ефективності маркетингових комунікацій було проведено кластерний аналіз клієнтської бази, що дозволило виділити три чіткі сегменти: "Лояльні покупці", "Шукачі вигоди" та "Нові відвідувачі". Для кожного кластера були розроблені унікальні механіки комунікації, що дозволило підвищити конверсію на 7-12% у порівнянні з попереднім періодом.

Дисперсійний аналіз показав статистично значущу різницю ( $p$ -value < 0,01) у ефективності різних маркетингових каналів, що підтвердило необхідність диференційованого підходу до розподілу маркетингового бюджету.

Проведене дослідження дозволило сформулювати наступні ключові висновки:

1. Запропонований комплекс статистичних методів довів свою високу ефективність для багатofакторного аналізу маркетингової діяльності торговельного підприємства та може бути рекомендований для практичного застосування.
2. Побудована регресійна модель дозволяє не лише оцінити минулу ефективність, але й проводити сценарний аналіз, моделюючи різні варіанти розподілу бюджету для досягнення цільових показників продажів.



3. Інтеграція кластерного аналізу з іншими статистичними методами забезпечує перехід від масового маркетингу до цілеспрямованої персоналізації, що є ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності сучасних торговельних підприємств.
4. Використання дисперсійного аналізу дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації маркетингового бюджету на основі статистично значущих відмінностей у ефективності різних каналів просування.

#### **Література:**

1. ДСТУ ISO 3534-2:2017 Статистика. Словник та умовні позначення. Частина 2. Прикладна статистика.
2. Montgomery D. C., Peck E. A., Vining G. G. Introduction to Linear Regression Analysis. – Wiley, 2021. – 672 p.[2, с. 234-240],[2, с. 245]
3. Петрова С. В. Статистичні методи аналізу в економіці та бізнесі. – Х.: «Видавничий дім "ІНЖЕК"», 2021. – 288 с.[3, с. 56-58],[3, с. 145-147.

УДК 339.3.657

### **РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ**

**Юлія ЛЕВЧЕНКО,**  
*здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи  
спеціальності «Підприємство та торгівля»  
Науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК,  
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист  
ВСП «Рівненський фаховий коледж НУБіП України»*

У сучасних умовах розвитку економіки аграрний сектор посідає важливе місце у забезпеченні продовольчої безпеки держави, соціальної стабільності та економічного зростання. Ефективна діяльність аграрних підприємств значною мірою залежить від рівня їх фінансової стабільності, що визначається здатністю підтримувати платоспроможність, ліквідність і прибутковість у довгостроковій перспективі. Ключову роль у цьому



процесі відіграє бухгалтерський облік, який забезпечує формування достовірної, своєчасної та повної інформації про фінансовий стан підприємства.

Бухгалтерський облік є основою фінансового управління підприємством, адже він відображає результати господарської діяльності, контролює рух активів і зобов'язань, визначає обсяг витрат і прибутку [2, с. 58]. Для аграрного сектору, де значна частина операцій пов'язана із сезонністю, зміною цін на сільськогосподарську продукцію та коливанням валютного курсу, роль облікової системи є особливо важливою. Вона дозволяє вчасно виявляти ризики, контролювати фінансові потоки та ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення.

Одним із ключових завдань бухгалтерського обліку є забезпечення фінансової прозорості діяльності підприємства. Достовірні дані про доходи, витрати, дебіторську та кредиторську заборгованість формують базу для аналізу фінансових результатів і визначення показників стабільності [3, с. 77]. На основі бухгалтерської інформації розраховуються коефіцієнти ліквідності, автономії, рентабельності, що дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів і рівень фінансової незалежності підприємства.

Важливим аспектом є те, що бухгалтерський облік в аграрному секторі має свою специфіку. Це пов'язано з особливостями біологічних активів, сезонністю виробництва, різними формами державної підтримки та специфічним податковим режимом [1, с. 45]. Тому ефективність облікової системи значною мірою залежить від рівня професійної підготовки бухгалтерів, використання сучасних інформаційних технологій та дотримання міжнародних стандартів фінансової звітності.

В умовах євроінтеграційних процесів і глобалізації аграрного ринку особливого значення набуває питання гармонізації бухгалтерського обліку з міжнародними вимогами. Це забезпечує зіставність фінансових показників, полегшує доступ підприємств до зовнішнього фінансування та



підвищує довіру інвесторів [4, с. 52]. Відповідність облікової системи стандартам МСФЗ сприяє прозорості фінансової звітності, що є запорукою стабільного розвитку аграрного бізнесу.

Окрім того, бухгалтерський облік виконує контрольну функцію — забезпечує перевірку правильності проведення господарських операцій, цільового використання коштів, наявності та збереження майна. Завдяки обліковим даним керівництво підприємства може своєчасно реагувати на зміни зовнішнього середовища, знижувати ризики неплатоспроможності та підвищувати фінансову дисципліну [2, с. 60].

Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі пов'язані з цифровізацією. Використання спеціалізованих програм, електронного документообігу, хмарних сервісів і автоматизованих систем обліку дозволяє підвищити точність розрахунків, скоротити час обробки інформації та мінімізувати людський фактор [4, с. 53]. Це створює умови для більш ефективного управління фінансовими ресурсами та підвищення загальної стабільності підприємства.

Таким чином, бухгалтерський облік є невід'ємною складовою системи управління підприємством аграрного сектору. Він не лише забезпечує формування повної інформації про господарську діяльність, а й виступає основою для оцінки фінансової стабільності, прийняття стратегічних рішень і підвищення конкурентоспроможності на ринку. Саме якісний бухгалтерський облік сприяє розвитку економічної безпеки підприємства та формуванню стійких фінансових позицій в умовах сучасних економічних викликів.

### **Література:**

1. Кондратюк О. В. Бухгалтерський облік у забезпеченні фінансової стабільності аграрних підприємств // Економіка АПК. – 2024. – № 6. – С. 42–47.



2. Шевчук Л. Т. Роль бухгалтерського обліку у фінансовому забезпеченні підприємств аграрної сфери // Бухгалтерський облік і аудит. – 2023. – № 9. – С. 56–61.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>

4. Мельник Т. М. Гармонізація бухгалтерського обліку аграрних підприємств з міжнародними стандартами // Фінанси України. – 2022. – № 4. – С. 50–55.

УДК 657.6:004

## **ЦИФРОВИЙ АУДИТ – КОНТРОЛЬ У РЕЖИМІ РЕАЛЬНОГО ЧАСУ**

*Інна ЛЮТКО,  
здобувач освіти 6 курсу, 6-ОБ групи  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Алла ГНАТЮК,  
к.е.н., доцент, викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

У сучасних умовах цифровізації світової економіки аудит зазнає суттєвих змін. Цифровий аудит у режимі реального часу – це новий підхід, що базується на використанні сучасних ІТ-технологій, аналітичних платформ і автоматизованих систем. Він дозволяє здійснювати безперервний контроль фінансових операцій, миттєво виявляти порушення, а також формувати аналітичні звіти для прийняття управлінських рішень.

Цифровий аудит – це сучасна форма контролю фінансової та операційної діяльності організації із застосуванням інформаційних технологій. Він передбачає автоматичний збір, аналіз та перевірку даних у режимі реального часу. На відміну від традиційного аудиту, цифровий дає можливість не лише виявляти помилки після звітного періоду, а й запобігати порушенням у момент їх виникнення.



Головною метою автоматизації аудиторських перевірок вважається зменшення обсягу монотонних завдань, що покладені безпосередньо на людину. Практично доведено, що етапи збору даних, їхня обробка та тестування займають більшу частину часу, виділеного на проведення перевірок. Тому все більше консалтингові компанії інвестують у розробки спеціального програмного забезпечення, або власних програм-роботів, аби такі рутинні завдання передати на автоматичне виконання [1].

Цифровий аудит дає змогу з'ясувати, наскільки використання сучасних технологій відповідає стратегічним цілям організації, міжнародним стандартам і вимогам законодавства. Він допомагає виявити слабкі місця у цифровій інфраструктурі, оцінити рівень автоматизації бізнес-процесів, якість обробки та зберігання даних, ступінь захисту інформаційних ресурсів від кіберзагроз.

Окрім того, проведення цифрового аудиту сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень, оптимізації використання ІТ-ресурсів, покращенню взаємодії між структурними підрозділами та створенню умов для подальшої цифрової трансформації підприємства. Його результати дозволяють сформулювати практичні рекомендації щодо модернізації інформаційних систем, удосконалення цифрової стратегії та підвищення конкурентоспроможності організації в умовах цифрової економіки.

З метою наочного відображення еволюції аудиторських практик та підкреслення ключових переваг застосування технологій реального часу було проведено порівняльний аналіз традиційного та цифрового аудиту. Традиційний підхід, заснований на періодичних перевірках та вибірці даних, виявляє ризики постфактум, що не відповідає динаміці сучасного бізнес-середовища. Натомість, цифрові інструменти забезпечують безперервний моніторинг, що дозволяє миттєво реагувати на аномалії та потенційні загрози. У табл. 1 представлено порівняння основних характеристик цих двох підходів, що дозволяє візуалізувати переваги цифрової трансформації в аудиторській діяльності.



### Відмінність між традиційним і цифровим аудитом

Критерій	Традиційний аудит	Цифровий аудит
Періодичність	Раз на квартал або рік	Постійно у реальному часі
Інструменти	Паперові документи, Excel	Програмні системи, аналітичні платформи
Джерела даних	Обмежені	Інтегровані з усіх систем підприємства
Швидкість	Повільна	Миттєва
Точність	Може бути суб'єктивною	Автоматизована, висока точність

Оцінка ключових параметрів, таких як швидкість, обсяг аналізу даних та ефективність виявлення ризиків, підтверджує, що цифровий аудит є не лише технологічним оновленням, а й стратегічною необхідністю для забезпечення прозорості та стійкості бізнесу в умовах постійних змін.

Технології, що використовуються у цифровому аудиті:

- Big Data – аналіз великих обсягів даних для виявлення тенденцій і ризиків.

- Штучний інтелект (AI) – автоматичне виявлення підозрілих операцій.

- Машинне навчання – прогнозування майбутніх проблем на основі минулих даних.

- Blockchain – забезпечення прозорості та незмінності аудиторських записів.

- Cloud-технології – доступ до інформації з будь-якої точки світу.

- Інтернет речей (IoT) – збір інформації від сенсорів і пристроїв у реальному часі.

Цифровий аудит відкриває нові можливості для здійснення контролю у режимі реального часу, що означає безперервний моніторинг фінансових операцій, показників діяльності та ризиків підприємства.

Такий підхід забезпечує постійний аналіз фінансової інформації, своєчасне виявлення відхилень і можливих порушень, що підвищує ефективність контролю. Контроль у режимі реального часу дозволяє



зменшити ризик помилок, шахрайства та сприяє оперативному прийняттю управлінських рішень.

Однією з найбільших переваг використання технологій та аналізу даних в аудиті є усунення обмежень, які накладає вибірка на завдання. Аналіз даних дає практикам можливість аналізувати цілу популяцію даних на предмет аномалій, тенденцій та зон ризику. Аудитори також використовують аналітику, щоб отримати розуміння потоку даних через систему клієнта, що дозволяє більш ефективно та точно планування аудиту [2].

Основними перевагами цифрового аудиту є оперативність, підвищена точність і зменшення витрат часу. Завдяки аналітичним алгоритмам система може відстежувати фінансові відхилення у момент їх виникнення. Однак цифровий аудит супроводжується і ризиками: необхідністю кіберзахисту, високими витратами на впровадження та потребою у фахівцях із цифровими компетенціями.

Цифрові технології забезпечують: підвищення ефективності та швидкості виявлення та оцінки фактів, їх реєстрації та узагальнення; багатоцільове групування даних; зменшення ймовірності помилок в процесі підрахунків; накопичення та зберігання великих обсягів даних; швидший аналіз зібраних даних та прогнозування; кращу узгодженість інформації; автоматизацію онлайн-аудитів. Тому варто приділяти більше уваги кваліфікаційній підготовці фахівців з бухгалтерського обліку, аудиту та статистичного аналізу відповідно до глобальних умов техноглобалізму. Поряд з традиційним знанням облікових основ, майбутнім фахівцям будуть потрібні навички роботи з цифровими технологіями [3].

Недоліками та викликами цифрового аудиту є:

1. Висока вартість впровадження технологій – необхідні значні інвестиції у програмне забезпечення, техніку та навчання персоналу.
2. Залежність від технічних ресурсів – збій систем чи нестабільне інтернет-з'єднання можуть ускладнювати роботу аудиторів.



3. Проблеми з кібербезпекою – підвищується ризик несанкціонованого доступу до конфіденційних даних.

4. Потреба у нових навичках – аудиторам необхідно постійно оновлювати знання у сфері цифрових технологій.

5. Можливі технічні помилки алгоритмів – автоматизовані системи можуть давати некоректні результати без належного контролю людини.

У найближчі роки очікується інтеграція цифрового аудиту з державними інформаційними системами, розвиток міжнародних стандартів реального часу та впровадження штучного інтелекту нового покоління. Аудитор майбутнього стає не лише контролером, а й аналітиком, консультантом і технологічним експертом.

Отже, цифровий аудит у режимі реального часу є ключовим напрямом розвитку сучасної економіки. Він поєднує технології, аналітику та управлінські рішення, створюючи умови для прозорості бізнесу. Результати дослідження підтверджують, що автоматизація аудиту забезпечує суттєве підвищення якості та швидкості перевірок, а також формує підґрунтя для побудови цифрового корпоративного управління.

### Література:

1. Пермінова Д. Д. Напрями застосування цифрових технологій у діджитал-аудиті: навчально-дослідницька робота. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2025. 15 с. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6140> (дата звернення: 08.11.2025).

2. Ніколишин А. О. Цифровий аудит: базові елементи та інноваційні технології. *Економіка та держава*. 2023. № 9. С. 75–79. URL: <https://nauka.com.ua/index.php/investplan/article/download/1473/1483> (дата звернення: 08.11.2025).

3. Кравченко, І. Й. Перспективи впровадження інструментів цифрової економіки в систему статистичного аналізу, бухгалтерського обліку та аудиту. *Облік і фінанси*. 2022. № 3(97). С.12-20. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/items/03fd5133-6987-462f-9c74-27daf9644eb8> (дата звернення: 08.11.2025).



УДК 657.1:334.012.64

## **БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК У СФЕРІ МАЛОГО БІЗНЕСУ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

*Ірина МЕДВЕДЮК,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи,  
спеціальності «Підприємництво та торгівля»  
Науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК,  
спеціаліст вищої категорії,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Малий бізнес є основою економічного розвитку будь-якої держави. Він формує конкурентне середовище, створює робочі місця, забезпечує гнучкість економічних процесів. Ефективне функціонування малого підприємництва неможливе без якісної організації бухгалтерського обліку, який виступає основним джерелом інформації для управління, планування та контролю.

Бухгалтерський облік у сфері малого бізнесу має свої особливості, зумовлені масштабами діяльності, обсягами фінансових операцій, кадровими ресурсами та спрощеними вимогами до звітності. В Україні для малих підприємств діє спрощена система бухгалтерського обліку і оподаткування, яка дозволяє зменшити адміністративне навантаження на бізнес і сконцентрувати ресурси на розвитку підприємства.

Разом із тим малі підприємства часто стикаються з рядом проблем у веденні обліку. Серед основних можна виділити [1, с. 47]:

- нестабільність податкового та бухгалтерського законодавства;
- часті зміни у формах фінансової звітності;
- обмежений доступ до кваліфікованих бухгалтерських кадрів;
- низький рівень автоматизації облікових процесів;
- складність у застосуванні міжнародних стандартів фінансової звітності.

Особливо гострою проблемою є кадровий дефіцит – малі підприємства не завжди можуть утримувати штатного бухгалтера, тому



часто користуються послугами аутсорсингових фірм або ведуть облік самостійно. Це знижує витрати, але створює ризики помилок у звітності через нестачу професійних знань.

Ще одним викликом є цифровізація бухгалтерського обліку. Хоча сучасні інформаційні технології відкривають великі можливості для автоматизації облікових процесів, більшість малих підприємств не мають достатніх фінансових ресурсів для придбання сучасного програмного забезпечення та навчання персоналу.

Разом із тим розвиток цифрових технологій створює перспективи вдосконалення обліку у сфері малого бізнесу. Зокрема, хмарні рішення, онлайн-звітність, інтеграція бухгалтерських програм із банківськими системами та впровадження електронного документообігу дозволяють значно зменшити трудомісткість облікових операцій і підвищити достовірність фінансової інформації.

Серед перспектив розвитку бухгалтерського обліку малого бізнесу можна визначити [3, с. 43]:

- подальшу автоматизацію облікових процесів і використання хмарних технологій;
- підвищення рівня фінансової грамотності підприємців;
- спрощення вимог до звітності для мікропідприємств;
- впровадження освітніх програм для підготовки бухгалтерів малого бізнесу;
- розширення державної підтримки в частині цифровізації бухгалтерського обліку.

У майбутньому очікується активне використання штучного інтелекту у бухгалтерії малого бізнесу – для автоматичної обробки первинних документів, формування звітності, виявлення помилок і прогнозування фінансових результатів. Це дозволить підприємцям приймати більш обґрунтовані управлінські рішення та зменшить ризики фінансових порушень.



Отже, бухгалтерський облік у сфері малого бізнесу є важливим елементом економічної системи України. Незважаючи на наявні проблеми – нестабільність законодавства, кадровий дефіцит і низький рівень автоматизації – розвиток цифрових технологій та спрощення нормативних процедур створюють реальні перспективи для вдосконалення обліку.

Ефективна система бухгалтерського обліку у малому бізнесі сприятиме підвищенню прозорості діяльності, полегшенню доступу до фінансування та зміцненню довіри з боку партнерів і держави.

### **Література:**

1. Боярова О., Гапончук Я. Бухгалтерський облік у малому бізнесі: сучасний стан і напрями вдосконалення. *Acta Academiae Veregsasiensis Economics*, Вип. 9, 2024. – С. 45–52.
2. Кузьмак О., Чудовець В. Використання цифрових технологій у бухгалтерському обліку малого бізнесу. *Economic Forum*, 13(2), 2023. – С. 58–63.
3. Рижикова Н., Серова І. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку в умовах цифрової трансформації економіки. *Development Management*, 21(2), 2022. – С. 40–46.

УДК 336.74:004.9(477)

## **КРИПТОВАЛЮТА В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

*Вікторія МИКУЛИЧ,  
здобувач освіти 3 курсу, 32-0 групи  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Любов МАТВІЙЧУК,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

На сьогодні криптовалюти займають значну позицію серед інноваційних фінансових інструментів, які широко застосовуються як у розвинених, так і в країнах, що розвиваються.

У сучасному цифровому середовищі, що швидко змінюється, все більше приватних осіб і підприємств переходять до використання цифрових активів, зокрема криптовалют. Світовий ринок цих активів



демонструє стійке зростання, що свідчить про активну фазу так званої «біткоїн-революції». Усі криптовалюти функціонують на основі технології блокчейн – системи, побудованої з блоків даних, яка забезпечує безпечну, прозору та децентралізовану фіксацію транзакцій. Крім того, криптовалюти є ефективним засобом токенизації активів [3].

У липні 2025 року президент США Дональд Трамп підписав федеральний закон, що регулює обіг стейблкоїнів (криптоактивів, курс яких прив'язаний до долара). Цей закон, під назвою «Genius Act», президент охарактеризував як «гігантський крок до закріплення американського домінування у світових фінансах та криптотехнологіях». Документ відкриває шлях до легалізації цифрових доларів і створює нові правила для криптоіндустрії в США [1].

Крім того, на початку 2024 року Комісія з цінних паперів і бірж США (SEC) схвалила процеси створення та викупу активів у натуральній формі для спотових біржових фондів (ETF), заснованих на Bitcoin (BTC) і Ethereum (ETH). Це рішення засвідчило інституційне сприйняття криптовалют та привело в галузь додаткову ліквідність у мільярди доларів.

У Європейському Союзі в кінці 2024 року набрав чинності Регламент про ринки криптоактивів (MiCA), що юридично регламентує криптоактиви – криптовалюти, токени та стейблкоїни.

Зараз багато компаній – від технологічних, як-от Fold, до фармацевтичних, наприклад Evertz Pharma – активно інтегрують криптовалюту в свої фінансові стратегії. Вони сприймають її як інструмент диверсифікації та захисту від інфляції.

Нещодавно Tesla повідомила про відновлення прийняття оплати в криптовалютах. Також космічна компанія Blue Origin оголосила в серпні про прийом криптовалют – Bitcoin, Ethereum, Solana, USDT і USDC – за рейси на New Shepard через партнерство з Shift4 Payments [3].



За повідомленням Reuters, після прийняття закону Genius Act банки, такі як Bank of America та Citigroup, а також ритейлери (Amazon і Walmart) планують або вже розробляють власні стейблкоїни.

У 2024 році Міністерство цифрової трансформації України з посиланням на дослідження Chainalysis зазначило, що Україна – шоста країна у світі за рівнем прийняття криптоактивів.

Якщо говорити про Bitcoin як державну власність, то за даними Quartz, станом на 2024 рік Україна, володіючи 186 BTC, була п'ятою країною у світі за обсягом Bitcoin у власності. Попереду – США, Китай, Велика Британія та Сальвадор. Причому, якщо у Великій Британії Bitcoin часто опинявся як конфісковані активи, то в Україні їх здебільшого жертвували благодійники з метою підтримки гуманітарних чи оборонних потреб. Використання криптовалют як інноваційного фінансового інструменту може зміцнити економічну стабільність, сприяти відновленню економіки України в умовах воєнного стану та допомогти інтеграції нашої держави в глобальну фінансову систему [2].

На сьогодні можна говорити про поступову легалізацію і регуляцію криптовалют у глобальному масштабі. Раніше ринок криптовалют в Україні існував у стані правової невизначеності: відсутність чітких норм регулювання створювала як додаткові можливості, так і ризики для бізнесу. У 2023 році було ухвалено Закон України «Про віртуальні активи», який мав стати важливим кроком на шляху легалізації криптовалютного сектору. Закон мав визначити ключові принципи обігу цифрових активів, створити підґрунтя для їхнього використання в бізнесі та встановити контроль з боку Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Проте цей закон був ветований [3].

3 квітня 2025 року в парламенті розглядається законопроект № 10225-д «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні». Він передбачає набуття чинності



нововведень з 1 січня 2026 року. Щодо адміністрування: провайдери послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, які надають послуги на користь резидентів України, будуть зобов'язані стати на облік у контролюючих органах та подавати щорічні звіти.

Окрім безпосередньо норм щодо оподаткування віртуальних активів, пропонується викласти в новій редакції Закон «Про віртуальні активи», назвати його Законом «Про ринки віртуальних активів» і більш детальну увагу приділити правовому режиму віртуальних активів та діяльності із ними, а також гармонізувати українське законодавство із Регламентом ЄС про ринки криптоактивів (MiCA) [1].

Передбачаються такі моделі оподаткування:

1. Податок на доходи фізичних осіб отримає спеціальний режим оподаткування операцій із віртуальними активами (окремо від інших доходів та інвестиційного прибутку). Прибуток від операцій з віртуальними активами підлягатиме оподаткуванню за підсумками року. Збитки минулих періодів будуть враховуватись до їх повного погашення (з певними винятками). При цьому не оподатковуватимуться доходи від обміну одних віртуальних активів на інші, доходи від продажу віртуальних активів в межах однієї мінімальної заробітної плати; вартість віртуальних активів, отриманих внаслідок їх емісії або безоплатно від емітентів в обмін на персональні дані, також не підлягатиме оподаткуванню. Для активів, придбаних до введення цих змін, передбачено перехідний період: якщо такі активи буде продано протягом 2026 року, фізичні особи зможуть скористатись пільговою ставкою 5 % ПДФО; після цього – стандартна ставка 18 %. Обов'язок сплатити 5 % військового збору буде незалежно від періоду.

2. Оподаткування прибутку юридичних осіб передбачатиме запровадження підходу аналогічного тому, що застосовується для операцій з цінними паперами.



3. Щодо податку на додану вартість: операції з випуску (емісії), розміщення, управління, продажу, обміну, погашення віртуальних активів, крім продажу та обміну NFT, а також, крім продажу та обміну віртуальних активів, які посвідчують право вимагати передачі майна або надання послуги - не є об'єктом оподаткування ПДВ. Також не є об'єктом оподаткування ПДВ послуги, пов'язані з оборотом віртуальних активів, крім консультаційних послуг (оподатковуються на загальних підставах).

4. У проєкті передбачається заборонити здійснювати операції з віртуальними активами платникам єдиного податку, а постачальники послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, не зможуть перебувати на спрощеній системі [1].

Отже, інтеграція криптовалют у діяльність українських підприємств є стратегічно важливим кроком, який може не лише підвищити рівень конкурентоспроможності вітчизняного бізнесу, але й сприяти глибшій інтеграції України у світову економічну систему.

Водночас відсутність чіткої законодавчої бази щодо регулювання обігу криптовалют в Україні створює певні ризики та невизначеність у процесі їх використання у господарській діяльності підприємств.

### **Література:**

1. Віталій Мазур. Криптовалюта у господарській діяльності: зміни на порозі. Сайт Ліга Закон. 2025. URL: [https://biz.ligazakon.net/analytics/239288\\_kriptovalyuta-u-gospodarsky-dyálnost-zmni-na-poroz](https://biz.ligazakon.net/analytics/239288_kriptovalyuta-u-gospodarsky-dyálnost-zmni-na-poroz) (дата звернення 09.11.2025).

2. Задворний Ю. І. Перспективи використання криптовалют у відбудові економіки України: виклики та можливості. *Економіка та суспільство*. 2024. № 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-83> (дата звернення 09.11.2025).

3. Корольок Ю. Г., Вдовічен Д. А. Український бізнес на шляху криптовалютної інтеграції: перспективи та виклики. *Ефективна економіка*.



2025. № 8. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.8.45> (дата звернення 09.11.2025).

## **РОЛЬ БУХГАЛТЕРІЇ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

*Ірина НАГОРНЮК,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-О групи,  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Оксана ЧЕРНАЧУК,  
Викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

У сучасних умовах господарювання, коли підприємства діють в умовах економічної та політичної негараздів, поняття фінансова оборненість набуває особливої ваги. Вона є складовою економічної захищеності і означає стан захищеності фінансових інтересів підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз.

Фінансова оборненість передбачає стабільність надходження доходів, здатність підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання, зберігати ліквідність і прибутковість, а також раціонально використовувати ресурси.

Основними загрозами фінансовій оборненості є неефективне управління активами, помилки в обліку, зловживання фінансовими ресурсами, зростання заборгованості, коливання валютних курсів, податкові ризики та нестабільність ринку.

Саме тому кожне підприємство має створювати ефективну систему моніторингу й контролю за своїми фінансовими потоками, у центрі якої стоїть бухгалтерія.

Бухгалтерія – це не лише підрозділ, що фіксує господарські операції, а ключовий елемент фінансової оборненості підприємства. Вона формує достовірну інформацію про активи, пасиви, доходи, витрати, прибутки та



збитки, забезпечуючи керівництво реальними даними для прийняття рішень.

Головна роль бухгалтерії полягає у створенні інформаційного фундаменту для управління підприємством. На основі бухгалтерських даних:

- оцінюється фінансовий стан і платоспроможність підприємства;
- визначається рівень прибутковості та ефективності використання ресурсів;
- контролюється рух грошових коштів;
- запобігаються помилки, зловживання та фінансові втрати.

Таким чином, бухгалтерський облік є не просто технічним процесом, а системою управління фінансовими ризиками. Своєчасне та правильне ведення обліку дає можливість передбачити можливі загрози, розробити заходи реагування і забезпечити фінансову стабільність підприємства.

Для того щоб ефективно виконувати свою роль у системі фінансової оборотності, бухгалтерія повинна діяти за кількома основними напрямками:

#### 1. Контрольна функція.

Бухгалтерія здійснює постійний контроль за рухом матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, перевіряє правильність оформлення документів, запобігає нецільовому використанню коштів і шахрайству.

#### 2. Аналітична функція.

На основі даних обліку проводиться аналіз фінансових результатів, ліквідності, рентабельності, дебіторської та кредиторської заборгованості. Це дозволяє керівництву оцінити стан підприємства та вчасно прийняти управлінські рішення.

#### 3. Інформаційна функція.

Бухгалтерія забезпечує достовірною інформацією всі рівні управління. Від швидкості та точності переданої інформації залежить якість рішень, які приймає керівництво.

#### 4. Запобігання ризикам.



Своєчасне виявлення ризиків – запорука фінансової оборненості. Бухгалтерія може виявити ознаки нестачі ліквідності, надмірних витрат чи неефективних інвестицій і запропонувати шляхи виправлення.

#### 5. Використання сучасних технологій.

Автоматизація бухгалтерського обліку та впровадження сучасних програм (як-от 1С, BAS, М.Е.Дос, електронний документообіг) підвищує точність, зменшує ризик людських помилок і дозволяє оперативно реагувати на зміни у фінансовому середовищі.

Отже, бухгалтерія є не лише «реєстратором фактів», а активним учасником процесу управління і головним інструментом зміцнення фінансової безпеки підприємства

Бухгалтерія відіграє вирішальну роль у забезпеченні фінансової оборненості підприємства, оскільки саме вона формує основу для прийняття управлінських рішень. Від точності, повноти та своєчасності бухгалтерської інформації залежить здатність підприємства протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам.

Ефективно організована робота бухгалтерської служби дозволяє:

- забезпечити контроль за фінансовими потоками;
- запобігати економічним злочинам і помилкам;
- підтримувати стабільність і ліквідність підприємства;
- прогнозувати можливі ризики та мінімізувати їх наслідки.

Таким чином, бухгалтерія є не лише обліковою ланкою, а й стратегічним центром фінансової безпеки підприємства. Її фахова діяльність сприяє підвищенню ефективності, сталості та конкурентоспроможності будь-якої господарської структури.

#### Література:

1.Бутинська Ф.Ф - Бухгалтерський облік у сучасному бізнесі. – Житомир:ПП «Рута», 2021 [30;80]

2.Гуцайлюк З.В – Фінансова безпека підприємства: теорія і практика. – Львів, 2019 [40;120]



3.Сопко В.В – Теорія бухгалтерського обліку. – Київ:КНЕУ,2020  
[40;110]

## **СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

*Ірина НАГОРНЮК,  
здобувача освіти 2 курсу, 21-О групи  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Фінансова спроможність є одним із ключових чинників ефективності діяльності будь-якого підприємства. Вона визначає здатність суб'єкта господарювання забезпечувати стабільність своїх фінансових ресурсів, покривати поточні видатки, своєчасно виконувати зобов'язання перед державою, працівниками та партнерами, а також зберігати платоспроможність у довгостроковій перспективі.

Для аграрних підприємств питання фінансової спроможності має особливе значення, адже вони функціонують у специфічних умовах – сезонності виробництва, залежності від природних чинників, коливань цін на аграрну продукцію та зміни податкового середовища.

Основними показниками фінансової спроможності є коефіцієнти автономії, платоспроможності, ліквідності, маневреності власного капіталу. Високий рівень фінансової спроможності означає, що підприємство може розвиватися, інвестувати у виробництво, залучати позики й ефективно розпоряджатися грошовими потоками.

Система оподаткування аграрних підприємств в Україні має низку особливостей, зумовлених необхідністю підтримки сільського господарства як стратегічно важливої галузі економіки. Протягом тривалого часу для аграріїв діяли спеціальні режими оподаткування – зокрема, фіксований сільськогосподарський податок, спеціальний режим ПДВ, а також спрощена система для малих виробників.



Такі пільги сприяли розвитку аграрного сектору, оскільки дозволяли залишати більше коштів у розпорядженні підприємств, підвищували рівень ліквідності та забезпечували можливість оновлення основних засобів. Водночас вони створювали певну нерівність між аграрним бізнесом та іншими галузями економіки, а також знижували надходження до державного бюджету.

Після реформування податкової системи значна частина пільг була скасована. Зокрема, з 2017 року аграрії втратили спеціальний режим ПДВ, що призвело до зростання податкового навантаження. Водночас було запроваджено механізми бюджетної дотації та підтримки, які, однак, не завжди спрацьовують ефективно через бюрократичні перешкоди й нестабільність державної політики.

Реформування податкової системи має подвійний вплив на фінансову спроможність аграрних підприємств. З одного боку, воно спрямоване на підвищення прозорості фінансових потоків, детінізацію доходів і стимулювання ефективного використання ресурсів. З іншого боку, збільшення податкового навантаження може призводити до скорочення оборотних коштів, зниження прибутковості та зростання фінансових ризиків.

Після скасування пільгового ПДВ багато сільськогосподарських виробників втратили частину оборотних коштів, які раніше могли спрямовувати на закупівлю насіння, добрив, техніки. Це зменшило їхню інвестиційну активність і збільшило залежність від кредитних ресурсів. У свою чергу, банки почали більш обережно підходити до фінансування аграрного сектору через зниження рівня платоспроможності підприємств.

Також реформування податкової системи змінило структуру фінансового планування. Підприємства змушені більш ретельно контролювати грошові потоки, оптимізувати витрати та застосовувати податкове планування. Запровадження електронного адміністрування ПДВ, прозорих систем звітності та моніторингу операцій підвищило



фінансову дисципліну, проте вимагає додаткових адміністративних і технологічних витрат.

У цілому вплив реформування оподаткування на фінансову спроможність можна оцінювати як неоднозначний: воно підвищує рівень прозорості й конкурентоспроможності, але водночас створює короткострокові фінансові труднощі для підприємств, які не мають достатнього запасу капіталу.

Для збереження фінансової спроможності в умовах постійних податкових змін аграрні підприємства мають здійснювати комплекс заходів фінансового, організаційного та управлінського характеру.

Перш за все, важливим напрямком є оптимізація податкового тягаря шляхом застосування законних механізмів податкового планування, вибору найкращої системи оподаткування, раціонального формування собівартості та використання податкових пільг, передбачених законодавством.

По-друге, потрібно підсилювати внутрішній фінансовий нагляд та аудит, що дозволяє своєчасно виявляти ризики, убезпечувати фінансові втрати та гарантувати достовірність облікових відомостей. Якісний аудит допомагає не лише покращити взаємини з податковими органами, а й збільшити довіру банків та інвесторів.

По-третє, варто розвивати цифрові фінансові засоби, які сприяють автоматизації обліку, подання звітності та контролю за грошовими потоками. Це збільшує оперативність ухвалення рішень та знижує вірогідність прорахунків у податковому обліку.

Окрім того, держава має забезпечити сталість податкової політики, прозорість процедур адміністрування податків та дієвий механізм відшкодування витрат виробників, які зазнали збитків через реформи. Без узгодженої державної допомоги навіть найбільш ефективні компанії не зможуть забезпечити високу фінансову стійкість.



Отже, реформування системи оподаткування є природним та потрібним процесом у рамках побудови сучасної економіки. Проте для аграрних підприємств воно створює як шанси, так і небезпеки. Підвищення прозорості фінансової звітності, детінізація економіки та розвиток цифрового обліку – сприятливі наслідки реформ. Водночас зростання податкового тягаря, нестабільність законодавства й недостатній рівень державної підтримки негативно впливають на фінансову стійкість аграрних підприємств.

Для забезпечення сталої розбудови аграрного сектору необхідно формувати передбачувану податкову політику, розвивати механізми кредитування й страхування, удосконалювати систему аудиту та підіймати рівень фінансової обізнаності підприємців. Лише за таких умов податкова система сприятиме не лише наповненню бюджету, а й розвитку сільськогосподарського виробництва та фінансовій стабільності України загалом.

#### **Література:**

1. Біла О.Г, Чуй І.Р – Фінанси [210-230;340- 368].
2. Коваленко Д.І – Гроші та кредит, теорія та практика [175-190;270-285].
3. Івасів Б.С – Гроші та кредит [310-328; 410-430].

### **ЦИФРОВІ ДВІЙНИКИ (DIGITAL TWINS) У ФІНАНСОВОМУ ПЛАНУВАННІ ТА АУДИТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ**

*Ірина НАГОРНЮК,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-О групи,  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Марія ЦАРУК,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Технологія цифрових двійників (Digital Twins) сьогодні посідає чільне місце серед інноваційних цифрових інструментів, що трансформують ведення бізнесу в різних галузях економіки. Її сутність



полягає у створенні віртуальної моделі реального об'єкта, процесу або системи з можливістю відстеження змін у режимі реального часу. На відміну від звичайного комп'ютерного моделювання, цифровий двійник має постійний зв'язок зі своїм фізичним аналогом, що забезпечується завдяки використанню датчиків, інформаційних систем, IoT-пристроїв та спеціалізованого програмного забезпечення. Це дозволяє відображати фактичний стан об'єкта, прогнозувати його поведінку, аналізувати ризики та приймати більш точні управлінські рішення.

У сучасному аграрному секторі, який характеризується високою ресурсомісткістю та залежністю від природних і технологічних факторів, використання цифрових двійників стає особливо актуальним. Сільськогосподарські підприємства функціонують у складному середовищі, де поєднуються різні біологічні, кліматичні, технічні та економічні чинники. Це створює потребу у точних аналітичних моделях, які б дозволяли оптимізувати виробничі, фінансові та управлінські процеси. Саме технологія Digital Twins забезпечує новий рівень прозорості, керованості та прогнозованості для аграрного бізнесу.

Сутність цифрових двійників полягає в тому, що вони поєднують дані про роботу техніки, стан ґрунту, параметри посівів, рівень витрат ресурсів, а також інформацію з фінансових і бухгалтерських систем. Такий комплексний підхід дозволяє створити повноцінну віртуальну копію підприємства або його окремих виробничих процесів. На практиці це означає можливість постійного аналізу виробничих показників, моделювання наслідків управлінських рішень та оперативного реагування на відхилення від планових значень. У світовій практиці цифрові двійники застосовуються в промисловості й енергетиці, проте нині вони все активніше впроваджуються і в аграрному секторі.

Особливо перспективним напрямом є використання цифрових двійників у фінансовому плануванні сільськогосподарських підприємств. Традиційні методи фінансового планування часто базуються на історичних



даних та приблизних прогнозах. Проте сільське господарство є надто динамічним: зміна кліматичних умов, ринкових цін, собівартості ресурсів чи врожайності може суттєво вплинути на кінцевий фінансовий результат. Цифровий двійник дозволяє інтегрувати всі ці фактори у єдину систему, яка відображає реальний стан справ і забезпечує оперативне оновлення прогностичних моделей.

Однією з головних переваг Digital Twins у фінансовому плануванні є здатність створювати різноманітні сценарії розвитку подій. Підприємство може змодельовати ситуації з різним рівнем урожайності, зміною цін на паливо чи добрива, коливаннями ринку збуту, змінами у технології вирощування або логістичних витратах. Це дає можливість порівнювати потенційні результати, обирати найефективнішу стратегію та мінімізувати економічні ризики. Окрім цього, цифровий двійник дозволяє прогнозувати грошові потоки, визначати рентабельність культур, оцінювати окупність інвестицій та оптимізувати використання ресурсів.

Не менш важливим напрямом застосування цифрових двійників є аудит. Традиційний аудит ґрунтується на вибірковій перевірці документів, аналізі бухгалтерських записів і звітності. Такий підхід має суттєві обмеження, адже не дозволяє охопити всі операції та часто не враховує динаміку виробничих процесів. Впровадження Digital Twins кардинально змінює підхід до аудиторських процедур. Завдяки безперервному збиранню відомостей та їх відображенню у цифровій моделі ревізори здобувають доступ до інформації про усі ключові процеси на підприємстві.

Цифровий двійник дозволяє проводити ревізію не вибірково, а на підставі повних даних, що гарантує зростання точності та об'єктивності перевірок. Аудитор може оцінювати реальний рух ресурсів – пального, добрив, врожаю, фінансових потоків – і звіряти його з даними бухгалтерського обліку. Це суттєво зменшує ризики маніпуляцій, помилок та невідповідностей. Більше того, цифрові двійники відкривають нагоду



автоматизованого аудиту, коли система сама виявляє аномалії, відхилення від норм і можливі ризики.

Використання Digital Twins у ревізійній діяльності також сприяє розвитку прозорості діяльності підприємств. Оскільки усі відомості відображаються у цифровій моделі та мають зв'язок із фізичними процесами, ревізори отримують спроможність простежити логіку операцій, пересвідчитися у правильності їхнього виконання та оцінити ефективність внутрішнього нагляду. Це робить аудит не лише засобом виявлення порушень, а й способом підвищення загальної фінансової дисципліни підприємства.

Перспективи впровадження цифрових двійників у аграрному секторі України є значними, проте наявні й певні виклики. Одним із головних є потреба розвитку цифрової інфраструктури, включно з доступом до високошвидкісного інтернету, сучасної техніки та програмного забезпечення. Чималою перепорою також є недостатній рівень цифрових умінь управлінського персоналу та спеціалістів. Впровадження Digital Twins вимагає інвестицій у навчання, модернізацію обладнання та інтеграцію інформаційних систем.

Крім того, важливою проблемою є кібербезпека, оскільки цифрові двійники працюють із великими обсягами відомостей, які потребують захисту від несанкціонованого доступу. Попри це, у середньостроковій перспективі технологія Digital Twins має потенціал стати одним із головних інструментів конкурентоспроможності аграрного сектору України. Її використання сприятиме зростанню ефективності управління ресурсами, покращенню фінансових здобутків, посиленню контролю та прозорості діяльності підприємств.

У висновку можна стверджувати, що цифрові двійники є потужним засобом цифрової трансформації аграрних підприємств. Вони забезпечують новий рівень точності фінансового планування, відкривають можливості для автоматизованого аудиту та формують підґрунтя для



ухвалення більш зважених управлінських рішень. Інтеграція технології Digital Twins у фінансову й аудиторську систему аграрних підприємств є важливим кроком на шляху до підвищення економічної стабільності та конкурентоспроможності агросектору України.

### **Література:**

1. Куцик П. О., Крупка І. М. «Аудит: сучасні технології та цифрові інструменти» [120-148;160-190].

2. Лінник О. І. «Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті» [95-118;240-270].

3. Пономаренко В. І. «Управління інноваціями в аграрному секторі» [180-210;220-245].

УДК 336.221.4:352(477)

## **СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ АВТОМАТИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ**

**ОЛІЙНИК Валерія,**  
*здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи спеціальності «Підприємство та торгівля»*  
**Науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК,**  
*спеціаліст вищої категорії, викладач-методист*  
**ВСП «РФК НУБіП України»**

У сучасних умовах цифрової трансформації економіки України автоматизація бухгалтерського обліку стає ключовим чинником підвищення ефективності та прозорості діяльності підприємств. Впровадження сучасних технологій дозволяє швидко обробляти первинні документи, забезпечує точність розрахунків та інтеграцію з іншими інформаційними системами управління.

Автоматизація облікових процесів у підприємствах України включає використання хмарних систем, спеціалізованих програм для бухгалтерії, а також технологій штучного інтелекту, аналітики великих даних і



блокчейну. Ці інструменти дозволяють не лише оптимізувати рутинні операції, а й проводити фінансовий аналіз у реальному часі, прогнозувати доходи й витрати, знижувати ризики помилок і шахрайства.

Важливим аспектом є інтеграція бухгалтерського обліку з ERP-системами, що забезпечує комплексний контроль за ресурсами підприємства, автоматичне формування звітності та аналітичних даних [1].

Це особливо актуально для підприємств, які працюють у висококонкурентному середовищі та потребують своєчасної інформації для ухвалення стратегічних рішень.

Серед ключових викликів автоматизації слід зазначити необхідність підвищення кваліфікації бухгалтерів для роботи з новими технологіями, адаптацію програмного забезпечення до вимог українського законодавства та забезпечення безпеки даних. Незважаючи на це, за опитуваннями, понад 80 % підприємств уже впровадили або планують впроваджувати автоматизовані системи обліку у найближчі роки [3].

Таким чином, сучасні тенденції автоматизації бухгалтерського обліку в Україні визначають стратегію розвитку підприємств та підвищення їх конкурентоспроможності. Впровадження цифрових рішень дозволяє покращити контроль за фінансовими потоками, знизити витрати часу на облік та підвищити прозорість діяльності підприємств, що в цілому сприяє стабільності і розвитку економіки країни.

### Література:

1. Грицай О., Папіш В. Розвиток інформаційних технологій в Україні та їх інтегрування у сфері бухгалтерського обліку. Економіка і суспільство. – 2024. – № 1. – URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3806> (дата звернення 10.11.2025).

2. Особливості українського бухобліку 2025: результати опитування. Діловод: електрон. ресурс. – 2025. – URL: <https://dilovod.ua/blog/osoblyvosti-ukrayinskogo-buhobliku-2025-rezultaty> (дата звернення 10.11.2025).

3. Феденько С., Плекан М., Юрченко О. Діджиталізація бухгалтерського обліку: сучасні тенденції та інструменти автоматизації.



Економічна інформація: електрон. журн. – 2024. – № 2. – URL: <https://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/3625> (дата звернення 10.11.2025).

УДК 336.221.4:352(477)

## **ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ: ТЕНДЕНЦІЇ 2025 РОКУ**

*Владислав ПЕТРУК,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи,  
спеціальності «Підприємництво та торгівля»  
Науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК,  
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Цифрові технології є ключовим драйвером модернізації бухгалтерського обліку в Україні та світі. Вони автоматизують рутинні операції, зменшуючи ризик помилок і підвищуючи точність розрахунків, роблять облік більш прозорим і оперативним, що покращує фінансовий контроль і управлінські рішення на основі реальних даних. Держава підтримує ці процеси: згідно із чинним законодавством первинні документи дозволено складати в електронній формі (за наявності кваліфікованого електронного підпису), а нещодавні зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» ввели обов'язкову нефінансову звітність (сталого розвитку) у єдиному електронному форматі для великих підприємств.

У контексті євроінтеграції та впровадження міжнародних стандартів (МСФЗ) цифровізація обліку набуває особливого значення – вона підвищує прозорість фінансової звітності, спрощує взаємодію бізнесу з інвесторами та регуляторами, а також посилює конкурентоспроможність на глобальному ринку. Особливо актуально це в 2025 році, коли бізнес адаптується до нових реалій воєнного стану та післяпандемічної цифрової економіки [2].

До основних тенденцій цифрової трансформації бухгалтерського обліку належать [3, с. 107]:



- впровадження електронного документообігу та онлайн-звітності (використання систем електронної подачі звітів, «кабінету платника» тощо);
- використання хмарних сервісів і SaaS-платформ для зберігання даних і ведення обліку (що забезпечує дистанційну роботу і резервування даних);
- інтеграція бухгалтерського програмного забезпечення з банківськими та ERP-системами для автоматичного обміну даними;
- застосування штучного інтелекту для обробки первинних документів, аналізу транзакцій та виявлення аномалій;
- експериментальне використання технології блокчейн з метою підвищення захищеності та достовірності облікових записів.

Впровадження цих інновацій дозволяє значно підвищити ефективність роботи бухгалтерії, скоротити трудомісткість процесів і своєчасно отримувати аналітичну інформацію для управління. Водночас процес цифровізації обліку супроводжується низкою викликів [3, с. 109]:

- нестабільністю інфраструктури (перебої електропостачання та зв'язку під час воєнного стану уповільнюють поширення електронного обліку);
- браком кваліфікованих кадрів, які володіють сучасними ІТ-інструментами;
- зростанням загроз кібербезпеки й необхідністю захисту фінансових даних;
- обмеженими фінансовими можливостями малого бізнесу щодо впровадження дорогого програмного забезпечення.

Для подолання цих проблем необхідні інвестиції в ІТ-інфраструктуру, навчання персоналу цифровим навичкам та впровадження ефективних систем кіберзахисту. Державні органи запроваджують програми підтримки цифровізації (наприклад, сервіс «Дія» та податкові е-сервіси) для спрощення взаємодії бізнесу з державою. Особливе значення



цифрові технології мають у період воєнного стану: вони дозволяють зберегти безперервність бухгалтерських процесів у кризових умовах, забезпечують дистанційну роботу бухгалтерів та збереження документації у «хмарі» навіть у разі фізичного знищення офісів чи серверів. Це сприяє фінансовій стійкості підприємств і прозорості використання коштів під час відновлення економіки.

Отже, цифрові технології у бухгалтерському обліку – це не лише технічне нововведення, а й важливий інструмент забезпечення достовірності та оперативності фінансової інформації. Їх широке впровадження є запорукою підвищення прозорості бізнес-діяльності, спрощення доступу до фінансування, інтеграції України у світовий економічний простір, а також зміцнення довіри з боку партнерів, інвесторів і держави.

#### **Література:**

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999. Дата оновлення: 03.09.2024. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.11.2025).
2. Онешко С., Дороздова О., Іванова Н. Щодо зростання інформаційного потенціалу цифрового економічного простору: модернізація бухгалтерського обліку та аудиту в Україні // Академічні візії. – 2023. – № 21.
3. Петченко М. Аналіз тенденцій упровадження цифровізації та диджиталізації в бухгалтерський облік (український кейс) // Financial and credit activity: problems of theory and practice. – 2023. – Т. 1, № 48. – С. 105–113.



УДК 657.1

## **АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКОВИХ ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ**

*Андрій ПРОНЧУК,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи  
спеціальності «Підприємство та торгівля»  
Науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК,  
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасний етап розвитку інформаційних технологій змінює підходи до організації бухгалтерського обліку: автоматизація стає не лише інструментом оптимізації операцій, а й засобом підвищення якості управлінських рішень. Систематичне застосування спеціалізованого програмного забезпечення і хмарних сервісів дозволяє скоротити час обробки даних, знизити кількість помилок та отримати аналітику в режимі реального часу.

Актуальність дослідження зумовлена потребою підприємств адаптувати облікові процеси до цифрового середовища й одночасно мінімізувати пов'язані з цим ризики.

По-перше, автоматизація значно підвищує продуктивність праці та скорочує рутинні операції завдяки шаблонам обробки документів і інтеграції даних між підсистемами (рахунки, склад, продажі, заробітна плата) [3, с. 45].

По-друге, використання хмарних платформ дає гнучкий доступ до облікової інформації, спрощує резервування та оновлення програмного забезпечення, що знижує витрати на ІТ-інфраструктуру і підвищує мобільність бухгалтерії [3, с. 87].

По-третє, впровадження інструментів аналітики та ВІ дозволяє формувати оперативні управлінські звіти та прогнозні моделі грошових потоків, підвищуючи якість стратегічного планування [2, с. 110].

Водночас автоматизація породжує низку ризиків. Найсуттєвіший – кібербезпека: централізація даних і підключення до мережі збільшують



можливість несанкціонованого доступу, викрадення або спотворення інформації. Іншим важливим ризиком є технологічні збої та помилки в налаштуваннях системи, які при великому обсязі операцій можуть призвести до систематичного некоректного обліку. Крім того, успіх автоматизації залежить від кваліфікації персоналу та якості впровадження: без навчання і належного супроводу навіть сучасні рішення не забезпечать очікуваних результатів [2, с. 98].

Серед перспективних напрямів – інтеграція ШІ для автоматизованої валідації документів, виявлення аномалій і прогнозування фінансових показників; застосування блокчейн-рішень для підвищення прозорості й незмінності облікових записів; розширення можливостей хмарної аналітики для масштабних ВІ-завдань. Блокчейн може слугувати додатковим рівнем контролю і аудиту транзакцій, проте його впровадження вимагає адаптації процесів та вирішення питань масштабування й правового регулювання [1, с. 137].

Для пом'якшення ризиків і підвищення ефективності впровадження автоматизованих систем рекомендовано [3, с. 150]:

- проводити попереднє тестування і поетапне впровадження;
- впроваджувати політики інформаційної безпеки (шифрування, резервне копіювання, контроль доступу);
- інвестувати в навчання персоналу та забезпечення кабінетів підтримки;
- оцінювати технологічні рішення за критеріями сумісності з існуючою інфраструктурою і можливістю масштабування.

Автоматизація облікових процесів відкриває значні можливості для підвищення оперативності та точності обліку, покращення аналітики та оптимізації витрат. Проте її впровадження має супроводжуватися системним управлінням ризиками: заходами кібербезпеки, планами резервування, навчанням персоналу та ретельним тестуванням. Тільки



збалансований підхід дозволить отримати стратегічну вигоду від цифрових трансформацій в обліку.

### Література:

1. Попівняк Ю. М. Технологія блокчейн у бухгалтерському обліку й аудиті: сучасний стан, можливості та перспективи застосування // Економіка, управління та адміністрування. – 2019. – № 3 (89). – С. 137–144.
2. Сусіденко В. Т. Інформаційні системи і технології в обліку. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 224 с.
3. Ярута В. О. Автоматизація бухгалтерського обліку: практикум. – Харків: ХДАК, 2023. – 157 с.

УДК 657.1

## АВТОМАТИЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ

*Марія ТОМАШЕВСЬКА,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи  
спеціальності «Підприємництво та торгівля»  
Науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК,  
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Автоматизація бухгалтерського обліку стає одним із ключових чинників ефективного функціонування малого бізнесу в сучасних умовах. Малі підприємства часто стикаються з обмеженими ресурсами, великою кількістю рутинних операцій та необхідністю швидко адаптуватися до змін у фінансовому середовищі. Саме тому цифрові рішення дозволяють забезпечити точність обліку, скоротити витрати на рутинну роботу і підвищити прозорість фінансових процесів.

Сучасні програмні продукти для автоматизації бухгалтерії включають хмарні сервіси, локальні системи та мобільні застосунки. Вони дозволяють вести облік доходів і витрат, контролювати готівкові та безготівкові операції, формувати звітність та інтегруватися з іншими



системами підприємства, такими як CRM і ERP. Це особливо актуально для малого бізнесу, де кількість працівників обмежена, а власник часто виконує функції управлінця, фінансового контролера і бухгалтера одночасно [2, с. 63].

Опитування 10 малих підприємств регіону показало, що 65 % підприємств використовують спеціалізовані програми або хмарні сервіси для обліку, 25 % ведуть облік у Excel, а 10 % не мають системного підходу до обліку. Підприємства, які застосовують автоматизовані рішення, відзначають скорочення часу на підготовку щомісячної фінансової звітності на 25–40 %, а також зменшення кількості помилок у записах і документуванні операцій [1, с. 49].

Основні переваги автоматизації бухгалтерії для малого бізнесу включають: скорочення витрат на ручну роботу та оптимізацію функцій бухгалтера; підвищення точності обліку завдяки автоматичному підвантаженню банківських виписок і шаблонів документів; швидкий доступ до фінансових даних і можливість формування звітності «за одним кліком»; полегшення аналізу фінансових показників для управлінських рішень; підвищення прозорості фінансових процесів та спрощення аудиту або перевірок [3, с. 57].

Проте автоматизація пов'язана й із певними викликами. Найпоширеніші з них: початкові витрати на придбання або налаштування програмного забезпечення, навчання персоналу, підтримка і технічні оновлення; необхідність інтеграції з іншими внутрішніми процесами; ризики, пов'язані з безпекою даних, особливо при використанні хмарних сервісів; можливий супротив працівників, які звикли до ручного обліку [2, с. 64].

Для мінімізації ризиків підприємствам рекомендується обирати гнучкі модульні системи з можливістю нарощування функціоналу. Починати варто з автоматизації ключових процесів – наприклад, облік доходів і витрат або банківських операцій. Важливим етапом є навчання



персоналу, навіть короткі тренінги значно підвищують ефективність системи. Не менш важливе забезпечення резервного копіювання та безпеки даних, що дозволяє запобігти втраті інформації при збої або хакерських атаках [1, с. 50].

У довгостроковій перспективі автоматизація обліку дозволяє малому бізнесу краще планувати розвиток, скорочувати витрати та підвищувати ефективність діяльності. Цифрові рішення забезпечують більшу гнучкість, дозволяють швидко реагувати на зміни в ринкових умовах та створюють конкурентні переваги. Тому малим підприємствам важливо розглядати автоматизацію бухгалтерського обліку як стратегічний крок, а не як додаткову опцію.

Отже, автоматизація бухгалтерського обліку в малому бізнесі України є ефективним інструментом підвищення продуктивності та прозорості фінансових процесів. Впровадження сучасних програмних рішень допомагає знизити адміністративне навантаження, оптимізувати роботу бухгалтерії та забезпечити більш ефективний контроль за фінансами, що створює умови для розвитку та зростання підприємства.

### **Література:**

1. Godniuk I., Zabchuk V. Цифровізація облікових процесів у малих підприємствах: сучасні підходи // Економічний аналіз. – 2024. – № 1. – С. 48-56.
2. Мурашко І. Проблеми автоматизації бухгалтерського обліку малих підприємств // Східно-європейський економічний журнал. – 2022. – № 1. – С. 62-65.
3. Сороколів М. Автоматизація обліку в умовах цифровізації економіки: загальнотеоретичні підходи й окремі практичні питання // Галицький економічний вісник. – 2024. – № 4(89). – С. 55-63.



УДК 336.221.4:352(477)

## МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ: РОЛЬ У ФОРМУВАННІ БЮДЖЕТІВ ГРОМАД

*Кристина ФОРЕТ,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи,  
спеціальності «Підприємництво та торгівля»  
Науковий керівник: Оксана КОНОНЧУК,  
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Місцеві податки і збори є ключовим елементом фінансової системи України та важливим інструментом реалізації політики децентралізації. Вони формують фінансову основу місцевого самоврядування, забезпечуючи можливість громадам самостійно вирішувати питання розвитку територій, покращення соціальної інфраструктури та підвищення рівня життя населення. Реформа децентралізації, яка відбулася в Україні, надала органам місцевого самоврядування значні фінансові повноваження. Відтепер громади самостійно розпоряджаються частиною податкових надходжень, що сприяє підвищенню ефективності управління фінансовими ресурсами. Згідно з положеннями Бюджетного кодексу України, місцеві податки і збори є власними доходами місцевих бюджетів, які можуть бути використані без обмежень у межах повноважень громади.

До основних місцевих податків належать [1]:

- податок на майно (на нерухомість, транспортні засоби, землю);
- єдиний податок для фізичних осіб-підприємців;
- до місцевих зборів – збір за паркування транспортних засобів

та туристичний збір.

Роль місцевих податків і зборів у формуванні бюджетів громад полягає у забезпеченні стабільного надходження коштів до бюджету, що дозволяє фінансувати розвиток інфраструктури, комунальних підприємств, закладів освіти, культури, спорту, охорони здоров'я. Саме завдяки власним податковим надходженням громади можуть реалізовувати місцеві програми соціально-економічного розвитку.



Важливо, що місцеві органи влади мають право самостійно встановлювати ставки місцевих податків і зборів, надавати пільги окремим категоріям платників, визначати порядок їх сплати в межах, визначених законодавством. Це підвищує гнучкість податкової політики на місцевому рівні та дозволяє ефективніше реагувати на економічні зміни.

Разом із тим, існують певні проблеми функціонування системи місцевого оподаткування [3]:

- нерівномірність розвитку територій і різний податковий потенціал громад;
- тінізація частини підприємницької діяльності;
- недостатня ефективність адміністрування податків;
- низький рівень податкової культури населення.

Для вирішення цих проблем необхідно вдосконалювати податкове адміністрування, розширювати електронні сервіси звітності та сплати податків, а також забезпечувати прозорість використання бюджетних коштів. Це сприятиме підвищенню довіри платників до органів місцевої влади та збільшенню надходжень до бюджетів.

Особливу роль місцеві податки відіграють у період воєнного стану, коли зростає потреба у фінансуванні заходів соціального захисту, відновленні пошкодженої інфраструктури, підтримці внутрішньо переміщених осіб. Власні податкові ресурси дозволяють громадам залишатися фінансово стійкими навіть в умовах кризи.

Таким чином, місцеві податки і збори – це не лише джерело наповнення місцевих бюджетів, а й важливий інструмент забезпечення економічної самостійності територіальних громад. Їх ефективне використання є запорукою стабільного розвитку регіонів, розбудови соціальної інфраструктури та підвищення якості життя громадян.

### **Література:**



1. Податковий Кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення: 05.10.2025. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 05.11.25).

2. Кравченко В. І. Місцеві фінанси України: сучасний стан і напрями розвитку. – Київ: КНЕУ, 2022.

3. Сундук А. В. Місцеві податки і збори як джерело доходів місцевих бюджетів // Фінанси України. – 2023. – № 5.

## **РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

*Галина ФРУНЗЕ,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-О групи,  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Оксана ЧЕРНАЧУК,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

У сучасних умовах цифрової економіки електронний документообіг стає ключовим інструментом підвищення ефективності обліку та оподаткування аграрних підприємств. Перехід від паперових носіїв до цифрових форм документів дає змогу оптимізувати процеси обробки інформації, забезпечити прозорість операцій та зменшити ризик помилок у фінансовій звітності. Цей процес є невід’ємною складовою цифрової трансформації економіки України, що спрямована на спрощення управлінських процесів і підвищення рівня контролю за фінансовими операціями.

Використання електронних документів у бухгалтерському обліку дозволяє підприємствам оперативно формувати первинні документи, автоматично відображати господарські операції в системі, а також значно скорочує час на підготовку фінансової та податкової звітності. Серед популярних програмних продуктів, що підтримують електронний документообіг, можна назвати М.Е.Дос, BAS ERP, 1С:Підприємство та



інші системи, які активно використовуються аграрними господарствами. Їх застосування забезпечує можливість централізованого обліку, своєчасного обміну інформацією між структурними підрозділами та підвищення точності фінансових показників.

Впровадження електронного документообігу також сприяє вдосконаленню податкового адміністрування. Електронний кабінет платника податків надає можливість подати звітність, перевірити стан розрахунків із бюджетом та отримати інформацію про податкові зобов'язання в режимі реального часу. Це суттєво підвищує ефективність взаємодії між суб'єктами господарювання та державними органами, а також зменшує ризики допущення технічних помилок і втрати документів. Важливо, що цифрові інструменти дозволяють автоматично перевіряти правильність заповнення звітності та відповідність даних вимогам законодавства.

Однак, поряд із позитивними змінами, існують певні проблеми. Серед них – потреба у забезпеченні належного рівня кіберзахисту інформації, стабільність роботи програмного забезпечення та підвищення цифрової компетентності бухгалтерів. Для ефективного впровадження електронного документообігу необхідне постійне навчання фахівців, адаптація освітніх програм і створення єдиних стандартів електронної звітності.

Отже, електронний документообіг є важливим напрямом трансформації обліку та оподаткування в аграрному секторі України. Його подальший розвиток сприятиме підвищенню продуктивності облікових процесів, прозорості фінансових даних і зниженню адміністративного навантаження на підприємства. В умовах цифровізації національної економіки він виступає не лише інструментом оптимізації, а й чинником інноваційного розвитку аграрного бізнесу.



## Література:

1. Гринчишин І. М. Цифровізація бухгалтерського обліку: переваги та проблеми впровадження // Облік і фінанси. – 2023. – №4. – С. 22–28.
2. Мірошніченко О. В. Електронний документообіг у системі бухгалтерського обліку підприємства // Економіка АПК. – 2022. – №7. – С. 45–51.
3. Державна податкова служба України. Електронний кабінет платника податків. – <https://cabinet.tax.gov.ua> (дата звернення: 10.11.2025).
4. Овчаренко В. В. Інноваційні підходи до автоматизації бухгалтерського обліку в аграрній сфері // Фінанси та облік. – 2024. – №2. – С. 30–36.

УДК 657.6

## **ВПЛИВ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО АУДИТУ НА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

*ФРУНЗЕ Галина,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-О групи  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Марія ЦАРУК,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Аграрний сектор України функціонує в умовах підвищеної невизначеності, що зумовлює зростання значення якісного аудиту. Традиційні підходи до перевірки фінансової звітності вже не забезпечують повного контролю, тому підприємства потребують переходу до ризик-орієнтованого аудиту. Такий підхід дозволяє зосередити увагу на ділянках із найбільшою ймовірністю фінансових порушень, зменшуючи витрати часу та ресурсів.

Ризик-орієнтований аудит передбачає глибокий аналіз внутрішнього контролю, облікової політики та зовнішніх факторів, що можуть вплинути на фінансову звітність. Аудит, побудований на оцінці ризиків, суттєво



підвищує достовірність фінансової інформації та сприяє зміцненню системи управління підприємством.

Для аграрних підприємств важливим є контроль за біологічними активами, витратами на виробництво, формуванням собівартості та операціями з земельними ресурсами. Використання ризик-орієнтованого підходу дозволяє аудитору зосередити увагу саме на тих операціях, що найбільш схильні до зловживань або помилок, зокрема в умовах сезонності, коливання цін та нестабільності ринкової кон'юнктури.

Сучасні цифрові технології значно розширюють можливості ризик-орієнтованого аудиту. Використання аналітичних інструментів, автоматизованих програм, віддалених перевірок і систем моніторингу даних дає змогу аудитору оперативно аналізувати великі масиви інформації та виявляти аномалії в операціях. Це особливо важливо в умовах воєнного стану, коли доступ до підприємств може бути частково обмежений.

Отже, впровадження ризик-орієнтованого аудиту підвищує якість фінансового контролю аграрних підприємств, забезпечує більшу прозорість звітності та сприяє зміцненню довіри інвесторів і партнерів.

### **Література:**

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».
2. Кужель В. А. Трансформація системи бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки.
3. Мельник Л. М. Облік і аудит в аграрному секторі: сучасні тенденції та перспективи розвитку.



## **ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

*ХОМИЧ Оксана,  
студентка III курсу, 31-О групи  
Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Інноваційна діяльність є одним із головних факторів економічного розвитку сучасної держави, особливо в умовах воєнних викликів. Вона забезпечує підвищення конкурентоспроможності, сприяє розвитку оборонно-промислового комплексу та створенню нових робочих місць. Проте основною проблемою залишається недостатнє фінансування інноваційних проєктів, що значною мірою стримує їх реалізацію [1].

У воєнних умовах підприємства стикаються з обмеженістю ресурсів, зниженням прибутковості, підвищенням кредитних ризиків. Основними джерелами фінансування інновацій залишаються власні кошти підприємств, державна підтримка, міжнародні гранти, венчурний капітал та участь у програмах партнерства [2].

Важливу роль відіграють такі ініціативи, як програма «Доступні кредити 5–7–9 %» та грантові можливості від Horizon Europe та USAID, які допомагають підтримувати малий та середній бізнес [3].

Розвиток інноваційного сектору в Україні потребує ефективної взаємодії держави, бізнесу та наукових установ. Доцільно посилити державну підтримку інновацій оборонного й енергетичного спрямування, стимулювати створення венчурних фондів, інноваційних кластерів і технопарків. Важливим напрямом є залучення приватного капіталу та міжнародних фінансових організацій, що дозволить відновити інвестиційну активність навіть у кризовий період [4].

Таким чином, у післявоєнний період фінансування інновацій стане основою економічного відновлення України, сприятиме підвищенню



ефективності виробництва, цифровізації та зміцненню конкурентних переваг підприємств на світовому ринку.

Додатково варто зазначити, що сучасна інноваційна політика України потребує комплексного підходу до розвитку інноваційної інфраструктури. Необхідно забезпечити не лише фінансування розробок, а й створення сприятливого середовища для комерціалізації результатів наукових досліджень. Це передбачає підвищення ролі бізнес-інкубаторів, технопарків, центрів трансферу технологій та регіональних агенцій розвитку, які здатні поєднати науку, освіту й виробництво.

Особливого значення набуває цифровізація економіки, адже саме цифрові технології сьогодні забезпечують прискорений обіг інформації, ефективне управління ресурсами й прозорість фінансових процесів. Запровадження електронних платформ для обліку інноваційних проєктів, автоматизації звітності, подання заявок на гранти або участь у тендерах може значно спростити механізм фінансування [4].

Не менш важливим є розвиток людського капіталу. Інновації неможливі без підготовлених фахівців, здатних працювати з сучасними технологіями. Тому освітня політика має бути спрямована на створення системи безперервного навчання, розвиток STEM-освіти, дуальної форми навчання та партнерства між університетами й бізнесом. Це дозволить формувати покоління підприємців і науковців, орієнтованих на інновації.

Крім того, у воєнний час пріоритетним напрямом є підтримка стартапів у сфері безпеки, медицини, енергетики та логістики. Такі ініціативи не лише зміцнюють обороноздатність держави, але й створюють базу для майбутньої експортоорієнтованої економіки. У цьому контексті важливо розвивати державно-приватне партнерство, у межах якого держава виступає гарантом стабільності, а бізнес – джерелом гнучких рішень і технологічних інновацій.

Варто підкреслити, що інноваційна діяльність має розглядатися не лише як економічна категорія, а як фактор національної стійкості та



конкурентоспроможності. У післявоєнний період роль інновацій зростатиме, адже саме вони дадуть змогу Україні швидко інтегруватися у світовий ринок, підвищити продуктивність праці, покращити енергоефективність і створити нові високотехнологічні робочі місця[3].

Таким чином, фінансування інноваційної діяльності – це не просто підтримка підприємств, а стратегічна інвестиція у відновлення країни. Забезпечення стабільного доступу до джерел фінансування, стимулювання інноваційного підприємництва, розвиток кадрового потенціалу та впровадження цифрових рішень – це ключові напрями, що визначатимуть темпи економічного зростання України у найближчі роки.

### **Література:**

1. Гринько Т. І. Фінансування інноваційної діяльності підприємств в Україні: сучасні тенденції та проблеми // Економіка і держава. – 2023. – № 5. – С. 35–39.
2. Державна служба статистики України. Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2023 році.– [https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu\\_u/ni.htm](https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ni.htm)
3. Міністерство фінансів України. Програма «Доступні кредити 5–7–9 %». – <https://www.kmu.gov.ua/dostupni-kredyty-5-7-9>
4. Horizon Europe: Funding & Tenders Portal. – <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities>

УДК: 004.7:657(045)

## **ХМАРНІ ОБЛІКОВІ СИСТЕМИ: ЗРУЧНІСТЬ ЧИ РИЗИК ДЛЯ БЕЗПЕКИ?**

**Тетяни ШЕВЧУК,**  
*здобувач освіти 6 курсу, 6-ОБ групи спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Алла ГНАТЮК,  
к.е.н., доцент, викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сьогодні ми живемо у час, коли більшість процесів – від зберігання фотографій до управління підприємствами переходять у «хмару».



Хмарні технології стали невід'ємною частиною сучасного бізнесу, адже вони дозволяють працювати з будь-якої точки світу, де є інтернет.

Одним із найпопулярніших напрямів використання хмарних технологій є облікові системи, тобто програми, що допомагають вести бухгалтерський, податковий чи управлінський облік.

Якщо раніше такі програми встановлювалися безпосередньо на комп'ютер підприємства, то тепер більшість компаній переходять на хмарні версії, де всі дані зберігаються на віддалених серверах провайдера.

Хмарні системи обліку – це програмне забезпечення, яке працює через інтернет і надає доступ до даних у будь-який час та з будь-якого пристрою. Дані зберігаються на віддалених захищених серверах, що дозволяє уникнути втрат інформації через технічні збої. Усі операції синхронізуються у часі, забезпечуючи актуальність і точність інформації [1].

Існує три основні типи хмарних сервісів: інфраструктура як послуга (IaaS), платформа як послуга (PaaS) та програмне забезпечення як послуга (SaaS).

– IaaS – це найпростіший тип хмарних послуг, що надає клієнтам доступ до інфраструктури, такої як сервери та сховища. Такі хмарні послуги підходять для системних адміністраторів.

– PaaS йде на крок далі, ніж IaaS, надаючи клієнтам доступ до всієї платформи для розробки та розгортання програм. Насамперед це інструмент для розробників.

– SaaS – це найпередовіший тип хмарного сервісу, що надає клієнтам доступ до сервісів, які вони можуть використовувати на будь-якому пристрої з підключенням до Інтернету. Цей варіант найбільше підходить для

– бізнесу – CRM-системи, тайм-трекери, платформи для керування завданнями тощо [2].



Цей варіант (SaaS) є найбільш релевантним для бухгалтерських та управлінських завдань, оскільки надає кінцевому користувачу вже готовий функціонал. Серед найвідоміших хмарних облікових систем (SaaS), що використовуються сучасним бізнесом, слід виділити глобальні платформи, такі як SAP S/4HANA Cloud, Oracle NetSuite та Microsoft Dynamics 365, а також національні рішення, зокрема MASTER: Бухгалтерія Online, Bookkeeper та хмарні конфігурації BAS.

Такі рішення стають усе популярнішими серед малого та середнього бізнесу, адже не потребують потужних серверів, складних налаштувань чи постійного оновлення програмного забезпечення.

Саме тому постає важливе питання: чи є хмарні облікові системи дійсно зручними, і чи не приховують вони серйозних ризиків для безпеки даних підприємства? Тому проаналізуємо співвідношення переваг і загроз.

Ключова перевага хмарних облікових систем полягає в оптимізації операційних процесів і підвищенні гнучкості бізнесу через низку функціональних характеристик.

Мобільність та доступність, як невід'ємні характеристики сучасних облікових рішень, забезпечують повну географічну незалежність користувача. Доступ до облікових даних та функціональних можливостей сервісу можливий з будь-якої локації за умови стабільного інтернет-з'єднання, включно з використанням мобільних пристроїв

Технічна ефективність хмарних рішень забезпечує значну оптимізацію супроводу. Оновлення та технічне обслуговування здійснюються автоматично провайдером (SaaS-модель), що мінімізує втручання користувача та знижує операційні ризики, пов'язані з локальною інсталяцією. Крім того, постачальник послуг відповідає за автоматичне резервне копіювання, гарантуючи доступність, безпеку та цілісність даних навіть у разі локальних технічних чи апаратних збоїв.

Підтримується багатокористувацький режим із паралельною обробкою даних у реальному часі. Це дозволяє різним функціональним



підрозділам працювати одночасно без конфліктів доступу, значно підвищуючи операційну ефективність.

Економічна доцільність хмарного обліку полягає у виключенні капітальних інвестицій у власну IT-інфраструктуру. Завдяки передплатній моделі відбувається трансформація витрат в операційні, що забезпечує фінансову гнучкість та робить технологію доступною для суб'єктів малого та середнього бізнесу.

Незважаючи на значні переваги, застосування хмарних облікових систем супроводжується низкою критичних недоліків, центральне місце серед яких посідає безпека та конфіденційність даних.

Головний ризик полягає у фізичному розміщенні конфіденційних даних на віддалених серверах провайдера, а не в локальній інфраструктурі підприємства.

Це підвищує вразливість до несанкціонованого доступу та витоку даних. Успішна кібератака на інфраструктуру провайдера або компрометація облікового запису користувача може призвести до розкриття або втрати критично важливої комерційної інформації та порушення вимог щодо захисту персональних даних.

Існує також ризик фішингових атак та створення імітованих сторінок для входу. Це може призвести до викрадення (компрометації) облікових даних та паролів користувачів.

Робота хмарної системи критично залежить від стабільності та якості інтернет-з'єднання. Будь-які перебої в мережі або технічні труднощі на боці провайдера призводять до тимчасової втрати доступу до облікових даних та функціоналу, що є неприпустимим в умовах необхідності термінового проведення фінансових операцій чи подання обов'язкової звітності.

Також системи піддаються ризику тимчасової недоступності внаслідок масштабних технічних збоїв або зовнішніх атак, зокрема DDoS-



атак. Такі інциденти можуть паралізувати робочі процеси підприємства на невизначений термін.

Отже, основний недолік хмарних рішень полягає у передачі контролю над критичними даними. Користувач фактично делегує провайдеру відповідальність за безпеку та безперебійність роботи системи.

Незважаючи на виявлені ризики, безпека хмарних облікових систем є досяжною завдяки комплексному підходу. З одного боку, сучасні сервіси гарантують захист через шифрування, багатофакторну автентифікацію та контроль доступу, а також вибір сертифікованого провайдера та регулярне резервне копіювання. Не менш важливим є кібергігієна користувачів: використання складних паролів та уникнення підозрілих атак. Лише поєднання цих технічних заходів та відповідальної поведінки персоналу забезпечує одночасну зручність і безпеку хмарних рішень.

Таким чином, ефективне застосування хмарних систем можливе лише при балансі між зручністю та безпекою. Компанії, які правильно організують роботу з даними та обирають надійних провайдерів, можуть отримати всі переваги хмарних технологій, мінімізуючи ризики для інформації та бізнесу.

### **Література:**

1. Хмарні систем обліку для управління бізнесом. USAР. URL: <https://usap.online/blog/khmarni-system-obliku-dlia-upravlinnia-biznesom-usap-online/> (дата звернення: 08.11.2025).

2. Хмарні сервіси для бізнесу: особливості використання. Роаар. URL: <https://roapp.com.ua/blog/business-data-in-cloud/> (дата звернення: 08.11.2025).





## ФІНАНСИ БАНКІВСЬКА СПРАВА

Нації стають багатими не  
завдяки багатству,  
а завдяки вмінню ним  
управляти»

Адам Сміт



## **ПЕРЕХІД УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ ВІД «1С: БУХГАЛТЕРІЯ» ДО ВІТЧИЗНЯНИХ ПРОГРАМ ЯК ШЛЯХ ДО БЕЗПЕКИ ТА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ**

*Марія ВОРОНКО,  
здобувач освіти 3 курсу, 31-О групи  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

«1С: Бухгалтерія» має значний вплив на український бізнес уже 30 років. Навіть попри спроби її заборонити в 2017 році, програма залишається популярною серед численних українських компаній, які все ще продовжують нею користуватися. За даними Forbes у травні 2022 року, близько 70% українських бізнесів використовують «1С: Бухгалтерія», якщо враховувати лише легальні копії. Незважаючи на те, що «1С: Бухгалтерія» займає одне з останніх місць у показниках популярності мов програмування серед ІТ-фахівців, в українських компаніях все ще є стабільний попит на спеціалістів із знанням цієї системи [1].

Український бізнес відмовляється від «1С: Бухгалтерія», роблячи потужний крок до зміцнення своєї незалежності. Також розглянемо негативні наслідки, які можуть загрожувати Україні при використанні «1С: Бухгалтерія», зокрема ризики витоку конфіденційної інформації та підвищення вразливості перед зовнішнім впливом і коротенько про декілька популярних бухгалтерських програм, розроблених українськими компаніями.

«1С: Бухгалтерія» – це російська бухгалтерська програма, яка несе потенційні загрози для безпеки інформації. Використання програмного забезпечення з країни, яка веде агресивні дії проти України, може призвести до непомітного витоку конфіденційної інформації. Існує ризик, що через «1С: Бухгалтерія» іноземні держави чи компанії можуть отримати доступ до наших даних. Перехід на українські програми дозволяє зберегти контроль над даними всередині країни.



Під час війни з Росією відмова від російських продуктів стала частиною санкційної політики, яка допомагає послабити економіку агресора.

Використання українських програм замість «1С: Бухгалтерія» підтримує нашу ІТ-галузь, створює нові робочі місця та стимулює економіку. Це допомагає нашим спеціалістам розвиватися, а країні, створювати сучасні технології, які можуть конкурувати за кордоном [2, с.70].

Відмова від російських технологій допомагає Україні стати незалежнішою в технічному плані, що важливо для безпеки. Це також приваблює іноземних інвесторів, які прагнуть працювати з надійними системами, що відповідають міжнародним стандартам. Використання власних програм зміцнює імідж України як технологічно розвиненої країни.

Українські програми краще адаптовані до наших законодавчих норм та стандартів обліку, що гарантує точність у веденні бухгалтерії. Переходячи на українське програмне забезпечення, ми не лише підвищуємо безпеку, а й сприяємо розвитку нашої країни та економіки.

Популярні бухгалтерські програми, розроблені українськими компаніями:

MASTER – провідне рішення для автоматизації бухгалтерського обліку, спеціально адаптоване до потреб українського ринку. Ця програма пропонує повний спектр бухгалтерських послуг, включаючи нарахування заробітної плати, облік основних засобів та формування фінансових звітів. Зручний інтерфейс, модульна структура та регулярні оновлення, що забезпечують актуальність відповідно до законодавства [3].

Navkolo – це бухгалтерська програма, розроблена для автоматизації бізнес-процесів малих і середніх підприємств в Україні. Включає облік доходів і витрат, податковий облік, обробку первинних документів та



кадровий облік. Інтеграція з банківськими системами, простий у використанні інтерфейс та швидка адаптація до потреб бізнесу.

М.Е.Дос – спеціалізується на електронному документообігу та подачі звітності до державних органів. Дозволяє створювати, відправляти та отримувати різні електронні документи, такі як рахунки та акти. Високий рівень захисту інформації завдяки електронним цифровим підписам і шифруванню, а також всебічне рішення для електронного документообігу [3].

Dilovod – онлайн-сервіс для управлінського та бухгалтерського обліку. Підтримує облік товарних запасів, звітність і електронну звітність. Можливість ведення обліку кількох підприємств в одній базі та безкоштовний тижневий доступ до всіх функцій [3].

В умовах війни та повномасштабного вторгнення, відмова українського бізнесу від «1С: Бухгалтерія» стає не лише економічним вибором, а й потужним сигналом на підтримку суверенітету та цифрової незалежності. У важкі часи важливо зосередитися на власних ресурсах і можливостях, щоб створювати конкурентоспроможну та незалежну економіку. Закликаємо всіх українських підприємців переходити на національні програми бухгалтерського обліку, підтримуючи нашу економіку та вітчизняних виробників в ці важкі часи.

### **Література:**

1. Коваленко І. «Перспективи розвитку ІТ-індустрії в Україні: Аналітичний огляд» // Журнал «Економіка і управління». [с. 67-82]
2. Офіційні сайти українських розробників ПЗ: MASTER (masterbuh.com.ua), М.Е.Дос (medoc.ua), Dilovod (dilovod.ua)



УДК 331.252.7

## СТРАХОВИЙ СТАЖ ЗБЕРІГАЄМО ВЧАСНО

*Віктор ДЕНИСЕНКО*  
*здобувач освіти 3 курсу, 31-К*  
*спеціальності «Підприємництво та торгівля»*  
*Науковий керівник: Ніна ГУРМАН,*  
*викладач-методист*  
*ВСП «Фаховий коледж геодезії та землеустрою*  
*Поліського національного університету»*

Оцифрування трудової книжки – це процес переведення її паперової версії в електронний формат для зручності зберігання та використання даних. Згідно з чинним законодавством, оцифрування трудових книжок триває протягом 5 років із дня набрання чинності Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обліку трудової діяльності працівника в електронній формі» №1217-ІХ, тобто до 10 червня 2026 року. Але навіть якщо трудову книжку не буде оцифровано до 10 червня 2026 року, страховий стаж, набутий протягом трудової діяльності, не буде втрачено. Така вимога, передбачена законодавством. Стосується вона передовсім тих, хто працював до 2004 року, бо в електронному реєстрі застрахованих осіб відомостей про трудову діяльність до 2004 року немає. А саме за даними цього реєстру обчислюється стаж, від якого залежить страхова пенсія. За пропозицією Пенсійного фонду зазначено, що подати оцифровані дані можуть і роботодавці, і працівники самостійно.

У 2004 році в Україні запроваджено поняття страхового стажу, тобто періоду, протягом якого особа сплачувала страховий внесок у повному обсязі. Уся інформація про внесені страхові внески після 1 січня 2004 року вже є в електронному реєстрі застрахованих осіб - її внесено на підставі звітів страхувальників. Дані ж про трудову діяльність осіб у попередні роки треба оцифрувати. Відомості для оцифрування може подавати або роботодавець через особистий кабінет страхувальника, або сам працівник через особистий кабінет застрахованої особи на вебпорталі Пенсійного фонду. Для цього потрібно мати скановані копії всіх сторінок трудової



книжки у хронологічному порядку та інших документів, які підтверджують стаж. Крім трудової книжки, це можуть бути документи про здобуття освіти, свідоцтво про народження дитини (для жінок), військовий квиток. Щоб додати документи, треба перейти у розділ «Комунікації з ПФУ» та обрати пункт «Відомості про трудові відносини». Сканкопії мають бути кольорові (щоб було видно, що це з оригіналу) і чітко відображати всі реквізити документа та безпосередньо самі записи. Формат зображень –.jpg або .pdf. Розмір кожного файлу не повинен перевищувати 1 Мб. Усі сканкопії треба підписати своїм кваліфікованим електронним підписом (КЕП). Отже, перш ніж робити сканкопії, варто провести аудит трудової книжки - перевірити, чи всі підписи, печатки на місці. Якщо є якісь виправлення, то потрібні додаткові документи від організації, де працювала особа. ПФУ рекомендує робити сканкопії усіх сторінок паперової трудової книжки, а не лише тих, на яких відображено трудову діяльність до 2004 року. Так, бажано оцифрувати всю трудову книжку, незалежно від періоду. Бо, можливо, дані з паперової книжки десь відрізнятимуться від даних у реєстрі застрахованих осіб. Тобто може бути якийсь запис у трудовій, а працедавець з якихось причин не подав відомостей про цей період роботи. Відомості під час оцифрування ми перевіряємо з даними, наявними у реєстрі застрахованих осіб, і повідомляємо особу, якщо є якісь розбіжності.

Якщо особа бажає подати на оцифрування трудову книжку, але не має кваліфікованого електронного ключа, то як їй бути? Виготовлення КЕП на сьогодні не проблема. Його можна отримати в будь-якому акредитованому центрі сертифікації ключів, наприклад Державної податкової служби, комерційних сервісів, як-от Вчасно. КЕП чи Дія, а також у деяких банках (Приватбанк, Ощадбанк). Потрібно мати із собою паспорт, ПІН та заповнену заяву, а також обрати спосіб отримання – віддалено через мобільний додаток або особисто у відділенні. Якщо ж особа з якихось причин не має КЕП, то вона може звернутися безпосередньо до будь-якого сервісного центру ПФУ й надати оригінали



документів для оцифрування. Для подання трудової книжки до Державного реєстру потрібно:

- зробити скановані копії всіх заповнених сторінок трудової книжки;
- завантажити їх через вебпортал електронних послуг ПФУ та накласти кваліфікований електронний підпис.

Як перевірити, чи трудова книжка оцифрована? Електронні трудові книжки доступні в особистому кабінеті на порталі електронних послуг ПФУ. Коли ви заходите в кабінет, то на першій сторінці відображається інформація про страховий стаж. Якщо трудова книжка не оцифрована, то побачите дані, починаючи з 2004 року. Якщо ж трудова оцифрована, то відобразатиметься інформація із врахуванням відомостей з паперової книжки.

Якщо ні роботодавець, ні сам працівник не подадуть оцифрованих даних про сплату страхових внесків, чи означає це, що особа за цей період втратить страховий стаж? Ні, якщо з певних причин трудову книжку у визначений період не буде подано на оцифрування, то це не призведе до втрати набутого страхового стажу. Якщо немає трудової книжки або певних записів у ній, то для підтвердження стажу необхідно зібрати довідки з підприємства ( правонаступника) або з архівних установ, виписки з наказів, особові рахунки та відомості на видачу заробітної плати, трудові угоди тощо.

Паперові трудові книжки після оцифрування видаються працівникам особисто під підпис. Роботодавець також зобов'язаний видати належно оформлену паперову трудову книжку працівнику у день звільнення, навіть якщо її не було оцифровано.

### **Література:**

1. Закон України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обліку трудової діяльності працівника в електронній формі № 1217-IX, 05.02.2021.

### **АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ**



**Софія ДЕРЕЛО,**  
**здобувач освіти 3 курсу, 31-О групи**  
**спеціальності «Облік і оподаткування»**  
**Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК,**  
**викладач-методист**  
**ВСП «РФК НУБіП України»**

Фінансові ресурси аграрних підприємств є основним джерелом забезпечення їх ефективної діяльності. Оскільки сільське господарство є однією з ключових галузей економіки, аналіз фінансових ресурсів аграрних підприємств набуває особливої актуальності. Цей аналіз дозволяє визначити фінансову стійкість підприємств, їх здатність залучати інвестиції, а також можливості для подальшого розвитку. До фінансових ресурсів аграрних підприємств належать власні та залучені кошти, що використовуються для фінансування поточних витрат та інвестиційних проектів.

Одним із головних завдань аналізу є оцінка джерел фінансових ресурсів, їх ефективності використання та впливу на фінансові результати діяльності підприємств. Для цього використовують різні методи аналізу, зокрема оцінку структури джерел фінансування, співвідношення власного та залученого капіталу, а також фінансових показників, таких як ліквідність, платоспроможність та рентабельність. Значну увагу в процесі аналізу фінансових ресурсів аграрних підприємств слід приділяти структурі джерел фінансування. Від того, наскільки збалансованими є власні та залучені кошти, залежить фінансова стійкість підприємства. Надмірна залежність від зовнішніх джерел фінансування може призвести до проблем із платоспроможністю, тоді як недостатня кількість власних ресурсів обмежує можливості для інвестування та розвитку. [1 с.47]

Нижче наведена таблиця 1, яка демонструє структуру фінансових ресурсів аграрних підприємств за 2024 рік, що дозволяє оцінити їх залежність від різних джерел фінансування.

Таблиця 1.

Структура фінансових ресурсів аграрних підприємств у 2024 році



Джерело фінансування	Сума, тис. грн	Частка, %
Власні кошти	5 000	50%
Кредити	3 200	32%
Державні дотації	1 200	12%
Інші залучені кошти	800	8%
<b>Загальна сума</b>	<b>10 200</b>	<b>100%</b>

Як видно з таблиці, значну частину фінансових ресурсів аграрних підприємств складають власні кошти (50%), що свідчить про їхню незалежність від зовнішнього фінансування. Однак значну частку (32%) займають кредити, що свідчить про необхідність залучення додаткових ресурсів для підтримки операційної діяльності.

Крім того, важливо звернути увагу на динаміку використання фінансових ресурсів упродовж кількох років, що може показати стійкість підприємства та його здатність адаптуватися до змін ринкових умов (табл. 2). [2, с.36]

Таблиця 2.

## Показники ліквідності та рентабельності аграрних підприємств

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Коефіцієнт поточної ліквідності	2.0	1.9	2.1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1.4	1.3	1.5
Рентабельність активів (%)	10%	9%	11%
Рентабельність власного капіталу (%)	14%	13%	15%

У 2024 році можна побачити покращення показників ліквідності порівняно з попередніми роками, що свідчить про підвищення фінансової стійкості аграрних підприємств. Рентабельність активів і власного капіталу також зросла, що може вказувати на покращення ефективності використання фінансових ресурсів та підвищення прибутковості.

Аналіз фінансових ресурсів аграрних підприємств показує важливі тенденції, які впливають на фінансову стійкість та рентабельність сектора. Підприємства здебільшого залежать від власних коштів, що свідчить про їхню незалежність від зовнішнього фінансування та можливість самостійно покривати поточні потреби. Збільшення частки власних



ресурсів у 2024 році до 50% підтверджує цю тенденцію. Це позитивно впливає на фінансову стабільність підприємств, оскільки знижується ризик залежності від зовнішніх кредиторів та можливі витрати на обслуговування боргу. [3]

Таким чином, аналіз фінансових ресурсів аграрних підприємств свідчить про стабільну ліквідність та позитивні тенденції в підвищенні рентабельності. Водночас важливою є подальша оптимізація структури фінансування, зокрема зменшення залежності від кредитів та збільшення інвестицій у виробничі потужності. Це допоможе підприємствам зміцнити свою фінансову стійкість, підвищити конкурентоспроможність та забезпечити стабільний розвиток у майбутньому.

### **Література:**

1. Петренко О.В. Фінансовий аналіз аграрних підприємств: навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, [с. 45-47 – 2022].
2. Коваленко В.П. Управління фінансовими ресурсами підприємства. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, [с. 34-36. – 2023].
3. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. Доступно за адресою: <https://minagro.gov.ua>. (<https://minagro.gov.ua/>).

## **ВПЛИВ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ**

*Анастасія КЛИМЧУК*  
*здобувач освіти 3 курсу, 31-Ф групи*  
*спеціальності «Фінанси, банківська справа*  
*страхування та фондовий ринок»*  
*Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА,*  
*викладач-методист*  
*ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасна економіка України перебуває під впливом значних внутрішніх і зовнішніх викликів. Одним із ключових механізмів державного регулювання макроекономічної стабільності є грошово-кредитна (монетарна) політика, яку реалізує Національний банк України (НБУ). Її головна мета – забезпечення стабільності національної валюти,



підтримання цінової стабільності, сприяння сталому економічному розвитку та збереженню фінансової стійкості банківської системи. У сучасних умовах грошово-кредитна політика стає не лише інструментом регулювання грошового обігу, а й важливим чинником економічної безпеки країни. Особливе значення вона набуває в період воєнного стану, коли збереження стабільності фінансової системи є стратегічним завданням держави.

Грошово-кредитна політика – це комплекс заходів, спрямованих на регулювання грошової маси, рівня процентних ставок, валютного курсу та банківської ліквідності. В Україні її основним суб'єктом є Національний банк, який реалізує монетарну політику з урахуванням цілей, визначених законом: стабільність гривні, підтримання економічного зростання та сприяння зайнятості.

До основних інструментів грошово-кредитної політики належать:

- облікова ставка – визначає вартість кредитних ресурсів на грошовому ринку;
- операції на відкритому ринку – купівля або продаж державних цінних паперів;
- норми обов'язкового резервування – регулюють обсяг ліквідності банківської системи;
- валютні інтервенції – впливають на курс національної валюти.

З 2016 року НБУ офіційно перейшов до режиму інфляційного таргетування, головною метою якого є досягнення стабільного рівня інфляції в межах  $5\% \pm 1\%$ .

Грошово-кредитна політика НБУ безпосередньо впливає на інфляцію, обмінний курс, обсяги кредитування, інвестиційну активність та загальні темпи економічного зростання. Коли НБУ проводить жорстку політику, підвищуючи облікову ставку, знижується обсяг кредитування бізнесу та населення, що стримує інфляцію, але водночас уповільнює економічне зростання. Навпаки, м'яка монетарна політика стимулює



економіку через здешевлення кредитів, однак може посилювати інфляційні процеси. Таким чином, ефективність грошово-кредитної політики визначається правильним балансом між стримуванням інфляції та підтриманням економічної активності.

Повномасштабна війна суттєво вплинула на економічну ситуацію в Україні. Для запобігання паніці та втрати довіри до фінансової системи НБУ запровадив низку надзвичайних заходів:

- фіксацію офіційного курсу гривні у 2022 році;
- запровадження валютних обмежень для стабілізації ринку;
- підвищення облікової ставки до 25% для боротьби з інфляцією;
- забезпечення безперебійної роботи банківської системи;
- підтримку ліквідності банків через операції рефінансування.

У 2023–2024 роках НБУ розпочав поступове пом'якшення монетарної політики, знижуючи облікову ставку до 15%, що сприяло активізації інвестиційної діяльності, збільшенню кредитування та відновленню бізнес-активності.

У майбутньому ключовим завданням НБУ стане створення сприятливих умов для економічного зростання, модернізації фінансової системи та залучення інвестицій. Монетарна політика має сприяти розвитку фондового ринку, розширенню можливостей кредитування малого та середнього бізнесу, підвищенню довіри населення до банків.

Важливим напрямом стане цифровізація грошового обігу – впровадження електронної гривні (е-гривні), яка покликана підвищити прозорість фінансових операцій і скоротити витрати обігу готівки.

Грошово-кредитна політика Національного банку України є визначальним чинником стабільності національної економіки. Її ефективність полягає у здатності забезпечити цінову стабільність, підтримати банківську ліквідність і водночас створити умови для економічного розвитку. В умовах воєнного стану НБУ проявив гнучкість і професіоналізм, утримавши стабільність фінансового ринку та гривні.



Надалі монетарна політика має бути спрямована на відновлення довіри інвесторів, розвиток кредитного ринку та зміцнення фінансової незалежності України. Таким чином, збалансована та послідовна грошово-кредитна політика є ключовою передумовою сталого економічного розвитку країни.

### **Література:**

1. Офіційний сайт Національного банку України - <https://bank.gov.ua/>
2. Річний звіт НБУ за 2023 рік - <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-za-2023-rik-vid-strategiyi-vijivannya-do-strategiyi-vidnovlennya>
3. Основні засади грошово-кредитної політики на період воєнного стану. <https://bank.gov.ua/ua/files/hJTwdIrBPNWeMzk>

УДК 336.14

## **БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ**

*Анастасія КЛИМЧУК  
здобувач освіти 3 курсу, 31-Ф групи  
спеціальності «Фінанси, банківська справа  
страхування та фондовий ринок»  
Науковий керівник: Ірина ЧЕРНЕГА,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Бюджетна політика є ключовим елементом державного регулювання економіки, адже вона визначає напрями мобілізації, розподілу та використання бюджетних ресурсів з метою забезпечення економічної стабільності, соціального захисту населення та розвитку національної економіки. В умовах економічної нестабільності, що для України упродовж останніх років стала постійним чинником, значення бюджетної політики суттєво зростає. Економічні потрясіння, воєнні дії, інфляційні процеси, зовнішні боргові навантаження та структурні дисбаланси



спричиняють необхідність перегляду традиційних підходів до формування та виконання бюджету.

Бюджетна політика охоплює сукупність заходів держави щодо формування доходів бюджету, визначення пріоритетних напрямів видатків, управління державним боргом та забезпечення ефективного функціонування бюджетної системи. У стабільні періоди вона спрямована на підтримку макроекономічної рівноваги та стимулювання розвитку, а в періоди нестабільності – на подолання кризових явищ, підтримку соціально важливих сфер і забезпечення обороноздатності держави.

В умовах криз та війни бюджетна політика набуває таких функціональних рис:

1. Антикризовий характер, що передбачає орієнтацію на мобілізацію фінансових ресурсів і недопущення колапсу ключових галузей.

2. Високий рівень соціальної спрямованості, оскільки держава має забезпечити мінімальні соціальні стандарти для населення.

3. Пріоритетність оборонних видатків, що зумовлено необхідністю захисту територіальної цілісності.

4. Посилення залежності від зовнішньої фінансової підтримки, яка стає важливим ресурсом для покриття дефіциту бюджету.

Доходна частина державного бюджету України в умовах економічної нестабільності зазнає значного тиску. Основними проблемами є скорочення бази оподаткування, зниження ділової активності та руйнування виробничої і логістичної інфраструктури.

Серед ключових викликів формування доходів:

1. Зменшення податкових надходжень – бойові дії призвели до зупинки або зменшення діяльності значної кількості підприємств. Частина територій тимчасово окупована, що знижує збори ПДВ, податку на прибуток та ЄСВ.

2. Зростання частки непрямих податків – останніми роками у структурі доходів зросла частка ПДВ та акцизів, тоді як прямі податки



формують меншу частину. Така тенденція робить бюджет залежнішим від споживчого сектору, що є вразливим у періоди нестабільності.

3. Податкові пільги та спрощений режим – на період війни держава запровадила низку пільг, щоб підтримати бізнес. Однак це знизило податкові надходження до бюджету, посиливши дефіцит.

4. Зовнішнє фінансування – значну частину доходів у період нестабільності становить міжнародна підтримка: гранти, кредити, макрофінансова допомога. Це критичний ресурс, який забезпечує можливість виконання соціальних та оборонних зобов'язань, але водночас формує залежність від міжнародних партнерів.

Видаткова частина державного бюджету України в кризових умовах характеризується різким зростанням потреб та обмеженістю фінансування. Ключові напрями видатків:

1. Оборона та безпека – найбільша частина бюджету спрямовується на забезпечення діяльності Збройних сил України, закупівлю військової техніки, матеріально-технічне забезпечення, виплати військовослужбовцям та підтримку сектору безпеки.

2. Соціальний захист – зростання безробіття, внутрішня міграція населення, зниження доходів та потреба у підтримці вразливих груп зумовлюють збільшення видатків на соціальні програми, субсидії та допомогу внутрішньо переміщеним особам.

3. Охорона здоров'я та освіта – фінансування цих сфер зберігається на мінімально необхідному рівні, але не може розширюватися через загальний дефіцит ресурсів.

4. Відновлення інфраструктури – значна частина проектів з відбудови фінансується переважно за рахунок міжнародних партнерів, оскільки внутрішніх ресурсів недостатньо.

Високі оборонні та соціальні видатки при одночасному скороченні доходів призвели до суттєвого збільшення бюджетного дефіциту. Для його покриття уряд активно залучає зовнішні кредити й грантову допомогу.



Зростання обсягів державного боргу створює ризики збільшення боргового навантаження у майбутньому. Тому важливо забезпечувати залучення ресурсів на пільгових умовах, збільшувати частку грантів та проводити відповідальну боргову політику.

Бюджетна політика України стикається з низкою системних проблем:

- хронічний дефіцит бюджету та потреба в постійних запозиченнях;
- залежність від зовнішнього фінансування, що підвищує вразливість країни;
- надмірні оборонні видатки, які витісняють інші напрями розвитку;
- неефективність використання бюджетних коштів через корупційні й управлінські проблеми;
- низький рівень інвестицій та уповільнення економічного зростання.

Ці ризики суттєво впливають на здатність держави забезпечувати довгострокову фінансову стабільність.

Бюджетна політика України в умовах економічної нестабільності відіграє визначальну роль у забезпеченні стійкості держави, підтримці населення та фінансуванні оборонного сектору. Основними викликами залишаються значний бюджетний дефіцит, зменшення доходів та залежність від зовнішніх фінансових ресурсів. Разом із тим вдосконалення бюджетної політики – через реформування податкової системи, підвищення ефективності витрат, прозорість бюджетного процесу та підтримку економічного зростання – може створити передумови для фінансової стабільності та післявоєнного відновлення країни.

#### **Література:**

1. Бюджетний кодекс України - <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-17>
2. Міністерство фінансів України. Міжнародний валютний фонд - <https://mof.gov.ua/uk/mvf>
3. Державна служба статистики України - <https://ukrstat.gov.ua/>



УДК 330.131.7

## ПІДПРИЄМНИЦЬКІ РИЗИКИ ТА СПОСОБИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

*ЛУК'ЯНЧУК Олександра*  
*здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи*  
*спеціальності «Підприємство і торгівля»*  
*Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА,*  
*викладач-методист*  
*ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується високим рівнем нестабільності, що зумовлено політичними, соціальними, військовими та фінансовими факторами. У таких умовах підприємницька діяльність супроводжується значною кількістю ризиків, які можуть призвести до втрат прибутку, зниження конкурентоспроможності або навіть банкрутства. Тому питання виявлення, оцінки та мінімізації ризиків набуває особливої актуальності.

Метою є вивчення сутності підприємницьких ризиків, визначення їх основних видів та розробка практичних способів мінімізації негативного впливу на діяльність підприємства в умовах економічної нестабільності.

Підприємницький ризик – це ймовірність виникнення збитків або недоотримання прибутку внаслідок непередбачуваних змін зовнішнього чи внутрішнього середовища.

Основні види ризиків:

1. Фінансові ризики – коливання валютного курсу, інфляція, нестабільність кредитної системи.
2. Виробничі ризики – перебої у постачанні сировини, поломки обладнання, зниження якості продукції.
3. Ринкові ризики – зміна попиту, поява нових конкурентів.
4. Правові ризики – зміни у законодавстві, податкові нововведення.



5. Соціально-політичні ризики – війна, страйки, соціальні конфлікти.

Способи мінімізації ризиків:

- Диверсифікація діяльності (розширення асортименту, ринків збуту, постачальників).

- Страхування підприємницької діяльності.

- Створення резервних фондів для покриття можливих втрат.

- Планування ризиків і постійний моніторинг зовнішнього середовища.

- Використання сучасних методів управління ризиками – SWOT-аналіз, PEST-аналіз, сценарне прогнозування.

- Підвищення кваліфікації персоналу та впровадження системи контролю якості.

У сучасних умовах нестабільності ефективно управління підприємницькими ризиками є запорукою стабільної діяльності бізнесу. Застосування комплексного підходу до оцінки й мінімізації ризиків дозволяє підвищити фінансову стійкість підприємства, зменшити втрати та забезпечити його розвиток у довгостроковій перспективі.

#### **Література:**

1. Бланк І. О. Управління ризиками підприємницької діяльності. – К.: Ніка-Центр, 2020.

2. Мельник Л. Г. Економічні ризики та методи їх зниження. – Суми: Університетська книга, 2019.

3. Закон України «Про підприємництво» Офіційний сайт Міністерства економіки України – <https://www.me.gov.ua>



## **ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ФОНДОВОГО РИНКУ**

*ПОДУБИНСЬКА Оля*  
*здобувач освіти 3 курсу, 31-О групи*  
*спеціальність 071 «Облік і оподаткування»*  
*Науковий керівник: Бондарчук І.П,*  
*викладач-методист*  
*ВСП «РФК НУБіП України»*

Фінансова система будь-якої держави відіграє ключову роль у розвитку економіки, формуванні інвестиційного середовища та забезпеченні стабільності. Вона об'єднує фінанси, банківську справу, страхування та ринок цінних паперів. Ці елементи пов'язані між собою та формують єдину інфраструктуру.[1, ст.672]

Фінанси – це система відносин, пов'язаних зі створенням, розподілом і використанням грошових ресурсів. Вони охоплюють державний бюджет, фінанси підприємств, домогосподарств, а також міжнародні фінансові відносини.[2, ст.528]

Фінансова політика держави спрямована на забезпечення економічної стабільності, стимулювання розвитку виробництва, підтримку малого та середнього бізнесу та соціально важливих сфер економіки.

Банки акумулюють вільні кошти населення та бізнесу та надають їх у вигляді кредитів тим, хто потребує фінансування. В Україні банківська система складається з Національного банку України та комерційних банків.[3, ст.464]

НБУ регулює грошовий обіг, банківський нагляд, контролює валютний ринок та забезпечує стабільність гривні.

Сучасний фінансовий сектор України переживає етап активної цифровізації. Банки впроваджують онлайн-банкінг, автоматизацію операцій, біометричну ідентифікацію клієнтів та електронний документообіг. Це підвищує зручність користування та зменшує витрати часу для клієнтів.



Страховання – це механізм захисту від фінансових ризиків. Підприємства страхують майно, відповідальність та врожай, а населення – життя, автомобілі, здоров'я та житло.

Розвинений страховий ринок підвищує фінансову безпеку бізнесу та громадян і сприяє стабільності економіки.

Сьогодні страхові компанії також активно впроваджують цифрові рішення: електронні поліси автоцивілки, онлайн-страхування подорожей та можливість оформлення страхування здоров'я дистанційно.[4, ст.384]

Головним викликом для страхового ринку є страхування воєнних ризиків. Розробка ефективних механізмів покриття таких ризиків є критично важливою для залучення інвестицій у відновлення країни. Це вимагає тісної співпраці з міжнародними партнерами та урядом.

НБУ як регулятор небанківського сектора посилює вимоги до прозорості та капіталізації страхових компаній, що сприяє оздоровленню ринку та підвищенню довіри споживачів.

Фондовий ринок – це система економічних відносин, де відбувається торгівля цінними паперами (акціями, облігаціями).[5, ст.396]

Чим активніше працює фондовий ринок, тим більше інвестицій може отримати країна, а це означає економічний розвиток та створення нових робочих місць.

Україна поступово впроваджує європейські стандарти регулювання фондового ринку. Це необхідно для того, щоб іноземні інвестори мали однакові правила доступу та контролю, як і на біржах ЄС.

Фінанси, банки, страхування та фондовий ринок – це основа сучасної економіки. Вони забезпечують рух капіталу, підтримку бізнесу, захист від ризиків та формування інвестиційних ресурсів.[2, ст. 528]

Розвиток фінансової інфраструктури є важливою умовою зростання економіки України та її інтеграції у світову фінансову систему.[3, ст. 464]

Крім того, в Україні активно розвиваються небанківські фінансові установи: лізингові компанії, кредитні спілки, ломбарди, фінансові



компанії. Вони розширюють конкурентне середовище та створюють додаткові можливості для громадян і бізнесу отримувати фінансові послуги.

Ще однією тенденцією є розвиток ринку військових облігацій, який став дуже актуальним після початку повномасштабної війни. Інвестування в такі облігації дозволяє громадянам підтримати оборону та водночас отримувати дохід у майбутньому.

### Література:

1. Бланк І. А. – Фінансовий менеджмент. – Київ: Ніка-Центр, 2021.- 672 с.
2. Мазаракі А. А., Герасименко Г. В. Фінанси підприємств. – Київ: КНЕУ, 2020. – 528 с.
3. Бланк М. О., Гринь В. В. Банківська справа. – Київ: Центр учбової літератури, 2019. – 464 с.
4. Ільютко Л. В. Страхування: теорія і практика–Харків: Фактор, 2022.–384 с.
5. Губаєв А. Д. Фондовий ринок та інвестування. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2023. – 396 с.

УКД 657.3:336.71

## **РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ**

*Анна ПОЛИЩУК,  
здобувач освіти 3 курсу, 31-Ф групи  
спеціальності «Фінанси, банківська справа,  
страхування та фондовий ринок»  
Науковий керівник: Ірина ЧЕРНЕГА,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Фінансова стійкість банку – це його здатність своєчасно виконувати зобов'язання, протистояти зовнішнім і внутрішнім ризикам та стабільно працювати навіть у складних економічних умовах. Для її оцінки



використовують такі ключові показники, як ліквідність, достатність капіталу, якість активів, рівень ризиків та ефективність управління. Надзвичайно важливими є і вимоги регуляторів - Національного банку України, а також міжнародні стандарти, зокрема Basel III [1], які встановлюють мінімальні рівні капіталу та інші нормативи, що прямо впливають на фінансову стійкість.

Бухгалтерський облік формує основу для оцінки фінансового стану банку. Саме на облікових даних складається фінансова звітність, яка відображає реальний стан активів, капіталу, зобов'язань та результатів діяльності. Потрібно розуміти, що облікова політика банку впливає на формування ключових показників: неправильна класифікація активів, неконкретна оцінка резервів або заниження ризиків можуть створити ілюзію стабільності. Останні перетворення в ринковій економіці змусили банки переглянути свою політику щодо ефективності відтворення основного капіталу з метою термінового вирішення питань конкурентоспроможності та економічної стабільності. [2].

Бухгалтерський облік допомагає ідентифікувати, вимірювати та контролювати різні види ризиків - кредитний, процентний, валютний, ринковий ризики.

Важливо й те, що облік допомагає своєчасно виявляти шахрайські або ризикові операції, що є невід'ємною частиною системи внутрішнього контролю. Внутрішній аудит, який базується на облікових даних, оцінює дотримання нормативів і ефективність управління ризиками. Банки все активніше впроваджують автоматизовані системи обліку. Завдяки новітнім аналітичним технологіям бухгалтерський облік перестає бути лише інструментом реєстрації даних і перетворюється на важливу основу для стратегічного прогнозування.

Переваги автоматизованих технологій [3]:

- підвищення ефективності;
- зниження витрат;



- поліпшення доступності даних;
- підвищення прозорості діяльності банків;
- підвищення точності;
- інтеграція з іншими системами.

Отже, бухгалтерський облік відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової стійкості банківських установ, оскільки формує достовірну, повну та своєчасну інформаційну базу для управління фінансами. Саме завдяки якісному обліковому процесу банки можуть контролювати рівень ризиків, оцінювати ефективність своєї діяльності, оптимізувати використання ресурсів та забезпечувати відповідність регулярним вимогам.

### Література:

1. Basel III: international regulatory framework for banks: <https://www.bis.org/bcbs/basel3.htm>
2. Роль бухгалтерського обліку у фінансовій стійкості підприємства: стратегічне планування та аналіз фінансових показників: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/6>
3. Сучасні тенденції управлінського обліку: автоматизація та цифровізація: [https://sabik.group/articles/suchasni-tendenciyi-upravlinskogo-obliku-avtomatizaciya-ta-cifrovizaciya\\_1](https://sabik.group/articles/suchasni-tendenciyi-upravlinskogo-obliku-avtomatizaciya-ta-cifrovizaciya_1)

## РОЛЬ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ КРАЇНИ

*Ангеліна РОМАНОВСЬКА,  
здобувач освіти 3 курсу, 31 – Ф групи  
спеціальності «Фінанси, банківська  
справа, страхування та фондовий ринок»  
Науковий керівник : Ірина МАРТИНОВА,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасна економіка України перебуває у стані глибоких трансформацій, зумовлених як внутрішніми, так і зовнішніми викликами. В умовах воєнного стану, макроекономічних коливань і структурних змін особливого значення набуває ефективне управління державними



фінансами, адже саме вони є інструментом забезпечення економічної стабільності, соціального захисту населення та стимулювання розвитку національної економіки.

Державні фінанси – це сукупність розподільно-перерозподільних відносин, що виникають у процесі формування і використання централізованих фондів грошових коштів, призначених для фінансового забезпечення виконання державою покладених на неї функцій. [1]

Роль державних фінансів у забезпеченні економічної стабільності проявляється через такі ключові функції:

1. Перерозподіл валового внутрішнього продукту (ВВП) з метою фінансування суспільно важливих галузей – освіти, охорони здоров'я, оборони, інфраструктури.

2. Регулювання економічних процесів шляхом застосування фіскальної політики, податкових пільг і державних дотацій.

3. Забезпечення соціальної стабільності через фінансування соціальних програм, підтримку малозабезпечених верств населення.

4. Здійснення антикризових заходів, спрямованих на подолання інфляційних і боргових ризиків.

Метод взаємовідносин держави зі своїми підприємствами визначається характером економічної системи. В умовах адміністративної економіки переважає пряме вилучення доходів. У ринковій економіці державні підприємства, перебуваючи у ринковому середовищі, будують свої взаємовідносини з державою на загальноприйнятих податкових засадах. [1]

Кожен бюджет має свої власні джерела доходів. Джерелами доходів державного бюджету є:

1. податок на прибуток підприємств, об'єднань і організацій;
2. податок на додану вартість;
3. акцизні збори;
4. доходи від зовнішньоекономічної діяльності;



5. прибутковий податок з громадян та ін., згідно з нормативами, що визначаються законодавчими актами. [3]

Головне призначення державних фінансів полягає в тому, що через різноманітні фінансові структури держава цілеспрямовано впливає на виконання таких завдань економічного і соціального розвитку суспільства, як: інвестиційно-інноваційний розвиток, забезпечення прав і свобод людини, соціальних гарантій та інших заходів» [2]

Особливо важливою є бюджетна політика, яка визначає пріоритети державних видатків і джерела доходів. У воєнних умовах Україна змушена спрямовувати значну частину бюджету на оборону та підтримку критичних секторів, водночас забезпечуючи соціальні виплати. Також істотну роль відіграє міжнародна фінансова допомога, що дає змогу утримувати економічну стійкість та покривати бюджетний дефіцит.

Серед сучасних проблем державних фінансів можна виокремити:

- надмірну боргову залежність;
- нерівномірність бюджетного забезпечення регіонів;
- недостатню прозорість використання коштів;
- потребу в цифровізації фінансового контролю.

Державні фінанси є фундаментом економічної стабільності країни. Вони забезпечують виконання державою її основних функцій, підтримують розвиток виробництва, соціальну сферу та національну безпеку.

У нинішніх умовах головним завданням державної фінансової політики є підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів, зниження боргового навантаження та створення передумов для стійкого економічного зростання.

Отже, роль державних фінансів у сучасній економіці визначається їх здатністю бути не лише джерелом фінансового забезпечення, а й інструментом стабілізації та розвитку національної економіки.

### **Література:**



1. Державні фінанси, Метод взаємовідносин держави зі своїми підприємствами визначається характером економічної системи  
<https://share.google/zs1u2wjeyqVqwUxh9>

2. Головне призначення державних фінансів полягає в тому,  
[https://www.google.com/url?q=http://nvdu.snu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/2014\\_11\\_6.pdf&sa=U&ved=2ahUKEwiH-Pfz4N2QAxWCHXcKHZA4ILcQFnoECB0QAQ&usg=AOvVaw1atqUvWB5TCgvkXd1f0skz](https://www.google.com/url?q=http://nvdu.snu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/2014_11_6.pdf&sa=U&ved=2ahUKEwiH-Pfz4N2QAxWCHXcKHZA4ILcQFnoECB0QAQ&usg=AOvVaw1atqUvWB5TCgvkXd1f0skz)

3. Джерелами доходів державного бюджету <https://share.google/XFrcQj8ujES5wZOZO>

УДК 336.71

## **БАНКІВСЬКА СИСТЕМА ТА ЇЇ РОЛЬ У ФІНАНСОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІКИ**

*Ангеліна РОМАНОВСЬКА,  
здобувач освіти 3 курсу, 31 – Ф групи  
спеціальності «Фінанси, банківська  
справа, страхування та фондовий ринок»  
Науковий керівник : Ірина ЧЕРНЕГА,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Банківська система є ключовою складовою фінансового сектору будь-якої країни та відіграє провідну роль у забезпеченні стабільного економічного розвитку. Вона виступає фундаментом, через який здійснюється перерозподіл фінансових ресурсів, накопичення заощаджень, кредитування бізнесу та населення, підтримання грошово-кредитної стабільності та зростання економіки в цілому. Ефективне функціонування банківської системи напряму визначає рівень інвестиційної активності, конкурентоспроможність підприємств, а також фінансову безпеку держави.

Банківська система – це сукупність різних типів банків та фінансово-кредитних установ, що взаємодіють між собою та Національним банком



України. Вона виконує функції організації грошового обігу, акумулювання вільних коштів, їх розміщення у вигляді кредитів та забезпечення взаєморозрахунків у країні.

В Україні діє дворівнева банківська система. Дворівнева система характерна для країн ринкової економіки, складається з двох рівнів: верхній рівень - центральний банк; нижній рівень - інші банки. [1]

Перший рівень – Національний банк України (НБУ). НБУ є центральним банком держави, який відповідає за емісію гривні, монетарну політику, банківський нагляд, стабільність національної валюти та підтримку цінової стабільності.

Другий рівень – комерційні банки це банки різних форм власності: державні, приватні, іноземні, а також банки з часткою державного капіталу. Вони безпосередньо працюють з юридичними та фізичними особами, надаючи послуги зі зберігання коштів, кредитування, інвестування, розрахунково-касового обслуговування та інші банківські операції.

Такий розподіл функцій забезпечує надійність, гнучкість і контрольованість фінансової системи.

Основна функція банків - посередництво при перерозподілі вільних грошових ресурсів, тобто залучення коштів від тих, хто ними тимчасово не користується, і передача тим, хто їх потребує. [1]

Банківські функції охоплюють усі сфери фінансового життя України:

- емісійна – випуск грошей або цінних паперів в обіг;
- трансформаційна – зміна коротких депозитів на довгострокові кредити;
- стабілізаційна – забезпечення стійкості банків та грошового ринку;
- посередницька – з'єднання кредиторів та позичальників. [3]

Акумулювання та перерозподіл фінансових ресурсів: банки збирають тимчасово вільні кошти населення та підприємств у вигляді депозитів і спрямовують їх на кредитування бізнесу, інновацій, інвестиційних



проектів. Це створює можливість для економічного зростання через фінансування виробництва, розвитку інфраструктури та підвищення зайнятості.

Кредитування економіки є одним із найважливіших інструментів банків для підтримки економічного розвитку. За його допомогою підприємства можуть оновлювати основні засоби, розширювати виробництво, впроваджувати нові технології, а населення – здійснювати великі покупки, такі як житло чи автомобілі. Високий рівень кредитування свідчить про активний розвиток економіки, а його скорочення – про наявність кризових тенденцій.

Відношення банківських кредитів до ВВП в 2025 р. досягло чергового історичного мінімуму - 14%, тоді як ще на початку війни рівень кредитування становив 19% ВВП. При цьому близько 40% гривневого кредитування бізнесу припадає на пільгові кредитні програми. [2]

Забезпечення стабільності грошового обігу; через інструменти монетарної політики НБУ регулює кількість грошей в економіці, контролює інфляцію, формує процентні ставки та забезпечує стабільність національної валюти. Це важливо для прогнозування економічної діяльності та довіри інвесторів.

Банки виступають учасниками фінансового ринку, вкладаючи ресурси у державні та корпоративні цінні папери. Таким чином вони сприяють розвитку ринку капіталу, а також формуванню надійних інвестиційних механізмів для держави та бізнесу.

Виклики та перспективи розвитку банківської системи України:

- Воєнні ризики – впливають на платоспроможність підприємств, інвестиційну активність та стабільність банків.
- Високий рівень інфляції – ускладнює довгострокове планування та підвищує ставки за кредитами.
- Проблемні активи банків – зменшують їхню можливість кредитувати економіку.



- Конкуренція з небанківськими фінтех-компаніями – вимагає постійної модернізації банківських послуг.

Отже банківська система є ключовим елементом фінансового забезпечення економіки України. Вона забезпечує акумулювання фінансових ресурсів, організовує грошовий обіг, сприяє інвестиціям та кредитуванню, підтримує стабільність національної валюти та забезпечує ефективну взаємодію між суб'єктами економіки. Попри наявні виклики, українська банківська система продовжує розвиватися та зміцнюватися, стаючи більш прозорою, технологічною та орієнтованою на потреби суспільства.

Ефективне функціонування банківської системи – необхідна передумова економічного зростання, соціальної стабільності та підвищення добробуту населення.

#### **Література:**

1. Банківська система України, функції банків./ Бібліотека « Букліб»: URL: <https://buklib.net/books/33753/> (дата звернення: 14.11.25).
2. Данилишин Б. Оцінка стану кредитування економіки України. /Федерація роботодавців України: URL: <https://fru.ua/ua/media-center/analytics/otsinka-stanu-kredituvannya-ekonomiki-ukrajini> (дата звернення: 14.11.25).
3. Банківська система: що це таке і навіщо вона нам. / Мобільний банк Clobus Plus: URL:<https://globusplus.ua/blog/bankivska-systema-shcho-tse-take-i-navishcho-vona-nam> (дата звернення: 14.11.25).



## ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФІНАНСОВОМУ СЕКТОРІ

*Аліса САХНЮК,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-Ф групи  
спеціальності «Фінанси, банківська справа,  
страхування та фондовий ринок»  
Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Інноваційні технології у фінансовому секторі стали ключовим чинником, який визначає розвиток сучасної економіки та змінює традиційні підходи до надання фінансових послуг. За останні десятиліття фінансова система пройшла значну цифрову трансформацію, що охопила банки, страхові компанії, інвестиційні фонди та платіжні сервіси. Відмова від паперових документів, перехід до електронних каналів обслуговування, поява мобільних додатків, криптовалют та штучного інтелекту привели до того, що фінансові операції стали швидшими, зручнішими та доступнішими для більшості населення. Цифровізація створила нову модель взаємодії між клієнтом і фінансовою установою, де головними цінностями стали простота, безпека, персоналізація та мобільність.

Найпомітніші зміни відбулися завдяки розвитку фінансових технологій, або фінтеху. Фінтех-компанії запропонували нові способи здійснення платежів, кредитування та інвестування, які значно відрізняються від традиційних банківських підходів. Завдяки мобільним гаманцям, онлайн-банкінгу та системам електронних платежів користувачі можуть проводити фінансові операції за кілька секунд, без відвідування відділення банку. Це не лише економить час, а й забезпечує високу конкуренцію на ринку, спонукаючи банки впроваджувати власні інновації та вдосконалювати сервіси. Як результат, навіть невеликі компанії та приватні підприємці отримали доступ до зручних платіжних інструментів, що сприяє розвитку бізнесу та електронної комерції.



Важливою складовою сучасних фінансових змін є також стрімкий розвиток електронних платежів. В усьому світі спостерігається тенденція відмови від готівки та зростання частки безготівкових розрахунків. Це пов'язано як із зручністю таких способів оплати, так і з їхньою прозорістю та контролем за грошовими потоками. Миттєві перекази, оплату товарів через QR-коди, автоматичне списання коштів за підписки чи послуги сьогодні сприймають як норму. Банки все більше інвестують у розвиток мобільних додатків, адже саме смартфон стає головним інструментом користувача в управлінні фінансами. Деякі фінансові операції, які раніше вимагали черг, тривалих перевірок або паперових документів, сьогодні виконуються за кілька кліків.

Окремий напрям, який здійснив справжній прорив у фінансовій сфері, – криптовалюти та блокчейн-технології. Вони кардинально змінюють підхід до зберігання інформації та проведення транзакцій. Блокчейн забезпечує прозорість і незмінність даних, що значно підвищує рівень довіри до операцій. Криптовалюти стали альтернативою традиційним грошам і дозволяють здійснювати міжнародні перекази без участі банків, що значно зменшує комісії та прискорює обмін. У багатьох країнах активно досліджується можливість запуску цифрових валют центральних банків, які поєднують стабільність національної валюти з технологічними можливостями блокчейну. Крім того, інновацією стали смарт-контракти – особливі цифрові угоди, які автоматично виконуються за настанням певних умов. Вони дозволяють значно спростити процеси страхування, оренди, інвестування або логістики без залучення посередників.

Важливу роль у розвитку фінансового сектору відіграє й штучний інтелект. Завдяки йому банки та фінансові компанії можуть аналізувати величезні обсяги даних, виявляти шахрайські операції, прогнозувати ризики та підвищувати якість обслуговування. Алгоритми штучного інтелекту допомагають встановлювати кредитні рейтинги клієнтів,



оцінювати їхню фінансову поведінку та пропонувати персоналізовані продукти. Наприклад, чат-боти у додатках банків забезпечують миттєву підтримку клієнтів, а автоматизовані інвестиційні системи підбирають оптимальні стратегії управління фінансами відповідно до ризиків та цілей користувача. ШІ також активно застосовується для боротьби з шахрайством: системи можуть у реальному часі виявляти підозрілі транзакції та блокувати їх ще до підтвердження користувачем

Попри очевидні переваги, інноваційні технології у фінансовому секторі створюють і низку викликів. Найважливішим серед них є питання кібербезпеки.

Чим більше операцій переходить у цифрове середовище, тим вищі ризики кібератак та витоку персональних даних. Це змушує банки та фінансові компанії збільшувати витрати на системи захисту інформації та шифрування даних. Іншим викликом є необхідність адаптації законодавства до нових технологій – зокрема, до криптовалют, електронних договорів та цифрових ідентичностей. Крім того, цифровізація створює ризик нерівного доступу, адже не всі громадяни мають необхідні знання або технічні можливості для користування складними електронними сервісами.

Попри це, загальний вплив інноваційних технологій на фінансовий сектор є переважно позитивним. Вони сприяють підвищенню ефективності та прозорості фінансової системи, покращують якість обслуговування клієнтів, розширюють можливості для бізнесу та зміцнюють конкурентоспроможність економіки. У майбутньому технології продовжать визначати розвиток фінансової сфери, створюючи нові інструменти, моделі роботи та формати взаємодії. Уже сьогодні можна прогнозувати, що цифрові валюти, штучний інтелект, автоматизація та дистанційні сервіси стануть невід’ємною частиною глобальної фінансової екосистеми. Завдяки інноваціям фінансовий сектор не тільки стає



зручнішим, а й отримує здатність швидко адаптуватися до світових викликів та потреб суспільства.

### Література:

1. Бланк, І. А. Фінансовий менеджмент. – Київ: Ніка-Центр, 2021.
2. Гудзь, О. Є. Фінансові технології та цифровізація економіки. – Київ: КНЕУ, 2020.
3. Жердов, Є. В. Інновації у фінансовому секторі: тенденції та перспективи розвитку // Фінанси України. – 2022.
4. Лапін, Є. В. Цифрова економіка та фінтех: сучасні виклики // Економічний простір. – 2021.
5. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. – Київ: НБУ, різні роки.

## **РОЛЬ БАНКІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ (БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ, УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ, ФУНКЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ У МОНЕТАРНІЙ ПОЛІТИЦІ)**

*Ангеліна СЕМЕНЮК,  
студентка ВСП «РФК НУБіП України»  
Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Банківська система є однією з найважливіших складових економіки держави, адже саме вона забезпечує стабільність фінансових потоків, ефективне функціонування кредитно-грошових відносин і підтримання макроекономічної рівноваги. Від рівня розвитку банківського сектору залежить інвестиційна привабливість країни, темпи економічного зростання та соціально-економічна стабільність суспільства. Сучасні виклики – інфляційні коливання, глобальні економічні кризи, військові події – роблять роль банків у забезпеченні фінансової стійкості держави ще більш значущою.



Основною функцією банків є залучення тимчасово вільних коштів населення та підприємств і розміщення їх у формі кредитів. Саме кредитування є базовим інструментом підтримки економічної активності. Надання кредитів сприяє розвитку виробництва, створенню нових робочих місць, підвищенню рівня доходів громадян та зміцненню податкової бази держави. Банківське кредитування малого і середнього бізнесу має особливе значення, адже воно стимулює підприємництво, інновації та забезпечує формування конкурентного середовища.

Разом із тим, надмірне кредитування без належної оцінки ризиків може стати причиною фінансової нестабільності. Тому важливу роль у діяльності банків відіграє система управління ризиками. Вона передбачає виявлення, оцінку та мінімізацію основних ризиків – кредитного, валютного, процентного, операційного та ризику ліквідності. В умовах сучасної економіки банки активно впроваджують міжнародні стандарти ризик-менеджменту (зокрема, рекомендації Базельського комітету), удосконалюють внутрішні процедури контролю за якістю кредитного портфеля, формують резерви для покриття можливих збитків. Ефективна система управління ризиками підвищує фінансову стійкість банків і зміцнює довіру клієнтів.

Особливе місце у забезпеченні економічної стабільності займає діяльність центрального банку. Національний банк України (НБУ) виконує функції проведення грошово-кредитної політики, регулювання грошової маси, контролю інфляційних процесів і підтримання стабільності національної валюти. Через облікову ставку, операції на відкритому ринку та норму обов'язкових резервів НБУ впливає на ділову активність, рівень споживання та інвестицій. Монетарна політика центрального банку має стратегічне значення для макроекономічної стабільності, адже від її ефективності залежить ціна грошей, обсяг кредитування та довіра до національної валюти.



У період війни та економічних потрясінь роль банківської системи набуває особливої ваги. Банки стають опорою держави, забезпечуючи безперервність фінансових розрахунків, підтримку державного сектору, армії та критичної інфраструктури. Національний банк оперативно запровадив антикризові заходи: фіксацію обмінного курсу, контроль за грошовою ліквідністю, пільгове кредитування бізнесу в межах державної програми «5-7-9%». Також впроваджено програми підтримки відбудови країни – «ЄВідновлення», спрощено процедури переказів для благодійних фондів. Комерційні банки, зокрема «ПриватБанк», «Ощадбанк» та «Укргазбанк», активно долучаються до державних ініціатив, спрямованих на фінансування енергетичної незалежності, малого бізнесу та аграрного сектору.

Досвід країн Європейського Союзу підтверджує, що сильна банківська система є запорукою макроекономічної стійкості. Центральні банки ЄС проводять політику гнучкого регулювання процентних ставок, впроваджують антикризові інструменти кількісного пом'якшення, забезпечують ефективний нагляд за банківськими установами. Для України важливо адаптувати ці підходи з урахуванням національної специфіки: посилити вимоги до капіталізації банків, підвищити фінансову грамотність населення, розвивати цифрові технології в банківській сфері.

Не менш важливим є відновлення довіри громадян до банківської системи. Після фінансових криз 2014–2016 років НБУ здійснив масштабне «очищення» банківського сектору, внаслідок чого з ринку виведено понад 80 неплатоспроможних установ. Це дало змогу підвищити надійність банків і зміцнити фінансову стабільність країни. На сьогодні банки демонструють високий рівень адаптації до викликів воєнного часу: вони цифровізують послуги, розширюють мережу онлайн-банкінгу, забезпечують прозорість операцій і дотримання міжнародних стандартів звітності.



Отже, банківська система виступає одним із ключових факторів економічної стабільності. Її ефективне функціонування забезпечує рух капіталу, розвиток інвестиційного ринку, підвищення конкурентоспроможності економіки та добробуту населення. Надалі стратегічними пріоритетами банківського сектору України мають стати цифровізація фінансових послуг, зміцнення довіри громадян, інтеграція до європейського банківського простору та активна участь у процесі післявоєнного відновлення економіки.

### **Література:**

1. Ларіонова І. І. *Банківська система України*: підручник. – Київ: КНЕУ, 2019. – 432 с.
2. Васильєва Т. А., Дзюблюк О. В. *Банківський менеджмент*: навч. посібник. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018. – 420 с.
3. Гальчинський А. С. *Теорія грошей*: підручник. – Київ: Основи, 2017. – 400 с.

УДК 338.24.021

## **ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ЧАС: ВИКЛИКИ ТА ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК**

**СОЛОМАЙ Данило,**  
*здобувач освіти III курсу, 31-Ф групи  
спеціальності «Фінанси, банківська справа,  
страхування та фондовий ринок»  
Науковий керівник: Познаховський В.А.,  
к.е.н., доцент, викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Війна в Україні стала викликом не лише для оборони та дипломатії, але й для фінансової системи держави. Забезпечення ресурсів для відсічі агресії постало настільки ж гостро, як і питання матеріально-технічного постачання армії. У 2021 році державний бюджет України становив близько 1,3 трлн грн, понад 60 % якого формували податкові надходження.



Після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році держава втратила майже 30 % фіскальних доходів, а прямі економічні збитки сягнули понад 150 млрд доларів США. Попри це, уряд не допустив колапсу бюджетної системи, завдяки оперативним змінам у податковій політиці, які були спрямовані на швидку економічну стабілізацію та підтримку ліквідності бізнесу.

Подолання економічної кризи та повернення до стабільного розвитку можливі лише за умови формування сприятливого податкового середовища для бізнесу. Саме система оподаткування визначає пропорції перерозподілу створеної вартості та рівень стимулювання економічної активності. Багато вчених (В.П. Вишневський, А.І. Крисоватий, П.В. Мельник, А.М. Соколовська, Т.Ф. Юткіна, А. Лаффер, Г. Менк'ю, Ф. Шнайдер та ін.) наголошували на недоліках податкової системи України: високому податковому тиску, нестабільності законодавства, надмірній кількості податків, значних витратах на адміністрування та високій тінізації економіки [1–2]. Рівень податкового навантаження протягом останніх десятиліть коливався у межах 30–50 % ВВП, при цьому темпи економічного зростання залишалися низькими [1; 4]. До ухвалення Податкового кодексу в Україні налічувалося 42 види податків і зборів – один із найвищих показників у світі. Нині їх 22, що все ще значно більше, ніж у країнах ЄС (у середньому 7–8). Така складність стимулює ухилення від оподаткування: за оцінками FATF, тіньовий сектор України перевищує 50 % економіки, що обмежує бюджетний потенціал і розвиток підприємництва.

Повномасштабна війна зумовила безпрецедентні кроки у сфері податків. Запроваджена у 2022 році пільгова ставка єдиного податку в розмірі 2 % від обороту для ФОПів та малого бізнесу дозволила підприємцям продовжувати роботу в умовах руйнування логістики, перебоїв з енергозабезпеченням та постійних ризиків. Такий режим обрали понад 180 тис. платників, що сприяло збереженню зайнятості й



економічної активності. ФОПи 1-ї та 2-ї груп були тимчасово звільнені від оподаткування, що допомогло сотням тисяч самозайнятих уникнути банкрутства. Стратегічно важливим кроком стало тимчасове звільнення від ПДВ і митного оподаткування імпорту товарів для оборони та гуманітарної допомоги. До війни імпорт дронів, пікапів тощо обкладався податками на рівні 30 % вартості, що обмежувало можливості суспільства підтримувати фронт. У 2022–2023 роках було завезено понад 120 тис. дронів, а економія для бюджету та благодійників склала сотні мільйонів гривень. Це рішення забезпечило швидкий доступ до критичних товарів, компенсуючи державну неспроможність оперативно задовольняти потреби армії.

Таблиця 1

**Економічний ефект основних змін податкової політики у воєнний час**

<b>Заходи податкової політики</b>	<b>Економічний результат</b>
Спрощений режим 2 %	Збереження бізнес-активності
Звільнення від податків ФОП 1–2 груп	Підтримка малого підприємництва
Скасування ПДВ і мит на критичний імпорт	Підсилення обороноздатності
Податкові послаблення для бізнесу на фронті	Запобігання банкрутствам
Військовий збір	Фінансування ЗСУ

Підприємства, що діяли у зонах бойових дій або на окупованих територіях, отримали можливість відстрочення сплати податків, звільнення від штрафів, а також ненарахування ПДВ на знищені товарно-матеріальні цінності. Це дозволило уникнути масового згорання бізнесу та зберегти виробничий потенціал, особливо в аграрному секторі. Водночас військовий збір у розмірі 1,5 % залишився головним стабільним джерелом доходів для фінансування оборони. Якщо у 2021 році він забезпечував бюджету близько 18–20 млрд грн, то в 2023 році – вже більш ніж 40 млрд грн [3]. Цей цільовий збір продемонстрував високу ефективність у мобілізації внутрішніх фінансових ресурсів.



Незважаючи на позитивні результати, пільги та відстрочки зумовили значні фіскальні втрати. За розрахунками Міністерства фінансів, бюджет недоотримав понад 60 млрд грн у 2022–2023 роках, тому з 2024 року розпочато поступове повернення до довоєнних механізмів оподаткування, відновлення перевірок та скорочення можливостей для зловживань спрощеною системою. Таким чином, податкова політика України в умовах війни трансформувалася у гнучкий інструмент економічної стабілізації та підтримки життєдіяльності. Досвід воєнного періоду має стати основою для подальшої системної модернізації податкової системи, що включатиме зниження навантаження на фонд оплати праці, перехід до моделі оподаткування виведеного капіталу, комплексну цифровізацію адміністрування для скорочення тінізації та створення сприятливого інвестиційного клімату у майбутній фазі економічного відновлення.

#### **Література:**

1. Цимбалюк І.О., Міщанчук О.О. Особливості визначення податкового навантаження на економіку України. Вісник Хмельницького національного університету. 2014. № 1. С. 138–142.
2. Дегтярьова С. Роль податкового навантаження як складника податкової політики в Україні. Актуальні проблеми економіки. 2017. № 11 (197). С. 222–229.
3. Звіти про виконання державного бюджету України за 2022–2023 рр. Міністерство фінансів України. URL: [https://mof.gov.ua/uk/budget\\_execution](https://mof.gov.ua/uk/budget_execution) (Дата звернення: 2025-01-01).
4. Романюта Е. Моніторинг рівня податкового навантаження в Україні та країнах ЄС. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 12. Ч. 2. С. 98–102.



## СТРАХОВИЙ РИНОК ЯК ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

*Поліна СТРУС,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-Ф групи  
спеціальності «Фінанси, банківська справа,  
страхування та фондовий ринок»  
Науковий керівник: Людмила ПРОНЧУК,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Ефективний страховий ринок грає ключову роль у економіці країни. Він створює страхове середовище для захисту осіб та бізнесу від ризиків і допомагає зменшити витрати державного бюджету на компенсацію збитків внаслідок надзвичайних подій. Також сприяє зниженню невизначеності та повертає нові інвестиції та інновації завдяки стимулюванню конкуренції. Концепція страхування склалася з необхідності мінімізувати несприятливі наслідки ризику, пов'язані з ймовірністю фінансових втрат. Функція страхування полягає у захисті від фінансових збитків шляхом виплати невеликої їх кількості за рахунок внесків багатьох тих, хто піддається тому самому ризику. Роль страхування важлива для розвитку фінансового сектора, оскільки страховики видають страхові поліси як одну з форм боргового капіталу, використовуючи акціонерний капітал. Гроші, залучені через емісію обох видів капіталу, інвестуються і використовуються для виплат страхових відшкодувань. Ефективний страховий сектор сприяє полегшенню розподілу ризиків та грає важливу роль у розподілі капіталу, а страхові компанії, як інституційні інвестори, допомагають збільшити обсяг інвестицій і посилити контроль.

У розвитку фінансового ринку страхові послуги грають ключову роль у керуванні ризиками, розподілі заощаджень та сприяють зростанню ринку капіталу. Розбудова надійних та сучасних страхових ринків є важливим елементом фінансової реформи, особливо в країнах з економікою, що розвивається, або перехідною. Дослідження тенденцій у розвитку страхових ринків, виявлення закономірностей і аналіз факторів,



що впливають на них, є важливими для забезпечення економічного зростання країни в цілому. Незалежно від різних підходів до визначення страхового ринку, він завжди представляє собою складну систему взаємодії всіх його складових елементів [1].

Крім наведених функцій, страховий ринок виступає індикатором рівня економічного розвитку держави та її здатності забезпечувати стабільність у фінансовій сфері. Високий рівень проникнення страхування свідчить про наявність у суспільстві розвинених ринкових відносин, довіри до фінансових інститутів і ефективної системи захисту інтересів громадян та бізнесу. У свою чергу, слабо розвинений страховий ринок відображає недосконалість фінансової інфраструктури, що може знижувати інвестиційну привабливість країни.

Важливо зазначити, що страховий ринок є не лише елементом фінансової системи, а й потужним інструментом її стабілізації. Завдяки страхуванню держава може зменшити соціально-економічні наслідки надзвичайних подій – природних катастроф, техногенних аварій, воєнних дій тощо. Це особливо актуально для країн, які перебувають у стані економічних і політичних трансформацій, як-от Україна. За таких умов страховий ринок допомагає забезпечити перерозподіл ризиків, підтримати економічну діяльність підприємств, а також зберегти фінансову стабільність навіть у кризових ситуаціях .

Крім того, страховий ринок має суттєвий інвестиційний потенціал, який може бути використаний для фінансування довгострокових державних програм розвитку. Кошти страхових резервів є стабільним джерелом інвестицій, оскільки страхові компанії за своєю природою зацікавлені у тривалому, надійному розміщенні капіталу. Це сприяє розвитку інфраструктурних проєктів, модернізації виробництва, підвищенню зайнятості населення та стимулює економічне зростання [2].

Ефективний страховий ринок також сприяє розвитку підприємництва. Для малого та середнього бізнесу страхування є



необхідним механізмом мінімізації ризиків, що підвищує їх фінансову стійкість і створює передумови для інноваційної діяльності. Наявність розвиненої системи страхового захисту робить бізнес-середовище більш прогнозованим, а отже, привабливішим для внутрішніх та іноземних інвесторів. Це, у свою чергу, формує позитивний імідж держави на міжнародній арені та підвищує рівень її фінансової безпеки.

З позиції макроекономіки, страховий ринок є інституційним посередником, який забезпечує ефективне перетворення заощаджень у капітал. Через механізми страхування, перестраховування та інвестування формуються потоки фінансових ресурсів, що підтримують розвиток інших секторів економіки – банківського, промислового, аграрного тощо. Така взаємодія забезпечує комплексний розвиток фінансової системи держави та підвищує її стійкість до зовнішніх і внутрішніх шоків [3].

Особливу увагу слід приділити державному регулюванню страхового ринку, адже саме воно гарантує стабільність і прозорість його функціонування. Держава повинна створювати сприятливі умови для діяльності страхових компаній, забезпечувати їхню платоспроможність, запобігати шахрайству, а також підвищувати рівень фінансової грамотності населення. Важливим завданням є розвиток системи обов'язкових видів страхування, особливо у сферах, що стосуються безпеки громадян – медичного, екологічного, страхування відповідальності та життя.

Таким чином, страховий ринок є невід'ємним елементом фінансової безпеки держави, який поєднує у собі функції економічного, соціального та інвестиційного характеру. Його стабільний розвиток сприяє зміцненню фінансової системи, підвищує конкурентоспроможність економіки, забезпечує соціальний захист населення та гарантує фінансову стійкість держави в умовах глобальних викликів.

### **Література:**



1. Пурій Г.М. Страховий ринок України: сучасний стан та проблеми розвитку. Ефективна економіка. Дрогобич, 2018. № 10.

2. Богріновцева Л., Бондарук О., Ключка О. Фінансова безпека страхового ринку: теоретичний аспект. Acta Academiae Veregsasiensis. Economics, № 4, 2023.

3. Черкасова С. В., Бойчук А. С. Сучасні тренди розвитку страхового ринку та чинники забезпечення його фінансової безпеки. Вісник ЛТЕУ. Економічні науки, 2025.

УДК 336.64.

## **МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА**

*Дарина ХОМИЧ*  
*здобувач освіти 3 курсу, 31-Ф групи*  
*спеціальності «Фінанси, банківська справа,*  
*страхування та фондовий ринок»*  
*Науковий керівник: Віктор ПОЗНАХОВСЬКИЙ,*  
*к.е.н., доцент викладач-методист*  
*ВСП «РФК НУБіП України»*

Фінансовий стан є ключовим показником ефективності функціонування підприємства, його конкурентоспроможності та здатності виконувати фінансові зобов'язання. В умовах нестабільності економічного середовища України, що ускладнене воєнними викликами, зростає необхідність використання достовірних методів оцінювання фінансового стану з метою запобігання кризовим явищам і забезпечення розвитку суб'єктів господарювання. Питання вибору методичного підходу до оцінки фінансового стану залишається дискусійним серед науковців.

Метою роботи є критичний аналіз існуючих методичних підходів до оцінки фінансового стану підприємств та обґрунтування доцільності застосування комбінованого підходу.

Завдання включають систематизацію переваг і недоліків основних



методів, виявлення ключових проблем їхнього застосування та визначення напрямів адаптації методик до вітчизняних реалій.

Так, Готра В. В. розглядає фінансовий аналіз як важливий інструмент оцінки результативності діяльності підприємства та обґрунтування управлінських рішень [1]. Азаренкова Г. М. підкреслює домінування коефіцієнтного аналізу як базової методики, що дозволяє оцінити найважливіші аспекти фінансової стійкості [2]. Верхоглядова Н. І. наголошує на необхідності комплексного підходу з урахуванням абсолютних і відносних показників у динаміці [3]. На думку Школьника І. О., інтегральні показники є дієвими для порівняльної оцінки підприємств і визначення загального фінансового стану [4]. Малюта Л. Я. зазначає, що дискримінантні моделі мають значний потенціал у прогнозуванні ймовірності банкрутства [5].

На нашу думку, жоден із підходів не забезпечує повноцінної об'єктивної оцінки у разі використання лише одного методу. Тому найбільшого поширення у сучасних умовах набуває комбінований підхід, який дозволяє врахувати комплекс показників для різнобічної діагностики фінансового стану.

Коротка порівняльна характеристика основних методів наведена в таблиці 1.

Останні роки набули поширення методики, що надають можливість інтерпретації результатів оцінки фінансового стану на основі одного узагальнюючого показника, як-от бальна та спектр-бальна оцінка (де фінансові показники переводяться в бали, а потім сумуються в загальний індекс). Але їхнє різноманіття, відсутність певної систематизації, чіткого алгоритму здійснення розрахунків та умов застосування ускладнюють їхнє використання у практичній діяльності підприємств.

Крім того, істотною проблемою використання більшості методик є відсутність нормативних значень фінансових показників, що враховують галузеві особливості функціонування підприємств, статичність



фінансового аналізу, непридатність деяких західних методик до вітчизняних умов господарювання, низький рівень інформативності фінансової звітності.

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика основних методів оцінки фінансового стану (узагальнено автором на основі [1–5])**

Методи	Переваги	Недоліки	Сфера застосування
Фінансових коефіцієнтів	Простота, доступність, нормативність інтерпретації	Не враховує галузеві відмінності, інфляційні зміни, можливі викривлення звітності	Первинна діагностика, моніторинг (банки, торгівля)
Абсолютних показників	Дає оцінку стійкості, покриття запасів	Обмежена глибина аналізу, залежність від масштабу підприємства	Оцінка структури капіталу (виробничі підприємства)
Рейтингова оцінка	Порівняння підприємств	Потребує широкої бази даних	Галузеві огляди, інвестиційний аналіз
Бальна та спектр-бальна	Уніфікує різні показники в один індекс	Суб'єктивність визначення балів	Експрес-аналіз ризиків (страхові компанії)
Матрична	Комплексність оцінки, порівняння у динаміці	Складність формування матриць	Стратегічний аналіз (корпоративне управління)
Інтегральна	Формує підсумковий індикатор	Ризик втрати деталей у агрегуванні	Моделі ризику, кредитний аналіз
Дискримінантні моделі	Прогноз банкрутства	Непридатність частини західних моделей для України без адаптації	Антикризовий аналіз (виробничі та торговельні компанії)
Аналіз грошових потоків	Відображає реальний рух коштів, враховує ліквідність	Потребує якісної звітності, складність прогнозування	Оцінка платоспроможності, інвестиційні рішення

Формування єдиної системи методичних підходів щодо оцінки фінансового стану підприємства та розробка детального алгоритму їхнього застосування сприятиме об'єктивному визначенню можливості розвитку підприємств та забезпеченню їх фінансовими ресурсами, а також підвищенню якості прийняття управлінських рішень.



Фінансовий стан підприємства виступає ключовим індикатором його ефективності та конкурентоспроможності. В умовах сучасних воєнно-економічних викликів України особливої ваги набуває використання достовірних і адаптованих методик оцінювання.

Аналіз існуючих підходів засвідчив наявність низки проблем: відсутність галузевих нормативів, статичність більшості методик та обмежена придатність західних моделей без їхньої адаптації до національних умов.

Для забезпечення об'єктивної діагностики доцільним є застосування комплексного підходу, що поєднує коефіцієнтний аналіз, оцінку грошових потоків та прогностичні інструменти (зокрема дискримінантні моделі). Такий підхід дозволяє врахувати як поточний, так і перспективний стан підприємства.

Подальший розвиток методичних засад має бути спрямований на створення універсального алгоритму інтеграції різних методів, адаптованого до галузевої специфіки та ризиків української економіки. Це сприятиме підвищенню якості управлінських рішень і забезпеченню фінансової стабільності підприємств.

#### **Література:**

1. Готра В. В., Ріпич В. В. Діагностика фінансового стану підприємства: шляхи покращення. Економіка і суспільство. 2018. № 8. С. 219–223.
2. Азаренкова Г. М., Брадул О. М. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства. Вінниця: ВНТУ, 2017. 172 с.
3. Верхоглядова Н. І. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану. Економіка. Управління. Інновації. 2018. Вип. 1(11). С. 55–60.
4. Школьник І. О. Сучасні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємств. Фінанси України. 2021. №4. С. 45–57.
5. Малюта Л. Я., Дубина М. В. Адаптація методик прогнозування банкрутства до умов України. Бізнес Інформ. 2023. №6. С. 102–108.



УДК 336

## ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗМІН НА ФІНАНСОВУ НЕСТАБІЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

*Дарина ХОМИЧ,  
здобувач освіти 3 курсу, 31-Ф групи, спеціальності  
«Фінанси, банківська справа, страхування  
та фондовий ринок»  
Науковий керівник: Ірина ЧЕРНЕГА,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Фінансова нестабільність в Україні сьогодні виступає одним із ключових викликів у період глибоких глобальних змін, що впливають на економічні процеси та суспільний розвиток. Це явище не можна розглядати лише як внутрішню проблему, адже воно є результатом складних взаємопов'язаних тенденцій, які формуються на міжнародному рівні. Світові економічні потрясіння, війна, санкційний тиск, а також коливання на міжнародних фінансових ринках значною мірою ускладнюють макроекономічну ситуацію в Україні та підвищують загрози для її фінансової системи.

В умовах поступового поглиблення інтеграції України у глобальний економічний простір дестабілізації фінансових ринків не лише посилює вразливість національної економіки, а й підвищує довіру до фінансових інституцій. Це формує несприятливе середовище для інвестицій та стримує економічний розвиток країни.[1]

У сучасних реаліях глобальні економічні трансформації формують нові, значно складніші виклики для України. Швидкий розвиток технологій-зокрема штучного інтелекту, автоматизації та цифрових інновацій посилює технологічне відставання нашої держави від економічно розвинених країн. Це відбувається через обмежений доступ української економіки на екологічно чисті відновлювальні джерела енергії потребує від України глибокої модернізації енергетичної інфраструктури. Такий процес супроводжується зростанням масштабів кіберзагроз у світі



висуває підвищенні вимоги до захисту критичних об'єктів і Україні необхідно суттєво інвестувати в розвиток кібербезпеки, оскільки ризики кібератак у період конфлікту помітно посилюються. [1]

Геополітичні зміни, спричинені війною та іншими глобальними конфліктами, значно поглибили економічну нестабільність в країні. Вони негативно позначаються на інвестиційній привабливості України, стримуючи надходження іноземних інвестицій та створюючи додаткові загрози для економічного розвитку. Зміна світових логістичних ланцюгів, викликана пандемією та конфліктами, призвела до збільшення витрат на імпорт та необхідності пошуку нових ринків збуту. Це потребує оперативної адаптації української економік до нових умов глобального простору. [1]

Збільшити ризик інфляції та погіршити конкурентоспроможність експорту може нестабільність курсу валют та інфляційні тиски: недостатня ефективність управління державними фінансами, також може призводити до нерегульованого росту інфляції та нестабільності на валютному ринку. Отже, низька ефективність управління державними фінансами може мати серйозні наслідки для фінансової стабільності, приводячи до ризику фінансових криз збільшення боргу та інфляції, а також загрози для економічного зростання та стабільності. [3]

На сьогодні фінансова система України зберегла основні риси докризової моделі, що функціонує на фінансових потоках від сировинного експорту, з високими системними ризиками, підвищеною волатильністю фінансових показників. Така система є вкрай нестійкою через її залежність від зовнішніх кризових явищ, найбільш загрозливими серед яких є такі: різке погіршення кон'юнктури на світових фінансових або товарних ринках, погіршення сальдо торговельного балансу і зменшення міжнародних резервів, розгортання кризи державних фінансів і неспроможність держави вчасно розраховуватись за свої борги.[2]



Тому перед країною стоїть завдання досягти такого стану стабільності фінансової системи та запасу її міцності, які дадуть змогу протистояти негативним економічним шокам.

### **Література:**

1. Наталія Крючкова "Фінансова нестабільність в Україні у контексті глобальних трансформацій" с. 9-21

2. Важелі забезпечення фінансової нестабільності в умовах ризиків «другої хвилі кризи». Аналітична записка. URL : <http://www.niss.gov.ua/articles/349>

3. Корнєєв М. В. Дисбаланси руху фінансових ресурсів в економіці: напрями впливу та окремі наслідки. Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: європейський вектор нові виклики та можливості: тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції. Львів. С. 186-187





## СЕКЦІЯ IV



# ПІДПРИЄМНИЦТВО ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ:

ВИКЛИКИ ТА  
ПЕРСПЕКТИВИ

Робота відбере значну частину вашого життя,  
і єдиний спосіб отримувати від життя задоволення –  
вірити, що ви робите гарну роботу.

А єдиний спосіб робити щось добре –  
це по-справжньому любити те, чим ви займаєтеся»

Стів Джобс



УДК 334.012.64

## **ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ**

*Соломія ГАМЕРА,  
здобувач освіти 2 курсу 21-П групи  
спеціальності «Підприємництво та торгівля»  
Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасний розвиток економіки України значною мірою залежить від ефективності функціонування малого та середнього бізнесу (МСБ), який є рушійною силою інновацій, зайнятості та регіонального розвитку [2, с. 15]. Підприємства цього сектору забезпечують гнучкість ринкової економіки, сприяють розвитку конкуренції та впровадженню нових технологій у виробничі та управлінські процеси [3].

Останніми роками спостерігається посилення уваги держави до підтримки інноваційного потенціалу МСБ. Зокрема, в Україні впроваджуються програми фінансування стартапів, грантові ініціативи Європейського Союзу, а також регіональні програми розвитку підприємництва [2]. Одним із пріоритетних напрямів інноваційного розвитку МСБ є цифровізація бізнес-процесів, що включає використання інформаційних технологій, електронної комерції, хмарних сервісів та аналітичних платформ, для оптимізації витрат і підвищення продуктивності [3, с. 82].

Важливим напрямом розвитку є зелена економіка, яка базується на екологічно орієнтованому виробництві, енергоефективності та використанні відновлюваних джерел енергії. Інноваційні підприємства, які впроваджують екологічні стандарти, отримують конкурентні переваги на ринку та можливість залучення міжнародних інвестицій [1].

Крім того, активно розвивається кластерна модель співпраці, яка дозволяє малим і середнім підприємствам об'єднувати ресурси, підвищувати інноваційний потенціал і виходити на зовнішні ринки.



Формування бізнес-інкубаторів, акселераторів і центрів підтримки підприємництва створює сприятливе середовище для розвитку інновацій [2; 3].

Разом з тим, подальший розвиток інноваційних напрямів МСБ в Україні потребує удосконалення державної політики у сфері податкових стимулів, доступу до фінансових ресурсів та інвестицій, а також підвищення рівня цифрової грамотності підприємців [2, с. 29].

Отже, інноваційні напрями розвитку малого та середнього бізнесу в Україні є ключовою умовою підвищення його конкурентоспроможності, сталого економічного зростання та інтеграції у європейський економічний простір [1; 2].

#### **Література:**

1. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання. – Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016.
2. Міністерство економіки України. Розвиток малого та середнього підприємництва в Україні: аналітичний звіт. – Київ, 2024.
3. OECD (2023). SME Policy Index: Eastern Partner Countries 2023. – Paris: OECD Publishing.

### **РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

*Анастасія КОХАН,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи,  
спеціальності «Підприємництво та торгівля»  
Науковий керівник: Ірина Мартинова,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

У сучасному світі, де технологічний прогрес та цифровізація охопили практично всі сфери людської діяльності, електронна комерція займає провідне місце серед форм господарювання. Вона стала



невід’ємною складовою підприємницької діяльності, відкриваючи перед бізнесом нові можливості для розвитку, розширення ринків збуту та залучення клієнтів. Електронна комерція – це не просто продаж товарів через Інтернет, а ціла система взаємодії між виробником, продавцем і споживачем, що базується на цифрових технологіях.

Для України електронна комерція стала одним із найбільш динамічних секторів економіки. Її активний розвиток розпочався після 2015 року, коли з’явилися перші національні онлайн-платформи, а населення почало активно використовувати інтернет для купівлі товарів і послуг. Водночас справжній прорив відбувся у 2020–2021 роках, коли пандемія COVID-19 змусила підприємства адаптуватися до нових реалій і перейти в онлайнсередовище. Багато компаній, які раніше не мали власних сайтів чи сторінок у соціальних мережах, були змушені освоїти нові цифрові інструменти, щоб продовжити діяльність.

На сьогодні ринок електронної комерції України розвивається швидкими темпами. За даними Української асоціації електронної комерції, обсяг онлайн-продажів у 2024 році перевищив 200 мільярдів гривень. Це свідчить про стабільне зростання та підвищення довіри споживачів до інтернет-торгівлі. Найбільш популярними напрямками є продаж побутової техніки, електроніки, одягу, косметики, товарів для дому та продуктів харчування. Активно розвиваються великі національні платформи – Rozetka, Prom.ua, Kasta, Epicentr Online, а також дрібніші інтернетмагазини, які спеціалізуються на вузьких нішах товарів.

Сучасна електронна комерція характеризується низкою переваг, серед яких зручність покупок, цілодобовий доступ до товарів, широкий асортимент, економія часу та коштів. Для підприємців онлайн-торгівля відкриває можливість працювати без оренди торгових площ, скорочувати витрати на персонал і залучати клієнтів з різних регіонів України та навіть з-за кордону. Крім того, цифрові технології дозволяють аналізувати



поведінку споживачів, вивчати попит, прогнозувати продажі й персоналізувати пропозиції.

Проте поряд із перевагами електронна комерція має і певні недоліки. Однією з найсерйозніших проблем є шахрайство в інтернеті, яке знижує довіру покупців. Досить поширеними є випадки створення фальшивих сайтів або продажу неякісних товарів. Суттєвою проблемою залишається також недостатня цифрова грамотність населення, особливо у сільських місцевостях. Частина споживачів все ще віддає перевагу традиційним магазинам, побоюючись онлайн-покупок. Крім того, не всі підприємці мають достатні знання в галузі інтернет-маркетингу, логістики та просування бренду.

Законодавче регулювання електронної комерції в Україні здійснюється на основі Закону України «Про електронну комерцію» (2015 р.), однак у ньому залишаються певні прогалини. Сфера електронних платежів, захисту персональних даних і врегулювання споживчих спорів потребує подальшого вдосконалення. Для стабільного розвитку e-commerce необхідне узгодження національних стандартів із європейськими нормами, оскільки Україна прагне інтеграції у цифровий єдиний ринок ЄС.

Розвиток електронної комерції тісно пов'язаний із розвитком логістики. Сьогодні ключову роль у забезпеченні швидкої доставки відіграють компанії «Нова пошта», «Укрпошта» та приватні кур'єрські служби. Їхня діяльність сприяє зростанню якості обслуговування клієнтів і скороченню часу отримання замовлень. Водночас логістична інфраструктура ще потребує модернізації: у віддалених регіонах доставка залишається повільною або дорогою, що знижує ефективність онлайн-продажів.

Важливим чинником успіху сучасної електронної комерції є використання інноваційних технологій. Сьогодні дедалі більше компаній впроваджують системи штучного інтелекту, чат-боти для спілкування з клієнтами, автоматизовані платіжні рішення та технології аналізу великих



даних (Big Data). Це дозволяє підвищити ефективність бізнесу, точніше прогнозувати попит і створювати персоналізовані пропозиції. З'являються нові бізнесмоделі – дропшипінг, підписні сервіси, інфлюенсер-маркетинг, що стають популярними серед молодих підприємців.

Великі перспективи розвитку електронної комерції в Україні відкриваються завдяки міжнародній інтеграції. Українські підприємці все активніше виходять на закордонні ринки через платформи Etsy, Amazon, eBay, де вони можуть продавати власну продукцію – одяг, сувеніри, прикраси, вироби ручної роботи. Це сприяє просуванню українського бренду у світі, залученню валютних надходжень і створенню нових робочих місць.

Електронна комерція також має значний вплив на розвиток малого та середнього бізнесу. Для початку власної справи сьогодні достатньо створити сайт або сторінку в соціальній мережі, що робить підприємництво доступним навіть для студентів та молоді. Онлайнторгівля не потребує великих інвестицій, але вимагає креативності, знання ринку й уміння працювати з цифровими технологіями. Саме тому для майбутніх фахівців спеціальності «Підприємництво і торгівля» надзвичайно важливо вивчати принципи електронного бізнесу, інтернетмаркетингу, управління клієнтськими даними та логістики.

Отже, електронна комерція є одним із головних чинників розвитку сучасного підприємництва в Україні. Вона сприяє розширенню внутрішнього ринку, підвищенню конкурентоспроможності, зростанню експорту та впровадженню інноваційних технологій у торгівлю. Для подальшого успішного розвитку цієї сфери необхідно вдосконалити законодавчу базу, посилити кібербезпеку, підтримати цифрову освіту підприємців і створити умови для доступу малого бізнесу до міжнародних онлайн-ринків.

Таким чином, електронна комерція – це не лише сучасна форма торгівлі, а й ключ до формування нової економіки знань, у центрі якої



стоїть технологічно підготовлений, гнучкий та інноваційно мислячий підприємець. Саме за такими фахівцями – майбутнє українського бізнесу і національної економіки загалом.

### **Література:**

1. Закон України «Про електронну комерцію» №675-VIII від 03.09.2015 р. 2. Державна служба статистики України. Офіційний сайт [Електронний ресурс].

3. Швець Г.О. Електронна комерція: теорія та практика розвитку. – К.: КНЕУ, 2021.

4. Іванченко В. Цифрова економіка та електронна торгівля в Україні. – Харків: ХНЕУ, 2022. Deloitte Ukraine. E-commerce Market Overview 2024.

УДК 339.138

## **РОЛЬ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОГО РИНКУ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ**

*Юлія ЛЕВЧЕНКО,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи  
спеціальності «Підприємство та торгівля»  
Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Електронна комерція є одним із найдинамічніших напрямів розвитку сучасної економіки. Вона забезпечує нові можливості для взаємодії між продавцями і споживачами, змінює традиційні бізнес-моделі та сприяє формуванню глобального ринку товарів і послуг [1, с. 87]. Сучасні технології дають змогу здійснювати покупки, проводити маркетингові кампанії та організовувати постачання у віртуальному просторі, що значно підвищує ефективність підприємницької діяльності.

Під електронною комерцією розуміють систему торговельно-економічних відносин, які здійснюються за допомогою електронних засобів комунікації – інтернету, мобільних додатків, платіжних систем



тощо. Вона охоплює не лише процес купівлі-продажу, а й маркетингові, фінансові та логістичні аспекти бізнесу [2, с. 58]. У сучасних умовах цифровізації електронна комерція стає ключовим чинником розвитку малого і середнього підприємництва, надаючи можливість виходу на нові ринки без значних початкових інвестицій.

Значне зростання електронної комерції в Україні спостерігається протягом останніх років. За даними Державної служби статистики, частка інтернет-торгівлі у загальному обсязі роздрібного товарообігу зростає більш ніж удвічі за останнє десятиліття [3]. Це свідчить про поступовий перехід споживачів до онлайн-покупок, зумовлений зручністю, широким вибором товарів і можливістю порівняння цін у режимі реального часу.

Однією з головних переваг електронної комерції є її доступність. Для підприємців це шанс вийти на ринок без значних капіталовкладень, скоротивши витрати на оренду приміщень, утримання персоналу та рекламу. Завдяки соціальним мережам та онлайн-платформам навіть невеликі компанії можуть конкурувати з великими корпораціями, створюючи власний бренд і працюючи з цільовою аудиторією [4, с. 47].

Для споживачів електронна комерція – це зручність, швидкість і персоналізація. Вони можуть здійснювати покупки цілодобово, переглядати відгуки, порівнювати характеристики товарів та отримувати товари безпосередньо додому. Такі можливості сприяють підвищенню рівня довіри до електронних сервісів та стимулюють розвиток конкурентного середовища.

Водночас електронна комерція стикається з низкою викликів. Серед найважливіших – забезпечення безпеки персональних даних, кіберзахист та правове регулювання електронних угод [1, с. 89]. Проблеми шахрайства, ненадійних постачальників і непрозорих схем оплати можуть гальмувати розвиток ринку, тому держава має приділяти більше уваги нормативному забезпеченню електронної торгівлі.



Особливу роль у розвитку електронної комерції відіграє логістика. Сучасні компанії активно впроваджують інноваційні рішення: автоматизовані склади, системи відстеження доставок, інтегровані CRM-платформи. Від ефективності логістичних процесів залежить швидкість та якість обслуговування клієнтів, що безпосередньо впливає на прибутковість бізнесу [2, с. 61].

Крім економічних переваг, електронна комерція має значний соціальний ефект. Вона сприяє створенню нових робочих місць у сфері ІТ, маркетингу, логістики, а також розвитку фінансових технологій (FinTech). У результаті формується новий тип економічних відносин – цифрова економіка, у якій інформація, дані та технології стають основними виробничими ресурсами [4, с. 49].

Важливо також зазначити, що електронна комерція стимулює інновації. Підприємства, що використовують цифрові технології, швидше реагують на зміни споживчого попиту, впроваджують системи аналітики даних, штучного інтелекту та автоматизації процесів [1, с. 91]. Це підвищує рівень конкурентоспроможності українських компаній на світовому ринку.

Таким чином, електронна комерція є не просто новим форматом торгівлі, а важливим елементом економічного розвитку держави. Вона формує сучасний ринок товарів і послуг, забезпечує прозорість бізнес-процесів, розширює можливості підприємництва та підвищує якість життя населення. Розвиток електронної комерції в Україні має стратегічне значення, адже саме цифрова торгівля є тим напрямом, який дозволяє інтегрувати економіку нашої країни у глобальний ринок [3; 4, с. 52].

### **Література:**

1. Грищенко І. М. Електронна комерція: сучасні тенденції та перспективи розвитку // Економіка і суспільство. – 2024. – № 4. – С. 87–92.



2. Турило А. М. Цифрова економіка та електронна торгівля в Україні: виклики і можливості // Вісник економічної науки України. – 2023. – № 2. – С. 56–61.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>

4. Хмелько В. М. Розвиток електронної комерції в умовах цифрової трансформації економіки // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2022. – № 3. – С. 45–53.

УДК 330.131.7

## **ПІДПРИЄМНИЦЬКІ РИЗИКИ ТА СПОСОБИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ**

*ЛУК'ЯНЧУК Олександра*  
*здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи*  
*спеціальності «підприємство і торгівля»*  
*Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА,*  
*викладач економічних дисциплін*  
*ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується високим рівнем нестабільності, що зумовлено політичними, соціальними, військовими та фінансовими факторами. У таких умовах підприємницька діяльність супроводжується значною кількістю ризиків, які можуть призвести до втрат прибутку, зниження конкурентоспроможності або навіть банкрутства. Тому питання виявлення, оцінки та мінімізації ризиків набуває особливої актуальності.

Метою є вивчення сутності підприємницьких ризиків, визначення їх основних видів та розробка практичних способів мінімізації негативного впливу на діяльність підприємства в умовах економічної нестабільності.

Підприємницький ризик – це ймовірність виникнення збитків або недоотримання прибутку внаслідок непередбачуваних змін зовнішнього чи внутрішнього середовища.



### Основні види ризиків:

1. Фінансові ризики – коливання валютного курсу, інфляція, нестабільність кредитної системи.
2. Виробничі ризики – перебої у постачанні сировини, поломки обладнання, зниження якості продукції.
3. Ринкові ризики – зміна попиту, поява нових конкурентів.
4. Правові ризики – зміни у законодавстві, податкові нововведення.
5. Соціально-політичні ризики – війна, страйки, соціальні конфлікти.

### Способи мінімізації ризиків:

- Диверсифікація діяльності (розширення асортименту, ринків збуту, постачальників).
- Страхування підприємницької діяльності.
- Створення резервних фондів для покриття можливих втрат.
- Планування ризиків і постійний моніторинг зовнішнього середовища.
- Використання сучасних методів управління ризиками – SWOT-аналіз, PEST-аналіз, сценарне прогнозування.
- Підвищення кваліфікації персоналу та впровадження системи контролю якості.

У сучасних умовах нестабільності ефективне управління підприємницькими ризиками є запорукою стабільної діяльності бізнесу. Застосування комплексного підходу до оцінки й мінімізації ризиків дозволяє підвищити фінансову стійкість підприємства, зменшити втрати та забезпечити його розвиток у довгостроковій перспективі.

### Література:

1. Бланк І. О. Управління ризиками підприємницької діяльності. — К.: Ніка-Центр, 2020.
2. Мельник Л. Г. Економічні ризики та методи їх зниження. – Суми: Університетська книга, 2019.
3. Закон України «Про підприємництво».



4. Офіційний сайт Міністерства економіки України –  
<https://www.me.gov.ua>

## СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*НАГОРНЮК Ірина,  
здобувач освіти 2 курсу 21-О  
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Бондарчук І.П  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Фінансова спроможність є одним із ключових чинників ефективності діяльності будь-якого підприємства. Вона визначає здатність суб'єкта господарювання забезпечувати стабільність своїх фінансових ресурсів, покривати поточні видатки, своєчасно виконувати зобов'язання перед державою, працівниками та партнерами, а також зберігати платоспроможність у довгостроковій перспективі.

Для аграрних підприємств питання фінансової спроможності має особливе значення, адже вони функціонують у специфічних умовах – сезонності виробництва, залежності від природних чинників, коливань цін на аграрну продукцію та зміни податкового середовища.

Основними показниками фінансової спроможності є коефіцієнти автономії, платоспроможності, ліквідності, маневреності власного капіталу. Високий рівень фінансової спроможності означає, що підприємство може розвиватися, інвестувати у виробництво, залучати позики й ефективно розпоряджатися грошовими потоками.

Система оподаткування аграрних підприємств в Україні має низку особливостей, зумовлених необхідністю підтримки сільського господарства як стратегічно важливої галузі економіки. Протягом тривалого часу для аграріїв діяли спеціальні режими оподаткування –



зокрема, фіксований сільськогосподарський податок, спеціальний режим ПДВ, а також спрощена система для малих виробників.

Такі пільги сприяли розвитку аграрного сектору, оскільки дозволяли залишати більше коштів у розпорядженні підприємств, підвищували рівень ліквідності та забезпечували можливість оновлення основних засобів. Водночас вони створювали певну нерівність між аграрним бізнесом та іншими галузями економіки, а також знижували надходження до державного бюджету.

Після реформування податкової системи значна частина пільг була скасована. Зокрема, з 2017 року аграрії втратили спеціальний режим ПДВ, що призвело до зростання податкового навантаження. Водночас було запроваджено механізми бюджетної дотації та підтримки, які, однак, не завжди спрацьовують ефективно через бюрократичні перешкоди й нестабільність державної політики.

Реформування податкової системи має подвійний вплив на фінансову спроможність аграрних підприємств. З одного боку, воно спрямоване на підвищення прозорості фінансових потоків, детінізацію доходів і стимулювання ефективного використання ресурсів. З іншого боку, збільшення податкового навантаження може призводити до скорочення оборотних коштів, зниження прибутковості та зростання фінансових ризиків.

Після скасування пільгового ПДВ багато сільськогосподарських виробників втратили частину оборотних коштів, які раніше могли спрямовувати на закупівлю насіння, добрив, техніки. Це зменшило їхню інвестиційну активність і збільшило залежність від кредитних ресурсів. У свою чергу, банки почали більш обережно підходити до фінансування аграрного сектору через зниження рівня платоспроможності підприємств.

Також реформування податкової системи змінило структуру фінансового планування. Підприємства змушені більш ретельно контролювати грошові потоки, оптимізувати витрати та застосовувати



податкове планування. Запровадження електронного адміністрування ПДВ, прозорих систем звітності та моніторингу операцій підвищило фінансову дисципліну, проте вимагає додаткових адміністративних і технологічних витрат.

У цілому вплив реформування оподаткування на фінансову спроможність можна оцінювати як неоднозначний: воно підвищує рівень прозорості й конкурентоспроможності, але водночас створює короткострокові фінансові труднощі для підприємств, які не мають достатнього запасу капіталу.

Для збереження фінансової спроможності в умовах постійних податкових змін аграрні підприємства мають здійснювати комплекс заходів фінансового, організаційного та управлінського характеру.

Перш за все, важливим напрямком є оптимізація податкового тягаря шляхом застосування законних механізмів податкового планування, вибору найкращої системи оподаткування, раціонального формування собівартості та використання податкових пільг, передбачених законодавством.

По-друге, потрібно підсилювати внутрішній фінансовий нагляд та аудит, що дозволяє своєчасно виявляти ризики, убезпечувати фінансові втрати та гарантувати достовірність облікових відомостей. Якісний аудит допомагає не лише покращити взаємини з податковими органами, а й збільшити довіру банків та інвесторів.

По-третє, варто розвивати цифрові фінансові засоби, які сприяють автоматизації обліку, подання звітності та контролю за грошовими потоками. Це збільшує оперативність ухвалення рішень та знижує вірогідність прорахунків у податковому обліку.

Окрім того, держава має забезпечити сталість податкової політики, прозорість процедур адміністрування податків та дієвий механізм відшкодування витрат виробників, які зазнали збитків через реформи. Без



узгодженої державної допомоги навіть найбільш ефективні компанії не зможуть забезпечити високу фінансову стійкість.

Отже, реформування системи оподаткування є природним та потрібним процесом у рамках побудови сучасної економіки. Проте для аграрних підприємств воно створює як шанси, так і небезпеки. Підвищення прозорості фінансової звітності, детінізація економіки та розвиток цифрового обліку – сприятливі наслідки реформ. Водночас зростання податкового тягаря, нестабільність законодавства й недостатній рівень державної підтримки негативно впливають на фінансову стійкість аграрних підприємств.

Для забезпечення сталої розбудови аграрного сектору необхідно формувати передбачувану податкову політику, розвивати механізми кредитування й страхування, удосконалювати систему аудиту та підіймати рівень фінансової обізнаності підприємців. Лише за таких умов податкова система сприятиме не лише наповненню бюджету, а й розвитку сільськогосподарського виробництва та фінансовій стабільності України загалом.

### **Література:**

1. Біла О.Г, Чуй І.Р – Фінанси [210-230;340- 368]
2. Коваленко Д.І – Гроші та кредит, теорія та практика [175-190;270-285]
3. Івасів Б.С – Гроші та кредит [310-328; 410-430]



УДК 658.818

## **МЕРЧАНДАЙЗИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДАЖІВ**

*Єлизавети НОВАК,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи  
спеціальності «Підприємництво та торгівля»  
Науковий керівник: Ірина Мартинова,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

У сучасних умовах глобалізації, високої конкуренції та динамічного розвитку споживчих ринків успіх торговельного підприємства значною мірою залежить від здатності ефективно організувати процес продажу. Одним із ключових інструментів маркетингової політики, що безпосередньо впливає на поведінку покупця, є мерчандайзинг. Його головна мета полягає у створенні привабливого середовища для споживача, яке стимулює купівельну активність, підвищує рівень задоволеності від відвідування торгового закладу та сприяє зростанню обсягу реалізації продукції.

Мерчандайзинг охоплює комплекс організаційних, маркетингових і психологічних заходів, спрямованих на оптимальне представлення товарів у місцях продажу. Він поєднує знання з маркетингу, психології, дизайну, управління простором і логістики. Основні завдання мерчандайзингу – це формування позитивного іміджу торгового підприємства, забезпечення логічного розміщення товарів, зручної навігації торговим залом, візуальної привабливості товарної викладки та підтримання раціональної асортиментної політики.

Ефективний мерчандайзинг передбачає використання різноманітних інструментів і технологій. Серед них – планограми (схеми розміщення товарів), POS-матеріали (рекламні носії на місцях продажу), вітрини, акційні зони, музичний і світловий супровід, зонування торгового простору, кольорові рішення та аромат-маркетинг. Кожен із цих елементів



має на меті не лише привернути увагу споживача, а й створити позитивний емоційний досвід, що стимулює повторне відвідування магазину.

Особливу роль відіграє візуальний мерчандайзинг, який формує перше враження покупця. Саме візуальні елементи – колір, освітлення, розміщення товарів на рівні очей, порядок у торговому залі – впливають на підсвідомі рішення людини. Психологи довели, що близько 70% покупок є імпульсивними і залежать від оформлення простору. Тому сучасні компанії активно інвестують у дизайн торгових площ, професійне навчання мерчандайзерів і застосування новітніх технологій у сфері спостереження за поведінкою споживачів.

Сьогодні мерчандайзинг еволюціонує у напрямі цифровізації та персоналізації споживчого досвіду. Сучасні торговельні мережі використовують електронні цінники, інтерактивні екрани, відеоаналітику руху покупців, сенсори теплових карт, які дають змогу вивчати найбільш відвідувані зони магазину. На основі отриманих даних формується оптимальна стратегія розміщення товарів, що підвищує продажі без додаткових витрат на рекламу.

Значного поширення набуває також нейромаркетинговий підхід у мерчандайзингу. Він базується на дослідженні емоційних реакцій споживачів за допомогою технологій eye-tracking, EEG та аналізу мімічних реакцій. Такі інструменти дозволяють максимально адаптувати торговий простір під підсвідомі уподобання споживачів, підвищуючи ефективність продажів.

Важливим напрямом є поєднання онлайн- і офлайн-мерчандайзингу. У сучасних умовах споживач часто обирає товар в інтернеті, а купує у фізичному магазині. Тому бренди прагнуть створити цілісний клієнтський досвід (Omni-channel experience), де стиль, кольори, розташування продуктів та візуальні елементи у магазині відповідають віртуальним образам бренду.



У практичній діяльності мерчандайзинг дає змогу не лише збільшити обсяг продажів, але й зменшити витрати на рекламу. Правильне розміщення товарів сприяє скороченню часу обслуговування клієнтів, покращенню обіговості запасів, оптимізації площі магазину. Досвід провідних українських і світових торгових мереж доводить, що ефективна викладка може збільшити продажі на 20–40% без зміни цінової політики.

Серед основних проблем розвитку мерчандайзингу в Україні можна виокремити недостатній рівень підготовки спеціалістів, слабе застосування аналітичних технологій, обмежене використання цифрових інструментів та невідповідність між вітчизняними стандартами оформлення й міжнародними практиками. Вирішення цих проблем можливе завдяки впровадженню навчальних програм з візуального мерчандайзингу, обміну досвідом із міжнародними компаніями, а також розвитку співпраці між виробниками, постачальниками та роздрібними мережами.

Отже, мерчандайзинг виступає не лише інструментом стимулювання продажів, а й важливим елементом маркетингової стратегії підприємства. Він забезпечує гармонійне поєднання економічних інтересів бізнесу та психологічних потреб споживачів. У перспективі його розвиток буде орієнтований на впровадження штучного інтелекту, систем прогнозування попиту, персоналізацію торгових пропозицій і створення емоційно привабливого середовища для покупців.

### **Література:**

1. Балабанова Л.В. Маркетингова діяльність підприємства. Київ: Центр учбової літератури, 2021.
2. Котлер Ф., Келлер К. Маркетинг-менеджмент. Київ: Вільямс, 2022.
3. Бондаренко С. Мерчандайзинг у торгівлі: сучасні підходи. Харків: ХНЕУ, 2023.



## ТОРГІВЛЯ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

*Олена ПАРАНА,  
здобувач освіти 3 курсу, 32-М групи  
спеціальності «Менеджмент».  
Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

У 2025 році торгівля стане одним із основних факторів стабільності та розвитку економіки України. Вона є не лише економічним інструментом, а й засобом глобальної інтеграції в умовах воєнних викликів, глобальної нестабільності та зміни міжнародних ринків. Як зазначає Національний інститут стратегічних досліджень, товарообіг України у першому півріччі 2025 року зріс на 7,6 %, проте експорт скоротився на 4 %, тоді як імпорт збільшився майже на 15 % [2]. Це свідчить про складність сучасних економічних умов, де позитивна динаміка супроводжується структурними дисбалансами.

Основні тенденції торгівлі в Україні:

1. Зовнішня торгівля товарами. За даними Державної служби статистики України, у 2025 році очікується зростання імпорту енергетичних ресурсів і технологічних товарів у зв'язку з необхідністю відновлення економіки та інфраструктури. Водночас експорт аграрної продукції продовжує залишатися основним джерелом валютних надходжень.

2. Європейський вектор. Восени 2025 року Україна та ЄС оновили торговельну угоду. Це створило розширені можливості для українських виробників, зокрема в аграрному секторі, завдяки запровадженню нових квот. Проте, як зазначає RFI, деякі країни ЄС висловлюють занепокоєння щодо зростання української присутності на європейському ринку [3]. Це створює як перспективи, так і виклики для національної економіки.

3. Внутрішні виклики. Економічна нестабільність, інфляційні процеси та відтік робочої сили спонукають бізнес до пошуку нових шляхів



розвитку. Forbes підкреслює, що відновлення економіки України у 2025–2027 роках значною мірою залежатиме від міжнародної допомоги, яка може сягнути \$93 млрд [1]. Це означає, що торгівля залишається залежною від зовнішніх факторів.

Світові тенденції торгівлі:

Глобальна торгівля у 2025 році демонструє середні темпи зростання на рівні 3,1 % щороку, що відповідає прогнозам світового ВВП [1]. Найперспективнішими ринками наразі є Індія, В'єтнам і Індонезія. Для України це створює умови для диверсифікації експорту та встановлення нових партнерських відносин за межами Європейського Союзу.

Виклики та перспективи:

- Дефіцит торговельного балансу, спричинений високим рівнем імпорту та зменшенням експорту, становить загрозу для макроекономічної стабільності;
- Залежність України від аграрного сектору вимагає диверсифікації структури експорту, аби знизити ризики через надмірну орієнтацію на сільськогосподарську продукцію;
- Інтеграція у світові ринки. Нові угоди з ЄС та перспективи співпраці з країнами Азії відкривають шлях до диверсифікації торговельних потоків [3];
- Цифровізація торгівлі набирає обертів. Електронна комерція та цифрові платформи стають ключовими засобами для стимулювання розвитку внутрішнього ринку.

Торгівля в сучасних економічних реаліях є складним і багатогранним процесом, що об'єднує внутрішні проблеми та зовнішні перспективи. Для України важливо не тільки пристосовуватися до глобальних змін, але й розробляти власну стратегію розвитку. Ця стратегія повинна враховувати потреби економічного відновлення, інтеграцію до європейського простору та диверсифікацію ринків. Тільки комплексний підхід здатен забезпечити стабільність і конкурентоспроможність національної економіки.



## Література:

1. Світова торгівля у 2025 році: виклики, тенденції та прогнози. URL: <https://neolit.ua/ua/articles/svitova-torgivlya-u-2025-rocz-i-vyklyky-tendencziyi-ta-prognozy/> (дата звернення: 09.11.2025).
2. Зовнішня торгівля України товарами: підсумки I півріччя 2025 року. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-ukrayiny-tovaramy-pidsumky-i-pivrichchya> (дата звернення: 09.11.2025).
3. Перезавантаження угоди України і ЄС про торгівлю: нові квоти, нові перспективи. URL: <https://www.rfi.fr/uk/європа/20251029-перезавантаження-угоди-україни-і-єс-про-торгівлю-нові-квоти-нові-перспективи> (дата звернення: 09.11.2025).

УДК: 631.15:339.138(477)(045)

## БРЕНДУВАННЯ АГРАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА АГРОМАРКЕТИНГ В УМОВАХ ВІЙНИ

*Людмила ПРОНЧУК,  
викладач економічних дисциплін,  
спеціаліст вищої категорії  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасні виклики, спричинені повномасштабною війною в Україні, суттєво змінили умови функціонування аграрного сектору. Зруйнована логістика, закриття частини територій для обробітку, зростання витрат та нестабільність ринків збуту вимагають від агровиробників нових підходів до маркетингу. Одним із ключових інструментів підвищення конкурентоспроможності стає брендування аграрної продукції, яке допомагає формувати довіру, підвищувати цінність товару та створювати унікальну пропозицію.

Бренд у агробізнесі перестав бути лише елементом стилю. У час війни він виконує низку стратегічних функцій:

- Підвищення впізнаваності та довіри серед внутрішніх і зовнішніх споживачів.
- Створення доданої вартості й можливість отримувати преміальні ціни.



– Підтримка національного іміджу України як виробника якісної та безпечної продукції.

– Спрощення виходу на зовнішні ринки, де конкуренція особливо висока.

– Диференціація товарів, що особливо важливо у періоди дефіциту ресурсів і зміни логістики.

Позитивне сприйняття української аграрної продукції у світі створює передумови для розвитку сильних брендів, які асоціюються з якістю, стійкістю, органічністю та інноваційністю. Агромакетинг в умовах війни зазнав трансформації.

Таблиця 1. Основні зміни у стратегіях агромакетингу в умовах війни

Напрямок	До війни	Після початку війни
Ринки збуту	Переважно зовнішні ринки (ЄС, Азія).	Посилення внутрішнього ринку, пошук нових країн-партнерів.
Логістика	Стабільні маршрути, морські порти Одеси.	Розвиток сухопутних коридорів, використання терміналів ЄС.
Маркетингові інструменти	Класичний маркетинг + поступова цифровізація.	Акцент на digital: соцмережі, маркетплейси, онлайн-просування.
Комунікація бренду	Орієнтація на якість і традиції.	Підкреслення стійкості, соціальної відповідальності, підтримки ЗСУ.
Упаковка та маркування	Стандартизовані вимоги.	Часті зміни під потреби різних країн, акцент на локальність.
Інвестиції у маркетинг	Планові бюджети.	Скорочення витрат та пошук грантів і партнерств.

Основними тенденціями стали:

### 1. Переорієнтація на внутрішній ринок

Унаслідок ускладненого експорту та заблокованих логістичних шляхів частина виробників активізувала продажі в Україні. Це вимагало:

- адаптації упаковки й комунікацій до потреб вітчизняного споживача,
- підсилення соціальної місії брендів,
- впровадження прозорості та відкритості як маркетингової цінності.

### 2. Активне використання цифрових каналів

Онлайн-маркетинг став критично важливим:



- просування через соцмережі (Facebook, Instagram, TikTok),
- розвиток прямих продажів через сайти та маркетплейси,
- digital-брендинг: сторітелінг, відеоконтент, онлайн-дегустації.

Цифрова присутність стала вирішальним фактором для збереження ринку.

### 3. Соціальна відповідальність як маркетингова цінність

Українські споживачі активно підтримують бренди, що:

- допомагають ЗСУ,
- забезпечують гуманітарні програми,
- демонструють екологічну та соціальну стійкість.

Для багатьох виробників це стало не лише іміджевою складовою, а й інструментом утримання лояльності клієнтів.

### 4. Гнучка логістика та нові ринки збуту

Агрмаркетинг вимушено включив:

- адаптацію упаковки й маркування під вимоги різних країн,
- участь у міжнародних виставках і ярмарках,
- розвиток коротких каналів збуту.

Один із трендів – traceability, можливість простежити шлях продукту «від ферми до столу». Умови війни вимагають: демонстрації безпечності продукції, підтвердження стандартів (НАССР, ISO, органічні сертифікати), онлайн-відкритості бізнесу.

Преміальні бренди забезпечують валютну виручку та зміцнюють позиції України на світовому ринку. Попри активний розвиток брендів, існують бар'єри: нестабільність виробництва через обстріли та окупацію, дефіцит фінансових ресурсів на маркетинг, високі логістичні витрати, складнощі з доступом до міжнародних ринків, порушення ланцюгів постачання упаковки та сировини.

Подолання цих викликів потребує державної підтримки, інноваційних рішень і партнерств.

Брендування аграрної продукції та агрмаркетинг у період війни стають не просто інструментами комунікації, а стратегічними механізмами



виживання й розвитку аграрного сектору України. Сильні бренди допомагають долати логістичні бар'єри, виходити на нові ринки, зберігати довіру споживачів і формувати позитивний імідж українського агробізнесу.

Попри виклики, українські виробники демонструють стійкість, інноваційність та здатність адаптуватися – а це створює основу для майбутнього відновлення та зростання галузі.

### **Література:**

1. Кравчук І. В. Агроркетинг у системі управління агропідприємством. – Київ: Центр учбової літератури, 2021.
2. Органічний ринок України: аналітична доповідь 2022–2023 / Федерація органічного руху України. – Київ, 2023.
3. FAO. Agricultural Marketing and Branding Strategies in Crisis Conditions. – Rome: FAO Publications, 2022.

УДК 334.012.64:330.341.1

## **РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

*Марія ТОМАШЕВСЬКА,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи  
спеціальності «Підприємство та торгівля»  
Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Після завершення воєнних дій перед Україною постає складне завдання – відновлення економіки, інфраструктури, виробничого потенціалу та соціальної сфери. Ключову роль у цьому процесі відіграє розвиток малого та середнього бізнесу, адже саме цей сектор формує основу національної економіки, створює нові робочі місця та забезпечує фінансову стабільність місцевих громад [1].



Малий і середній бізнес є гнучкою структурою, здатною швидко реагувати на виклики ринку. Підприємці в умовах війни проявили неабияку стійкість і креативність – багато з них зуміли відновити роботу навіть під час активних бойових дій, перемістити свої виробництва в більш безпечні регіони, переорієнтувати бізнес на нові потреби населення. Такі приклади демонструють високий рівень адаптивності українського підприємництва [2, с. 45].

За даними Міністерства економіки України, малий та середній бізнес забезпечує понад шістьдесят відсотків робочих місць у приватному секторі та формує значну частку валового внутрішнього продукту держави [1]. Водночас війна завдала підприємцям серйозних збитків: зруйновано виробничі потужності, логістичні ланцюги, втрачено іноземні ринки збуту, а частина підприємців була змушена повністю зупинити діяльність.

Саме тому у післявоєнний період держава має створити сприятливе середовище для відновлення діяльності підприємців. Основними напрямками підтримки малого та середнього бізнесу в сучасних умовах мають стати:

1. Фінансова підтримка підприємництва. Йдеться про надання пільгових кредитів, грантових програм, мікрофінансування, податкових канікул для новостворених підприємств. Такі інструменти дозволять зменшити фінансовий тиск на бізнес і сприятимуть його швидшому відновленню.

2. Діджиталізація бізнес-процесів. У сучасних умовах підприємці активно переходять на цифрові платформи, розвивають електронну комерцію, впроваджують інноваційні ІТ-рішення. Це відкриває нові можливості для виходу на міжнародні ринки, підвищення ефективності управління та скорочення витрат.

3. Освітні програми та бізнес-інкубатори. Значна частина українців, які втратили роботу через війну, прагнуть розпочати власну справу. Саме



тому важливим є розвиток навчальних проєктів, які допомагають молодим підприємцям отримати необхідні знання та підтримку на старті.

4. Покращення інвестиційного клімату. Спрощення дозвільних процедур, підвищення прозорості діяльності контролюючих органів, зниження адміністративного тиску сприятимуть формуванню довіри з боку інвесторів і розвитку приватного сектору.

Окремої уваги заслуговує питання державно-приватного партнерства. Така співпраця може стати рушійною силою у відбудові критичної інфраструктури, транспортної системи, енергетичного комплексу, аграрного сектору, сфери послуг і туризму. Залучення бізнесу до спільних із державою проєктів дозволить ефективніше використовувати ресурси та прискорити темпи економічного зростання [3].

Не менш важливою складовою розвитку малого та середнього бізнесу є інноваційність. Сучасний підприємець має орієнтуватися на створення конкурентоспроможних продуктів і послуг, які відповідають потребам ринку. Інноваційні рішення, екологічно чисті технології та впровадження принципів циркулярної економіки можуть стати запорукою довгострокового успіху українських підприємств.

Соціальний аспект також відіграє важливу роль. Багато підприємців сьогодні не лише відновлюють власну діяльність, а й активно беруть участь у волонтерських та благодійних ініціативах, допомагають громадам і військовим. Така соціальна відповідальність бізнесу створює позитивний імідж підприємництва та формує нову бізнес-культуру, засновану на принципах співпраці, довіри та взаємопідтримки.

Таким чином, малий та середній бізнес є ключовим чинником економічного відродження України. Його підтримка на державному рівні, поєднана з активністю самих підприємців, сприятиме створенню стабільної, інноваційної та конкурентоспроможної економіки. Від ефективності реалізації державних програм підтримки бізнесу залежить не



лише швидкість післявоєнного відновлення, а й майбутнє соціально-економічне зростання країни.

### Література:

1. Міністерство економіки України. Підтримка малого та середнього бізнесу в Україні: аналітична довідка. – Київ, 2024. – 27 с. 2. Кузьменко О. В. Малий бізнес у системі національної економіки України. – Економічний вісник, №3, 2023. – С. 43–48. 3. Гончарук Л. М. Державна політика підтримки підприємництва у післявоєнний період. – Вісник економічних реформ, №2, 2024. – С. 15–19.

УДК 663.8:658.8:339.138

## ЕВОЛЮЦІЯ ПОПИТУ ТА ІННОВАЦІЇ У СЕГМЕНТІ БЕЗАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ

*Анастасія ФЕДОРЧУК,  
здобувач освіти 3 курсу, 31-П групи  
спеціальності «Підприємство та торгівля»  
Науковий керівник: Вікторія МОЦНЮК,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

На ринку простежується зміщення інтересу споживачів у бік безалкогольних напоїв. Для покупців це доступний щоденний спосіб отримати задоволення без ризиків для здоров'я, властивих алкоголю, без обмежень щодо керування автомобілем чи виконання роботи. Крім того, на запит аудиторії виробники все активніше пропонують функціональні напої, які поєднують приємний смак, користь для організму та сучасний дизайн упаковки, що відповідає тренду на здоровий спосіб життя.

Сьогодні значна частина сучасних споживачів більше дбає про власний стан та обирає не просто смачні напої, а продукти з меншим вмістом цукру й шкідливих домішок, а також з додаванням корисних елементів. Така тенденція особливо посилилась у Європі під час пандемії й триває й зараз.



На глобальному рівні покупці стають уважнішими до цін. За даними FMCG Gurus, 86% споживачів у світі відзначають зростання вартості товарів за останній рік, причому 35% вказують, що ціни на продукти та напої підвищилися щонайменше на 6%. Це змушує людей ретельніше контролювати витрати та хвилюватися, наскільки може погіршитися економічна ситуація.

### **Рекомендації для виробників безалкогольних напоїв:**

Виробникам варто звернути увагу на збільшення кількості споживачів, які орієнтуються на здорове харчування – це стало світовою тенденцією. Найбільше їх приваблюватимуть напої зі зниженим вмістом цукру та штучних підсолоджувачів, з можливим додаванням корисних інгредієнтів і мінімумом потенційно шкідливих речовин. Водночас важливо зберегти якість і приємний смак продукту. Такі напої можуть купуватися частіше, ніж традиційні газовані, адже сприймаються як більш корисні та безпечні.

Звичайні газовані напої багато хто вважає шкідливими через надлишок цукру, ароматизаторів та інших синтетичних компонентів. Раніше напої без цукру (як Coca-Cola Zero чи Pepsi Max) стали важливою інновацією для ринку, але після пандемії споживачі стали обізнанішими. Просто замінити цукор штучними підсолоджувачами їх уже не задовольняє, хоча загальне зменшення цукру залишається актуальним.

### **Ключові тенденції та напрями розвитку ринку:**

Майбутнє безалкогольних напоїв – за більш корисними та безпечними продуктами, тому виробникам варто удосконалювати рецептури в цьому напрямку. До складу напоїв доцільно вводити поживні та рослинні інгредієнти, зокрема: трави; кокосову воду; соки; рослинне молоко.

Згідно зі звітом FMCG Gurus, споживачі дедалі більше орієнтуються на профілактику здоров'я та збалансоване харчування. Це впливає на їхню поведінку під час покупок: люди активніше шукають функціональні



продукти, що сприяють зміцненню імунітету, підтримці енергії, концентрації та покращенню психоемоційного стану – сну, настрою, зниженню тривожності.

### **Інновації у маркетингу:**

– *Сезонні та лімітовані серії.* Обмежені за часом або кількістю випуски створюють відчуття унікальності та стимулюють інтерес. Напої, виготовлені на основі сезонних фруктів чи ягід, мотивують споживачів пробувати нові смаки.

– *Інтерактивні упаковки та технології.* Розміщення QR-кодів дозволяє покупцям отримати додаткову інформацію про продукт або походження інгредієнтів. Деякі бренди застосовують технології AR, надаючи споживачам інтерактивний досвід через смартфон.

### **Можливості для українських виробників:**

Вітчизняні компанії мають хороші перспективи розширювати лінійку продуктів – особливо функціональних та рослинних напоїв, що дозволить їм конкурувати з імпортом. Державні програми підтримки бізнесу та можливість виходу на зовнішні ринки створюють додаткові умови для розвитку експорту.

Загалом, інвестування в сучасні технології та орієнтація на світові тренди можуть забезпечити українським виробникам сильні позиції на ринку безалкогольних напоїв.

### **Література:**

1. Офіційний сайт Deloitte. Аналітичні огляди ринку FMCG. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/press-release/2023/consumer-products-industry-outlook.html> (дата звернення: 08.11.2025).
2. Маркетингова товарна політика: підручник. МА Окландер, МВ Кірносова - Київ: Центр учбової літератури, 2020. 246 с.



УДК 343.98:364.3(477)

## **ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ – ОСНОВНІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ**

*Кристина ФОРЕТ,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-П групи,  
спеціальності «Підприємництво та торгівля»  
Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА,  
Викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Кожна людина протягом всього свого життя широко користується товарами, побутовими послугами, тобто виступає як споживач.

Захист прав споживачів – це комплекс заходів, що регулюються законодавством для забезпечення прав громадян при купівлі товарів, робіт та послуг. Споживач може захистити свої права, пред'явивши вимогу продавцю, звернувшись до Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужби), або ж звернувшись до суду.

Необізнаний споживач найчастіше виявляється обдуреним несумлінним продавцем. Таким чином, для споживача важливо не тільки мати права, зокрема й право на вибір, але й уміти ці права реалізовувати.

Закон України «Про захист прав споживачів» разом з іншими нормативно-правовими актами у цій сфері поширюється на всі підприємства, що обслуговують населення, зокрема у торгівлі, сфері послуг, побутовому обслуговуванні та громадському харчуванні. Він регулює всі випадки, коли громадянин виступає споживачем — особою, яка придбаває, замовляє чи використовує товари, роботи або послуги для власних побутових потреб.

Його норми поширюються на всіх осіб, які на території України купують або використовують товари (роботи, послуги). Споживач має право вимагати, щоб якість продукції чи послуг відповідала нормативним документам, умовам договору та наданій інформації, а також була безпечною для життя і здоров'я.



Документ визначає основні принципи взаємовідносин між споживачами та суб'єктами господарювання, встановлює механізми захисту їхніх прав і закріплює юридичне значення поняття «споживач» як фізичної особи, що набуває або має намір набути товари, роботи чи послуги для особистих потреб.

Законом визначаються також спеціальні умови щодо зобов'язаної перед споживачем сторони (виконавця, продавця). Такою зобов'язаною стороною визнається підприємство, установа, організація або громадянин-підприємець, які виробляють товари для реалізації, виконують роботи або надають послуги, реалізують товари за договором купівлі-продажу. Це означає, що суб'єктами відносин, врегульованих Законом «Про захист прав споживачів», може бути лише певне коло уповноважених і зобов'язаних осіб.

Зокрема Закон України «Про захист прав споживачів» ст. 12 передбачає право споживача на належну якість товару (робіт, послуг) Якість товару (роботи, послуги) – це відповідність вимогам нормативних документів, умовам укладеного договору, якщо умови не обговорені – то умовам, які висуваються зазвичай.

Гарантійний термін встановлюється, як правило, на технічно складні товари, а також товари, призначені для тривалого користування. Звичайно, гарантійний термін встановлює виробник.

У кожній державі, зокрема і, в Україні, існують певні нормативи (стандарти безпеки товарів), яких повинні дотримуватися всі без винятку виробники. Ці нормативи розробляються спеціальним державним органом Державним комітетом України із стандартизації, метрології і сертифікації і є обов'язковими для всіх товарів, у тому числі й тих, що надходять до нас із-за кордону. Перевірка відповідності товарів вимогам стандартів називається сертифікацією. Товари, які пройшли сертифікацію, отримують спеціальне посвідчення сертифікат відповідності. Цей документ супроводжує товари на всьому шляху їх проходження від виробника до



покупця. Для забезпечення права споживачів на безпеку товарів і послуг держава зобов'язала їх виробників сертифікувати всі товари, які можуть при певних умовах бути небезпечними.

Це один з основних принципів законодавства про захист прав споживачів більшості цивілізованих країн світу. Споживачі мають також право на компенсацію згідно ст.3 Закону. Він полягає в тому, що шкода, заподіяна життю, здоров'ю або майну громадянина, повинна бути відшкодована. Причому, відшкодуванню підлягають як матеріальні збитки, так і моральні. Матеріальний збиток це все, то пов'язано з грошовими або майновими (що також можна оцінити конкретною грошовою сумою) втрати споживача (на лікування, ремонт та ін.). Матеріальний збиток легко підраховується і доводиться наданням довідок про ціни товару, витрати на ремонт, а моральну шкоду споживач оцінює сам.

Якщо куплений товар не підійшов за формою, габаритами, фасоном, забарвленням, розміром або з інших причин не може бути використаний за призначенням і якщо він не був у вживанні, збережений його товарний вигляд, споживчі властивості, пломби, фабричні ярлики, продавець зобов'язаний його обміняти протягом 14 днів, не враховуючи дня купівлі.

Кожен свідомий громадянин повинен відчувати свою відповідальність, адже зміни на краще залежать від зусиль всіх та кожного, від усвідомлення особистої ролі в покращенні споживчої культури та безпеки.

### **Література:**

1. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.91/Відомості Верховної Ради України. № 1024-ХІІ .
2. Іваненко Л.М. Язвінська О.М. Захист право споживачів . – Київ., 2021.
3. Підприємницьке право України/За ред. Р.Б. Шишки. – Харків, 2020.





СЕКЦІЯ V

# МЕНЕДЖМЕНТ, МАРКЕТИНГ ТА РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ



Менеджмент – це ступінь ефективності подолання драбини до успіху; лідерство – розуміння, чи до тієї стіни ця драбина приставлена»

Стівен Кові



УДК 004.738

## **МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ В ПЕРІОД ГЛОБАЛЬНОЇ ТУРБУЛЕНТНОСТІ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧІВ ТА РОЛЬ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ**

*Евеліна БАСИСТА,  
здобувач освіти 4 курсу, 41-М групи  
спеціальності «Менеджмент»  
Науковий керівник: Любов МАТВІЙЧУК,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Глобальна турбулентність, що визначає економічну динаміку останнього десятиліття, змінює не лише умови ведення бізнесу, а й фундаментальні взаємовідносини між компаніями та споживачами. Висока швидкість інформаційних потоків, нестабільність ринків, воєнні загрози, економічні коливання та технологічні прориви формують нову реальність, у якій маркетинг перестає бути лише інструментом просування товару. Він трансформується у комплексну систему стратегічного мислення, що охоплює аналіз соціальних тенденцій, глибоке розуміння споживацької мотивації та використання цифрових інструментів як ключових важелів впливу.

Сучасний споживач стає значно вибагливішим і водночас емоційно вразливішим. Він прагне не стільки товару, скільки відчуття стабільності, прозорості та чесності бренду. Зростає недовіра до нав'язливої реклами й одночасно збільшується готовність взаємодіяти з брендами, що говорять із аудиторією відкрито та зрозуміло. Така зміна поведінкових моделей вимагає від підприємств розробки стратегій, що базуються на емпатії, діалозі та чіткому позиціонуванні цінностей [2].

Цифровізація, яка ще десять років тому була конкурентною перевагою, сьогодні перетворилася на необхідність. Бізнес, що не здатен інтегрувати аналітику даних, соціальні мережі, штучний інтелект та автоматизовані системи комунікацій, ризикує втратити не лише клієнтів, а й своє місце на ринку. У сучасному маркетинговому середовищі дані



виступають «новою валютою». На основі власного аналізу можна стверджувати, що підприємства, які активно впроваджують інструменти цифрової аналітики – зокрема, сегментацію аудиторії за поведінковими індикаторами, персоналізовані рекомендації та моделі прогнозування попиту – демонструють вищу стійкість до кризових коливань. Причина очевидна: вони швидше реагують на зміни й ухвалюють рішення на основі фактичних даних, а не інтуїції [1].

Одним із ключових результатів мого дослідження стало виявлення того, що українські компанії, попри складні зовнішні обставини, активно адаптуються до нових реалій. Підприємства малого та середнього бізнесу особливо швидко освоюють цифрові канали – від таргетованої реклами до інтеграції чат-ботів та CRM-систем. Така гнучкість дозволяє їм не тільки утримувати клієнтів, а й розширювати аудиторію за рахунок підвищення якості комунікацій. Суттєво зростає роль контент-маркетингу, який перетворюється на інструмент формування довіри. У часи нестабільності люди шукають пояснення, надію й підтримку – і бренди, здатні задовольнити ці потреби, стають значно ближчими до своєї аудиторії [2].

Не менш важливим аспектом сучасного маркетингу є зміна самого поняття брендової цінності. Якщо раніше ключовим критерієм була перевага товару, то сьогодні важить соціальна відповідальність компанії, прозорість процесів та реакція бізнесу на суспільні виклики. Споживачі дедалі частіше обирають бренди, які підтримують важливі соціальні ініціативи, дотримуються екологічних стандартів та демонструють реальну турботу про своїх працівників і клієнтів. Така тенденція, за результатами власного аналізу, зумовлена загальною потребою суспільства у стабільних і зрозумілих орієнтирах у час глобальних загроз [2].

Глобальна турбулентність також вимагає перегляду класичних маркетингових стратегій. Тривалий період масштабується гнучкістю. Сучасні компанії переходять до короткострокового планування з можливістю швидких коригувань. Це означає постійний моніторинг ринку,



адаптацію рекламних повідомлень, зміну каналів комунікації та навіть перегляд цінової політики залежно від економічної ситуації. Успішним є той бренд, який здатен діяти у режимі «постійної готовності», реагуючи на зміни майже миттєво [2].

Важливою тенденцією є зростання значення персоналізації. За моїми спостереженнями, саме індивідуалізований підхід – від персональних рекомендацій до адаптованого контенту – суттєво збільшує лояльність клієнтів. Люди хочуть бачити, що компанія розуміє їх потреби, цінує їхній час та пропонує те, що справді може бути корисним. У поєднанні з машинним навчанням та алгоритмами на основі великих даних персоналізація стає потужним інструментом утримання споживача навіть у складні часи.

Одним із викликів сучасного маркетингу є перенасичення інформацією. Суспільство живе у стані постійного інформаційного шуму, у якому важко виокремити важливе. Тому зміст повідомлень, їхня емоційність і щирість відіграють ключову роль. Публіцистичний стиль у комунікації брендів – простий, логічний, прямий – стає трендом завдяки своїй здатності встановлювати живий контакт із аудиторією. Бренди, що говорять мовою людей, а не «корпоративними формулами», виграють у конкурентній боротьбі [1].

Водночас глобальні трансформації вимагають від маркетингу глибшої інтеграції з менеджментом. Маркетинг перестає бути окремою функцією і входить у структуру стратегічного управління. Через нього визначаються напрямки розвитку компанії, пріоритети інновацій та моделі взаємодії з ринком. У цьому контексті саме економічне мислення менеджерів стає вирішальним чинником. Керівник, який розуміє сучасні тренди, здатний передбачати поведінку аудиторії та правильно застосовувати цифрові інструменти, може забезпечити стабільність та конкурентоспроможність підприємства навіть у найскладніших умовах [2].



Отже, сучасний маркетинг у період глобальної турбулентності – це багаторівнева система, у якій поєднуються стратегічне мислення, технологічна гнучкість та глибоке розуміння соціальних процесів. Українські компанії демонструють здатність швидко адаптуватися, переосмислювати власні підходи та інтегрувати інновації з урахуванням реалій невизначеності. У таких умовах перемагатиме той бізнес, який бачить у змінах не загрозу, а можливість для зростання, здатен діяти відкрито, чесно та стратегічно, а також використовувати цифрові інструменти як основу своєї конкурентної сили.

### Література:

1. Гуржій Н. М., Назарова С. О., Васирина О. Р. Цифрова економіка та її вплив на зміну споживчих звичок і ринкових стратегій: цифрові трансформації та інституційний контекст. *Академічні Візії*. 2024. № 30. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10980333> (дата звернення 09.11.2025).

2. Семенда О. Трансформація маркетингових стратегій та поведінки споживачів в Україні в умовах воєнного часу. *Економіка та суспільство*. 2025. № 75. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-51> (дата звернення 09.11.2025).

УДК 339.138:504.06

## МАРКЕТИНГ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ЕКОТРЕНДИ ТА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

*Аліна БОРОВЕЦЬ*  
*здобувач освіти 2 курсу, 21-М групи*  
*спеціальності «Менеджмент»*  
*Науковий керівник: Людмила ПРОНЧУК,*  
*викладач економічних дисциплін*  
*ВСП «РФК НУБіП України»*

Глобальні екологічні виклики та зростаюча соціальна нерівність кардинально змінили вимоги до бізнесу. Сучасний споживач, особливо



молоді покоління, очікує від брендів не лише якісних продуктів, але й активної участі у вирішенні соціальних та екологічних проблем. У цьому контексті маркетинг сталого розвитку перестає бути стратегією і перетворюється на невід'ємну частину корпоративної філософії. Він передбачає створення, просування та донесення цінності товарів і послуг таким чином, щоб задовольнити потреби споживачів, одночасно мінімізуючи негативний вплив на довкілля та максимізуючи соціальні вигоди [2, с. 45]. Актуальність дослідження полягає у необхідності переходу від традиційного «зеленого маркетингу» до комплексної інтеграції принципів сталого розвитку в усі маркетингові функції.

### 1. Фундаментальні основи маркетингу сталого розвитку

Маркетинг сталого розвитку базується на концепції «Потрійного Кінцевого Результату» (Triple Bottom Line – TBL), який вимірює успіх компанії не лише за фінансовими показниками (Profit), але й за впливом на людей (People) та планету (Planet).

- Перехід від транзакцій до відносин. Сталий маркетинг фокусується на побудові довгострокових відносин, заснованих на довірі та спільних цінностях. Він заохочує відповідальне споживання та довговічність продукції, протиставляючись культурі одноразового використання.

- Соціальна відповідальність як конкурентна перевага. Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) більше не є додатковим елементом, а стає ключовим фактором при прийнятті споживчих рішень. Згідно з дослідженнями, споживачі готові платити премію за продукти, виготовлені етично та екологічно відповідально [4, с. 12].

### 2. Екотренди та їхній вплив на продуктову політику

Сучасні екотренди є рушійною силою інновацій у розробці та просуванні продуктів. Вони вимагають від маркетингу повної прозорості та підтвердження екологічних заяв.

- Циркулярна економіка та ресайклінг. Принципи циркулярної економіки (відмова від відходів, використання побічних продуктів,



продовження життєвого циклу продукту) активно просуваються маркетингом. Сюди відноситься просування послуг ремонту, оренди та програм зворотного збору (take-back schemes). Маркетингові комунікації підкреслюють, що споживач купує не просто товар, а бере участь у сталому циклі [5, с. 23].

- Уникання «зеленого камуфляжу» (Greenwashing). Споживачі стають більш обізнаними та критичними. Використання непідтверджених, розмитих або оманливих екологічних заяв (greenwashing) може призвести до репутаційної кризи. Маркетинг сталого розвитку вимагає валідації заяв (сертифікація, незалежний аудит) та прозорості ланцюгів постачання.

### 3. Маркетингові комунікації та поведінкові інсайти

Ефективність сталого маркетингу залежить від того, наскільки добре він розуміє поведінкові бар'єри, що заважають споживачам обирати екологічні альтернативи.

- Фреймінг та Нейджинг (Nudging). Поведінкові інсайти допомагають формувати екологічну поведінку.

Наприклад, замість того, щоб акцентувати на екологічних витратах, повідомлення фокусуються на збереженні ресурсів або здоров'ї (позитивний фреймінг). Техніка нейджингу (м'якого підштовхування) використовується для заохочення сталих виборів, наприклад, через налаштування типового вибору (default option) на користь екологічного [3, с. 106].

- Емоційна залученість. Споживачі приймають рішення емоційно, а не лише раціонально. Маркетинг сталого розвитку апелює до почуття надії, спільноти та гордості за відповідальний вибір. Це створює сильніший емоційний зв'язок з брендом.

- Інфлюенс-маркетинг (Вплив через лідерів думок). Співпраця з інфлюенсерами, які сповідують сталий спосіб життя, є потужним інструментом для підвищення довіри та демонстрації автентичності екологічних зобов'язань бренду.



Маркетинг сталого розвитку є парадигмою, яка інтегрує екологічну свідомість та соціальну відповідальність на всіх рівнях діяльності компанії. Його успіх вимагає відмови від короткострокових прибутків на користь довгострокової стійкості та цілісності бренду.

Подальші дослідження мають бути зосереджені на розробці уніфікованих метрик для вимірювання соціального та екологічного впливу маркетингових кампаній, а також на вивченні впливу нових регуляторних вимог (наприклад, законодавства про екологічну звітність) на маркетингові комунікації.

### **Література:**

1. Котлер Ф., Картаджайя Г., Сетьяван А. (2021). Маркетинг 5.0: Технології для людства. Київ: Книголав.
2. Кінг, Е. (2020). Сталий маркетинг: Побудова екологічно відповідальних брендів. Нью-Йорк: Greenleaf Publishing. [2, с. 45].
5. Чейні Р. (2021). Циркулярна економіка в дії: Маркетингові стратегії. Нью-Йорк: Wiley. [5, с. 23].

## **СИНЕРГІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ, МАРКЕТИНГУ ТА РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

*Ангеліна ГОЛІК,  
здобувач освіти 3 курсу, 31-М групи  
спеціальності «Менеджмент»  
Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА,  
викладач – методист.  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Конкурентоспроможність сучасних підприємств визначається їхньою здатністю оперативно адаптуватися до динамічних змін ринку, технологій та потреб споживачів. За таких умов вирішальну роль відіграє інтеграція ефективного менеджменту, результативного маркетингу та стратегічного розвитку людського капіталу. Саме синергія цих напрямів забезпечує



інноваційність, підвищення лояльності клієнтів і довгострокову стійкість бізнесу.

Застосування ефективних механізмів управлінського контролю, маркетингового просування та ділової активності дозволяє підприємствам формувати конкурентні переваги, підвищувати якість управлінських рішень, а також спрямовувати зусилля персоналу на реалізацію визначених стратегічних цілей, передусім – на максимальне задоволення потреб споживачів. В умовах стрімких технологічних та інноваційних змін ключового значення набуває адаптивність системи управління, що передбачає здатність прогнозувати виклики, швидко реагувати на зовнішні впливи та гнучко коригувати стратегію розвитку.

Особливої актуальності ці питання набули у зв'язку зі складною економічною ситуацією в Україні, спричиненою воєнними діями та наслідками пандемії. Підприємства зіткнулися з необхідністю пошуку внутрішніх ресурсів для підвищення ефективності, оптимізації витрат і зміцнення конкурентних позицій на ринку. Для цього важливо впроваджувати сучасні інтегровані підходи до управління та маркетингу, здатні забезпечити прибутковість, позитивний імідж, сталий розвиток і високу адаптивність бізнесу.

Стратегічний менеджмент визначає довгострокові орієнтири розвитку підприємства, а маркетинг забезпечує практичну реалізацію цих орієнтирів шляхом формування попиту, уваги споживачів і вартості бренду. Взаємодія менеджменту і маркетингу проявляється у здатності компанії:

- розуміти й формувати потреби споживачів;
- оперативно адаптуватися до ринкових змін;
- створювати унікальні ринкові позиції;
- впроваджувати клієнтоорієнтовані стратегії.

Людський капітал у сучасних умовах розглядається як основний стратегічний ресурс підприємства. Це поняття охоплює не лише



професійні знання, а й здатність до інновацій, командну взаємодію, емоційну стійкість, мотивацію та цифрову компетентність. Ефективний розвиток людського капіталу забезпечується через:

- корпоративне навчання і розвиток компетенцій;
- програми наставництва і формування кадрового резерву;
- управління знаннями;
- системи мотивації та винагород;
- розвиток лідерства та внутрішнього підприємництва;
- формування сильного бренду роботодавця.

Синергія менеджменту, маркетингу та розвитку людського капіталу є ключовим чинником забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах сучасної економіки. Ефективне поєднання цих трьох стратегічних складових формує основу для стійкого зростання, інноваційного розвитку та створення довготривалої ринкової цінності.

Підприємства, які впроваджують стратегічний менеджмент, орієнтований на гнучкість і адаптивність, застосовують сучасні маркетингові інструменти та інвестують у розвиток персоналу, досягають вищих показників ефективності та конкурентної стійкості. Успіх організації значною мірою залежить від здатності формувати висококваліфіковану команду, створювати сприятливі умови для професійного росту працівників та активно залучати їх до процесів інноваційного розвитку.

У сучасних умовах особливої ваги набуває використання нематеріальних активів і розвиток корпоративної культури, орієнтованої на знання та відповідальність. Саме люди є носіями цінностей, компетентностей і творчого потенціалу, завдяки яким підприємство здатне посилювати позиції на ринку та ефективно реагувати на глобальні виклики.

Таким чином, стратегічна інтеграція менеджменту, маркетингу та HR – це не лише інструмент конкурентної боротьби, а й фундамент



довгострокової стабільності, інноваційності та сталого розвитку підприємства.

### **Література:**

1. Дракер П. Ефективний керівник. – Наш Формат, 2017.
2. Котлер Ф., Келлер К. Marketing Management. – Pearson, 2023.
3. Армстронг М. Human Resource Management Practice. – Kogan Page, 2020.

УДК 658.8:658.012.32

## **ІНТЕГРАЦІЯ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ У СИСТЕМУ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА**

*Вікторія ГОЧ,  
здобувач освіти 4 курсу, 41-М групи  
спеціальності «Менеджмент»  
Науковий керівник: Любов МАТВІЙЧУК,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

У сучасних умовах глобальної конкуренції та швидких технологічних змін підприємства стикаються з необхідністю переосмислення свого підходу до управління. Класичне розділення функцій менеджменту й маркетингу поступово втрачає актуальність, адже ефективність бізнесу сьогодні визначається здатністю об'єднати ці напрями в єдину систему стратегічного управління. Інтеграція маркетингових стратегій у систему менеджменту підприємства є ключовим чинником формування його конкурентоспроможності, стійкості та здатності до інновацій [1].

Сучасний ринок вимагає від підприємств не лише виробляти якісний продукт, а й створювати цінність для споживача. У цій парадигмі маркетинг стає не просто інструментом просування, а центральним елементом управлінського мислення. Менеджмент, заснований на маркетингових принципах, орієнтується на клієнта, гнучкість,



прогнозування потреб та побудову довгострокових відносин. Такий підхід дозволяє підприємствам не лише адаптуватися до змін середовища, а й активно впливати на нього, формуючи власну стратегію розвитку [2].

Інтеграція маркетингових стратегій передбачає узгодження цілей підприємства із запитамі ринку. Це означає, що маркетинг має бути включений у всі етапи управлінського процесу – від стратегічного планування до контролю та оцінювання результатів. Відповідно, кожне управлінське рішення має базуватися на аналізі ринкової інформації, споживацької поведінки, конкурентного середовища та прогнозуванні тенденцій. Як зазначає Л. Міщенко, саме поєднання маркетингу, менеджменту та управління бізнес-процесами забезпечує цілісність системи управління підприємством у цифрову добу [2].

Цифровізація, аналітика даних і розвиток інформаційних технологій стали потужним каталізатором інтеграційних процесів. Використання CRM-систем, ERP-платформ, big data-аналітики дозволяє менеджерам отримувати точні відомості про споживачів і на основі цього ухвалювати зважені управлінські рішення. Як підкреслює Н. Павленчик, підприємства, що активно застосовують інструменти маркетингового менеджменту, демонструють вищий рівень конкурентоспроможності та стійкості до кризових ситуацій. Така практика свідчить про перехід від інтуїтивного до науково обґрунтованого управління, де дані стають основою стратегічних дій [3].

Особливу роль у процесі інтеграції відіграє корпоративна культура. Підприємство, яке орієнтується на клієнта, повинно формувати внутрішнє середовище, де маркетингове мислення притаманне кожному працівникові. Внутрішній маркетинг, комунікаційна відкритість, стимулювання креативності – це ті чинники, які забезпечують ефективну взаємодію між усіма структурними підрозділами. Важливим завданням менеджера стає не лише організація процесів, а й формування єдиного ціннісного поля, у центрі якого – задоволення потреб споживача [1].



Інтеграція маркетингових стратегій у систему менеджменту також сприяє підвищенню ефективності управлінських процесів. Вона дозволяє краще координувати роботу між підрозділами, знижує ризики неправильних рішень і підвищує результативність використання ресурсів. У період економічної нестабільності саме інтегрований підхід забезпечує гнучкість і швидку реакцію підприємства на зміни зовнішнього середовища. Таким чином, маркетинг перестає бути другорядною функцією, а стає основою стратегічного управління [3].

Водночас процес інтеграції не позбавлений труднощів. Основними бар'єрами є відсутність узгодженості між підрозділами, брак компетентності у сфері аналітики та цифрових технологій, а також опір змінам усередині організації. Подолання цих проблем можливе лише за умови системного підходу, підтримки з боку керівництва та готовності підприємства до трансформацій. Ключову роль у цьому відіграє керівник, який розуміє сучасні ринкові тенденції, володіє стратегічним баченням і здатний об'єднати маркетингову й управлінську складові в єдиний процес [2].

На основі аналізу можна зробити висновок, що інтеграція маркетингових стратегій у систему менеджменту підприємства є необхідною умовою ефективного функціонування бізнесу в умовах цифрової економіки. Вона сприяє не лише підвищенню конкурентоспроможності, а й формуванню нової моделі управління, заснованої на аналітиці, клієнтоорієнтованості та гнучкості. Підприємства, які вміло поєднують маркетинг і менеджмент, здатні швидше реагувати на виклики ринку, формувати довгострокові відносини з клієнтами й досягати стабільного розвитку навіть у періоди нестабільності [1].

### **Література:**

1. Темченко, О., Зікрач, М. Формування маркетингових стратегій промислових підприємств в умовах загострення конкурентної боротьби // Економіка і регіон (Economics and Region). 2025. № 1(96). С. 147-155.



2. Носань, Н. Інноваційні маркетингові стратегії сучасного українського підприємства // Економіка та суспільство. 2024. № 59. С. 106-112

3. Павленчик, Н. Ф., Павленчик, А. О. Маркетингові стратегії як засіб управління конкурентоспроможністю підприємства // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Менеджмент та маркетинг як фактори розвитку бізнесу», 23-24 квітня 2025. Том 1. С. 130-132.

## **ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МЕНЕДЖМЕНТУ, МАРКЕТИНГУ ТА ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ**

*ЖУРИК Анастасія,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-М групи  
спеціальності «Менеджмент»  
Науковий керівник: Людмила ПРОНЧУК,  
спеціаліст вищої категорії  
ВСП «РФК НУБіП України»*

У сучасних умовах глобалізації, цифровізації та посилення конкуренції одним із ключових факторів успішного функціонування організацій стає розвиток людського капіталу. Знання, компетентності, творчий потенціал та професійний досвід працівників формують інтелектуальну основу будь-якої організації та визначають її здатність адаптуватися до нових економічних реалій. У цьому менеджмент і маркетинг відіграють важливу роль, оскільки забезпечують системне управління ресурсами, формування стратегії розвитку, підтримку корпоративної культури та створення сприятливих умов для реалізації потенціалу персоналу.

Менеджмент у сфері людського капіталу базується на плануванні, організації, мотивації та контролі діяльності персоналу, що дозволяє забезпечити оптимальну взаємодію між працівниками та керівництвом. Сучасні підходи до управління персоналом враховують не лише професійні



якості працівників, а й емоційний інтелект, рівень залученості у діяльність організації, здатність до співпраці, ініціативність та готовність до інновацій. Зростає значення HR-аналітики, яка допомагає будувати управлінські рішення на основі фактичних даних, прогнозувати потреби в кадрах та підвищувати ефективність внутрішніх процесів. Менеджмент також зосереджується на створенні умов, що сприяють безперервному навчанню працівників, розвитку їхніх компетенцій та професійному зростанню.

Маркетинг у свою чергу перетворюється на стратегічний інструмент, який забезпечує не лише залучення клієнтів, а й формування сильного бренду роботодавця, що підвищує привабливість організації на ринку праці. У сучасних умовах важливим напрямом є внутрішній маркетинг, який підтримує задоволеність і мотивацію працівників, формує їхню лояльність до організації та сприяє створенню позитивної корпоративної атмосфери. Використання цифрових маркетингових інструментів дозволяє організації будувати зворотний зв'язок з працівниками, аналізувати їхні потреби, ефективно комунікувати та формувати конкурентоспроможні програми розвитку персоналу.

Людський капітал є основою інноваційного розвитку підприємства. Для забезпечення конкурентоспроможності організація повинна інвестувати у підвищення кваліфікації працівників, стимулювати їхню активність, підтримувати психологічний комфорт, формувати середовище, що сприяє творчості та генеруванню нових ідей. Практика провідних компаній світу демонструє, що саме людський капітал визначає швидкість впровадження інновацій та здатність організації реагувати на виклики ринку. Інвестиції в кадровий потенціал забезпечують підвищення продуктивності праці, покращення якості продукції та послуг, а також зменшення витрат, пов'язаних із плинністю кадрів.

Важливим аспектом є формування корпоративної культури, яка визначає взаємовідносини між працівниками, стиль управління та



морально-психологічний клімат у колективі. Корпоративна культура сприяє формуванню спільних цінностей, норм поведінки, що об'єднують працівників та спрямовують їхню діяльність на досягнення стратегічних цілей організації. У результаті формується соціально відповідальне середовище, яке підтримує довіру, взаємоповагу та високий рівень командної взаємодії.

Поєднання менеджменту та маркетингу створює синергію, що дозволяє організації ефективно управляти своїми ресурсами, формувати стратегію розвитку, зміцнювати конкурентні позиції та підтримувати високий рівень інноваційності. Менеджмент забезпечує системність і організацію процесів, тоді як маркетинг формує зовнішній та внутрішній імідж підприємства, що має прямий вплив на залучення та утримання кваліфікованих кадрів. Разом ці напрями створюють стратегічну основу для розвитку людського капіталу, який є основою сталого розвитку будь-якої організації.

Отже, менеджмент, маркетинг та розвиток людського капіталу становлять цілісну систему, у якій кожен елемент доповнює і посилює інший. Сучасні організації повинні зосереджувати увагу на довгострокових інвестиціях у персонал, підтримці корпоративної культури, розвитку професійних компетенцій працівників та впровадженні сучасних технологій управління. Стійкий розвиток людського капіталу забезпечує підвищення ефективності діяльності підприємства, його конкурентоспроможності, адаптивності та здатності успішно функціонувати в умовах глобальних змін і викликів сучасної економіки.

### **Література:**

1. Білорус О. Г. Менеджмент глобальної економіки. – К.: КНЕУ, 2020.
2. Фатхутдінов Р. А. Стратегічний менеджмент. – М.: Дело, 2021.
3. Котлер Ф., Келлер К. Л. Маркетинг менеджмент. – 15-те вид., К.: Вид. група ВНУ, 2022.



4. Бачевський Б. Є. Людський капітал: теорія, методологія, практика управління. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2021.

## **ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА**

*Катерина КИЦЕЛЬ,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-М групи  
спеціальності «Менеджмент»  
Науковий керівник: Людмила ПРОНЧУК,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

У сучасних умовах глобальних екологічних змін підприємства дедалі частіше вимушені шукати баланс між економічною ефективністю та відповідальним використанням природних ресурсів. Загострення екологічних викликів, зміна клімату, посилення конкуренції на ринку й підвищення вимог споживачів актуалізують необхідність переходу до моделі сталого розвитку. Важливим інструментом, що сприяє цій трансформації, є екологічний менеджмент. Він передбачає систематичне управління впливом підприємства на навколишнє середовище, запобігання забрудненню та раціональне використання ресурсів. Це не лише сприяє підвищенню продуктивності діяльності, а й допомагає створити позитивний імідж компанії.

Екологічний менеджмент представляє собою комплексну систему управлінських підходів, методів і заходів, метою якої є мінімізація негативного впливу виробничої діяльності на довкілля, а також оптимізація використання природних ресурсів. Його основна ціль – не просто виправлення екологічних порушень, але й створення стратегічного бачення, спрямованого на довгострокове збереження ресурсів та ведення господарської діяльності з урахуванням екологічної відповідальності.

Ця система базується на кількох ключових принципах. Першим є принцип запобігання забрудненню, який передбачає впровадження



превентивних заходів для обмеження утворення відходів і викидів ще на стадії планування виробництва. Важливий також принцип ресурсозбереження, що акцентує увагу на раціональне використання енергії, води, матеріалів та інших природних ресурсів. Серед основних принципів варто виділити відповідальність підприємства за екологічні наслідки своєї діяльності, системний та інтегрований підхід до управління, постійне вдосконалення процесів і дотримання вимог екологічного законодавства.

Впровадження зазначених принципів сприяє формуванню екологічної культури на рівні підприємства та забезпечує баланс між екологічними та економічними інтересами. У результаті екологічний менеджмент стає невід'ємною складовою загальної системи управління, суттєво впливаючи на прийняття стратегічних і тактичних управлінських рішень.

Ефективність екологічного менеджменту досягається завдяки використанню дієвих практичних інструментів. Одним із основних є екологічний аудит, який аналізує відповідність діяльності підприємства екологічним нормам, виявляє потенційні ризики та пропонує шляхи для поліпшення. Систематичний моніторинг дозволяє відстежувати рівень забруднення, обсяги утворення відходів і споживання ресурсів, сприяючи прозорості процесів і ефективному управлінню.

Не менш важливим елементом є оцінка впливу на довкілля, що дає змогу визначити потенційні наслідки планованої діяльності для навколишнього середовища. Такий підхід допомагає вдосконалювати проєктні рішення, знижувати екологічні ризики та підвищувати рівень безпеки технологічних процесів.

Одним із важливих інструментів екологічного менеджменту є впровадження міжнародних стандартів, таких як ISO 14001, що регулюють вимоги до систем управління довкіллям. Виконання цих стандартів надає



підприємствам конкурентні переваги, зміцнює довіру партнерів і споживачів, а також полегшує доступ до міжнародних ринків.

До інших практичних заходів належать сертифікація екологічної продукції, впровадження енергоефективних технологій, вдосконалення систем управління відходами, а також використання безвідходних та маловідходних виробничих процесів. Застосування таких підходів дозволяє знизити споживання енергоресурсів та сировини, оптимізувати витрати на утилізацію відходів і підвищити загальну продуктивність виробництва.

Сталий розвиток підприємства базується на гармонійному поєднанні економічних, екологічних і соціальних аспектів його діяльності, де екологічний менеджмент виконує провідну роль у досягненні цього балансу. Забезпечення належного рівня менеджменту дозволяє компанії не тільки виконувати вимоги екологічного законодавства, але й отримувати суттєві економічні переваги.

Одним із найбільш відчутних результатів впровадження екологічного менеджменту є скорочення витрат завдяки раціональному використанню природних ресурсів. Використання сучасних технологій та оптимізація виробничих процесів сприяють зменшенню споживання енергії, палива і води, що позитивно впливає на зниження собівартості продукції. Окрім того, підприємства, які ефективно організують управління відходами, значно економлять на їхньому поводженні, а також мінімізують ризики штрафів.

Ще одним важливим аспектом є підвищення конкурентоспроможності. Сьогодні споживачі дедалі більшої уваги приділяють екологічній безпеці продукції та соціальній відповідальності компаній. Сертифікати екологічного менеджменту демонструють надійність підприємства, сприяючи зміцненню його репутації на ринку.

Екологічний менеджмент також сприяє формуванню культури корпоративної відповідальності та екологічної свідомості серед



працівників. Це створює сприятливі умови для розвитку корпоративної культури, яка орієнтується на довгострокові перспективи, інноваційні підходи та екологічну безпеку. У кінцевому підсумку підприємство отримує можливість стабільно розвиватися, знижувати ризики та ефективно реагувати на сучасні виклики.

Екологічний менеджмент відіграє важливу роль як ключовий інструмент забезпечення сталого розвитку підприємства. Його застосування дає змогу знизити рівень негативного впливу виробничої діяльності на навколишнє середовище, ефективніше використовувати природні ресурси та підвищувати економічну результативність. Використання інструментів, таких як екологічний аудит, оцінка впливу на довкілля (ОВД) та впровадження стандартів ISO 14001, сприяє підвищенню конкурентоспроможності компанії, формуванню позитивного іміджу та зміцненню довіри споживачів.

У сучасних умовах глобальних змін екологічний менеджмент поступово перетворюється зі звичайного додаткового елемента управлінської системи на стратегічну необхідність для підприємств, які прагнуть досягти стабільності та довгострокового успіху.

### **Література:**

1. Герасимчук, З. В. Екологічний менеджмент : підручник. – Київ : КНЕУ, 2018. – 472 с.
2. Мішенін, Є. В. Екологічний менеджмент і аудит : навчальний посібник. – Суми : Вид-во СумДУ, 2020. – 318 с.
3. Міжнародний стандарт ISO 14001:2015. Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо використання. – Женева : Міжнародна організація зі стандартизації, 2015. – 46 с.



УДК 005.96: 658.314

## УПРАВЛІННЯ ТАЛАНТАМИ: МЕТОДИ МОТИВАЦІЇ ТА УТРИМАННЯ СИЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

*Анна КОНДРАТЮК*  
*здобувач освіти 4 курсу, 41-М групи*  
*спеціальності «Менеджмент»*  
*Науковий керівник: Любов МАТВІЙЧУК,*  
*викладач-методист*  
*ВСП «РФК НУБіП України»*

У сучасних умовах динамічного розвитку ринку праці та зростання конкуренції за висококваліфіковані кадри – управління талантами, стає стратегічним пріоритетом для більшості організацій. Підприємства, що вміють формувати, розвивати та утримувати талановитих працівників, отримують стійкі конкурентні переваги, підвищують інноваційність та забезпечують довгострокову ефективність. Талановиті співробітники виступають ключовим ресурсом, здатним визначати успіх компанії, тому системний підхід до їх мотивації, залучення та збереження є необхідною умовою для стабільного функціонування та розвитку організації [1].

Управління талантами – це комплексна система заходів, спрямована на виявлення, залучення, розвиток, мотивацію та утримання працівників, які мають високий потенціал та здатні забезпечувати значний внесок у діяльність організації. Вона включає кадрову політику, корпоративну культуру та стратегію розвитку персоналу [3].

Ефективне функціонування підприємства значною мірою ґрунтується на продуманій системі мотивації персоналу. Вона не лише активізує соціальну й творчу діяльність працівників, а й безпосередньо впливає на кінцеві результати роботи компанії. Тому одним із ключових завдань менеджменту є посилення внеску кожного співробітника в досягнення спільних цілей організації.

Сьогодні у мотивації виділяють два основних підходи – змістовні та процесуальні теорії. Перші визначають, які внутрішні або зовнішні



чинники спонукають людину до певної поведінки, тоді як другі акцентують увагу на самому механізмі мотиваційного процесу.

Для побудови дієвої мотиваційної системи важливо враховувати і стратегічні, і тактичні цілі компанії, а також особисті прагнення, потреби та стимули працівників. Довгострокова мотивація сприяє реалізації професійних та особистих планів співробітника, тоді як короткострокова впливає на якість виконання конкретних завдань.

Мотиваційні фактори умовно поділяються на внутрішні й зовнішні. До внутрішніх належать самореалізація, творчість, задоволення від праці та можливість самоствердження. Зовнішніми факторами можуть виступати заробітна плата, кар'єрні перспективи, суспільне визнання та статус [2].

Формуючи систему мотивації, слід пам'ятати, що працівники можуть орієнтуватися на різні типи цінностей: зміст і значущість роботи, матеріальні стимули або їх збалансоване поєднання.

Управління талантами охоплює комплекс дій, спрямованих на залучення, розвиток, мотивацію та утримання кваліфікованих співробітників, які підтримують реалізацію цілей компанії. До основних етапів цього процесу належать:

- виявлення та рекрутинг талановитих фахівців;
- адаптація та супровід працівників;
- забезпечення їхнього професійного розвитку;
- формування умов для мотивації та утримання;
- оцінювання ефективності системи управління талантами для подальшого вдосконалення [3].

Основними методами мотивації талановитих працівників є:

1. Матеріальна мотивація: конкурентна заробітна плата; система бонусів, премій та індикаторів KPI; додаткові соціальні гарантії (медичне страхування, оплата навчання, гнучкий графік).

2. Нематеріальна мотивація: визнання досягнень та участь у прийнятті рішень; позитивна корпоративна культура та сприятливий



психологічний клімат; можливість кар'єрного зростання; участь у системах наставництва та коучингу.

3. Мотивація через розвиток: доступ до професійного навчання та підвищення кваліфікації; участь у тренінгах, конференціях, стажуваннях; планування індивідуальних траєкторій розвитку; пропонування можливостей навчання та розвитку дозволяє працівникам розвиватися та розширювати свої знання, що може сприяти їхній мотивації.

4. Мотивація за допомогою гнучкого графіка роботи, віддалено чи за змішаною формою.

5. Важливими факторами є мікроклімат у колективі, стиль управління, відсутність токсичності та прозорість комунікацій, створення сприятливого робочого середовища.

6. Мотивація за допомогою визнання та відзнак. Відзнаки та визнання можуть стати важливим мотиватором для працівників, оскільки показують, що їхня праця оцінюється та важлива.

7. Мотивація за допомогою технологій: використання сучасних технологій може стати великим мотиватором для працівників, оскільки дозволяє їм ефективніше виконувати свої робочі завдання та спрощує робочий процес. Успішна мотивація персоналу передбачає не тільки встановлення мотивуючих факторів, але й систематичну роботу з кадрами, підвищення кваліфікації працівників, покращення умов праці, розвиток корпоративної культури та підтримку ефективної комунікації на всіх рівнях підприємства [1].

8. Використання психологічних методів управління персоналом дають можливість підтримувати на оптимальному рівні кількісне співвідношення між працівниками з урахуванням їхньої психологічної сумісності для регулювання групових стосунків усередині колективу. Зростання ролі психологічних факторів на сучасному етапі розвитку економіки пояснюється змінами змісту суспільної праці: покращанням його творчого і інтелектуального потенціалу, а також зростанням



культурного та професійного рівня працівників, збільшення ефективності підприємства та, безпосередньо, якості самої продукції [3].

Отже, талант-менеджмент є стратегічним інструментом розвитку та збереження компетентних кадрів і визначає конкурентоспроможність організації. Стратегія роботи з талантами має включати їх ідентифікацію, адаптацію, розвиток, утримання та оцінювання результатів реалізації цих заходів. Її впровадження забезпечує підприємству низку переваг: підвищення продуктивності, покращення якості продукції та послуг, зменшення плинності кадрів, зростання інноваційності та збільшення прибутковості.

У сучасному конкурентному середовищі інвестиції в розвиток і підтримку кваліфікованих працівників стають особливо важливими. Компанії, які нехтують цим напрямом, ризикують втратити найцінніші кадри та поступитися своїми позиціями конкурентам.

#### Література:

1. Бондар Т. В., Краснонос А. С., Сучасні методи мотивації персоналу. *Економіка та суспільство*. 2023. № 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-114> (дата звернення 10.11.2025).

2. Гейко Є. В., Горська Г. О., Радул І. Г., Психологічні засади управління персоналом підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. № 1. DOI <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.1.30> (дата звернення 10.11.2025).

3. Кравченко О. О., Кравченко Ю. О. Інвестиція в майбутнє: розвиток та утримання талановитих працівників. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62 DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-71> (дата звернення 10.11.2025).



## **РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

*Софія КОТИК,  
добувач освіти 2 курсу, 21-М групи  
спеціальності «Менеджмент»  
Науковий керівник: Людмила ПРОНЧУК,  
спеціаліст вищої категорії  
ВСП «РФК НУБіП України»*

У нинішній економіці збільшується значущість людського капіталу як головного чинника успішного керівництва. Акціонерні товариства, які роблять акцент на зростанні своїх співробітників, здобувають вищу віддачу, стійкість та здатність конкурувати. Українські вчені висвітлюють, що людський капітал є більш істотним за матеріальні активи, адже саме люди створюють інновації, ухвалюють вердикти та гарантують пристосування установи до трансформацій.

Під поняттям людського капіталу мають на увазі сукупність знань, умінь, навичок, креативних обдарувань, здоров'я й професійного досвіду, які особа застосовує у трудовій діяльності. У доробках О. Грішнєвої вказано, що людський капітал формується через освіту, фахову підготовку, самовдосконалення й практичний досвід робітника. Він визначає зможу підприємства реагувати на ринкові виклики та забезпечувати новаторський рух.

Керування людським капіталом охоплює спектр дій, спрямованих на створення обставин для зростання працівників. Одним із ключових аспектів є фахове навчання. Компетентні керівники формують схеми підвищення кваліфікації, внутрішні навчальні програми, тренінги та можливості для кар'єрного просування. Українські студії у сфері керівництва підкреслюють, що установи з розгорнутою системою навчання демонструють більшу продуктивність та менший відсоток плинності персоналу.

Не менш суттєвою частиною є розвиток корпоративної ментальності. Вона формує цінності, правила взаємодії й окреслює



мотиваційні вектори колективу. Привітний психологічний клімат, чесна система оцінки та підтримка ініціативності сприяють зведенню залученості робітників. Сучасні українські експерти відзначають, що корпоративна ментальність, збудована на співпраці та довірі, є важливим складником розвитку людського капіталу.

У сучасних реаліях цифрової трансформації вага людського капіталу тільки збільшується. Впровадження інформаційних технологій міняє вимоги до компетенцій персоналу, створює нові форми організації праці, як-от віддалена робота чи гнучкі розклади. Це вимагає розвитку цифрових умінь, здатності оперувати великими обсягами даних та швидко пристосовуватися до технологічних змін. Фахова мобільність і навчання протягом усього життя стають потребою.

Важливо брати до уваги й розвиток «м'яких умінь» – комунікабельності, критичного мислення, лідерських обдарувань, емоційного розуміння. Саме вони гарантують успішність групової роботи та якість керівних рішень. У працях українських фахівців із керівництва наголошується, що високий рівень «soft skills» допомагає працівникам краще припасувати до сучасної бізнес-атмосфери й швидше долучатися до групових процесів.

Роль менеджера у зростанні людського капіталу є вирішальною. Він мусить забезпечити умови для професійного піднесення працівників, створити дієву систему зв'язку й стимулювання, окреслити напрямки розвитку здібностей персоналу. Менеджер також відповідає за формування атмосфери довіри й творчості, де кожен робітник може розкрити свій потенціал.

Таким чином, зростання людського капіталу є підґрунтям ефективного керівництва. Воно забезпечує винахідливість, професійність, пристосованість та сталий розвиток фірми. Установи, які вкладають кошти у своїх працівників, отримують не лише збільшення віддачі, а й формування тривалих переваг над конкурентами. У сучасних умовах



розквіту економіки України ця стратегія є особливо актуальною, оскільки сприяє укріпленню внутрішнього ринку праці та підвищенню ефективності керування.

### **Література:**

1. Грішнова О. А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки. – Київ: КНЕУ, 2013.
2. Диба М. І., Лисюк Т. В. Управління людськими ресурсами: теорія та практика. – Київ: КНЕУ, 2020.
3. Карамушка Л. М. Психологія управління персоналом. – Київ: Либідь, 2019.

УДК 65.01:339.138:331.108

## **ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МЕНЕДЖМЕНТУ, МАРКЕТИНГУ ТА ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ**

*Олена МАРТИНЮК,  
здобувач освіти 2 курсу, 21 М групи  
спеціальності «Менеджмент»  
Науковий керівник: Людмила ПРОНЧУК,  
спеціаліст вищої категорії, викладач  
ВСП «РФК НУБіП України»*

У сучасних умовах ефективність діяльності залежить від взаємозв'язку трьох ключових складових організації: менеджменту, маркетингу та людського потенціалу, особливо в умовах сучасної економіки, яка характеризується високою динамікою, глобалізацією та інноваційними змінами.

Менеджмент – це система планування, організації, мотивації та контролю ресурсів для досягнення стратегічних цілей організації. Він не обмежується лише розподілом фінансів чи матеріальних ресурсів. Сучасний менеджмент передбачає стратегії адаптації до змін, ефективне управління ризиками та розвиток корпоративної культури, що забезпечує гармонійну роботу всіх підрозділів. Наприклад, в умовах цифровізації



компанії повинні інтегрувати інформаційні технології для автоматизації процесів та оптимізації робочого часу.

Наступний компонент – маркетинг. Маркетинг визначає стратегію взаємодії організації з ринком, споживачами та конкурентами. Він аналізує потреби клієнтів, формує пропозиції продукту або послуги та реалізує комунікаційні кампанії. Важливо відзначити, що сучасний маркетинг неможливий без використання цифрових технологій, соціальних мереж і аналітичних інструментів, які дозволяють передбачати попит та швидко реагувати на зміни ринку. Успішні компанії інтегрують маркетинг у процес прийняття управлінських рішень, щоб підвищити ефективність інвестицій та зміцнити бренд.

Третій, але не менш важливий компонент – людський потенціал. Працівники, їхні знання, навички та мотивація є ключовим ресурсом будь-якої організації. Ефективне управління персоналом забезпечує синергію між менеджментом та маркетингом, підвищує продуктивність та якість виконання стратегій. В сучасній економіці успіх компанії все більше залежить від здатності залучати, утримувати та розвивати таланти. Наприклад, програми корпоративного навчання, мотиваційні системи та культура відкритого зворотного зв'язку дозволяють співробітникам ефективніше реалізовувати поставлені цілі.

Взаємозв'язок цих трьох компонентів можна уявити як трикутник:

1. Менеджмент встановлює стратегічні цілі і забезпечує ресурсами для їх досягнення.
2. Маркетинг формує стратегію просування продукту, аналізує ринок і клієнтські потреби.
3. Людський потенціал реалізує ці стратегії на практиці, забезпечуючи якість, ефективність і інноваційність.

Яскравим прикладом такої інтеграції є сучасні ІТ-компанії, де менеджмент визначає довгострокові цілі розвитку, маркетинг прогнозує



запити клієнтів, а висококваліфіковані спеціалісти реалізують продукти та сервіси, здатні швидко адаптуватися до змін на ринку.

В умовах глобальної конкуренції, організації, що ігнорують взаємозв'язок менеджменту, маркетингу та людського потенціалу, ризикують втратити позиції. Натомість інтегровані стратегії дозволяють підвищити ефективність роботи, оптимізувати витрати, підвищити задоволення споживачів і стимулювати інновації.

### **Література:**

1. Друкер П. «Менеджмент завдань та відповідальності» – доступно на Google Books: [<https://books.google.com/>] (пошук за назвою і автором).
2. Котлер Ф., Келлер К. «Маркетинг менеджмент» – електронна версія або фрагменти на сайті видавництва: [<https://www.kotlerbooks.com/>] або Google Books.
3. Белевер В. «Управління людським капіталом: сучасні підходи» – частково доступно у бібліотеках, наприклад: [<https://www.library.ua/>] або через запит у Google Scholar.

УДК 005.95/.96

## **ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ФОРМУВАННЯ БРЕНДУ РОБОТОДАВЦЯ НА СУЧАСНОМУ РИНКУ ПРАЦІ**

*Анна МИКИТЮК,  
здобувач освіти 2 курсу 21-М групи  
спеціальності «Менеджмент»  
Науковий керівник: Людмила ПРОНЧУК  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Соціальні мережі сьогодні відіграють дуже важливу роль у житті кожної людини, особливо молоді. Ми майже щодня користуємося Instagram, TikTok, Facebook чи YouTube, і через це багато рішень приймаємо саме на основі інформації з цих платформ. Те саме стосується й пошуку роботи: навіть якщо людина не має досвіду, вона все одно формує перше враження про компанію саме через соцмережі.



Я, як звичайна студентка, не маю реального досвіду роботи, але часто дивлюся, як різні компанії ведуть свої сторінки. Це цікаво, бо навіть без досвіду вже можна зрозуміти, де атмосфера здається приємною, а де – ні. Тому я вирішила розібратися, як саме соцмережі впливають на формування бренду роботодавця і чому зараз це має велике значення.

Перш за все, соціальні мережі стали головним джерелом інформації. Раніше люди дізнавалися про компанію від знайомих або з оголошень. Тепер більшість просто заходить у профіль компанії в Instagram чи TikTok. Там можна одразу побачити, який у них офіс, як виглядають співробітники, чим вони займаються, які заходи відвідують, чи є у них корпоративи, волонтерські проекти та різні активності. Навіть якщо компанія велика, соцмережі роблять її більш «людяною».

Наприклад, багато компаній викладають короткі відео з робочого процесу або фото з буденних моментів. Це допомагає побачити, що роблять працівники протягом дня і чи виглядає робота цікавою. Я помічала, що такі відео завжди набирають більше вподобань і коментарів, ніж просто офіційні пости. Людям подобається дивитися на реальність, а не тільки на красиво оформлені рекламні повідомлення.

Також у соцмережах легко оцінити атмосферу в колективі. Якщо сторінка компанії постійно оновлюється, там є привітання працівників із різними подіями, фото з командних зустрічей чи святкувань, то створюється враження дружнього середовища. Навіть прості моменти – як співробітники разом п'ють каву або готуються до якоїсь події – одразу викликають відчуття, що там працюють звичайні люди, і до них хочеться приєднатися.

Ще один важливий момент – стиль спілкування в соцмережах. Якщо компанія відповідає на коментарі, ставить реакції, веде діалоги з підписниками, то це створює враження відкритості. Навіть мені, як сторонній людині, стає приємніше бачити, що роботодавець не «зазнається» і готовий спілкуватися на рівні. Зовсім інша ситуація, коли



сторінка виглядає покинутою або компанія ігнорує всі запитання під постами. Це одразу створює негативне враження, ніби їм взагалі не цікавий зворотний зв'язок.

Інколи можна помітити, що деякі компанії намагаються показати себе занадто ідеально. Наприклад, усі фото зроблені професійними фотографами, у кадрі завжди модельні працівники, офіс ідеальний до дрібниць, а всі відео змонтовані так, ніби це реклама. Особисто мені такий контент здається не зовсім щирим. І багато моїх однолітків теж казали, що через надто «глянцева» картинку складно повірити, що там так завжди. Це може навіть відштовхнути, бо виникає думка, що роботодавець приховує реальні умови.

З іншого боку, компанії, які чесно показують не тільки позитивні моменти, а й деякі труднощі, викликають більше поваги. Наприклад, інколи вони можуть розповісти, що робота буває напруженою, але команда підтримує один одного. Або що іноді є дедлайни, але завжди є можливість навчання чи розвитку. Такий підхід здається більш реалістичним, і це важливо для молоді, яка хоче не ілюзій, а правди.

Ще один плюс соцмереж – можливість дізнатися, чи компанія займається чимось корисним. Наприклад, волонтерством, підтримкою тварин, благодійними проектами або екологічними ініціативами. Це дуже впливає на імідж. Я не раз звертала увагу на такі сторінки довше, бо приємно бачити, що роботодавець думає не тільки про прибуток, а й про суспільство. Для багатьох молодих людей такі цінності відіграють важливу роль при виборі роботи.

У соцмережах також видно, чи компанія дає можливості для навчання та розвитку. Часто роботодавці публікують новини про тренінги, онлайн-курси, зустрічі з експертами, внутрішні воркшопи. Навіть якщо я сама ще не працюю, я розумію, що це дуже важливо. Ніхто не хоче стояти на місці – кожен хоче розвиватися і ставати кращим у своїй сфері. Тому



компанії, які демонструють такі можливості, здаються більш привабливими.

Отже, соціальні мережі справді мають великий вплив на те, як формується бренд роботодавця. Саме вони допомагають людям швидко отримати перше враження про компанію. Звичайно, це враження може бути поверхневим, але воно часто впливає на те, чи буде людина далі цікавитися потенційним місцем роботи.

Якщо підсумувати, компанії мають вести свої сторінки не просто «для галочки». Важливо показувати реальність, підтримувати живий зв'язок з аудиторією, регулярно оновлювати контент і бути чесними. Молодь це дуже цінує. А коли роботодавець будує свою репутацію на щирості та відкритості, це допомагає йому привернути кращих кандидатів навіть в умовах високої конкуренції.

#### **Література:**

1. Сорока О. В., Красовська К. В. HR-бренд: сутність та стан в Україні. Економіка і організація управління. 2016.
2. С. Цимбалюк. Бренд роботодавця: сутність, передумови поширення, аналіз практики формування. Україна: аспекти праці. 2016.
3. Кравчук О. І., Варіс І. О., Потоскуєва А. Д. Цифрові технології HR маркетингу. Проблеми сучасних трансформацій. 2023.

### **ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ**

*Поліна ПЕТРУК  
здобувач освіти 3 курсу, 31-М групи  
спеціальності «Менеджмент»  
Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Тайм-менеджмент, як самостійний напрямок управління, з'явився у 70-х роках ХХ століття. Хоча термін "тайм-менеджмент" перекладається як "управління часом", це не зовсім точне визначення, оскільки часом не можна управляти в традиційному розумінні. Його не можна зупинити,



прискорити або накопичити; можна лише ефективно використовувати. Аналіз та узагальнення трактувань поняття тайм-менеджменту дозволив авторам сформулювати авторське визначення.[1,с.5]

На думку авторів, тайм-менеджмент – це сукупність принципів, методів використання яких дозволить ефективніше використовувати час за рахунок правильного цілепокладання, планування та контролю над власним життям як в особистій так і професійній сфері. Згідно з основними концепціями *Пітера Друкера*, тайм-менеджмент охоплює навички постановки цілей, володіння інструментами планування, встановлення пріоритетів і розвиток звичок. Коли менеджер ставить цілі для підприємства, важливо, щоб вони були реалістичними, зрозумілими для всіх співробітників і мали конкретний строк виконання. Після постановки чітких цілей настає час для планування діяльності. Плани мають бути розроблені на річний, місячний, тижневий та щоденний період і передані кожному виконавцю. Важливо відображати всі плани у щоденнику, календарі та інших засобах запису. Вміння встановлювати пріоритети є ключовим навичками для менеджера, оскільки неможливо виконувати усі справи одночасно.

Тут можна скористатися принципом *Паретто*, фокусуючись на 20% справ, які приносять 80% результатів, і розпочати з їх виконання, відкладаючи решту 80% на пізніше. Звички виконання затверджених планів у визначений термін дозволяють підвищити ефективність діяльності підприємства (рис. 1).[1,с.7]

Для збільшення продуктивності на підприємстві у сучасних умовах господарювання важливо використовувати інструменти особистісного та корпоративного тайм-менеджменту.[1, с.8]

Особистісний тайм-менеджмент - це арсенал технік і методів, які працівник використовує для ефективного використання свого часу в особистих цілях. Це пов'язано з особистим розвитком та



самовдосконаленням, яке людина здійснює самотійно з метою підвищення рівня свого життя.[1, с.8]

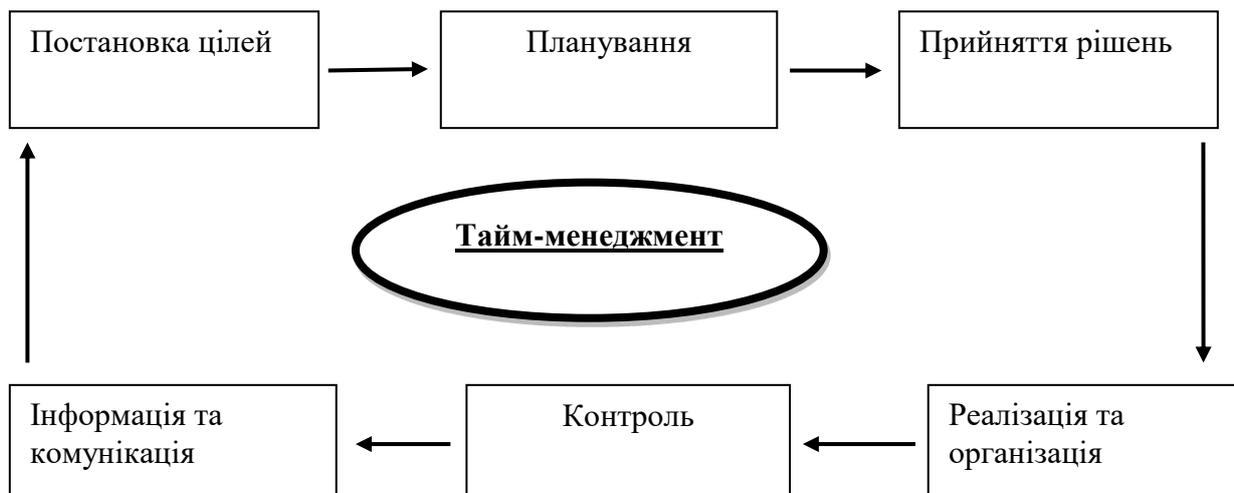


Рис. 1. Функції тайм-менеджменту

Корпоративний тайм-менеджмент – це оптимізація взаємодії між працівниками підприємства з метою ефективного використання часу кожного з них.[1,с.8]

При великих громіздких проектах чи завданнях, слід розділяти (дефрагментувати) усе на менші поточні завдання. Таким чином нам крок за кроком вдасться реалізувати задум.

Одна з основних проблем планування є нездатність сфокусуватись. Слід пам'ятати, що ми нічого не робимо глобально! Відомий економіст та меценат *Богдан Гаврилишин* стверджував – «Мисліть глобально, дійте локально». Саме в цих словах ховається золота істина ефективного планування. Адже слід детально класифікувати та ділити завдання, проте й уміти розглянути результат на відстані.

Ще одна проблема, що заважає нам – не вміння відмовляти. Саме тому у нас з'являється безліч зайвих завдань, які ми б не мали робити. Як правило ті хто багато обіцяє, немає часу на втілення своїх обіцянок, тим паче що ніякої вагової ролі вони для них не несуть.

В тайм-менеджменті слід враховувати ваші фізичні особливості. Одним людям краще працювати в першу половину дня, саме тоді їхня



продуктивність є найвищою. Іншим же навпаки простіше працювати в вечірній, або й нічний час. При плануванні слід враховувати дані аспекти, адже навантажуючи себе в неправильний час, вірогідність поганого або й взагалі не виконання завдання зростає.[2, с.1]

Отже, тайм-менеджмент – це не лише необхідна навичка для будь-якого успішного підприємця чи менеджера, але й чудова звичка для кожного з нас, щоб спростити нашу рутину та підвищити продуктивність. Це також є показником дисципліни та організованості людини.

### **Література:**

1) «Тайм-менеджмент як напрям підвищення ефективності діяльності підприємства в умовах інклюзії» <https://fspou.edu.ua/wp-content/uploads/2024/04/15.-%D0%A7%D0%B0%D1%81-%E2%80%93%D1%86%D0%B5-%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%88%D1%96.pdf>

2) Тимофій Пехота «Тайм-менеджмент та поради успішних людей» <https://www.uadim.in.ua/post/taim-menedzhment-ta-porady-uspishnykh-liudei>

## **ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ КАПІТАЛОМ ТА ФІНАНСОВИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ**

*Дарина РУДА,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-М групи  
спеціальності «Менеджмент»  
Науковий керівник: Людмила ПРОНЧУК,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сьогодні штучний інтелект активно почали використовувати у багатьох компаніях. Він допомагає автоматизувати рутинні процеси, покращувати якість обслуговування клієнтів і швидше приймати рішення. Завдяки ШІ бізнес може економити час і ресурси, а також створювати нові продукти та послуги. Використання таких технологій стає важливою частиною розвитку сучасних компаній. Тема штучного інтелекту стає актуальною і для менеджменту.



Одним із напрямків, де суттєво просунулися у використанні ШІ, завдячуючи потенційним перевагам, які він пропонує: від поліпшення обробки даних та фінансової звітності до аналізу в режимі реального часу та предикативно аналізу, – є фінансове планування. Наразі майже дві третини компаній використовують штучний інтелект для здійснення фінансового обліку та фінансового планування. Інші сфери фінансової діяльності наслідують цей приклад: майже половина компаній зараз експериментують або використовують ШІ для управління майном та ризиками. Це може сприяти кращому управлінню боргом, прогнозуванню грошових потоків, виявленню шахрайства, оцінки кредитних ризиків та формуванню й аналізу сценаріїв щодо попередження та управління системними ризиками у фінансовій сфері. Водночас менше третини компаній зараз використовують ШІ для податкового планування, багато ще на етапі підготовки. Використання стримується через складність регулювання, брак даних та застарілі системи. Найбільшу цінність компанії бачать у машинному навчанні, глибокому навчанні та генеративному ШІ. Інвестиції в ці технології зазвичай виправдовують очікування та допомагають підвищити ефективність бізнес-процесів. Зосередження уваги на штучному інтелекті у фінансах є частиною загальної тенденції поширення використання штучного інтелекту, яка спостерігається в різних галузях. Експерти наголошують на тому, що вже зараз компанії, гравці фінансового ринку, в середньому витрачають близько 8,5% своїх

ІТ-бюджетів на технології та рішення ШІ. Протягом наступних трьох років цей відсоток зросте до 13,5%. На сьогодні поточний стан інтеграції ШІ акторами фінансового ринку характеризується наступними показниками: приблизно 72% компаній використовують штучний інтелект принаймні в одній бізнес-функції. Таке широке розповсюдження є закономірним – компанії які використовують штучний інтелект, бачать значні покращення в обробці даних, управлінні безпекою, зниженні витрат



та обслуговуванні клієнтів; близько 67% організацій планують збільшити витрати на технології, особливо у сфері обробки даних та штучного інтелекту. Така широка прихильність до технологічних інвестицій сигналізує про майбутнє, в якому рішення на основі ШІ стануть фундаментальними для успіху бізнесу.

Впровадження штучного інтелекту для верифікації особистості допоможе банкам заощадити 900 мільйонів доларів США на операційних витратах і скоротити 29 мільйонів годин, що витрачаються на залучення нових клієнтів. Очікується, що середній час, який витрачається на цифрову перевірку, скоротиться на 30%.

Чат-боти та віртуальні асистенти зі штучним інтелектом можуть обробляти велику кількість взаємодій з клієнтами в режимі реального часу. Ці рішення продемонстрували вражаючі результати, допомагаючи скоротити витрати на обробку запитів користувачів на 80%. Крім того, останні досягнення призвели до підвищення точності розмовного ШІ на 25%, що дозволило цим системам краще розуміти настрої клієнтів, розпізнавати їхні наміри та реагувати на їхні потреби.

На тлі таких позитивних змін бізнес дедалі активніше оцінює економічний потенціал ШІ та його здатність впливати не лише на окремі процеси, а й на розвиток цілих ринків.

Фінансові компанії, що вже впровадили ШІ, поділяють прогноз аналітиків про його значний економічний ефект. Вони очікують, що до 2030 року ШІ забезпечить приріст світової економіки приблизно на 14 трильйонів доларів і сприятиме зростанню ВВП на 9%. Також передбачається, що ШІ підвищить ефективність фінансових ринків, хоча це може призвести й до більшої їх концентрації.

Щодо найбільш поширених сфер використання технологій ШІ на глобальному фінансовому ринку, зокрема в інвестиційній діяльності, варто зазначити наступне: 40% менеджерів використовують штучний інтелект для аналізу великих даних, що може призвести до включення



альтернативних наборів даних для здійснення прогностичного, описового та директивного аналізу; майже третина менеджерів використовуючи штучний інтелект для підтримки створення своїх ідей, незалежно від того, чи це означає оптимізацію інвестиційного середовища або виявлення нових інвестиційних можливостей. Чверть менеджерів повідомляють про використання штучного інтелекту для підтримки прийняття інвестиційних рішень, розширення вхідних даних щодо управління інвестиційними ризиками, а також формування збалансованого інвестиційного портфеля.

Отже, штучний інтелект стає ключовим інструментом розвитку сучасних компаній, оскільки підвищує ефективність бізнес-процесів і сприяє прийняттю точніших управлінських рішень. Його застосування у фінансовому секторі дає змогу оптимізувати облік, планування, управління ризиками та взаємодію з клієнтами. Зростання інвестицій у ШІ підтверджує, що компанії бачать у ньому значний економічний потенціал. Очікується, що до 2030 року ШІ суттєво вплине на глобальну економіку, збільшуючи продуктивність і конкурентоспроможність бізнесу.

#### **Література:**

1. Рябець Наталія Миколаївна, Рябець Олександр Миколайович Трансформуючий вплив штучного інтелекту на парадигму функціонування глобального фінансового ринку. – Економіка та суспільство, Випуск № 69 / 2024

### **ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА РОЗВИТОК МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ**

*Надія САД,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-М групи  
спеціальності «Менеджмент»  
Науковий керівник: Людмила ПРОНЧУК,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Штучний інтелект (ШІ) у 2020–2025 роках став одним з ключових факторів, що визначають розвиток менеджменту та маркетингу на



глобальному й національному рівнях [1]. Його впровадження дозволяє підприємствам підвищувати продуктивність, покращувати якість управлінських рішень та будувати нові моделі взаємодії зі споживачами [2]. У контексті відбудови та модернізації української економіки технології ШІ набувають особливої актуальності, адже забезпечують компаніям можливість швидше адаптуватися до нестабільного середовища та ресурсних обмежень [3].

Одним із ключових напрямів впливу ШІ на менеджмент є автоматизація рутинних операцій та оптимізація управлінських процесів [1]. Сучасні системи здатні обробляти великі масиви інформації, виявляти закономірності та прогнозувати поведінку ринку. Менеджер отримує не лише оперативні дані, а й аналітичні рекомендації, що дає змогу приймати обґрунтовані рішення [1]. Алгоритми можуть оцінювати ризики проектів, прогнозувати фінансові показники компанії та оптимізувати використання ресурсів, що підвищує ефективність управління та зменшує вплив людського фактора [2].

ШІ активно трансформує і систему управління персоналом. Інтелектуальні HR-платформи аналізують компетенції працівників, визначають індивідуальні траєкторії розвитку, оцінюють мотивацію та рівень залученості персоналу [3]. Це дозволяє менеджерам формувати високоефективні команди та своєчасно реагувати на ризики, пов'язані зі звільненнями, перевантаженістю або психологічним кліматом.

У сфері маркетингу вплив ШІ проявляється ще масштабніше. Найважливішим аспектом є можливість глибокої персоналізації пропозицій. Алгоритми аналізують пошукові запити, історію покупок, поведінку користувачів у соціальних мережах та створюють персоналізовані рекламні повідомлення [2]. Це суттєво підвищує ефективність таргетингу та сприяє формуванню довготривалих відносин із клієнтами.



Також ШІ змінює підходи до дослідження ринку. Прогностичні моделі допомагають визначати тенденції на основі великих масивів даних та дають змогу підприємствам адаптувати стратегії відповідно до змін ринкової ситуації [1]. Нові інструменти обробки даних відкривають додаткові можливості для сегментації аудиторії, визначення потреб окремих груп споживачів та оптимізації товарних ліній.

Важливою є роль ШІ у формуванні комунікаційної стратегії бренду. Чат-боти, автоматизовані системи підтримки, генеративні моделі дозволяють забезпечити швидку й персоналізовану взаємодію зі споживачами [2]. Це зменшує витрати на обслуговування і водночас підвищує рівень задоволеності клієнтів.

Разом із тим широке впровадження ШІ в управління та маркетинг вимагає розвитку цифрових компетентностей. Менеджери та маркетологи мають володіти навичками роботи з аналітичними інструментами, розуміти принципи роботи алгоритмів, оцінювати їхні ризики та можливості [3]. Це формує нову управлінську культуру, що стає необхідною умовою для ефективної цифрової трансформації бізнесу в Україні.

Перспективи використання ШІ в Україні значні. Технології штучного інтелекту сприяють оптимізації бізнес-процесів, зниженню витрат, підвищенню точності стратегічного планування та формуванню інноваційних рішень [1]. У майбутньому ШІ може стати ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності українських компаній на світовому ринку [3].

### **Література:**

1. Russell S., Norvig P. Artificial Intelligence: A Modern Approach.
2. Kotler P., Kartajaya H., Setiawan I. Marketing 5.0: Technology for Humanity.
3. Міністерство цифрової трансформації України. Аналітичні звіти з цифровізації (2023–2024).



## РОЛЬ ЛІДЕРСТВА В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

*Аліна ФЕДОРЧУК,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-О групи  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Ірина Бондарчук,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБІП України»*

У сучасних умовах глобалізації та зростаючої конкуренції підприємства стикаються з постійними викликами та необхідністю швидкого адаптування до змін ринку. Одним з найважливіших чинників успішного функціонування будь-якого підприємства є ефективне лідерство. Лідери на підприємствах не лише приймають важливі управлінські рішення, а й створюють умови для розвитку команд, які допомагають реалізовувати стратегії компанії. Без належного керівництва підприємства ризикують втратити конкурентні переваги, знизити продуктивність працівників та, як наслідок, зменшити прибутки.

Поняття «лідерство» виходить далеко за межі традиційного управління. Лідери сьогодні повинні бути не лише менеджерами, але й візіонерами, здатними надихати команди, сприяти впровадженню інновацій та ефективно управляти змінами. У даній статті ми розглянемо роль лідерства в управлінні сучасним підприємством, зосереджуючи увагу на важливих аспектах лідерства, таких як прийняття рішень, мотивація персоналу та формування корпоративної культури. [1. с.48]

Лідерство – це процес впливу на інших з метою досягнення певних цілей організації. Ключовими аспектами лідерства на підприємстві є здатність лідера бачити стратегічну картину, формувати чіткі цілі, приймати ефективні рішення та підтримувати команду в процесі досягнення результатів.

Однією з основних функцій лідера є прийняття рішень. У сучасному динамічному середовищі швидке та виважене прийняття рішень має



ключове значення для успіху підприємства. Лідери повинні враховувати не лише короткострокові вигоди, але й довгострокові перспективи.

Хороший лідер здатен швидко адаптуватися до змін і вчасно реагувати на нові виклики, завдяки чому підприємство може залишатися конкурентоспроможним. Важливим аспектом є й уміння залучати до прийняття рішень команду, що сприяє підвищенню довіри до керівника та згуртованості колективу.

Лідерство тісно пов'язане з процесом мотивації співробітників. Лідери, які здатні надихати своїх підлеглих та створювати атмосферу співпраці, досягають більш високих результатів. Важливою є здатність лідера зрозуміти індивідуальні потреби кожного працівника та застосовувати різноманітні інструменти мотивації: від матеріальних винагород до визнання та можливостей професійного розвитку. [2. с.93]

Ефективна комунікація є основним інструментом мотивації. Лідери повинні вміти чітко доносити свої очікування до підлеглих, надавати зворотний зв'язок та активно слухати своїх співробітників. Лідер, який відкритий до діалогу і враховує думки членів команди, створює умови для ефективної співпраці та реалізації потенціалу кожного працівника.

Корпоративна культура – це сукупність цінностей, норм та поведінкових моделей, які існують у межах підприємства. Саме лідери відіграють ключову роль у формуванні та підтримці корпоративної культури. Вони задають тон у взаєминах між працівниками, визначають стандарти поведінки і формують загальне ставлення до роботи.

Лідери, які акцентують увагу на інноваціях, гнучкості та відкритості до змін, сприяють тому, що корпоративна культура стає драйвером розвитку підприємства. Крім того, формування позитивної та прозорої корпоративної культури дозволяє підвищити рівень задоволеності працівників, що, у свою чергу, позитивно впливає на загальну продуктивність підприємства. [3. с.125]



Лідерство є незамінним елементом ефективного управління сучасним підприємством. Лідери не тільки забезпечують досягнення стратегічних цілей, але й мотивують персонал, сприяють розвитку корпоративної культури та впроваджують зміни. Сучасний лідер має бути гнучким, креативним і здатним адаптуватися до змін, що відбуваються на ринку.

Успішне лідерство – це не лише управління людьми, але й створення середовища, де кожен працівник може реалізувати свій потенціал. Таким чином, роль лідера на підприємстві полягає у здатності об'єднувати команду навколо спільних цілей, ефективно управляти ресурсами та створювати умови для розвитку і впровадження інновацій. Без сильного лідера підприємству важко залишатися конкурентоспроможним та досягати успіху в умовах постійно змінюваного середовища.

#### **Література:**

1. Адизес І. Ідеальний керівник. Чому ним неможливо стати і що з цього випливає. – Київ: Фоліо, 2018. – 360 с. (с. 45-78)
2. Коттер Дж. Лідерство і зміни: Виклик XXI століття. – Київ: Основи, 2019. – 290 с. (с. 90-123)
3. Гоулман Д. Емоційний інтелект у бізнесі: чому це важливо для лідерів. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2021. – 320 с. (с. 110-135)

### **МАРКЕТИНГ МАЙБУТНЬОГО: ПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ, ДАНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ ІНСАЙТИ СПОЖИВАЧІВ**

*Христина ЦИМБАЛЮК*  
*здобувач освіти 2 курсу, 21-М групи*  
*спеціальності «Менеджмент»*  
*Науковий керівник: Людмила ПРОНЧУК,*  
*викладач економічних дисциплін*  
*ВСП «РФК НУБіП України»*

Маркетинг як дисципліна постійно трансформується під впливом технологічного прогресу та зміни споживчих очікувань. Якщо традиційний маркетинг був орієнтований на масові комунікації, то сучасна епоха вимагає надзвичайної точності та релевантності. У цьому контексті три



взаємопов'язані елементи – персоналізація, дані (Big Data) та поведінкові інсайти споживачів – визначають вектор розвитку маркетингу майбутнього. Це не просто тренди, а фундаментальні основи для створення довгострокової цінності для клієнта та підвищення ефективності бізнесу. Актуальність теми зумовлена необхідністю для компаній адаптуватися до нової парадигми, де успіх прямо залежить від здатності розуміти та передбачати індивідуальні потреби споживача.

## 1. Персоналізація як імператив маркетингу

Персоналізація є ключовим елементом у боротьбі за увагу споживача. Вона виходить далеко за рамки простого звернення на ім'я та охоплює налаштування продукту, послуги, контенту та комунікацій на рівні індивідуального клієнта.

- Мікро-сегментація та "Маркетинг 1:1". Завдяки сучасним аналітичним інструментам, компанії можуть відходити від широких сегментів до мікро-сегментів і навіть до індивідуального профілювання. Це дозволяє створювати унікальні Customer Journeys (шляхи клієнта) та пропонувати продукти, що ідеально відповідають поточному контексту споживача.

- Динамічний контент. Використання штучного інтелекту (ШІ) дозволяє автоматично генерувати та адаптувати контент (веб-сторінки, електронні листи, оголошення) у режимі реального часу залежно від поведінки, історії покупок та демографічних даних конкретного користувача [1].

- Етичні аспекти. Критичним викликом для персоналізації є дотримання балансу між релевантністю та конфіденційністю. Споживачі очікують персоналізованого досвіду, але з зростаючою стурбованістю ставляться до збору своїх особистих даних. Це вимагає від компаній абсолютної прозорості у використанні даних.

## 2. Роль Big Data та аналітичних платформ



Дані є паливом для маркетингу майбутнього. Обробка великих масивів даних (Big Data) дозволяє перетворити сиру інформацію на стратегічні інсайти.

- Джерела та обробка даних. Маркетингові дані надходять з різноманітних джерел: First-Party Data (власні дані компанії), Second-Party Data (дані партнерів) та Third-Party Data (дані зовнішніх агрегаторів). Їх ефективне управління вимагає використання Customer Data Platforms (CDP), які об'єднують інформацію з різних каналів у єдиний, цілісний профіль клієнта [2].

- Предиктивна аналітика. Замість того, щоб просто аналізувати минулу поведінку, сучасний маркетинг використовує моделі машинного навчання для передбачення майбутніх дій, таких як ймовірність відтоку клієнтів (Churn Rate), очікувана довічна цінність (CLV) або готовність до покупки певного товару. Це дозволяє оптимізувати рекламні витрати та підвищити ROI.

- Інтеграція III та ML. Алгоритми III та машинного навчання (ML) є невід'ємною частиною обробки Big Data. Вони автоматизують і прискорюють процеси ідентифікації прихованих закономірностей у поведінці споживачів, що є неможливим для людського аналізу.

### 3. Поведінкові інсайти та нейромаркетинг

Поведінкові інсайти (behavioral insights) забезпечують розуміння того, чому споживач діє певним чином. Вони базуються на принципах поведінкової економіки та психології.

- Когнітивні упередження (Biases). Використання знань про людські когнітивні упередження (наприклад, Fear of Missing Out – FOMO, ефект дефіциту або соціальний доказ) дозволяє створювати більш переконливі та ефективні маркетингові повідомлення.

- Нейромаркетинг. Ця галузь використовує інструменти нейронауки (наприклад, ЕЕГ, Eye Tracking) для вимірювання несвідомих реакцій споживачів на маркетингові стимули.



Це надає найглибше розуміння емоційної реакції та уваги до реклами, упаковки чи веб-інтерфейсу.

- Крос-канальна поведінка. Аналіз поведінкових інсайтів має бути омніканальним. Споживач може бачити рекламу на мобільному пристрої, досліджувати продукт на планшеті, а купувати у фізичному магазині. Маркетинг майбутнього повинен відстежувати цю складну взаємодію та надавати узгоджений досвід на кожному етапі.

Отже, маркетинг майбутнього – це точний, науково-орієнтований процес, що базується на даних. Успішна маркетингова стратегія буде не лише персоналізованою, а й прогностичною. Компанії, які зможуть ефективно інтегрувати Big Data, алгоритми ШІ для персоналізації та поведінкову економіку для розуміння мотивації, отримають вирішальну конкурентну перевагу.

Головними викликами залишаються питання конфіденційності даних (GDPR, CCPA та ін.), потреба у висококваліфікованих маркетингових аналітиках (Data Scientists) та необхідність постійної технологічної модернізації інфраструктури.

Напрямами подальших досліджень є розробка більш етичних та прозорих моделей збору та використання даних, а також інтеграція метавсесвіту та інших імерсивних технологій у персоналізований маркетинговий досвід.

### **Література:**

1. Бергманн Т. (2020). Персоналізація: Як Big Data та AI змінюють правила гри в маркетингу. Київ: Наш Формат. [4, с. 123].
2. Келлер К. Л. (2019). Стратегічний бренд-менеджмент. 5-те вид. Львів: Світ.
3. Талер Р. (2018). Поведінкова економіка. Харків: Фабула.
4. Чейні Р. (2021). Data-Driven Marketing: Використання даних для покращення кожної взаємодії з клієнтом. Нью-Йорк: Wiley. [6, 10].



УДК 331.5:658.15:005.334

## **ГНУЧКІ МОДЕЛІ ЗАЙНЯТОСТІ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

*Оксана ЧЕРНАЧУК,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Світ праці за останні роки зазнав глибокої трансформації. Стрімка цифровізація, розвиток онлайн-інструментів для спільної роботи та досвід масового переходу на дистанційку під час пандемії повністю перевернули уявлення про класичну зайнятість. Бізнес нарешті усвідомив: ефективність не залежить від присутності в офісі. Фриланс, гібридні формати й віддалені команди стали не тимчасовим трендом, а невід’ємною частиною сучасної економіки. Такі підходи дозволяють швидко реагувати на зміни ринку, залучати таланти з усього світу та водночас знижувати витрати. Проте перед фінансовими менеджерами постає логічне запитання: чи дійсно гнучкість зміцнює фінансову стабільність компанії, чи приховує у собі нові ризики?

Під гнучкими формами зайнятості розуміють організацію праці, за якої працівник не прив’язаний до конкретного офісу чи стандартного графіка. Основні моделі – це фриланс, дистанційна робота й гібридна система. Фриланс передбачає виконання конкретних завдань за домовленістю чи контрактом, без зарахування до штату. Так працюють переважно фахівці креативних, технічних та ІТ-галузей – дизайнери, програмісти, маркетологи, копірайтери. Віддалена робота, на відміну від фрилансу, означає, що працівник офіційно належить до колективу, але виконує обов’язки поза межами офісу, залишаючись повноцінною частиною корпоративної структури. Гібридна модель поєднує обидва підходи — частину часу людина працює з дому, частину проводить в офісі, що особливо зручно для команд, де важливий баланс між особистою автономією та колективною взаємодією.



Для роботодавців така система має очевидні фінансові плюси. Витрати на оренду офісів, комунальні послуги та утримання інфраструктури значно скорочуються. Оплата фрилансерів базується на результаті, а не на робочому часі, що зменшує постійне навантаження на бюджет. Проте економія не означає відсутності ризиків. За умов слабого контролю або нечіткого планування може втратитися відчуття відповідальності, а робочі процеси – розсипатися. Тому компанії, які обирають гнучкі моделі, роблять ставку на систему оцінювання за результатом, а не за відпрацьованими годинами. Водночас зростає роль юридичної грамотності: помилки у контрактах із фрилансерами чи дистанційними працівниками можуть обернутися штрафами або судовими претензіями.

Сучасний бізнес не може обійтися без цифрових інструментів. Це не лише відеозв'язок чи корпоративні чати, а й системи спільного редагування документів, CRM-платформи, хмарні сервіси для управління проектами. Вони створюють спільний інформаційний простір, де кожен учасник команди має доступ до актуальних даних незалежно від місця перебування. Ефективною стратегією стає побудова комбінованих колективів: основа формується зі штатних співробітників, які забезпечують стабільність і корпоративну культуру, а окремі завдання делегуються зовнішнім експертам – фрилансерам чи консультантам. Це дозволяє швидко масштабувати діяльність і зберігати фінансову ефективність.

Ще один критичний аспект – кібербезпека. Перехід до віддалених форматів потребує інвестицій у захист даних і професійну ІТ-підтримку. Це не просто витрати, а захисний щит для бізнесу, який запобігає втратам, збоям та витоку інформації.

Отже, гнучкі форми зайнятості дійсно можуть стати джерелом фінансової стійкості, але лише за умови грамотного управління, прозорих процесів і бездоганного юридичного супроводу. Найкращий підхід – це



поєднання стабільного «ядра» ключових працівників із мережею гнучких виконавців, які підключаються за потреби. Такий баланс забезпечує компанії мобільність, економічну вигоду й готовність до будь-яких викликів сучасного ринку.

### **Література:**

1. Бабенко В. О., Гриньова В. М. Економіка праці і соціально-трудова відносина : підручник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 408 с.
2. Звinyaцьковський А. В. Гнучкі форми організації праці в умовах цифрової економіки : монографія. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2021. 212 с.





## СЕКЦІЯ VI

# ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОБЛІКУ, УПРАВЛІННІ ТА БІЗНЕС- АНАЛІТИЦІ



## ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ В ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

*Ірина БОНДАРЧУК,  
викладач економічних дисциплін  
спеціаліст вищої категорії,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасна економіка переживає глибокі структурні зміни, спричинені цифровою трансформацією бізнес-процесів, державного управління та фінансових систем. Умови цифровізації створюють нові вимоги до організації бухгалтерського обліку й оподаткування, що вимагає переосмислення традиційних підходів до формування, обробки та збереження фінансової інформації.

Слід зауважити, що в останні роки активізуються наукові пошуки щодо цифрової економіки загалом і обліку в ній зокрема. Дискутують із питань означення, умов, засад, характеристик цифрової економіки такі вчені, як О.С. Вишневський, О.П. Голобородько, Г.Т. Карчева, С.В. Коляденко, Н.М. Краус, К.М. Краус, Л.О. Матвейчук, М.В. Руденко та багато інших.

Метою дослідження є цифрова економіка як новий об'єкт обліку, що має власну специфіку й відрізняється від традиційних. Тому виклик для облікової системи – встановити принципи облікового відображення, сформувати систему оцінки, документального й рахункового забезпечення.

Розвиток цифрової економіки в Україні є одним із пріоритетних напрямів державної політики. Впровадження електронного документообігу, системи «Електронний кабінет платника податків», використання програмних РРО та онлайн-звітності сприяють підвищенню прозорості бізнесу та ефективності адміністрування податків. Водночас, цифровізація потребує вдосконалення нормативної бази, підвищення цифрової грамотності фахівців та забезпечення кібербезпеки облікових систем.[1]



Бухгалтерський облік у цифровій економіці набуває рис інформаційної системи, що інтегрує дані з різних джерел у режимі реального часу. Використання ERP-систем (наприклад, SAP, Oracle, BAS ERP) дозволяє автоматизувати обробку первинних документів, формування звітності та аналітичних показників.

Цифрові технології змінюють роль бухгалтера – від виконавця рутинних операцій до аналітика, який інтерпретує дані для прийняття управлінських рішень. Особливого значення набувають навички роботи з великими даними (Big Data), хмарними сервісами, штучним інтелектом та блокчейн-технологіями.

Блокчейн може забезпечити підвищення достовірності облікової інформації завдяки неможливості її коригування без залишення цифрового сліду. Це відкриває перспективи для створення децентралізованих реєстрів облікових записів і автоматизації аудиту за допомогою смарт-контрактів.[3]

У сфері оподаткування цифровізація сприяє підвищенню прозорості розрахунків і зменшенню рівня тіньової економіки. Електронна звітність, автоматичне зіставлення податкових накладних у системі ПДВ, а також запровадження електронних чеків дозволяють Державній податковій службі здійснювати контроль у режимі реального часу.

Впровадження електронного аудиту (e-audit) передбачає можливість дистанційної перевірки податкових зобов'язань через електронний доступ до бухгалтерських даних платників. Це скорочує адміністративні витрати бізнесу й держави, підвищує об'єктивність перевірок.

Разом із тим, цифрове адміністрування податків вимагає високого рівня інформаційної безпеки, захисту персональних даних та стабільного функціонування державних інформаційних систем. Проблемою залишається уніфікація програмних продуктів і відсутність єдиного стандарту цифрового обміну даними між бізнесом і податковими органами.



Серед основних викликів цифровізації обліку та оподаткування можна виділити:

- правові ризики – недостатня адаптація нормативних актів до нових технологічних процесів;
- технічні ризики – вразливість облікових систем до кіберзагроз;
- кадрові ризики – брак фахівців із цифровими компетентностями;
- етичні ризики – загрози втрати приватності та зловживання даними.

Цифрова економіка вимагає від бухгалтерів і податківців нової парадигми професійної підготовки. Необхідно впроваджувати освітні програми, які поєднують економічні знання з ІТ-компетенціями, кібербезпекою та аналітикою даних.

В Україні перспективними напрямками розвитку цифрового обліку є:

- розширення застосування хмарних бухгалтерських сервісів;
- інтеграція облікових систем із державними базами даних;
- застосування штучного інтелекту для аналізу фінансових показників і прогнозування ризиків;
- перехід до повністю електронного документообігу між суб'єктами господарювання та державними органами;
- впровадження відкритих даних (Open Data) для підвищення прозорості бізнес-середовища.

Державна стратегія цифрової трансформації економіки України до 2030 року передбачає створення умов для розвитку цифрових фінансових сервісів, підвищення ефективності податкової політики та мінімізації людського фактору в контролі фінансових потоків.[5]

Отже, цифровізація суттєво змінює підходи до ведення бухгалтерського обліку та системи оподаткування. Автоматизація, електронна звітність, використання штучного інтелекту й блокчейну



сприяють підвищенню ефективності управління та прозорості економічних процесів.

Водночас ці зміни висувають нові вимоги до кваліфікації фахівців, нормативного регулювання та захисту інформації.

### **Література:**

1. Голов С. Ф. Цифровізація бухгалтерського обліку: виклики та перспективи. Бухгалтерський облік і аудит. – 2022. – № 3. – С. 3–12.
2. Міністерство цифрової трансформації України. Стратегія цифрової трансформації економіки України до 2030 року. – Київ, 2021.
3. Власюк О. С., Гончаренко І. В. Трансформація обліку та оподаткування в умовах цифрової економіки. Економіка і держава. – 2023. – № 5. – С. 15–20.
4. Костюк О. М. Сучасні тенденції автоматизації бухгалтерського обліку. Фінанси, облік і аудит. – 2021. – № 1. – С. 34–41.
5. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 р. № 851-IV.

## **ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ПРОЗОРСТІ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

*Валентин ГЛУЩУК,  
здобувач освіти 2 курсу, 21-О групи,  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Оксана Черначук,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

У сучасному світі, де економічні процеси змінюються з надзвичайною швидкістю, а інвестори дедалі більше потребують достовірної фінансової інформації, традиційні системи бухгалтерського обліку вже не можуть забезпечити належну швидкість обробки даних, їхню незмінність і прозорість. Саме тому на перший план виходить технологія блокчейн – розподілений реєстр, який став символом



надійності, інноваційності та нової фінансової епохи. Вона здатна не просто автоматизувати облік, а й кардинально змінити його методологію, створивши умови для більшої довіри між усіма учасниками фінансових відносин.

Традиційна бухгалтерія ґрунтується на принципі подвійного запису, коли кожна операція фіксується у двох місцях – у дебеті та кредиті. Блокчейн же пропонує нову модель – потрійний запис, у якому транзакція, окрім звичних бухгалтерських записів, отримує ще й криптографічний підпис і зберігається у спільному розподіленому реєстрі. Це означає, що її підтверджує незалежна мережа, яка виконує роль третьої сторони, гарантуючи прозорість та достовірність кожного запису.

Незмінність даних, підвищення довіри між контрагентами, автоматизація процесів через смарт-контракти – лише частина переваг, які приносить блокчейн. Завдяки незмінності записів у мережі будь-яке втручання або коригування даних стає практично неможливим без загальної згоди учасників системи. Це унеможлиблює шахрайство, а відкритість даних між компаніями дозволяє уникнути довготривалих і витратних звірок. Смарт-контракти ж дають змогу здійснювати фінансові операції автоматично, без участі людини, як-от нарахування податків чи закриття боргових зобов'язань.

У контексті аудиту технологія блокчейн стає справжнім проривом. Вона змінює саму сутність професії аудитора: від перевіряючого, який аналізує документи постфактум, до спостерігача, який контролює систему в реальному часі. Безперервний аудит дає змогу миттєво виявляти порушення, оцінювати фінансові ризики й аналізувати ефективність внутрішнього контролю. Завдяки цьому аудиторська діяльність стає більш глибокою, аналітичною та економічно вигідною.

Верифіковані дані блокчейну стають також основою для розвитку бізнес-аналітики. Системи аналітики, зокрема з використанням машинного навчання, можуть працювати з інформацією, достовірність якої не



потребує перевірки. Це відкриває нові можливості для точного прогнозування, аналізу ліквідності та рентабельності підприємств, а також глибшого розуміння динаміки ринку.

Однак впровадження блокчейну в Україні стикається з певними викликами. Насамперед це відсутність належного правового регулювання, оскільки чинні стандарти бухгалтерського обліку та податкове законодавство ще не адаптовані до роботи з розподіленими реєстрами. Другою проблемою є технічна інтеграція – адже більшість підприємств користуються застарілими ERP-системами, які потребують модернізації для сумісності з блокчейн-рішеннями.

Попри труднощі, впровадження цієї технології є кроком у майбутнє, до формування нового типу економічного мислення, заснованого на прозорості, довірі та цифровій відповідальності. Технологія блокчейн має потенціал стати наріжним каменем модернізованої системи обліку, де фінансова інформація буде не лише достовірною, а й доступною для всіх зацікавлених сторін у реальному часі. Саме тому її розвиток і впровадження потребують тісної співпраці між науковою спільнотою, ІТ-фахівцями та державними регуляторами. У майбутньому блокчейн здатен забезпечити не лише прозорість фінансової звітності, а й створити підґрунтя для безперервного аудиту, поглибленої бізнес-аналітики та ефективних стратегічних рішень, що сприятимуть розвитку сучасної економіки.

### **Література:**

1. Васильєва Л. М. Інформаційні системи і технології в обліку: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 384 с.

2. Міністерство освіти і науки України. Х Міжвузівська науково-практична інтернет-конференція: «Економіка та аграрний сектор України в умовах глобальних трансформацій: наука, освіта, виробництво».



3. Скоропадський О. В., Захарченко В. І. Блокчейн як інструмент трансформації бухгалтерського обліку. *Фінанси України*. 2024. № 6. С. 15–28.

## **ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ**

*Софія ДЕРЕЛО,  
здобувачка освіти 3 курсу, 31-О групи  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Ірина БАРАНОВСЬКА,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасні тенденції цифрової трансформації економіки зумовлюють необхідність упровадження інноваційних технологій у всі сфери господарської діяльності, зокрема у бухгалтерський облік. Одним із перспективних напрямів розвитку облікових систем є застосування штучного інтелекту, який забезпечує новий рівень автоматизації, підвищення точності та ефективності обробки фінансових даних. У сучасному бізнес-середовищі, що характеризується великими обсягами інформації та швидкою зміною регуляторних вимог, штучний інтелект стає інструментом оптимізації роботи бухгалтера та стратегічного розвитку підприємства.

Штучний інтелект – це сукупність методів і технологій, здатних виконувати завдання, що традиційно потребують людського інтелекту: навчання, аналізу, прогнозування, прийняття рішень. Основними його компонентами є машинне навчання, нейронні мережі, обробка природної мови (NLP), інтелектуальний аналіз даних і автоматизована автоматизація процесів (RPA). Використання цих технологій дозволяє автоматично класифікувати та аналізувати великі масиви фінансової інформації, обробляти електронні рахунки, накладні, банківські виписки, формувати



бухгалтерські проведення та здійснювати попередній контроль правильності даних.

Основним завданням впровадження ШІ у бухгалтерських процесах є автоматизація рутинних операцій, що раніше займали значну частину робочого часу фахівців. Алгоритми ШІ здатні вводити дані з первинних документів, розносити витрати за статтями, визначати коди рахунків і генерувати бухгалтерські записи відповідно до чинних стандартів. Використання технологій оптичного розпізнавання символів (OCR) у поєднанні з машинним навчанням підвищує точність розпізнавання фінансових документів, зменшує кількість помилок і прискорює обробку даних.

Ще одним напрямом застосування ШІ є аналітична обробка даних та контроль достовірності інформації. Системи штучного інтелекту можуть здійснювати аудит у режимі реального часу, виявляти невідповідності, дублікати або підозрілі операції, що можуть свідчити про фінансові порушення чи шахрайство. Алгоритми виявлення аномалій дозволяють попереджати помилки ще до формування фінансової звітності, підвищуючи рівень внутрішнього контролю та довіру до фінансових результатів.

Штучний інтелект використовується також для підготовки фінансової звітності. Програмні комплекси формують звіти відповідно до стандартів, проводять аналіз ключових показників і надають рекомендації щодо покращення фінансового стану. Деякі рішення автоматично складають пояснювальні записки до звітів на основі результатів аналізу показників, що спрощує роботу бухгалтерів у періоди звітності [1].

Фінансове прогнозування на основі ШІ дозволяє формувати прогнози доходів, витрат, податкових зобов'язань та руху грошових коштів. Це сприяє обґрунтованому прийняттю управлінських рішень, плануванню бюджету та визначенню оптимальних фінансових стратегій підприємства.



Серед переваг застосування ШІ у бухгалтерському обліку слід зазначити підвищення точності та надійності даних, скорочення часу на рутинні операції, зниження витрат підприємства та можливість обробки великих обсягів інформації у короткий термін. Системи ШІ навчаються та з часом вдосконалюють власні алгоритми, підвищуючи якість виконуваних операцій.

Водночас впровадження ШІ пов'язане з певними викликами. Серед них – висока вартість програмного забезпечення, потреба у підготовці фахівців з бухгалтерськими та ІТ-компетенціями, питання безпеки даних та необхідність правового регулювання відповідальності за дії автоматизованих систем.

Подальший розвиток ШІ в бухгалтерії пов'язаний з інтеграцією з іншими цифровими технологіями, такими як RPA та блокчейн. RPA дозволяє створювати «цифрових співробітників» для виконання повторюваних завдань, а поєднання ШІ з блокчейном забезпечує прозорість і незмінність облікових записів, відкриваючи перспективу реалізації «розумного аудиту» [3].

Застосування генеративного ШІ, наприклад, ChatGPT, дозволяє формувати текстові звіти, аналітичні записки та шаблони бухгалтерських документів, підвищуючи ефективність управлінської комунікації.

Отже, впровадження штучного інтелекту відкриває нову еру в бухгалтерському обліку, забезпечуючи автоматизацію, підвищення точності та аналітичних можливостей. Успішне використання ШІ вимагає поєднання технічних інновацій, етичної відповідальності, захисту даних та безперервного професійного розвитку.

### **Література:**

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік у сучасних інформаційних системах: навч. посіб. – Житомир : Рута, 2022. – 312 с.
2. Кірейцев Г. Г. Цифровізація бухгалтерського обліку: виклики та можливості // Економіка і держава. – 2023. – № 6. – С. 35–40.



3. Іванова О. В. Вплив штучного інтелекту на трансформацію облікових процесів // Облік і фінанси. – 2024. – № 4. – С. 22–27.

## **ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА УПРАВЛІНСЬКІ ПРОЦЕСИ**

*Ангеліна ДІКАЛ,  
здобувач освіти 3 курсу, 31-М групи  
спеціальності «Менеджмент»  
Науковий керівник: Ірина МАРТИНОВА,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасний розвиток інформаційних технологій (ІТ) суттєво впливає на всі сфери діяльності підприємств, зокрема на бухгалтерський облік та управлінські процеси. Використання ІТ дозволяє підвищити ефективність обліку, автоматизувати рутинні операції, скоротити витрати часу та ресурсів, а також покращити якість управлінських рішень. Сучасні програмні продукти забезпечують швидку обробку великих обсягів даних, інтеграцію фінансової та операційної інформації, а також зручне формування аналітичних звітів, що робить процес управління більш прозорим та контрольованим.

Автоматизація бухгалтерського обліку є однією з ключових складових ІТ-впровадження на підприємстві. Спеціалізовані програми, такі як 1С:Підприємство, SAP, Microsoft Dynamics, QuickBooks, дозволяють вести облік всіх фінансових операцій, розрахунок заробітної плати, податковий облік, облік основних засобів та матеріальних цінностей. Використання таких програм значно зменшує ризик помилок, забезпечує точність фінансової інформації та економить робочий час бухгалтерів. Крім того, автоматизація дозволяє вести паралельний облік за різними вимогами, наприклад, бухгалтерський, податковий та управлінський, що раніше було складним і витратним процесом.



Сучасні системи електронного документообігу дозволяють підприємствам вести облік документів у цифровому вигляді. Це прискорює обробку фінансових документів, забезпечує їхню збереженість та легкість контролю, зменшує використання паперу та сприяє екологічності. Електронний документообіг включає реєстрацію вхідних та вихідних документів, узгодження, підписання та архівування в електронному вигляді, що підвищує оперативність обліку та скорочує час на виконання рутинних завдань.

ІТ-системи також надають широкі аналітичні можливості. Формування звітів у реальному часі дозволяє керівникам підприємств отримувати актуальні дані для прийняття оперативних рішень. Системи бізнес-аналітики (BI), такі як Power BI, Tableau або Qlik Sense, дозволяють проводити прогнозування, оцінювати ефективність діяльності підприємства та виявляти потенційні проблеми. Використання дашбордів та графіків дає змогу керівництву швидко оцінювати ключові показники діяльності, зокрема прибутковість, рентабельність, обіг товарів та фінансові ризики, і приймати рішення на основі візуальної інформації.

В управлінні підприємством особливо важливе застосування ERP-систем (Enterprise Resource Planning), які інтегрують усі основні бізнес-процеси: від фінансів та виробництва до продажів та закупівель. Це дозволяє контролювати ресурси в реальному часі, забезпечує прозорість управлінських рішень і дозволяє швидко реагувати на зміни ринку. ERP-системи дозволяють планувати виробництво, облік матеріалів, управління запасами, постачання та логістику, а також ведення аналітики продажів та клієнтської бази.

Сучасні ІТ-рішення також дозволяють вести управлінський облік, який відрізняється від бухгалтерського тим, що орієнтований на внутрішні потреби підприємства. Це дає змогу оцінювати ефективність підрозділів, планувати бюджети, оптимізувати витрати, аналізувати прибутковість продуктів та послуг і приймати стратегічні рішення для розвитку бізнесу.



Впровадження мобільних додатків та хмарних сервісів забезпечує доступ керівників та працівників до даних з будь-якої точки світу, що підвищує гнучкість управління та оперативність прийняття рішень. Мобільні та хмарні рішення забезпечують співпрацю між віддаленими підрозділами, доступ до фінансових і виробничих даних у режимі реального часу, а також дозволяють автоматично синхронізувати інформацію на всіх пристроях.

При впровадженні інформаційних технологій важливо дотримуватися певних принципів, що забезпечують їхню ефективність:

- Принцип системності – інтеграція всіх облікових і управлінських процесів в єдину систему для підвищення узгодженості даних.
- Принцип автоматизації – заміна ручних операцій на автоматизовані процеси для зменшення ризику помилок і підвищення швидкості обробки інформації.
- Принцип доступності та мобільності – забезпечення можливості швидкого доступу до даних для всіх користувачів, які мають відповідні повноваження.
- Принцип безпеки інформації – захист даних від несанкціонованого доступу, втрати чи пошкодження.
- Принцип аналітичності – надання інструментів для аналізу та прогнозування, щоб керівництво могло приймати обґрунтовані рішення.
- Принцип гнучкості та масштабованості – можливість адаптувати систему під зміну потреб підприємства та зростання обсягів даних.

Крім того, впровадження ІТ потребує підготовки персоналу та зміни корпоративних процесів. Працівники повинні бути навчені користуватися новими системами, розуміти принципи роботи з електронними документами та аналітикою. Важливим елементом є також підтримка з боку керівництва, яке повинно контролювати ефективність використання систем та забезпечувати їхнє оновлення.



Сучасні інформаційні технології значно підвищують ефективність роботи підприємства, дозволяють скоротити витрати часу, оптимізувати управлінські рішення та забезпечують швидкий доступ до актуальної інформації. Впровадження ІТ у бухгалтерський облік та управлінські процеси є необхідною умовою конкурентоспроможності підприємств у сучасних економічних умовах, дозволяючи забезпечити прозорість, оперативність та точність управлінських і фінансових процесів.

### **Література:**

1. [ІТ-технології як об'єкти управління на підприємстві / Ю. Шпак, І. Андрухів. Економіка та суспільство, № 63 (2024). Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4065>]
2. [Інформаційні технології в управлінні суб'єктами господарювання / Г. Г. Цегелик. Режим доступу: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/82.pdf>]

## **БЛОКЧЕЙН У СУЧАСНОМУ ЦИФРОВОМУ СВІТІ**

**Ксенія МАРАТОВИЧ**  
*здобувач освіти 3 курсу, 31-О групи спеціальності «Облік та оподаткування»  
Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

У сучасному цифровому світі технологія Блокчейн стала однією з ключових тем – і не лише в контексті криптовалют. Вона пропонує нову модель зберігання й передачі даних, яка обіцяє більшу прозорість, децентралізацію і безпеку. У цій статті розглянемо, що таке блокчейн, як він працює, його ключові характеристики, застосування, переваги та виклики

Блокчейн – це розподілена база даних або реєстр, запис якої ведеться у вигляді блоків, пов'язаних між собою ланцюгом. Кожен блок містить



набір транзакцій або записів, криптографічний «хеш» попереднього блоку та відмітку часу.

Ця структура забезпечує, що після включення блоку до ланцюга змінити його без того, щоб змінилися всі наступні блоки та не відбулося узгодження всієї мережі, практично неможливо.

Перевага такої моделі в тому, що не потрібен центральний довірений вузол або орган, що керує реєстром — натомість мережа учасників (нодів) спільно підтримує консолідовану версію реєстру.

Технологія вперше набула широкої популярності через Bitcoin, протокол якого описав(и) Satoshi Nakamoto у 2008 році.

Розглянемо основні компоненти та процеси:

1. Транзакції – користувачі створюють транзакції, які передаються мережі.
2. Формування блоку – кілька транзакцій збираються в блок.
3. Хеш-зв'язок – блок містить свій хеш, дані транзакцій і хеш попереднього блоку, що забезпечує зв'язок «ланцюга».
4. Алгоритм консенсусу – для того, щоб новий блок було включено в ланцюг, мережа має узгодити, що він дійсний. Приклад: Proof of Work (PoW) у Bitcoin-мережі.
5. Розподілене зберігання – копія ланцюга є у багатьох вузлах (нодах) мережі. Якщо один вузол виходить з ладу або намагається змінити дані, інші вузли чинять опір зміні.

Також варто зауважити, що крім публічних блокчейнів існують приватні або консорціумні варіанти, де доступ і права контролю більш обмежені.

Декілька важливих ознак, які вирізняють блокчейн із-поміж інших технологій зберігання даних:

- Децентралізація – немає єдиного центра-владного вузла, який контролює систему.



- Незмінність (іммутованість) – після того, як блок додано до ланцюга і підтверджено мережою, змінити його практично неможливо.
- Прозорість – у публічних блокчейнах всі транзакції можуть бути доступні для перегляду (хоча й можуть бути приховані дані учасників).
- Безпека криптографією – хешування, цифрові підписи, складні алгоритми консенсусу забезпечують захист від фальсифікацій.
- Відсутність чи зменшення ролі третьої сторони-посередника – блокчейн може скоротити або ліквідувати потребу в традиційних централізованих посередниках.

Застосування блокчейн-технологія блокчейн має застосування не лише в криптовалютах – вона відкриває можливості у різноманітних галузях. Нижче кілька прикладів:

Фінанси-класичне застосування: цифрові валюти, перекази, розрахунки без центрального банку чи іншого посередника. Наприклад, мережі на основі блокчейну дозволяють робити транзакції 24/7, зменшуючи часові затримки.

Логістика та ланцюги постачання-використання для відстеження товарів, контролю походження, забезпечення прозорості ланцюга постачання – наприклад, продукти харчування.

Управління і державний сектор-реєстри майна, голосування, ідентифікація користувачів – тут блокчейн може підвищити довіру, зменшити корупцію і покращити ефективність.

Інші сфери-інтелектуальна власність, медичні дані, Інтернет речей (ІоТ) – можливості досліджуються.

Переваги:

- Зниження витрат на посередників і підвищення ефективності.
- Більш висока безпека проти підробок та зловживань (за рахунок незмінності й розподіленості).
- Підвищення прозорості та довіри.



- Можливість нових бізнес-моделей, які раніше були неможливі.

Виклики:

- Масштабованість. Деякі блокчейн-мережі мають обмеження по швидкості транзакцій чи кількості вузлів.
- Енергоспоживання. Зокрема моделі на PoW споживають значні ресурси. Регулювання і стандарти. Питання правового статусу, безпеки даних, приватності – ще не врегульовані.
- Якість даних. Блокчейн гарантує незмінність даних, але якщо записані дані були неправильні чи шахрайські – помилка зафіксована
- Сумісність і інтеграція. Впровадження блокчейну в існуючі системи буває складним.

Блокчейн-технологія ще перебуває на етапі активного розвитку та впровадження. Поява нових консенсусних алгоритмів (наприклад, Proof of Stake), гібридних чи приватних блокчейнів, інтеграція з іншими технологіями (штучний інтелект, Інтернет речей) відкривають нові горизонти.

Також важливо, що блокчейн може змінити не лише технологічну, а й соціальну модель – наприклад, як ми довіряємо, як здійснюємо транзакції, як організуємо управління даними.

Проте успіх залежатиме від вирішення технічних, етичних і правових питань – і скоріш за все, впровадження буде поступовим, з багатьма проміжними етапами адаптації.

Блокчейн – це не просто модне слово, а технологія, яка має потенціал змінити фундаментальні аспекти зберігання, передачі і верифікації даних. Вона відкриває шлях до більш децентралізованих, прозорих і безпечних систем, але водночас несе з собою складнощі: технологічні, правові, інфраструктурні. Для того, щоб реалізувати цей потенціал, необхідно розуміння як самих технологій, так і їхнього місця в суспільстві й економіці.



В майбутньому ми, ймовірно, побачимо, як блокчейн ставатиме частиною звичної інфраструктури – але лише після того, як буде вирішено питання масштабованості, енергоефективності, стандартизації й регулювання.

### **Література:**

1. Blockchain technology explained. EU Blockchain Observatory and Forum. 25 жовтня 2022. EU Blockchain Observatory and Forum
2. The Blockchain: What It Is and Why It Matters. Kaushal M., Tyle S., Brookings. 13 січня 2015. Brookings
3. Blockchain, Explained. MIT Initiative on the Digital Economy. Zach Church. 29 травня 2017. MIT Initiative on the Digital Economy
4. What is a Blockchain? Devopedia. Devopedia
5. What Is A Blockchain? Bitcoin Magazine. Bitcoin Magazine

## **КІБЕРБЕЗПЕКА В БУХГАЛТЕРІЇ: ЯК ЗАХИСТИТИ ФІНАНСОВІ ДАНІ ВІД КІБЕРЗАГРОЗ**

*Дарина СТАЦЮК  
здобувач освіти 3 курсу, 31-О групи  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Бухгалтери володіють конфіденційною та важливою корпоративною інформацією, що робить їх привабливою мішенню для кіберзлочинців. Вони обробляють фінансові дані, банківські реквізити та особисту інформацію співробітників і клієнтів, тому їхня діяльність вимагає підвищеної уваги до безпеки даних у кіберпросторі. Кіберзлочинці часто використовують різні методи, такі як фішинг, зловмисні програми і соціальна інженерія, щоб отримати доступ до чутливої інформації.

Існують різноманітні типи вірусів і кібератак, але в більшості випадків їх основні цілі залишаються незмінними: здобуття важливої



інформації, крадіжка коштів або шантаж. Проте хакерів не завжди цікавлять тільки гроші. Іноді вони організовують масові кібератаки, щоб порушити ситуацію в компаніях або навіть у цілих країнах. Яскравий приклад – кібератака на «Київстар» наприкінці 2023 року. У мільйонів абонентів зник мобільний зв'язок і доступ до інтернету, що призвело до серйозних проблем і викликало бурхливі обговорення в суспільстві. Ця ситуація показала, наскільки вразливими можуть бути сучасні комунікації і чому важливо піклуватися про кібербезпеку, щоб підтримувати спокій у суспільстві.

Щоб уберегти себе від цих небезпек, потрібно дотримуватися основних правил кібербезпеки, особливо в сфері бухгалтерії. У сучасному бізнесі обробка фінансової інформації відбувається в онлайн-середовищі, що робить її вразливою до кібератак. Дотримуючись правил кібербезпеки, ви не лише захищаєте свої особисті дані, але й забезпечуєте безпеку фінансової інформації вашої компанії, що допоможе уникнути серйозних збитків і репутаційних втрат. Нижче наведені сім простих і ефективних правил: [1]

1. Створюйте надійні паролі. Це одне з найважливіших правил кібербезпеки. Паролі повинні містити складні комбінації символів. Кожен сервіс або сайт має мати свій унікальний пароль, ніколи не повторюйте їх. Уникайте ділитися своїми паролями, не записуйте їх на папері і не вводьте на ненадійних сайтах.
2. Не залишайте пристрої без нагляду, якщо вам потрібно ненадовго відійти від свого комп'ютера, телефону або планшета, обов'язково заблокуйте його, щоб запобігти несанкціонованому доступу до вашої інформації.
3. Використовуйте антивірусне програмне забезпечення. Антивірусні програми допоможуть своєчасно виявити шкідливе ПЗ і захистити ваш комп'ютер від загроз.



4. Розробляйте резервні копії даних. Регулярні резервні копії даних допоможуть вам уникнути втрати інформації через системні збої або атаки шифрувальників.
5. Регулярно перевіряйте банківські звіти. Перевіряйте свою історію платежів на регулярній основі. Використовуйте онлайн-банкінг для відстеження підозрілих транзакцій. Якщо виявите щось незвичне, одразу ж повідомте банк, змініть пароль і використайте всі доступні заходи безпеки.
6. Не відкривайте підозрілі вкладення та посилання. Звертайте увагу на правильність написання URL-адрес. Фішингові сайти можуть виглядати як справжні, але зазвичай мають незначні зміни в адресі. Будьте обережні з адресами, які містять дивні комбінації символів або помилки.
7. Дбайте про безпеку при фінансових операціях. Не заходьте в онлайн-банкінг та не робіть покупки з чужих пристроїв або у відкритих мережах. Це може призвести до викрадення ваших банківських даних кіберзлочинцями.

У часи воєнного стану особливо важливо дотримуватися правил кібербезпеки, оскільки ризики кібератак зростають. Виконуючи наведені рекомендації, ви зможете значно підвищити рівень захисту своїх особистих даних та фінансової інформації.

Кібербезпека в бухгалтерії є критично важливою через зростаючі загрози кіберзлочинності. Захист фінансових та чутливих даних є пріоритетом для компаній, адже витоки можуть призвести до фінансових втрат, юридичних проблем і шкоди для репутації. Бухгалтерія обробляє велику кількість конфіденційної інформації, яку можуть намагатися викрасти кіберзлочинці. Закони про захист даних також вимагають належного управління інформацією, і його порушення може викликати штрафи. Інвестування в кібербезпеку допомагає захистити дані та зміцнити довіру клієнтів і партнерів.



### Література:

1. Присяжнюк, М.М. (2024). Інформаційна безпека та кібербезпека держави – [с. 23]
2. Освітні матеріали з кібербезпеки в додатку "Дія.Освіта"
3. Офіційний сайт Кіберполіції України. <https://cyberpolice.gov.ua/>
4. Офіційний сайт про основні засади забезпечення кібербезпеки України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>

## ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БІЗНЕС-АНАЛІТИЦІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Галина ФРУНЗЕ  
здобувач освіти 3 курсу, 31-О групи  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Ірина БОНДАРЧУК,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Інформаційні технології стали невід’ємною складовою сучасного управління підприємствами, зокрема аграрного сектору. Вони забезпечують ефективний збір, аналіз і використання даних для прийняття управлінських рішень. У сучасних умовах високої конкуренції та нестабільності ринку бізнес-аналітика набуває стратегічного значення, оскільки дозволяє підприємствам оперативно реагувати на зміни середовища та підвищувати ефективність діяльності.

Завдяки використанню систем бізнес-аналітики (Business Intelligence) аграрні компанії можуть аналізувати великі обсяги інформації щодо урожайності, витрат, рентабельності виробництва, попиту на продукцію та цінових тенденцій. Такі системи, як Power BI, Tableau, QlikView або Google Data Studio, допомагають візуалізувати дані у вигляді графіків, діаграм і панелей управління, що сприяє швидкому прийняттю рішень і зниженню ризиків.



Важливою перевагою інформаційних технологій є можливість інтеграції різних джерел даних – бухгалтерського обліку, складських систем, CRM і ERP-платформ. Це забезпечує цілісність інформаційного простору підприємства та дає можливість відстежувати всі бізнес-процеси в режимі реального часу. Завдяки цьому керівництво може вчасно виявляти проблеми, оптимізувати виробничі витрати та прогнозувати фінансові результати.

Використання ВІ-систем у конкретних українських агропідприємствах вже дає реальні результати. Наприклад, компанія «Мрія Агро» застосовує Power BI для аналізу врожайності по полях, порівняння фактичних і планових показників та прогнозування обсягів продажів зернових культур. Інформаційні панелі дозволяють менеджерам швидко оцінювати стан виконання планів і приймати рішення щодо перенаправлення ресурсів. Подібний підхід застосовує «Кернел», використовуючи Tableau для моніторингу ефективності логістики та складів, що дозволяє зменшити втрати продукції та оптимізувати витрати на транспортування.

Водночас цифрова трансформація аграрних підприємств вимагає значних інвестицій у технічне забезпечення, кіберзахист і підготовку кадрів. Наявність фахівців, які володіють навичками роботи з аналітичними платформами, стає важливою конкурентною перевагою на ринку праці. Для українських підприємств важливо також дотримуватися стандартів безпеки даних, оскільки ВІ-системи обробляють конфіденційну фінансову та виробничу інформацію.

Впровадження інформаційних технологій сприяє не лише внутрішньому контролю та плануванню, але й дозволяє підприємствам ефективніше взаємодіяти з партнерами та державними структурами, наприклад через інтеграцію даних для податкової звітності або аграрних програм підтримки.



Отже, інформаційні технології у сфері бізнес-аналітики виступають важливим чинником підвищення ефективності управління аграрними підприємствами. Вони сприяють глибшому розумінню економічних процесів, покращенню фінансового контролю, стратегічному розвитку аграрного бізнесу та адаптації до цифрової економіки. Активне впровадження ВІ-систем дозволяє українським аграрним компаніям залишатися конкурентоспроможними на міжнародному ринку та ефективно управляти ресурсами всередині країни.

### **Література:**

1. Соколюк Г. В. Інформаційні технології у бізнес-аналітиці: сучасні тенденції та перспективи // Облік і фінанси. – 2023. – №4. – С. 12–19.
2. Гринчук І. А. Цифрова трансформація аграрних підприємств: виклики та можливості // Економіка АПК. – 2024. – №5. – С. 33–40.
3. Коваленко Т. О. Бізнес-аналітика в управлінні підприємством: практичні аспекти впровадження // Фінанси України. – 2023. – №7. – С. 41–47.
4. Power BI Documentation. Microsoft. – <https://powerbi.microsoft.com> (дата звернення: 10.11.2025).
5. Офіційний сайт компанії «Мрія Агро». – <https://mriya.ua> (дата звернення: 10.11.2025).

## **БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА: ЕКОНОМІЧНЕ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ**

*Дарина ХОМИЧ*  
*здобувач освіти 3 курсу, 31-Ф групи*  
*спеціальності «Фінанси, банківська справа,*  
*страхування та фондовий ринок»*  
*Науковий керівник: Наталія ПАСТУШЕНКО,*  
*викладач економічних дисциплін,*  
*ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасний розвиток інформаційних технологій суттєво змінює спосіб ведення бухгалтерського обліку та управління підприємством. Використання програмного забезпечення, автоматизованих систем і цифрових платформ дозволяє підвищити точність облікових даних,



скоротити час на виконання рутинних операцій та забезпечити своєчасну аналітичну підтримку для прийняття управлінських рішень.

Бухгалтерський облік є ключовою інформаційною системою, яка забезпечує взаємозв'язок підприємства з навколишнім середовищем та охоплює різні аспекти його діяльності. Основні риси цієї системи та її значення для суспільства можна визначити наступним чином:

1. Відтворення економічного середовища та інформаційна підтримка. Бухгалтерський облік відтворює економічне середовище, демонструючи об'єкти управління, що характеризують фінансовий стан підприємства та впливають на економічну систему загалом, включаючи ринки товарів, послуг, цінних паперів та фінансові ринки. Крім базових функцій, система обліку має на меті створити інформаційний фундамент, що сприяє забезпеченню економічної безпеки не лише підприємства, а й ринків та ширшого економічного контексту. Сучасні інформаційні запити користувачів ставлять складні завдання перед інформаційними системами, зумовлюючи необхідність формування бази даних, яка максимально точно відображатиме реальний стан справ у діяльності підприємства, результати бізнесу та перспективи розвитку, не втрачаючи достовірності економічних показників. На сьогодні, завдяки розвитку теорії та методології бухгалтерського обліку, налагоджено ефективне обліково-аналітичне забезпечення запитів різних груп користувачів, збалансовано їхні інтереси щодо умов, чинників та засобів здійснення діяльності підприємства» [1].

2. Соціальна взаємодія та значення обліку. Діяльність підприємства передбачає активну взаємодію різних учасників соціальних відносин, включно з працівниками та зовнішніми сторонами. Ця взаємодія важлива, оскільки робота підприємства значно впливає на соціальні показники на макрорівні та рівень соціальної захищеності населення. Водночас ефективність господарської діяльності визначається рівнем соціальної результативності, що впливає на конкурентоспроможність та позицію підприємства на ринках капіталу. Дослідження соціального значення



бухгалтерського обліку та передумов його розвитку показали, що соціальне значення проявляється у забезпеченні інформацією зацікавлених сторін, включно зі споживачами, а не лише власниками; у контролі за виконанням соціальних програм та умов колективних договорів через надання відповідної інформації працівникам та державним органам; у підготовці звітів про екологічні наслідки діяльності; у відповідальному виконанні обов'язків бухгалтерами та усвідомленні соціальних наслідків допущених помилок або викривлення даних; у спрямованості обліку на задоволення суспільних потреб і захист соціальних інтересів» [2]

Бухгалтерський облік, як інформаційна система, забезпечує інформацію в безперервному ланцюгу подвійного запису фактів господарської діяльності на рахунках, а подвійний запис разом з іншими елементами методу бухгалтерського обліку створює замкнутий контур інформаційних зв'язків у системі рахунків обліку, що чітко окреслює його межі. Елементи утворюють частини системи. Якщо інформація про господарські операції є елементами системи, то частинами можна назвати певним чином упорядковані процеси кругообігу, чи показники засобів і джерел, відображені за допомогою цих операцій. Одні й ті ж елементи можуть утворювати різні системи. Структура системи розкриває процес створення системи з елементів та підсистем. Система має глобальні цілі для всієї сукупності і конкретні цілі для окремих підсистем. Якщо цілі підсистем сприяють виконанню глобальних цілей з система знаходиться в найменшими затратами то система знаходиться в оптимальному стані . Цілі задаються зовнішнім середовищем, адже система обліку є складовою більш вищої системи управління. [3]

### **Література:**

1. Бочуля Т. В. Інноваційний розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством : монографія. Х.: ВД "ІНЖЕК", 404 с.



2. Євдокимов В.В. Адаптивна модель інтегрованої системи бухгалтерського обліку. Житомир: ЖДТУ, 516 с.

3. Євдокимов В. В. Бухгалтерський облік як інформаційна система: загальні методологічні підходи, ЖДТУ

## **ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В АГРАРНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ**

*Ігор ЧЕРНЯК,  
здобувач освіти 4 курсу, 43-П групи  
спеціальності «Інженерія програмного забезпечення»  
Науковий керівник: Тетяна Черняк,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Аграрний сектор України сьогодні перебуває в умовах суттєвих глобальних трансформацій, які формують нові виклики та вимоги до організації виробництва, управління ресурсами та стратегічного розвитку підприємств. До ключових факторів впливу на розвиток аграрного виробництва належать: цифровізація економіки, що забезпечує автоматизацію управлінських процесів та аналітику великих обсягів даних; кліматичні зміни, що створюють додаткові ризики для стабільності врожайності та вимагають впровадження адаптивних методів управління природними ресурсами; динамічні коливання світових цін на сільськогосподарську продукцію; а також загострення конкуренції на внутрішніх і міжнародних ринках.

У сучасних умовах ключовим фактором підвищення ефективності агропідприємств є впровадження комплексних систем управління, що передбачають інтеграцію обліку, планування, контролю та прогнозування на всіх рівнях діяльності підприємства. Інформаційні технології, що охоплюють автоматизацію бухгалтерського та виробничого обліку, управління матеріально-технічними ресурсами, логістикою, а також аналітику великих даних (Big Data), надають можливість підвищувати



прозорість процесів, оптимізувати витрати, прогнозувати виробничі показники та приймати обґрунтовані управлінські рішення на основі кількісних і якісних даних.

Практична реалізація цифрових рішень у вітчизняних агропідприємствах включає використання ERP-систем для управління всіма виробничо-господарськими процесами, впровадження дронів та безпілотних літальних апаратів для моніторингу стану посівів та ґрунтів, супутникового спостереження для аналізу вологості та поживності ґрунтів, а також застосування спеціалізованих аналітичних платформ для прогнозування врожайності та управління ризиками. Використання таких технологій дозволяє оптимізувати застосування добрив і засобів захисту рослин, зменшувати втрати продукції та підвищувати ефективність використання ресурсів.

Практична реалізація цифрових технологій у сільському господарстві України є надзвичайно актуальною для забезпечення конкурентоспроможності підприємств та адаптації до глобальних економічних викликів. Вона сприяє зменшенню виробничих ризиків, підвищенню продуктивності праці та ресурсоефективності, а також забезпеченню стійкого функціонування аграрного сектору в умовах нестабільності зовнішніх і внутрішніх ринків.

Таким чином, дослідження можливостей та шляхів впровадження цифрових технологій у сільському господарстві набуває стратегічного значення для формування сучасного цифрового аграрного середовища України, підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності та забезпечення довгострокової економічної стійкості аграрних підприємств.

Досвід вітчизняних агропідприємств демонструє, що впровадження сучасних інформаційних технологій істотно підвищує ефективність управління ресурсами, оптимізує витрати та сприяє оперативному прийняттю управлінських рішень.



На прикладі агропідприємства «Агроінвест» впровадження ERP-системи для комплексного управління виробничими та матеріальними ресурсами дозволило значно підвищити ефективність діяльності. Автоматизація процесів обліку та планування скоротила витрати на матеріали та паливо на 15% протягом першого року. Інтегрована бухгалтерська система скоротила час обробки фінансових даних з трьох днів до одного, що підвищило оперативність управлінських рішень. Використання інструментів бізнес-аналітики на основі великих даних дало змогу прогнозувати врожайність та визначати оптимальні строки збирання, що зменшило втрати продукції на 10%.

На підприємстві «Зоря Агро» впровадження хмарної платформи для обліку та управління ланцюгом постачання дозволило оптимізувати маршрути доставки продукції, скоротивши витрати на зберігання на 12%. ВІ-аналітика забезпечила можливість відстежувати ефективність кожного підрозділу та приймати стратегічні рішення на основі реальних даних, підвищивши узгодженість виробничих та фінансових процесів.

У агропідприємстві «Фермерський край» застосування мобільних додатків для обліку техніки та земельних ділянок дало змогу оптимізувати використання ресурсів, підвищити контроль за виконанням операційних завдань та забезпечити точність даних для подальшого аналізу. Це дозволило підвищити продуктивність праці, скоротити простої техніки та поліпшити планування польових робіт.

Загальний аналіз практичного впровадження ІТ на українських агропідприємствах показав, що цифровізація обліку та управління дозволяє:

- підвищити продуктивність на 10–20%;
- скоротити витрати на 10–15%;
- забезпечити ефективне планування виробничих процесів;
- підвищити прозорість управлінських рішень та контроль за ресурсами.



Впровадження інформаційних технологій у бухгалтерський облік, управління ресурсами та бізнес-аналітику є важливим чинником підвищення ефективності агропідприємств. Використання сучасних ERP-систем та хмарних платформ дозволяє інтегрувати дані з різних підрозділів підприємства – бухгалтерії, виробництва, логістики та постачання. Це забезпечує точність фінансових даних, скорочує ризик помилок і дублювання інформації, а також підвищує оперативність обробки та аналізу даних. Автоматизація облікових процесів дозволяє скоротити час на підготовку фінансової звітності та забезпечує менеджмент актуальною інформацією для прийняття стратегічних рішень.

Інструменти бізнес-аналітики на основі великих даних (Big Data) дозволяють прогнозувати ринковий попит, оцінювати ефективність роботи підрозділів та моделювати різні сценарії розвитку підприємства в умовах економічної нестабільності. Наприклад, аналіз історичних даних про врожайність, погодні умови та ціни на сільськогосподарську продукцію дає змогу підприємствам планувати обсяги виробництва та оптимально використовувати ресурси, що знижує виробничі ризики та втрати продукції.

Глобалізація та цифровізація світової економіки формують умови, за яких підприємства, що активно впроваджують інформаційні технології, отримують суттєві конкурентні переваги. Такі підприємства здатні швидко реагувати на зміни ринку, коригувати виробничі плани та логістичні маршрути, підвищувати продуктивність праці та ефективність управлінських рішень. Впровадження ІТ-рішень забезпечує стратегічну гнучкість підприємства, підвищує його стійкість до зовнішніх економічних шоків та сприяє утвердженню на національному та міжнародному ринках.

Загалом, аналіз практичного досвіду українських агропідприємств показує, що цифровізація управлінських процесів не лише оптимізує використання ресурсів, а й створює основу для довгострокового розвитку та конкурентоспроможності аграрного сектору. Це підкреслює стратегічне



значення інформаційних технологій як інструменту модернізації та підвищення ефективності сучасного агробізнесу.

Інтеграція сучасних інформаційних технологій у процеси обліку, управління ресурсами та бізнес-аналітики є ключовим чинником підвищення ефективності аграрного сектору України. Впровадження цифрових рішень забезпечує оперативність у прийнятті стратегічних і тактичних управлінських рішень, дозволяє адаптувати виробничі процеси до умов глобальних економічних трансформацій, коливань світових цін та кліматичних викликів, спрямоване на підвищення продуктивності, оптимізацію витрат і забезпечення конкурентоспроможності підприємств.

Практичний досвід українських агропідприємств демонструє значні переваги від цифровізації. Використання ERP-систем для комплексного управління ресурсами дозволяє оптимізувати витрати на матеріали, паливо та логістику. Хмарні платформи забезпечують інтеграцію даних з різних підрозділів та ефективний контроль ланцюга постачання. ВІ-аналітика дає змогу прогнозувати врожайність, оцінювати ефективність роботи підрозділів і моделювати сценарії розвитку підприємства в різних економічних умовах. Мобільні додатки сприяють точному обліку техніки, земельних ділянок та операційних процесів, підвищуючи контроль і точність даних для подальшого аналізу.

Результати впровадження ІТ свідчать про підвищення продуктивності на 10–20%, скорочення витрат на 10–15% та покращення ефективності управлінського планування. Дані підтверджують, що цифровізація є стратегічно важливою для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності агропідприємств як на національному, так і на міжнародному рівнях.

На основі проведеного аналізу доцільно рекомендувати такі заходи для подальшого розвитку аграрного сектору України:

1. Активне впровадження сучасних цифрових технологій у всіх напрямках діяльності агропідприємств.



2. Підготовка та підвищення кваліфікації персоналу у сфері цифрових навичок та аналітики даних.

3. Системне використання ERP-систем, хмарних платформ та BI-аналітики для оптимізації виробничих, фінансових і логістичних процесів.

Реалізація цих рекомендацій сприятиме підвищенню економічної стійкості підприємств, ефективності використання ресурсів та формуванню конкурентних переваг на глобальному аграрному ринку.

#### **Література:**

1. Бондаренко О.В. Цифровізація аграрного сектору України: сучасний стан та перспективи. – Київ: Аграрна освіта, 2022.
2. Іваненко С.П. Інформаційні технології в управлінні підприємством. – Харків: Економіка, 2021.
3. Gartner, Inc. Enterprise Resource Planning (ERP) Market Guide, 2023.
4. OECD. Digital Agriculture: Innovation and Policies, 2022.
5. Ministry of Agrarian Policy of Ukraine. Annual Report on Agricultural Sector Development, 2023.

### **ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ: МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ**

*Ангеліна ШУР  
здобувач освіти 2 курсу, 21-О групи,  
спеціальності «Облік і оподаткування»  
Науковий керівник: Оксана ЧЕРНАЧУК,  
викладач економічних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Штучний інтелект (ШІ) стає важливим інструментом цифрової трансформації у сфері бухгалтерського обліку. Використання сучасних технологій дає змогу підприємствам автоматизувати рутинні процеси, підвищити точність розрахунків та покращити якість управлінських рішень.



ШІ вже не майбутнє бухгалтерії - це сьогодні. Поки одні компанії ще сумніваються, інші вже переосмислюють роль бухгалтера від "людини-калькулятора" до стратегічного радника керівництва.

Традиційно бухгалтер проводив 70-80% часу на технічні операції: внесення даних, звірки, розрахунки. ШІ-інструменти кардинально міняють цю пропорцію. Автоматизація рутини вивільняє ресурси для того, що дійсно важливо – аналізу, прогнозування та підготовки управлінських рішень.

Це не означає, що бухгалтери стануть непотрібними. Навпаки, їхня роль еволюціонує від виконавців до аналітиків, які розуміють бізнес-процеси і можуть інтерпретувати данні для керівництва.

Однією з найбільших переваг ШІ є автоматизація повторюваних операцій, таких як створення бухгалтерських проводок, рознесення платежів, обробка первинних документів (рахунків, чеків, актів виконаних робіт). Завдяки технологіям машинного навчання системи автоматично розпізнають дані, імпортують їх у базу та формують необхідні записи у програмі. Наприклад, сервіси розпізнавання чеків та документів істотно скорочують час на ручне введення даних [1].

ШІ також інтегрується у програми для бухгалтерів: BAS ERP, SAP, Oracle Finance, Microsoft Dynamics, сучасні сервіси для малого бізнесу (Fairo, QuickBooks, Xero). Такі системи аналізують фінансові дані й створюють звіти у режимі реального часу.

Другою значущою можливістю є підтримка прийняття рішень. Завдяки аналітичним алгоритмам штучний інтелект може прогнозувати грошові потоки, виявляти відхилення у витратах, аналізувати податкове навантаження, формувати рекомендації щодо оптимального розподілу ресурсів. Використовуючи інструменти Power BI та Excel з інтеграцією ШІ, бухгалтери створюють дашборди для аналізу фінансового стану підприємства.



Штучний інтелект суттєво спрощує аналіз великих обсягів фінансових даних, допомагає виявляти ключові тренди та аномалії, які раніше могли залишатися непоміченими. Замість того, щоб вручну перевіряти показники або порівнювати дані за різні періоди, ШІ може миттєво обробляти інформацію і надавати важливі поради.

Наприклад, системи на основі GPT можуть аналізувати фінансові звіти й виділяти найбільш суттєві зміни: які статті витрат зросли, які товари стали лідерами продажів, або які витрати потребують оптимізації.

Третім важливим напрямом є контроль та безпека даних, оскільки автоматизація облікових операцій передбачає оброблення великих масивів конфіденційної інформації, що потребує високого рівня захисту. Алгоритми ШІ здатні виявляти підозрілі операції (потенційне шахрайство), аналізувати ризики, перевіряти відповідність законодавству. Це підвищує якість внутрішнього контролю.

Крім того, етичні аспекти впливу штучного інтелекту на професійну діяльність викликають активні дискусії у фаховому середовищі, зокрема щодо ймовірного скорочення робочих місць у сфері бухгалтерського обліку та фінансів. Тому важливим завданням є розроблення стратегій, які забезпечуватимуть збалансований підхід до впровадження штучного інтелекту зважаючи як на технологічні можливості, так і соціально-економічні наслідки [3].

Разом із цим існують і ризики впровадження ШІ у бухгалтерію:

- загроза витоку конфіденційних даних під час обробки інформації у хмарних сервісах;
- залежність від технологій і можливість технічних помилок;
- зниження потреби у виконанні частини рутинних функцій бухгалтера, що може змінити вимоги до професії;
- необхідність навчання персоналу, оскільки робота з цифровими інструментами вимагає нових навичок [2].



Отже, штучний інтелект не заміняє бухгалтера, але змінює характер його діяльності. Замість рутинного введення даних бухгалтер зосереджується на аналітичних, контролюючих та управлінських функціях. Використання ШІ сприяє підвищенню ефективності роботи, точності обліку та якості фінансових рішень. Успішне застосування технологій залежить від правильного поєднання професійних знань бухгалтера та можливостей сучасного програмного забезпечення.

### Література

1. Костенко Ю. О., Лайчук С. М., Косташ Т. В. Використання штучного інтелекту для оптимізації процесів обліку та звітності в українських компаніях // Актуальні питання економічних наук. - 2025. - №8. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14950287>
2. Розіт Т. В. Штучний інтелект в аудиті і бухгалтерському обліку [Електронний ресурс] / Т. В. Розіт, К. З. Мурадова. // Ефективна економіка. - 2024. - № 4. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek\\_2024\\_4\\_78](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_4_78)
3. Захаров Д. М. Напрями вдосконалення систем автоматизації бухгалтерського обліку. Нові інформаційні технології управління бізнесом: збірник тез VI Всеукраїнської науково-практичної конференції. - Київ: Спілка автоматизаторів бізнесу, 2023.



# ГЕОДЕЗІЯ ТА ЗЕМЛЕУСТРІЙ:

РАЦІОНАЛЬНЕ  
ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЛІ І  
ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК  
ТЕРИТОРІЙ

**СЕКЦІЯ VII**

*Ціна недбалого ставлення до землі – голод.  
Ціна відповідального землеробства – життя»  
Норман Борлоуг*



УДК 528.4

## СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТОПОГРАФО-ГЕОДЕЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

*Анастасія БАРАНЧУК*  
*здобувач освіти 4 курсу, 41-3 групи*  
*спеціальності «Геодезія та землеустрій»*  
*Науковий керівник: Ольга РУДЬКО,*  
*викладач-методист*  
*ВСП «РФК НУБіП України»*

Топографо-геодезична діяльність є базовим елементом системи управління земельними, природними та інженерними ресурсами України, забезпечуючи створення просторових даних для державного кадастру, будівництва, оборони та моніторингу [2]. В умовах війни, відновлення та євроінтеграції галузь зіткнулася з низкою безпрецедентних викликів, які вимагають комплексної модернізації та перегляду пріоритетів. Актуальність дослідження полягає у визначенні та систематизації цих ключових викликів для формування стратегічних напрямків розвитку геодезичної науки та практики.

Російська агресія проти України створила найбільший виклик для галузі. Значна частина геодезичних пунктів державної мережі була зруйнована або опинилася на тимчасово окупованих територіях.

- Руйнування мереж. Спостерігається втрата геопросторової цілісності даних, що ускладнює відновлення та оновлення топографічних карт.
- Нові потреби. Різко зросла потреба у високоточних даних для військових та гуманітарних цілей (розмінування, відновлення мостів, об'єктів інфраструктури).
- Пріоритет: Відновлення та оновлення геодезичних мереж є першочерговим завданням після деокупації [1].

Хоча в Україні активно впроваджуються сучасні технології (GNSS-спостереження, лазерне сканування (LiDAR), безпілотні літальні апарати



(БПЛА) та ГІС), цей процес супроводжується значними прогалинами у нормативній базі.

- Технологічна модернізація. Вступ в дію Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» (НІГД) та перехід на єдину геопросторову платформу, що забезпечує інтеграцію даних кадастру, є важливим кроком [5].

- Проблеми стандартизації. Залишається проблема у сфері стандартизації. Частина нормативів, що регламентують топографічні та геодезичні роботи, була розроблена ще у 1990-х роках і не враховує сучасних методів супутникових вимірювань [4, с. 33]. Необхідне оновлення ДСТУ у відповідності до міжнародних стандартів ISO 19100 (геоінформація).

- Євроінтеграція. Україна бере участь у проектах EU4DigitalUA та EGSDI, що спрямовані на створення спільних баз картографічних та кадастрових даних із європейською директивою INSPIRE [3].

Зростання ролі цифрових технологій потребує підготовки фахівців нового покоління: геоінформатиків, операторів БПЛА, спеціалістів з просторового аналізу.

- Освітня система. Система освіти повинна забезпечувати інтеграцію інженерної геодезії, програмування та обробки великих даних.

- Необхідність оновлення. Діючі освітні програми за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» потребують модернізації відповідно до сучасних міжнародних стандартів FIG (International Federation of Surveyors) [4, с. 35].

- Кваліфікація. Потреба у висококваліфікованих кадрах для нових технологічних викликів є критичною для подальшого розвитку геодезичної науки.

Сучасні виклики топографо-геодезичної діяльності в Україні вимагають комплексної модернізації галузі на трьох рівнях:



1. Технологічний: Відновлення та інтеграція геодезичних мереж, цифровізація виробничих процесів, автоматизація обробки даних.

2. Нормативний: Удосконалення нормативно-правової бази, гармонізація із стандартами ЄС (INSPIRE).

3. Кадровий: Підготовка висококваліфікованих фахівців нового покоління.

Реалізація цих завдань сприятиме не лише розвитку геодезичної науки, а й підвищенню точності планування та ефективності управління просторовими ресурсами, що є життєво необхідним для відбудови території України.

### **Література:**

1. Закон України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» від 13.04.2020 р. № 554-IX.

2. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру. Офіційний сайт.

3. Directive 2007/2/EC of the European Parliament and of the Council of 14 March 2007 establishing an Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE).

4. Михайленко О.В., Петренко С.І. Стан та перспективи розвитку топографо-геодезичної діяльності в Україні. Геодезія, картографія і аерофотознімання. 2024. № 102. С. 33–42.

5. Національна інфраструктура геопросторових даних України: стан впровадження. Аналітична довідка Мінінфраструктури, 2024.



УДК 338.43:364.48

## ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

*ДВОРСЬКА Людмила*  
*Викладачка циклової комісії природничих дисциплін*  
*Відокремлений структурний підрозділ*  
*«Бережанський фаховий коледж НУБіП України»*

Серед пріоритетів сталого соціально-економічного розвитку України об'єктивно постає необхідність екологічно збалансованого функціонування аграрного сектора економіки, яке є неможливим без переорієнтації господарського механізму сільськогосподарських підприємств на раціональне використання та збереження земельно-ресурсного потенціалу.

Сільськогосподарське землекористування є однією з основних форм негативного впливу на стан навколишнього середовища. Ігнорування екологічних засад сільськогосподарського використання неминуче буде прискорювати екодеструкцію унікальних земельних ресурсів України, зменшувати еколого-економічну ефективність аграрного виробництва, і в кінцевому рахунку, поглиблювати соціально-екологічні проблеми продовольчої безпеки.

Екологізація землекористування та обмеження негативного впливу сільськогосподарських підприємств на стан земельних ресурсів вимагає формування відповідної системи екологічного контролю та аналізу, що матиме на меті перевірку виконання планів та заходів щодо раціонального використання та охорони земель, дотримання вимог природоохоронного законодавства та екологічних нормативних документів.

Істотне значення у вирішенні цих проблем має науково обґрунтований механізм екологічного аудиту сільськогосподарського землекористування, який вимагає особливої уваги в контексті формування стратегії і тактики міжнародної інтеграції України в ЄС.



Сучасний розвиток сільського господарства України супроводжується значним антропогенним навантаженням на природне середовище. Надмірна інтенсифікація агровиробництва, ерозійні процеси, деградація ґрунтів, забруднення водних ресурсів і зниження біорізноманіття вимагають переходу до нових підходів у системі управління природокористуванням. Одним із таких інструментів є екологічний аудит - незалежна перевірка дотримання вимог екологічного законодавства, норм і стандартів господарюючими суб'єктами.

Екологічний аудит у сфері сільськогосподарського землекористування є не лише механізмом контролю, а й важливим елементом стратегії сталого розвитку аграрного сектору. Його проведення базується на комплексному аналізі природних, економічних і соціальних умов функціонування агроєкосистем.

За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, понад 70% території країни становлять сільськогосподарські угіддя, з яких близько 54% - орні землі. Такий рівень розораності є одним із найвищих у Європі, що призводить до порушення природної рівноваги, деградації ґрунтового покриву та посилення ерозійних процесів.

Основними екологічними передумовами проведення екологічного аудиту сільськогосподарського землекористування є:

1. Деградація земельних ресурсів. Погіршення агрохімічних показників ґрунтів, засолення, ерозія та опустелювання зумовлюють необхідність перевірки екологічної безпеки землекористування.

2. Забруднення довкілля агрохімікатами. Надмірне застосування мінеральних добрив і пестицидів веде до забруднення поверхневих та ґрунтових вод.

3. Порушення структури агроландшафтів. Знищення природних екосистем, осушення боліт, вирубування лісосмуг знижують стійкість ландшафтів до деградаційних процесів.



4. Кліматичні зміни. Зростання температури та дефіцит вологи в окремих регіонах України вимагають адаптації систем землекористування до нових кліматичних умов.

5. Необхідність дотримання міжнародних екологічних стандартів. Євроінтеграційні процеси зумовлюють гармонізацію українського законодавства з нормами ЄС у сфері охорони довкілля.

Екологічний аудит сільськогосподарських підприємств передбачає виконання таких завдань:

- оцінка екологічного стану земельних ресурсів;
- аналіз ефективності використання добрив і засобів захисту рослин;
- перевірка дотримання вимог природоохоронного законодавства;
- розробка рекомендацій щодо поліпшення екологічної безпеки виробництва.

Етапи проведення аудиту включають: підготовчий етап (визначення цілей, об'єкта та критеріїв оцінювання), збір і аналіз даних, виїзне обстеження господарства, узагальнення результатів та розроблення звіту, формулювання рекомендацій.

Екологічний аудит сприяє підвищенню екологічної відповідальності суб'єктів господарювання, оптимізації землекористування, зменшенню негативного впливу на довкілля та забезпеченню раціонального використання природних ресурсів. Аналіз існуючих принципів та стандартів проведення екологічного аудиту дозволив зробити висновок, що розвиток і розповсюдження процедури екологічного аудиту необхідно проводити відповідно до вимог та принципів щодо екологічної відповідальності підприємств, уніфікації вимог стандартів у галузі економіки, довкілля, загальної кредитної і фінансової політики функціонування підприємств.

Екологічний аудит є важливим інструментом управління екологічною безпекою та підвищення ефективності сільськогосподарського землекористування. Його проведення обумовлене



низкою екологічних передумов – від деградації ґрунтів до необхідності дотримання міжнародних екологічних норм. Розвиток системи екологічного аудиту в Україні сприятиме формуванню сталого аграрного виробництва, гармонізації взаємодії людини та природи, а також підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної агропродукції на світовому ринку. Негативні тенденції у галузі землекористування сільськогосподарського призначення вагомою мірою зумовлені екодеструктивною діяльністю сільськогосподарських підприємств та недостатнім рівнем екологізації господарювання, що є об'єктивною передумовою для поступового впровадження системи екологічного аудиту в економічний механізм господарювання сільськогосподарських підприємств. Екологічний аудит також слід розглядати як засіб одержання та оцінки екологічної інформації з метою впровадження потрібних коригувальних заходів і прийняття рішень на різних ієрархічних рівнях управління навколишнім середовищем у сфері аграрного природокористування.

### Література:

1. Вишнякова А. М. Еколого-економічні аспекти землекористування в умовах інтенсивного техногенного впливу / Вишнякова А. М. // Економіка АПК. - 2002. - №11. - С.37-39
2. Галушкіна Т. П., Слісаренко О. М. Екологічний аудит та оцінка земель: матеріали міжнародної наукової конференції [«Земельні відносини і просторовий розвиток в Україні»]. -Київ: Київська міська адміністрація, РВПС України НАН України, 2006. - С.165-168.
3. Пізняк Т. І. Організаційні та вартісні параметри проведення екоаудиту сільськогосподарських виробництв: матеріали міжнар. наук. практ.конф.[«Аграрний форум - 2007»]. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. - С. 71-72



## ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В УКРАЇНІ

*КОВАЛЬ Ірина,  
здобувач освіти 6-3Б групи  
спеціальності «Геодезія та землеустрій»  
Науковий керівник: Бусленко Г.М.  
викладач землепорядних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Управління земельними ресурсами в українському суспільстві направлене на систематичну і цілеспрямовану діяльність органів державної влади на регулювання земельних відносин і організації землекористувань. Практичні рішення з окресленого напрямку забезпечує ефективний адміністративний менеджмент, який забезпечується використанням цифрових технологій.

Поняття цифрова трансформація закладене у Загальнодержавній цільовій програмі використання та охорони земель. Програмою визначено алгоритми та технології автоматизованої обробки даних земельно-просторової інформації, яку оприлюднюють на цифрових платформах загальнодержавного рівня. На сьогодні в Україні діють проекти цифрова трансформація земельних відносин, землеустрою та охорони земель (e-Земля) та цифрова трансформація геодезії та картографії (НІГД) [1, с.28]. Проекти визначають ключові завдання розвитку галузі як повна автоматизація робіт і переведення в електронний формат результатів формування та встановлення меж земельних ділянок, цифрова форма всіх видів документації із землеустрою, а саме головне відкритий Державний земельний кадастр [2]. Національна інфраструктура геопросторових даних функціонує як єдиний комплекс на базі єдиної геодезичної та картографічної основ і поєднує інформаційні шари з геопросторовими даними [1, с.34]. Ці два проекти роблять інформацію про землю та земельні ділянки доступною для землевласників, державних органів та інших зацікавлених сторін, що полегшує прийняття обґрунтованих рішень щодо землекористування, інвестування та управління ресурсами.



Громадянам та неурядовим організаціям відстежувати дії уряду, контролювати використання земельних ресурсів та повідомляти про можливі порушення.

Цифрові інструменти можуть допомогти відстежувати та моделювати зміни в землеволодінні, використанні земель та екосистемних послугах. Забезпечити громадян, представників влади, бізнесу інформацією про власника земельної ділянки до податкових надходжень громади. Це допомагає інвесторам уникнути ризиків, а громаді отримати максимальну вигоду. На сьогодні такими інструментами є дані супутникового моніторингу, GIS та Big Data технології, які дозволяють уряду та місцевим органам самоврядування розробляти та впроваджувати політику та практики стійкого управління земельними ресурсами, що сприяють довгостроковій продовольчій безпеці та захисту навколишнього середовища.

Україна стала однією із перших країн, яка дозволила застосування технології блокчейн для ведення Державного земельного кадастру та проведення електронних торгів. Це значно підвищує прозорість транзакцій із землею та робить процес більш відкритим і підзвітним, зменшуючи ризики корупції та шахрайства. Прикладом чого є Prozorro. Продажі, які через 40 майданчиків операторів проводять електронні торги та аукціони, а Державна Центральна База Даних (ЦБД) забезпечує збереження інформації про них, а приватні електронні майданчики – веб-ресурси забезпечують взаємодію користувачів ЕТС із ЦБД через прикладний програмний інтерфейс.

Використання ГІС та супутникових знімків дозволяє візуалізувати та аналізувати дані про землю з високою роздільною здатністю. Це дає можливість відстежувати зміни в землеволодінні, використанні земель, стані ґрунту та екосистемних послугах, що є важливим інструментом для моніторингу та прогнозування змін в довкіллі. Застосування цифрових технологій у сільському господарстві, таких як GPS-навігація, датчики



грунту та польові дрони, дозволяє оптимізувати використання добрив, пестицидів та води, що веде до підвищення врожайності та економії ресурсів. Цифрові інструменти допомагають землевласникам та органам місцевого самоврядування ідентифікувати та картографувати ділянки землі, схильні до ерозії, забруднення або інших екологічних загроз. Це все дає можливість розробити та впровадити стратегії збереження ґрунту та захисту довкілля.

В управлінні земельними ресурсами значне місце займають геопортали. Геопортали стали віртуальними майданчиками для перегляду інтерактивних карт і на їх основі здійснювати пошук інформації. Так, Публічна кадастрова карта України функціонує не тільки для перегляду, але й забезпечує можливість надання послуг з отримання ряду витягів і інформаційних довідок.

Концепція «віртуальних клонів» або технологія цифрових двійників є актуальною і затребуваною в управлінні земельними ресурсами країни. Технологія дозволяє створити цифрове представлення фізичного об'єкта, процесу, контекстуалізованого в цифровій версії його середовища. За допомогою цифрових двійників проводиться моделювання реальних ситуацій та їх результатів, що дозволяє вибрати кращі рішення. На сьогодні визначають об'єми руйнувань заповідіні війною, вираховують обсяги відновлювальних робіт, навіть тих зруйнованих об'єктів до яких не можна потрапити на місцевості з ряду причин (бойові дії, за мінування).

Таким чином, цифрові технології стрімко трансформують сферу управління земельними ресурсами в Україні, пропонуючи широкий спектр інструментів та можливостей для покращення ефективності, прозорості та стійкості.

### **Література:**

1. Пілічева М. О. Сучасні технології землеустрою та кадастру : конспект. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. 2022. 107 С.



2. Проекти цифрової трансформації. URL:  
<https://plan2.diia.gov.ua/projects>

3. Оцифровка земельного банку України. URL: <https://aggeek.net/ru-blog/vkursi-zemli-predstavili-proekt-z-otsifruvannyazemelного-banku-ukraini>

УДК 332.334

## ПРИНЦИПИ ТА КРИТЕРІЇ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

*Дарина КОЛЯДЮК,  
здобувач освіти 4 курсу, 41-3 групи  
спеціальності «Геодезія та землеустрій»  
Науковий керівник: Вадим ЛЮЛЬЧИК,  
викладач-методист  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Сучасна система управління земельними ресурсами є розрізненою та недостатньо узгодженою між різними міністерствами й відомствами. Це пов'язано з тим, що кожне відомство керує землями відповідно до своїх пріоритетів (соціальних, економічних, екологічних, технічних) та функцій землі. За радянських часів управління земельними ресурсами було зосереджено в Головному управлінні землекористування та землеустрою при Міністерстві сільського господарства. Ця модель влаштовувала всіх, адже вся власність, включно із землею, була державною, і основна увага Міністерства сільського господарства була зосереджена на сільськогосподарських угіддях (рілля, багаторічні насадження, кормові угіддя) як на ключових для аграрного сектору.

Започаткована на початку 1990-х років земельна реформа в Україні мала об'єктом усі землі держави. З метою забезпечення її ефективної реалізації та комплексного підходу до управління було сформовано Державний комітет України по земельних ресурсах (Держкомзем України). Цей орган державної виконавчої влади відповідав як за загальне управління земельними ресурсами, так і за інтегроване вирішення завдань



з організації землекористування, землеустрою та охорони земельних угідь усіх категорій.

Однак, створений державою орган із земельних ресурсів не зміг сформувати нову систему управління, яка б відповідала потребам перехідної економіки.

Система управління земельними ресурсами, представлена Держгеокадастром, не забезпечує належного виконання таких важливих функцій, як функціонально-галузеве зонування, територіальне планування, впорядкування землекористування, землеустрій, охорона земель, моніторинг та ведення земельного кадастру. Це пояснюється недостатнім фінансуванням, що здійснюється за залишковим принципом. Натомість, пріоритет віддається політичним завданням (фіскальні інтереси, роздержавлення, паювання) та технічним аспектам (поділ ділянок, оподаткування).

Аналіз останніх років показує, що землевпорядні роботи з організації територій новостворених агроформувань та фермерських господарств, а також складання планів земельно-господарського устрою в населених пунктах практично не проводяться. Роль землеустрою зараз зводиться лише до оформлення рішень рад щодо перерозподілу та переділу землі, а також видачі державних актів власникам і землекористувачам.

Через брак коштів державний орган із земельних ресурсів не здійснює необхідний землеустрій для повноцінної реалізації земельної політики.

Функції управління земельними ресурсами, що реалізуються через землевпорядкування

Таким чином, землевпорядкування має забезпечувати такі ключові функції управління земельними ресурсами:

Земельно-кадастрове забезпечення управління земельним фондом. Це включає створення планово-картографічних матеріалів, ведення



земельної статистичної звітності, а також проведення ґрунтових, геоботанічних та землевпорядних вишукувань.

Прогнозування та планування використання земельних ресурсів і їх охорони. Це передбачає розробку державних та регіональних прогнозів, програм, а також схем і проєктів використання та охорони земельних ресурсів.

Організація раціонального використання та охорони земель безпосередньо в проєктах із землеустрою.

Отже, впровадження інформаційних технологій є вкрай необхідним для обґрунтування подальшого використання земельних угідь. Це дозволить не лише зберегти екологічний баланс земель конкретної сільської ради, а й уточнити базу для справляння плати за землю. Також це сприятиме створенню організаційно-правових умов для здійснення іпотечного кредитування.

Крім того, завдяки інформаційним технологіям можна буде приділити значну увагу питанню раціонального використання та охорони земель, які є ключовим засобом виробництва.

Для вирішення описаних проблем використання інформаційних технологій в управлінні територіями розроблено і використовується ряд якісного програмного забезпечення.

Приємно, що серед такого забезпечення на чільне місце вийшли українські розробки, серед яких можна відмітити Digital (Вінниця) та ГІС Геопроєкт (Канів).

Ось дванадцять причин, чому землевпорядні організації обирають Digital - Вся геодезія, землевпорядкування та містобудування в одній ліцензійній програмі; Сумісність та універсальність; Платформа розробки з великим переліком функцій та форматів; Потужне картографічне ядро; Професійна команда розробників; Завантаження супутникових знімків Google Maps, Bing Maps та ПКК; Вставка в карту великої кількості растрів; Багатокористувацький режим SQL; Розвинуті засоби редагування карт і



планів; Вбудована мова програмування; Робота з растрами в режимі стерео; Відображення карт в 3D [4].

Не відстає і Геоінформаційна система «ГІС Геопроєкт 5» , Геодезична інформаційна система «Геопроєкт 5» яка може бути застосована в будь-яких галузях, що мають відношення до кадастру, геодезії, картографії. Програмний комплекс покликаний об'єднати в єдиній, інтуїтивно зрозумілій користувачеві системі, багато видів взаємопов'язаних робіт. Система дає змогу обробляти дані геодезичних вимірювань, формувати електронну карту місцевості, здійснювати адміністрування та моніторинг електронних карт, вести облік просторової та атрибутивної інформації про об'єкти, забезпечує виведення на друк картографічної та різноманітної звітної інформації. Оскільки структура і параметри ГІС здебільшого налаштовуються - це дає змогу пристосувати її під різні вимоги користувача. Основні сфери застосування ГІС - земельний, лісовий, водний кадастр, архітектура, геодезія, картографія, топографія тощо [5].

Важливим в наших умовах є державна підтримка і закупівля програм для використання в державних науково-дослідних закладах, наприклад Інститутах землеустрою. Важливим є вартість українського програмного забезпечення, адже вона розрахована таким чином, щоб бути доступною для українського ринку.

Використання ГІС сприяє підвищенню прозорості та доступності інформації про земельні ресурси. Створення відкритих геопорталів та інтерактивних карт дозволяє громадянам, інвесторам та іншим зацікавленим сторонам отримати доступ до необхідних даних, що зменшує корупційні ризики та підвищує довіру до державних органів, стимулює інвестиційну діяльність, надаючи інвесторам повну інформацію про доступні земельні ділянки та умови їх використання, залучає громадськість до процесів планування та управління, що є важливим для розвитку демократичного суспільства, в умовах повоєнної відбудови України .



### Література:

1. Про землеустрій : Закон України від 22.05.2003 № 858-IV : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text> (дата звернення: 02.06.2025).
2. Геоінформаційні системи (ГІС). *Головна*. URL: <http://asd-geo.com.ua/gis> (дата звернення: 05.06.2025).
3. <http://www.znannya.org>. Портал знань "Геоінформаційні системи". URL: <http://www.znannya.org> (date of access: 05.06.2025).
4. Digitals. URL: <https://www.vinmap.net/> (date of access: 01.06.2025).
5. GisInfo. URL: <https://gisinfo.com.ua/ua> (date of access: 05.06.2025).

### ВІДНОВЛЕННЯ ДЕГРАДОВАНИХ ЗЕМЕЛЬ : ОРГАНІЧНІ ТА БІОТЕХНОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ

*ЛІСОВЕЦЬ Олег,  
здобувач освіти 3 курсу, 32-3 групи  
спеціальності «Геодезія та землеустрій»  
Науковий керівник: Малимон С.С.  
викладач землевпорядних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Проблема деградації земель є однією з найгостріших екологічних викликів сучасності. Унаслідок нераціонального використання земельних ресурсів, інтенсивного землеробства, вирубки лісів, надмірного застосування мінеральних добрив і пестицидів значна частина ґрунтів втратила свою родючість. Це призводить до зниження врожайності, опустелювання та забруднення довкілля. Відновлення деградованих земель є важливою складовою сталого розвитку аграрного сектора та екологічної безпеки держави. Одним із найефективніших шляхів вирішення цієї проблеми є використання органічних і біотехнологічних методів, які спрямовані на відновлення природних властивостей ґрунтів і забезпечення їхньої екологічної стійкості.



Деградація земель охоплює процеси погіршення фізичних, хімічних і біологічних властивостей ґрунтів. В Україні ця проблема має масштабний характер: понад половина сільськогосподарських угідь потребує меліорації або рекультивації. Основними чинниками деградації є ерозія, засолення, виснаження поживних речовин, забруднення важкими металами та промисловими відходами. Погіршення стану ґрунтів безпосередньо впливає на продовольчу безпеку, знижує потенціал сільського господарства та створює загрози для здоров'я населення. Для подолання цієї кризи необхідне комплексне впровадження природоохоронних технологій, що забезпечують довготривале відновлення земель і раціональне їх використання.

Органічні підходи у відновленні земель базуються на використанні природних матеріалів і процесів, які сприяють відновленню біологічної активності ґрунту. До таких методів належать внесення органічних добрив, компостів, сидератів, а також застосування багаторічних трав, які покращують структуру ґрунту. Важливу роль відіграє перехід до органічного землеробства, що виключає використання синтетичних пестицидів та мінеральних добрив. Використання гною, перегною, біогумусу та рослинних решток підвищує вміст гумусу, стимулює розвиток корисної мікрофлори й покращує водно-повітряний режим ґрунтів. Такі методи не лише відновлюють родючість, а й запобігають подальшій деградації земель, формуючи стабільну екологічну систему, у якій природні процеси ґрунтоутворення відновлюються без зовнішнього втручання.

Біотехнологічні методи відновлення ґрунтів передбачають використання живих організмів і біологічних процесів для поліпшення стану деградованих екосистем. До них належать фітореMediaція, мікробіологічна рекультивація та застосування біопрепаратів. ФітореMediaція полягає у висадженні спеціальних рослин, які здатні поглинати та нейтралізувати токсичні речовини з ґрунту. Мікроорганізми –



азотфіксувальні бактерії, гриби, актиноміцети – сприяють природним процесам відновлення родючості, збагачуючи ґрунт корисними сполуками. Використання біопрепаратів активізує мікробіологічну рівновагу, покращує структуру ґрунту та його здатність до самоочищення. Застосування біотехнологій дає змогу зменшити антропогенний вплив на природу, скоротити хімічне навантаження на екосистеми та створити умови для сталого розвитку аграрної сфери.

Відновлення деградованих земель має подвійне значення – екологічне та економічне. З екологічного погляду, воно сприяє покращенню якості навколишнього середовища, збереженню біорізноманіття, запобіганню ерозійним процесам і зміцненню екологічної рівноваги. Економічний аспект полягає у підвищенні продуктивності земель, зростанні врожайності, зменшенні потреби у хімічних добривах і розвитку «зеленої» економіки. Відновлені землі забезпечують стабільний дохід фермерам, сприяють розвитку екотуризму та підвищенню якості життя сільського населення. Інвестиції у відновлення земель – це інвестиції у майбутнє. Вони формують основу продовольчої безпеки держави, знижують ризики кліматичних змін та сприяють реалізації глобальних екологічних ініціатив.

Органічні та біотехнологічні підходи до відновлення деградованих земель є сучасним і перспективним напрямом екологічної політики. Вони поєднують природні механізми самовідновлення ґрунтів із досягненнями науки і технологій, що дозволяє досягти сталих результатів у збереженні земельних ресурсів. Комплексне впровадження таких методів сприятиме гармонійному співіснуванню людини й природи, забезпечить продовольчу безпеку та екологічну стабільність. Відновлення земель – це не лише екологічна потреба, а й стратегічна основа сталого розвитку України.

### **Література:**

1. Екологічне землеробство: навч. посіб. / За ред. М. І. Григоренка. К.: Наука, 2021.



2. Кравчук О. Біотехнології у сільському господарстві. Львів: Світ, 2020. 123 С.

3. Сучасні методи відновлення деградованих земель / За ред. І. Романенка. Харків: Право, 2022. 203 С.

4. Основи охорони довкілля та сталого розвитку / В. Ковальчук. К.: Видавництво Київського університету, 2023. 250 С.

## **ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЕКТІВ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ РЕГІОНІВ**

*МАЗЕПА Назар,  
здобувач освіти 4 курсу, 42-3 групи  
спеціальності «Геодезія та землеустрій»  
Науковий керівник: Русіна Н.Г.  
к. п. н. , викладач землевпорядних дисциплін  
ВСП «РФК НУБіП України»*

Економічний розвиток держави та її регіонів тісно пов'язаний з інвестиційними процесами, які є рушійним чинником інтеграції економіки у європейський простір. Залучення інвестицій відбувається у багатьох напрямках. Капітальні вкладення у земельний ресурс забезпечують підвищення якості ґрунтів, впровадження сучасних технологій у сільськогосподарське виробництво, ефективне використання всіх категорій земель, проведення заходів з їх охорони та отримання постійного доходу. Показник інвестиційної привабливості земель може відображати рівень ефективності використання земельних ресурсів, а інвестиційна привабливість земельних ресурсів розглядається як сукупність чинників, які дозволяють залучати суб'єктів інвестиційної діяльності на взаємовигідних умовах, щодо вкладення інвестицій у розвиток земельних ресурсів. Інвестиційна оцінка території з боку інвестора ґрунтується на його прагненні до ведення виробничо-комерційної діяльності, яка буде характеризуватися прийнятним рівнем ризику та рентабельності.



На сьогодні науковцями розроблено ряд методичних підходів оцінки інвестиційної привабливості. Серед яких визначено п'ять інтегральних груп синтетичних показників [1]:

- 1) рівень загальноекономічного розвитку регіону;
- 2) рівень розвитку інвестиційної інфраструктури регіону;
- 3) демографічна характеристика регіону;
- 4) рівень розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури регіону;

5) рівень криміногенних, екологічних та інших ризиків. Кожний показник має свій ступінь впливу на інвестиційну привабливість у відсотках. Найбільший вплив мають рівень загальноекономічного розвитку регіону (35%) та рівень розвитку інвестиційної інфраструктури регіону (15%), що мають в сумі 50% [2].

Економічний розвиток регіону характеризується підвищенням добробуту всіх груп населення, що відповідає збільшенню їх купівельної спроможності та матеріального забезпечення. Реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади (реформа децентралізації) надали громадам широкий спектр повноважень щодо розпорядження земельним банком та залученням інвесторів. Важливість місцевого економічного розвитку не зменшилась навіть після повномасштабного вторгнення, яке змусило територіальні громади переглянути свої пріоритети, зосередившись на забезпеченні безпеки і базових потреб населення та надання умов і відповідної інфраструктури для функціонування переміщених підприємств. Вирішенням чого стали привабливі умови ведення бізнесу, через дерегуляцію наявних механізмів взаємодії та участь у грантових вітчизняних і європейських програмах розвитку.

Привабливість території виражається в обґрунтованому публічному інвестуванні інфраструктурних проектів. Характерною ознакою яких є висока соціальна та державна значимість, що поєднується з потенційною



вигодою. Реалізація інфраструктурних проєктів потребує комплексного підходу та залучення значних ресурсів. Вирізняють два види проєктів – муніципальні та приватні. До муніципальних відносять проєкти, які забезпечують створення або відновлення інфраструктури комунальної власності (будівництво місцевих доріг, інженерних мереж), а приватні орієнтовані на створення додаткових робочих місць, збільшення виробничих площ та надходжень до державного бюджету (модернізація агропромислових комплексів, будівництво, реконструкція та переоснащення терміналів) [3].

Інвестор, шукаючи можливості для вдалого інвестування, аналізує не лише ризики, але й комплекс факторів, що впливають на рентабельність проєкту. До них належать сприятливий інвестиційний клімат, мінімізація витрат, максимізація прибутку, наявність розвиненої інвестиційної інфраструктури, зручного транспортного сполучення, необхідної інженерної інфраструктури (індустріальні парки, облаштовані земельні ділянки), та інших сприятливих для бізнесу умов. Не можна ігнорувати також рівень розвитку комунальної інфраструктури, якість життя та комфортність проживання в громаді, де планується реалізація проєкту. Прикладом чого є розвиток індустріальних парків. Так у держбюджеті на 2024 рік передбачено 1 млрд гривень на створення та облаштування індустріальних парків [5]. На сьогодні діють більше десяти інфраструктурних та м'яких проєктів, із залученням коштів приватних інвесторів. Серед яких вирізняється проєкт будівництва IT Park на території колишньої промислової зони м. Львова (частина земельної ділянки передана в оренду на 25 років) [4].

Економічний розвиток та реалізація інфраструктурних проєктів мають значний вплив на інвестиційну привабливість земельних ресурсів регіонів. Завдяки грамотному плануванню та ефективному використанню ресурсів можна створити сприятливі умови для розвитку бізнесу, залучення інвестицій та підвищення рівня життя населення.



### Література:

1. Рзаєва Т. Г., Вакулова В. О. Напрями оцінки інвестиційної привабливості регіону та їх спрямування відповідно до аналітичних потреб. *Вісник Хмельницького національного університету* . 2017. № 1. С. 140-146
2. Ступень Р. М., Рій І. Ф., Колодій П. П., Рижок З. Р. Теоретико-методологічні засади формування інвестиційної привабливості у системі сільськогосподарського землекористування: монографія. Львів : ТОВ «Галицька видавнича спілка». 2019. 164 с.
3. Проектне фінансування. URL: <https://tekom-lease.com.ua/proektne-finansuvannya>
4. Роль публічних інвестицій у залученні приватного фінансування в розвиток вітчизняної економіки. URL: <https://www.csi.org.ua/news/rol-publichnyh-investyczij-u-zaluchenni-pryvatnogo-finansuvannya-u-rozvytok-vitchyznyanoyi-ekonomiky/>
5. Індустріальні парки: гайд для інвесторів. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/industrialni-parky-haid-dlia-investoriv>



## **ПРИМІТКИ**

